

Norges Bank

Årsrapport og regnskap 2023

Norges Bank skal
fremme økonomisk
stabilitet og forvalte
store verdier på vegne
av fellesskapet

2023

Nøkkeltall

Styringsrenten
ble satt opp til

4,5 %

i 2023

Årsveksten i
konsumprisindeksen var

5,5 %

i 2023

Motsyklisk
kapitalbufferkrav var

2,5 %

ved utgangen av 2023

Markedsverdien til Statens
pensjonsfond utland var

15 765

milliarder kroner¹ ved
utgangen av 2023

Markedsverdien til
valutareservene var

690

milliarder kroner ved
utgangen av 2023

Norges Banks
totalresultat var

70

milliarder kroner
i 2023

I Norges Banks oppgjørssystem
ble det gjennomsnittlig gjort opp
betalinger for

355

milliarder kroner hver dag
i 2023

Overføring til statskassen
ble

17,6

milliarder kroner
for 2023

Norges Bank
har

1 079

ansatte fordelt på
38 nasjonaliteter

¹ Eiers kapital utgjør 15 757 milliarder kroner. Forskjellen mellom eiers kapital og fondets markedsverdi er utsatt skatt og fordring knyttet til forvaltningshonorar.

Innhold

4 Innhold

5 Sentralbanksjefens forord

8 Årsberetninger

9 Norges Banks hovedstyre

11 Hovedstyrets årsberetning for 2023

32 Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet

34 Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitets årsberetning for 2023

46 Samfunnsansvar og bærekraft

49 Våre medarbeidere

65 Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland

75 Arbeid med klima og klimarisiko i sentralbankvirksomheten

85 Resultatregnskap og balanse

86 Hovedpunkter

88 Regnskap

93 Noter

200 Beretning, vedtak og uttalelse

Sentralbanksjefens forord

Sentralbanksjef Ida Wolden Bache.

Rustet for en usikker fremtid

Usikkerhet og stadige endringer i det økonomiske bildet stiller høye krav til hvordan vi som organisasjon løser våre samfunnsoppdrag. Vi kan i begrenset grad påvirke utviklingen i verdensøkonomien, men vi kan sørge for at organisasjonen er best mulig rustet til å håndtere endringene som skjer.

Norges Bank utfører viktige oppgaver på vegne av fellesskapet. Hvorvidt vi lykkes, bestemmes både av ytre forhold og av hvor godt forberedt vi som organisasjon er til å møte hendelsene som inntreffer.

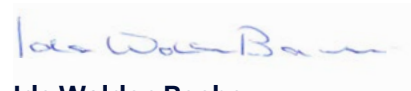
Året 2023 var preget av fortsatt høy inflasjon og stigende styringsrenter internasjonalt. For å dempe prisveksten her hjemme hevet Norges Bank styringsrenten fra 2,75 til 4,5 prosent i løpet av året. Oppgang i aksje- og rentemarkeder bidro til at Statens pensjonsfond utland steg kraftig i verdi.

Mye av det vi gjør i Norges Bank er mindre synlig enn styringsrenten eller verdien av fondet. Hver dag gjøres det opp milliarder av kroner i Norges Banks oppgjørssystem. Det er selve navet i det norske betalingssystemet. Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland innebærer også millioner av transaksjoner hvert år, og vi er avhengig av at systemene fungerer som de skal. De siste årene har vi styrket organisasjonen for å sikre at vi er operasjonelt robuste. I lys av den geopolitiske situasjonen har vi også jobbet mer med beredskap og økt innsatsen for å forebygge og håndtere cyberangrep.

Når økonomien og verden endrer seg, må vi tilpasse oss. Vi må forbedre modellene og analysene våre, skaffe nye og bedre data og løse oppgavene på nye måter. Det stiller høye krav til Norges Bank som organisasjon og arbeidsplass. Derfor er vi opptatt av å tiltrekke og utvikle dyktige og motiverte medarbeidere, og vi jobber for å ha et godt arbeidsmiljø med et sunt ytringsklima og rom for å feile.

Jeg er stolt av mine kollegaer som med høy kompetanse og sterkt engasjement, arbeider for at vi skal lykkes med Norges Banks viktige samfunnsoppdrag.

Oslo, 27. februar 2024

Ida Wolden Bache
sentralbanksjef

Sentralbanksjef Ida Wolden Bache presenterer pengepolitisk rapport.

Årsberetninger

- 9 Norges Banks hovedstyre
- 11 Hovedstyrets årsberetning for 2023
- 32 Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet
- 34 Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitets årsberetning for 2023

Norges Banks hovedstyre

Hovedstyret består av sentralbanksjefen, de to visesentralbanksjefene og seks eksterne styremedlemmer, alle oppnevnt av Kongen i statsråd. To styremedlemmer velges i tillegg av og blant de ansatte til å delta i behandlingen av administrative saker.

Sentralbanksjefen er leder og visesentralbanksjefene er henholdsvis første og andre nestleder. Hovedstyret har fire saksforberedende og rådgivende utvalg som gjennom sitt arbeid skal styrke og effektivisere drøftingene i hovedstyret. Les mer om hovedstyrets medlemmer på norges-bank.no.

Bak fra venstre: Mona Helen Sørensen, Egil Herman Sjørnsen, Kjersti-Gro Lindquist og Pål Longva.
I midten fra venstre: Hans Aasnæs, Arne Hyttnes og Øystein Børsum.
Foran fra venstre: Nina Udnes Tronstad, Kristine Ryssdal, Ida Wolden Bache og Karen Helene Ulltveit-Moe.

Hovedstyrets arbeid 2023

Hovedstyret hadde 13 møter i 2023 og behandlet 218 saker. Hovedstyret har også seminarer, som benyttes til mer utdypende presentasjoner og drøfting med administrasjonen om premissene for viktige saker som kommer på styreagendaen. Saker knyttet til forvaltningen av Statens pensjonsfond utland står for om lag 2/3 av tidsbruken i hovedstyret.

I tillegg bruker hovedstyrets fire underutvalg tid på å forberede utvalgte saker som skal behandles i hovedstyret. Les mer om hovedstyrets underutvalg på norges-bank.no.

13
møter i hovedstyret.
218
behandlede saker.

TABELL 1 Hovedstyrets arbeid 2019–2023¹

	2019	2020	2021	2022	2023
Antall styremøter	18	20	14	14	13
Antall styreseminarer	11	4	5	6	5
Antall styresaker	242	222	228	212	218
Utvalgsmøter					
Revisjonsutvalget	5	7	11	7	6
Godtgjørelsesutvalget ²	4	5	7	6	6
Eierskapsutvalget	5	7	9	7	8
Risiko- og investeringsutvalget	7	10	13	13	9

¹ Med opprettelse av komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet i 2020 overtok komiteen noe av hovedstyrets tidligere ansvarsområder.

² Godtgjørelsesutvalget het før 2020 Kompensasjonsutvalget.

Hovedstyrets årsberetning for 2023

Norges Bank er landets sentralbank og har hovedkontor i Oslo. Banken har utøvende og rådgivende myndighet i pengepolitikken, forvalter landets valutareserver og Statens pensjonsfond utland (SPU), og skal bidra til robuste betalingssystemer og finansmarkeder. I tillegg har sentralbanken enerett på å utstede norske sedler og mynter.

Året 2023 var preget av fortsatt høy inflasjon og stigende styringsrenter internasjonalt. Kronekursen svekket seg videre i 2023, særlig frem mot sommeren. Det var høy prisvekst både på varer som importeres til Norge, og på norskproduserte varer og tjenester. For å dempe prisveksten hevet komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet den norske styringsrenten fra 2,75 til 4,5 prosent i løpet av året. Les mer om dette i [Komiteens beretning](#).

Problemer i enkelte banker i USA og Sveits førte til store bevegelser i de globale finansmarkedene våren 2023. Myndighetene i de to landene grep inn for å redusere smittevirkningene til andre institusjoner og hindre en ytterligere forsterkning av uroen i markedene. Det norske finansielle systemet ble i liten grad påvirket.

Internasjonale aksjemarkeder steg mye gjennom fjoråret. Det bidro til en kraftig økning i markedsverdien til Statens pensjonsfond utland. God avkastning på fondets renteinvesteringer bidro også. I tillegg økte fondets verdi som følge av kronesvekkelsen og tilførsler til fondet. Fall i internasjonale eiendomsmarkeder trakk isolert sett fondsverdien ned. Utviklingen i aksje- og rentemarkedene, samt kronesvekkelsen, bidro også til at Norges Banks valutareserver økte i verdi.

Med 2023 startet en ny strategiperiode for Norges Bank ([Strategi 25](#)). For fondet innebærer strategien en videreføring og videreutvikling av investeringsstrategiene. Ambisjonen er å utnytte fondets særtrekk som en stor og langsiktig investor for å oppnå målet om høyest mulig avkastning på en ansvarlig måte. For å sikre kapasitet, kvalitet og robusthet styrket Norges Bank Investment Management (NBIM) organisasjonen i løpet av året. Arbeidet med økt åpenhet fortsatte, og Statens pensjonsfond utland ble i 2023 kåret til verdens mest åpne fond.

For sentralbankvirksomheten innebærer strategien viktige satsinger innenfor betalingssystemet. I 2023 startet arbeidet med å utrede hvordan neste generasjons oppgjørssystem i norske kroner skal se ut. Samtidig fortsatte bankens arbeid med å vurdere en eventuell innføring av digitale sentralbankpenger. I tråd med strategien besluttet hovedstyret at det skal etableres en ny og moderne data- og analyseplattform i sentralbankvirksomheten. Målet er å legge bedre til rette for bankens analysearbeid.

Arbeid med klima og miljø er strategiske satsinger for både fondet og sentralbankvirksomheten. NBIM fortsatte arbeidet for at selskapene fondet er investert i innretter seg mot ambisjonene i Parisavtalen. I sentralbankvirksomheten ble det, i tråd med strategien, arbeidet for å øke forståelsen av effektene klimaendringer og energiomstilling har på økonomien.

Allmøte om Strategi 25 med sentralbanksjef Ida Wolden Bache og avdelingsdirektørene Alexander Behringer, Torbjørn Hægeland, Øystein Kruge og Ole Christian Bech-Moen.

Sikkerhet og beredskap hadde høy prioritet gjennom 2023. Det ble særlig arbeidet med forebygging og håndtering av cyberangrep, men i lys av den geopolitiske situasjonen ble også beredskap generelt viet økt oppmerksomhet.

I løpet av året ble det gjort enkelte endringer i organiseringen av Norges Bank. Hovedstyret vedtok i mars at NBIM og sentralbankvirksomheten skulle ha egne enheter for HR og Kommunikasjon. Målet var klarere ansvarslinjer, enklere organisering og en mer tilpasset støtte til de to virksomhetsområdene.

Hovedstyret er fornøyd med organisasjonens innsats og takker de ansatte for betydelige bidrag gjennom 2023. De ansatte er Norges Banks viktigste ressurs, og det arbeides systematisk for at alle i banken skal trives, utfordres og ha kompetanse til å levere på samfunnsoppdraget. Årlig gjennomføres en større medarbeiderundersøkelse, der blant annet medarbeidernes engasjement, trivsel og gjennomføringskraft kartlegges

Hovedstyret takker de ansatte for betydelig bidrag i 2023.

Visesentralbanksjef Øystein Børsum i samtale med journalister.

og vurderes. Undersøkelsen er et viktig verktøy i arbeidet med utviklingen av ansatte, organisasjonen og arbeidsplassen. Hovedstyret er tilfreds med resultatene fra årets medarbeiderundersøkelse og vurderer arbeidsmiljøet som godt. Se årsrapportens del om [Samfunnsansvar og bærekraft](#) for mer informasjon om våre medarbeidere og hvordan vi jobber for å være en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsplass.

Statens pensjonsfond utland

Norges Bank forvalter Statens pensjonsfond utland på vegne av Finansdepartementet. Banken skal forvalte fondet med sikte på høyest mulig avkastning over tid, innenfor de rammene som mandatet fra Finansdepartementet setter.

Markedsverdien til Statens pensjonsfond utland økte med 3 336 milliarder kroner gjennom året, og var ved utgangen av året på 15 765 milliarder kroner. Markedsverdien påvirkes av avkastningen på investeringene, kapitaltilførsel og uttak fra staten, samt endringer i valutakurser.

Fondets avkastning

I 2023 tilsvarte avkastningen 2 222 milliarder kroner.¹ Svakere kronekurs økte markedsverdien med 409 milliarder kroner, men det har ingen betydning for fondets kjøpekraft i utenlandsk valuta. Innskuddet fra den norske stat var netto 704 milliarder kroner etter utbetalt forvaltningsgodtgjøring.

Fondets avkastning målt i fondets valutakurv var 16,1 prosent før fradrag for forvaltningskostnader. Aksjeavkastningen var 21,3 prosent. Utviklingen i aksjemarkedet var preget av en sterk oppgang i teknologiselskaper. Fortsatt oppgang i styringsrentene som følge av høy inflasjon preget obligasjonsmarkedene. Fall i lange renter mot slutten av året bidro likevel til at obligasjonsavkastningen i 2023 ble 6,1 prosent.

15 765 mrd.
kroner var fondets
markedsverdi ved
utgangen av 2023.

¹ Fondets avkastning reflekterer avkastningen på markedsverdien til investeringsporteføljen, som ikke inkluderer utsatt skatt. Porteføljeresultatet i regnskapet på 2 214 milliarder kroner inkluderer resultateffekt knyttet til endringer i utsatt skatt.

Avkastningen på investeringene i unotert eiendom var -12,4 prosent, og i unotert infrastruktur for fornybar energi var avkastningen 3,7 prosent. Eiendomsavkastningen var svak, både absolutt og sammenlignet med andre aktivaklasser. Avkastningen var preget av lavere verdsettelse som følge av høyere realrenter og lavere etterspørsel etter kontoreiendom i perioden etter pandemien.

Ved utgangen av 2023 var investeringene i fondet fordelt med 70,9 prosent i aksjer, 27,1 prosent i rentepapirer, 1,9 prosent i unotert eiendom og 0,1 prosent i unotert infrastruktur for fornybar energi.

Med et stort fond og en aksjeandel på rundt 70 prosent må vi være forberedt på store svingninger i fondets avkastning og markedsverdi. Norges Bank publiserer hvert år resultatet av historiske og fremtidsrettede, hypotetiske [stresstester](#). I stresstester gjennomført ved utgangen av 2023 inngår sjokk som økonomisk resesjon knyttet til høy offentlig og privat gjeldsgrad, langvarig geoøkonomisk konflikt og reprising av aksjemarkedet. I disse stresstestene er det estimerte verdifallet i fondet om lag 30 prosent over en periode på inntil fem år.

Hovedstyret vurderer at avkastningen i fondet over tid har vært god. I perioden 1998–2023 har den årlige avkastningen vært 6,1 prosent i gjennomsnitt. Årlig netto realavkastning, etter fradrag for inflasjon og forvaltningskostnader, har vært 3,8 prosent i samme periode.

Avkastning i forhold til referanseindeksen

Avkastningen banken oppnår sammenlignes med avkastningen på fondets referanseindeks. I 2023 var fondets avkastning 0,18 prosentpoeng lavere enn avkastningen på referanseindeksen som forvaltningen måles mot.

Norges Banks investeringsstrategier er gruppert i hovedstrategiene markedeksponering, verdipapirseleksjon og allokering. Strategiene utfyller hverandre og søker å utnytte fondets størrelse og lange investeringshorisont. Innretningen innenfor hver strategi har vært gjenstand for endringer over tid.

6,1 %
gjennomsnittlig årlig
avkastning i fondet i
perioden 1998–2023.

Gjennom strategien for markedseksponering investeres fondet bredt i de aksjene og obligasjonene som inngår i referanseindeksen. Investeringene gjøres på en kostnadseffektiv måte og med sikte på å bidra til målet om høyest mulig avkastning. Strategien for verdipapirseleksjon er basert på fundamental analyse av selskaper, og banken benytter både interne og eksterne forvaltere. Allokering omfatter ulike delstrategier som søker å forbedre fondets avkastnings- og risikoegenskaper på sikt. Investeringer i eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi er en del av allokeringsstrategien.

Resultatene i både markedseksponering og verdipapirseleksjon var gode, og bidro positivt til fondets relative avkastning i 2023. Resultatene fra allokeringsstrategien, og særlig investeringene i unotert eiendom, gjorde at fondets samlede avkastning før kostnader likevel var lavere enn avkastningen på fondets referanseindeks.

De unoterte eiendomsinvesteringene i fondet er i all hovedsak knyttet til kontor, logistikk og varehandel. Kontoreiendommene utgjør om lag halvparten av porteføljen, og investeringene i kontor og varehandel er konsentrert til et fåtall store byer. Økte realrenter i årene etter pandemien har bidratt til en svak avkastning i eiendom generelt, og spesielt for den delen av kontormarkedet som fondet er investert i. I tillegg har økt bruk av hjemmekontor etter pandemien redusert etterspørselen etter kontorlokaler. Fondets kontoreiendommer hadde en avkastning på -15,4 prosent i 2023. Verdsettelsen av kontorporteføljen var på sitt høyeste i første kvartal 2022, og har siden blitt skrevet ned med 25,2 prosent.

Unotert eiendom inngår ikke i referanseindeksen, og finansieres ved å investere mindre i aksjer og obligasjoner. Det vil kunne være store avkastningsforskjeller mellom eiendom og finansieringen fra år til år. Resultatene må vurderes over tid. I 2023 var avkastningen på de unoterte eiendomsinvesteringene betydelig lavere enn på de aksjene og obligasjonene som var solgt for å finansiere dem. Det ga et bidrag fra unotert eiendom til fondets samlede relative avkastning på -0,58 prosentpoeng.

CEO for Norges Bank Investment Management (NBIM) Nicolai Tangen og sentralbanksjef Ida Wolden Bache holder presseseminar.

De noterte eiendomsinvesteringene hadde en avkastning på 16,6 prosent i 2023. Det ga isolert sett et positivt bidrag til fondets relative resultat med 0,11 prosentpoeng. Verdien på disse investeringene svingte mye gjennom året, men fikk sammen med resten av aksjemarkedet et kraftig oppsving i siste kvartal.

Det var stor variasjon i resultatene fra de ulike investeringsstrategiene i 2023. Hovedstyret legger vekt på at resultatene i forvaltningen må vurderes samlet og over tid, og er tilfreds med at den samlede avkastningen over tid har vært høyere enn avkastningen på referanseindeksen som forvaltningen måles mot.

Norges Bank har rapportert bidragene til meravkastning fra de samme tre strategiene i perioden 2013–2023. I denne perioden har årlig meravkastning før forvaltningskostnader vært på 0,29 prosentpoeng. Bidragene fra markedseksponering og verdipapirseleksjon har vært positive, mens allokering har gitt et negativt bidrag til relativ avkastning i samme periode.

Over perioden 1998–2023 har den årlige avkastningen før fradrag for forvaltningskostnader vært 0,28 prosentpoeng høyere enn avkastningen på referanseindeksen fra Finansdepartementet.

Risiko

Målet om høyest mulig avkastning skal nås innenfor en akseptabel risiko. Risikoen i fondet måles, analyseres og følges opp ved bruk av et bredt sett av måltall og ulike typer analyser. Det følger av mandatet at Norges Bank skal legge opp forvaltningen med sikte på at forventet relativ volatilitet ikke overstiger 1,25 prosentpoeng. Ved utgangen av 2023 var forventet relativ volatilitet 0,34 prosentpoeng, mot 0,39 prosentpoeng ved forrige årsskifte.

Målt over hele perioden 1998–2023 har den realiserte relative volatiliteten vært 0,64 prosentpoeng.

Kostnader ved forvaltningen

Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland skal være kostnadseffektiv. Lave kostnader er ikke et mål i seg selv, men en kostnadseffektiv forvaltning bidrar til målet om høyest mulig avkastning etter kostnader. I perioden

Over perioden 1998–2023 har årlig avkastning i fondet vært 0,28 prosentpoeng høyere enn i referanseindeksen.

2013–2023 har de årlige forvaltningskostnadene vært 0,05 prosent av forvaltet kapital. I 2023 var samlede forvaltningskostnader 6,6 milliarder kroner, tilsvarende 0,05 prosent av forvaltet kapital. Hovedstyret er tilfreds med at forvaltningskostnadene er lave sammenlignet med andre forvaltere.

Se omtalen av dette under avsnittet [Virksomhetsstyring](#).

Ansvarlig forvaltning og investeringsstrategien

Det følger av mandatet fra Finansdepartementet at ansvarlig forvaltning skal være en integrert del av forvaltningen av fondet. God avkastning på lang sikt avhenger av en bærekraftig utvikling i økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig forstand. I 2023 publiserte banken forventninger til selskapene om forbrukerinteresser og synspunkter på ansvarlig bruk av kunstig intelligens.

Håndteringen av klimarisiko er et prioritert område innenfor ansvarlig forvaltning, og i 2023 publiserte banken skjerpede forventninger til selskapene om håndtering av klimarisiko og synspunkter på frivillig bruk av klimakreditter. Flere av selskapene i porteføljen satte seg i løpet av 2023 mål om netto nullutslipp av klimagasser.

Det er krevende å måle effektene av arbeidet med ansvarlig forvaltning. Foreløpige resultater av et forskningsprosjekt fra 2023 indikerer at Norges Banks offentliggjøring av stemmebeslutninger fem dager før generalforsamlingene øker oppslutningen om fondets standpunkter blant andre aksjonærer.

Norges Bank bidrar til utviklingen av den overordnede investeringsstrategien for Statens pensjonsfond utland gjennom rollen som rådgiver til Finansdepartementet. I november oversendte hovedstyret et råd til Finansdepartementet om å åpne for å investere deler av fondet i unoterte aksjer.

Arbeidet med å ivareta hensynet til ansvarlig forvaltning er omtalt i årsrapportens del om [Samfunnsansvar og bærekraft](#).

Les mer om forvaltningen av fondet i [Årsrapport 2023, Statens pensjonsfond utland](#).

Medarbeidere i NBIM.

Håndtering av klimarisiko er et prioritert område innenfor ansvarlig forvaltning.

Valutareservene

Norges Bank har valutareserver for beredskapsformål. Valutareservene skal være tilstrekkelig likvide til å kunne benyttes til transaksjoner i valutamarkedet som ledd i gjennomføringen av pengepolitikken eller ut fra hensynet til finansiell stabilitet, og for å møte Norges Banks internasjonale forpliktelser. Forvaltningen av valutareservene rettes inn mot å oppnå høyest mulig avkastning innenfor gjeldende rammer. Valutareservene er delt inn i en aksjeportefølje, en renteportefølje og en petrobufferportefølje.

Aksje- og renteporteføljen

Markedsverdien til den samlede aksje- og renteporteføljen var 654,4 milliarder kroner ved utgangen av 2023. Det er 72,0 milliarder kroner mer enn i 2022. Ved utgangen av året var verdien av aksjeporteføljen 143,1 milliarder kroner, mens verdien av renteporteføljen var 511,3 milliarder kroner.

Målt i internasjonal valuta var avkastningen til den samlede aksje- og renteporteføljen 49,5 milliarder kroner i 2023. Det tilsvarer en avkastning på 8,2 prosent. Aksjeporteføljens avkastning var 30,5 milliarder kroner, tilsvarende 25,0 prosent, mens renteporteføljens avkastning var 19,0 milliarder kroner, tilsvarende 4,3 prosent. Målt i kroner var valutareservenes avkastning 12,7 prosent. Bakgrunnen for resultatene var høyere aksjekurser, løpende renteinntekter og lavere renter globalt. Kronekurssvekkelsen bidro ytterligere til avkastningen målt i norske kroner.

Valutareservene forvaltes nær referanseindekser fastsatt av hovedstyret, og avkastningen følger utviklingen i de største aksje- og obligasjonsmarkedene tett. I 2023 var avkastningen til aksje- og renteporteføljen henholdsvis 0,01 og 0,03 prosentpoeng høyere enn avkastningen til tilhørende referanseindekser. Forventet relativ volatilitet for aksje- og renteporteføljen var ved utgangen av året henholdsvis 0,05 og 0,02 prosentpoeng, og har ligget rundt disse nivåene gjennom 2023. Resultatrisikoen for Norges Bank oppstår som følge av markedseksposering og ulik valutasammensetning for aktiva- og passivasiden. Se også omtale av balanse og resultatregnskap nedenfor.

690 mrd.
kroner i valutareserver
ved utgangen av 2023.

Markedsseminar i Norges Bank ledet av direktør Marie Norum Lerbak.

De siste ti årene har aksje- og renteporteføljen hatt en årlig avkastning på henholdsvis 10,4 prosent og 1,0 prosent målt i internasjonal valuta. Samlet sett har avkastningen vært 3,5 prosent årlig. Hovedstyret mener avkastningen over tid har vært god.

Petrobufferporteføljen

Formålet med petrobufferporteføljen er å sørge for hensiktsmessig håndtering av statens behov for veksling mellom utenlandsk valuta og norske kroner, samt foreta overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland. Porteføljen svinger normalt i verdi som følge av kjøp og salg av valuta i markedet, kjøp av valuta fra Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE), samt månedlige overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland. Høye olje- og gasspriser har de siste årene ført til store kapitalstrømmer og store svingninger i petrobufferporteføljen. Slik var det også i 2023.

Petrobufferporteføljens markedsverdi var 35,4 milliarder kroner ved utgangen av året. Det er 7,8 milliarder kroner mer enn i 2022. Avkastningen på porteføljen var 8,8 milliarder kroner, hovedsakelig som følge av kronesvekkelsen. Netto tilførsel var -3,1 milliarder kroner.

Ansvarlig forvaltning og investeringsstrategien

Sammensetningen av aksje- og renteporteføljen skal være tilpasset formålene med valutareservene. Hovedstyret har fastsatt rammer og prinsipper for forvaltningen slik at valutareservene er investert for å møte fremtidige likviditetsbehov. Rammeverket for forvaltningen vurderes årlig.

Forvaltningen av aksjeporteføljen skal følge de samme prinsipper og strategier for ansvarlig forvaltning som forvaltningen av aksjeinvesteringene i Statens pensjonsfond utland. Blant annet innebærer det at bankens arbeid med ansvarlig forvaltning baseres på et langsiktig mål om at selskapene i porteføljen innretter sin virksomhet slik at den er forenlig med målene i Parisavtalen.

Arbeidet med å integrere hensynet til ansvarlig forvaltning i valutareservene er omtalt i årsrapportens del om [Samfunnsansvar og bærekraft](#).

Les mer om forvaltningen av valutareservene i rapporten [Forvaltningen av Norges Banks valutareserver](#).

Høye olje- og gasspriser har de siste årene ført til store kapitalstrømmer og store svingninger i petrobufferporteføljen.

Oppgaver som statens bank

I tillegg til å være landets sentralbank er Norges Bank også statens bank. Som statens bank utfører Norges Bank flere oppgaver på vegne av staten, blant annet forvaltning av statsgjelden og nødvendige valutatransaksjoner knyttet til bruken av petroleumsinntektene.

Kronetransaksjoner på vegne av staten

Det har vært høye volumer i valutavekslingene vi utfører på vegne av staten, og i 2023 kjøpte Norges Bank valuta for 329 milliarder kroner. Vekslingene i 2023 gjenspeiler de svært høye petroleumsprisene i 2022 fordi oljeselskapene i første halvdel av året betaler skatt for inntekter fra året før.

Norges Banks oppgave er å veksle statens inntekter fra petroleumsvirksomheten på norsk sokkel, slik at staten får riktig mengde kroner til bruk over statsbudsjettet og riktig mengde valuta til sparing i SPU. Vekslingene er en oppgave vi utfører på vegne av staten, helt adskilt fra pengepolitikken. Den svake kronen bidro til at kronesalgene fikk oppmerksomhet. Kronesalgene må ses i sammenheng med oljeselskapenes kronekjøp. Selskapene har hovedsakelig inntekter i valuta, og de må kjøpe kroner for å kunne betale skatter og avgifter til staten. En betydelig del av disse kroneinntektene brukes til å dekke underskuddet på statsbudsjettet. Norges Bank selger derfor bare en del av kronene oljeselskapene betaler til staten.

Statsgjeld

Norges Bank forvalter statsgjelden på vegne av Finansdepartementet. Lånebehovet dekkes i hovedsak gjennom opptak av langsiktige obligasjonslån. Staten låner også kortsiktig gjennom salg av statskasseveksler, som er lån med løpetid på ett år eller kortere. Staten låner kun i norske kroner.

Ved utgangen av 2023 var statsgjelden 567 milliarder kroner, fordelt på 517 milliarder kroner i statsobligasjoner og 50 milliarder kroner i statskasseveksler.

Avdelingsdirektør Gaute Langeland holder seminar for journalister.

567 mrd.
kroner i statsgjeld ved
utgangen av 2023.

Gjennom året ble det tatt opp obligasjonslån for 80 milliarder kroner i markedet. I februar ble det lagt ut et nytt 10-års lån på 22 milliarder kroner ved syndikering. Dette lånet ble utvidet med 10 milliarder kroner ved en syndikering i oktober. I tillegg ble eksisterende lån utvidet med 48 milliarder kroner ved auksjoner fordelt på 22 dager. På enkelte av disse dagene ble det på samme tid auksjonert to lån.

Gjennomsnittlig rente for obligasjonene som ble emittert i 2023, var 3,52 prosent, mot 2,76 prosent i 2022. Oppgangen skyldes en generell økning i rentenivået.

Det ble emittert statskasseveksler for 52 milliarder kroner til markedet gjennom 18 auksjoner.

Grunnet høy volatilitet og usikkerhet i rentemarkedene både ute og hjemme tillot Norges Bank at primærhandlerne stilte større renteforskjeller enn normalt i interbankmarkedet for obligasjoner og vekslers. På høsten reduserte Norges Bank den tillatte renteforskjellen noe.

Opplåning i statsobligasjoner og statskasseveksler ble gjennomført i tråd med [strategi og låneprogram for 2023](#).

Betalingsystemet

Norges Bank skal fremme et effektivt og sikkert betalingssystem. Norges Bank er øverste oppgjørssystem for betalinger mellom bankene i Norge, samt utsteder av sedler og mynter. Norges Bank overvåker betalingssystemet og annen finansiell infrastruktur, bidrar til beredskapsløsninger og er tilsynsmyndighet for interbanksystemer. Den finansielle infrastrukturen vurderes som sikker og effektiv. Driften har vært stabil og betalinger kan gjennomføres raskt og til lave samfunnsøkonomiske kostnader.

Norges Bank skal fremme et effektivt og sikkert betalingssystem.

Norges Banks oppgjørssystem

I Norges Banks oppgjørssystem (NBO) foretas oppgjør av betalinger mellom banker og andre foretak i finansiell sektor som har konto i Norges Bank. De fleste betalinger i norske kroner blir derfor i siste instans gjort opp i NBO. Driften av oppgjørssystemet har vært stabil gjennom 2023. Gjennom året ble det i gjennomsnitt gjort opp betalinger for 355 milliarder kroner hver dag. Ved utgangen av 2023 hadde bankene folio- og reserveinnskudd i Norges Bank på i alt 38 milliarder kroner.

I tråd med [Strategi 25](#) er det besluttet å starte prosessen med å fornye oppgjørssystemet. Utredningen adresserer store og til dels vidtrekkende problemstillinger. Dette inkluderer aspekter som sikker og stabil drift, tilgjengelighet, interoperabilitet, likviditetsstyring, pengepolitikk, nasjonal styring og kontroll, og kostnadseffektivitet. Et sentralt spørsmål er om neste generasjons oppgjørssystem skal bygge videre på dagens modell med en dedikert løsning for Norges Bank eller om deltagelse i Eurosystemets samarbeid om TARGET Services er mer hensiktsmessig.

En velfungerende løsning for realtidsbetalinger er en viktig del av et effektivt betalingssystem. Realtidsbetalinger er betalingstjenester som sikrer at mottaker får pengene direkte inn på konto sekunder etter at betalingen er initiert, uavhengig av hvilken dag og tidspunkt på døgnet betalingen skjer. Norges Bank vurderer om rollen som oppgjørsbank skal utvides ved å tilby finansiell infrastruktur for realtidsbetalinger gjennom deltagelse i eurosystemets løsning for oppgjør av realtidsbetalinger (TIPS). Norges Bank har innledet formell dialog med Den europeiske sentralbanken (ECB) om mulig deltagelse i TIPS.

Kontanter

Norges Bank har en grossistrolle i kontantforsyningen og forsyner bankene med kontanter fra fem sentralbankdepoter. Bankene har en detaljistrolle og forsyner sine kunder gjennom ulike kontanttjenester. Mengden kontanter i omløp har i 2023 ligget om lag på samme nivå som foregående år, og i stor grad fulgt samme sesongvariasjoner.

Direktør Anna Grinaker og avdelingsdirektør Torbjørn Hægeland innleder på seminar om IT og betalingssystemer.

Selv om kontantbruken er svært lav i internasjonal sammenheng, fyller kontanter viktige funksjoner i betalingssystemet. I tillegg til å være sentralbankpenger, har de egenskaper som gjør at de er en del av beredskapen ved svikt i de elektroniske beredskapsløsningene, og de er viktige for personer som ikke behersker eller har mulighet til å bruke digitale løsninger.

For at kontanter skal kunne fylle sine funksjoner, må publikum ha en reell mulighet til å skaffe til veie og bruke kontanter. De siste årene har det kommet på plass flere reguleringer som skal øke kontanternes tilgjengelighet ved å tydeliggjøre bankenes plikt til å tilby sine kunder kontanttjenester. Over noe tid har butikker og tjenesteleverandører i økende grad avvist kontanter som betalingsmiddel. Hovedstyret mener det er viktig med klarhet rundt forbrukeres rett til å betale med kontanter, og at klargjøringen som er foreslått i et lovforslag fra Justis- og beredskapsdepartementet vil være et viktig bidrag til å sikre kontanternes anvendelighet. Dette synspunktet har vi gjentatt i bankens publikasjoner i 2023.

Digitale sentralbankpenger

De strukturelle endringene i betalingssystemet reiser spørsmål om det er behov for tiltak fra Norges Bank for at man skal kunne betale effektivt og sikkert i norske kroner også i fremtiden. Norges Bank og mange andre sentralbanker utreder nå innføring av digitale sentralbankpenger.

Utredningen av digitale sentralbankpenger startet i 2016, og i desember 2023 publiserte banken rapporter fra [fase 4 av utredningsprosjektet](#). Fasen har bestått av eksperimentell testing av tekniske løsninger, analyse av scenarioer for betalingssystemet, vurdering av konsekvenser for likviditetsstyringen og pengepolitikken og gjennomgang av nødvendige lovendringer for å kunne innføre digitale sentralbankpenger. Utredningen føres videre i en fase 5 fram til utgangen av 2025. I tillegg til å vurdere digitale sentralbankpenger som vil være allment tilgjengelige, vil det utredes nye former for oppgjør i sentralbankpenger som kan legge til rette for innovasjon knyttet til bankinnskudd og aktiva i tokenisert form. For å få kunnskap og bidra til internasjonal standardisering og samhandling samarbeider Norges Bank med andre sentralbanker og internasjonale organisasjoner.

For at kontanter skal kunne fylle sine funksjoner, må publikum ha en reell mulighet til å skaffe til veie og bruke kontanter.

Cybersikkerhet og beredskap

Cyberhendelser har potensiale til å true det finansielle systemet og finansiell stabilitet. Motstandsdyktigheten mot cyberangrep i finansiell sektor må styrkes. Det krever samhandling mellom offentlige myndigheter og private aktører. Norges Bank har i samarbeid med Finanstilsynet innført testing av cybersikkerhet etter Threat Intelligence-Based Ethical Red-teaming (TIBER), et rammeverk fra ECB. TIBER-NO er den norske implementeringen av rammeverket, som også er tatt i bruk av de nordiske landene og mange andre land i Europa. Den første norske testen ble gjennomført i 2023 og flere pågår. I tillegg deltar vi i nordiske tester. Det er stor interesse for å teste etter TIBER, og erfaringen så langt er at rammeverket er hensiktsmessig for å øke motstandskraften mot cyberangrep.

Finansdepartementet har etter forslag fra Norges Bank fastsatt mandat for en arbeidsgruppe som skal vurdere beredskapen i betalingsystemet. Arbeidsgruppen skal vurdere behovet for tiltak som kan gi økt trygghet for at betalinger kan gjennomføres elektronisk i ulike scenarier.

Les mer om betalingssystemet i rapporten [Finansiell infrastruktur 2023](#).

Virksomhetsstyring

Norges Bank skal ha en virksomhetsstyring i tråd med beste praksis. Hovedstyret følger opp virksomheten gjennom periodisk rapportering av status for implementering av strategi og mål, ressursbruk, finansiell og operasjonell risiko samt etterlevelse.

Banken skal være kostnadseffektiv og ha en forsvarlig ressursbruk sammenliknet med lignende virksomheter. Hovedstyret har hatt en tett oppfølging av budsjettprosessen, og plan og budsjett for 2024 ble behandlet på flere styremøter i annet halvår. Det er gjennomført flere tiltak for å effektivisere driften, og noen av disse bidrar også til å utnytte synergier og stordriftsfordeler på tvers av virksomheten.

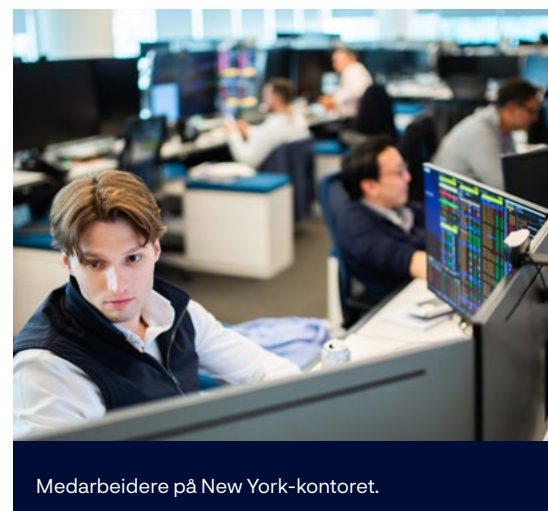
Møte for sikkerhetsdirektører i 35 sentralbanker.

Som verktøy i virksomhetsstyringen benyttes blant annet eksterne sammenligninger («benchmarking») av bankens ressursbruk mot andre lignende organisasjoner. I løpet av 2023 er det gjennomført to eksterne sammenligninger av bankens ressursbruk. CEM Benchmarking har på oppdrag fra Finansdepartementet utført en sammenligning av forvaltningskostnadene i SPU med 270 andre fond. SPU er fondet i sammenligningsgruppen som har lavest kostnader, målt som andel av forvaltet kapital. CEM forklarer de lavere kostnadene med at Norges Bank har en høyere andel intern forvaltning enn de øvrige, og at den interne forvaltningen er kostnadseffektiv. Innenfor sentralbankvirksomheten er det foretatt en sammenligning av ressursbruken i de nordiske sentralbankene. Undersøkelsen viser at bankens ressursbruk er noe lavere enn sentralbankene vi normalt sammenligner oss med. Resultatene viser også at flere av de nordiske sentralbankene øker ressursinnsatsen, spesielt knyttet til utviklingen av betalingssystemet.

Hovedstyret følger opp finansiell og operasjonell risiko og etterlevelse gjennom periodisk statusrapportering. Verdivurderinger, avkastningsmåling, styring og kontroll av risiko følger internasjonalt anerkjente standarder og metoder. Det vises til nærmere utdyping i regnskapsrapporteringen. Det har ikke vært vesentlige brudd på rammene for forvaltning av fondet eller valutareservene i 2023, og den operasjonelle risikoeksponeringen var innenfor styrets risikotoleranse.

Basert på rapportering fra administrasjonen og internrevisjonen gir hovedstyret en årlig vurdering av risikosituasjonen til Representantskapet i Norges Bank. Det er ikke avdekket vesentlige mangler i styrings- og kontrollregimet gjennom 2023, og hovedstyret vurderer kontrollmiljøet og kontrollsystemene som gode.

Det er ikke tegnet forsikring for styremedlemmene og daglig leder for det mulige ansvaret overfor foretaket og tredjepersoner. Hovedstyremedlemmene har i praksis beskjeden risiko for erstatningsansvar, og banken er selvassurandør for eventuelt erstatningsansvar for styremedlemmer eller tilsvarende lederroller. Dette er i tråd med praksis for de andre nordiske sentralbankene.

Medarbeidere på New York-kontoret.

Balanse og resultatregnskap

Balanse

Norges Banks balanse består av flere poster direkte knyttet til bankens samfunnsoppdrag. Balansesummen ved utgangen av 2023 var 16 629 milliarder kroner, mot 13 200 milliarder kroner ved utgangen av 2022.

Finansdepartementet har i tråd med forvaltningsmandatet for Statens pensjonsfond utland plassert en bestemt del av statens formue på en egen konto (SPU-kronekonto) i Norges Bank. Denne blir i balansen presentert som en gjeld til Finansdepartementet. Banken plasserer innskuddet videre, i eget navn, og presenterer dette i balansen som Nettoverdi SPU. Verdien av SPU-kronekonto vil alltid tilsvare verdien av investeringsporteføljen fratrukket påløpt forvaltningsgodtgjøring og utsatt skatt. Norges Bank har som forvalter ingen finansiell risiko knyttet til forvaltningsoppdraget. Ved utgangen av 2023 var markedsverdien på fondets investeringer 15 765 milliarder kroner, mot 12 429 milliarder kroner ved utgangen av 2022. Se eget avsnitt over for nærmere utdyping av forvaltningen av fondet. Detaljert regnskapsrapportering for investeringsporteføljen til Statens pensjonsfond utland fremgår av [note 20](#) i regnskapet. I tillegg utarbeides en særskilt årsrapport for forvaltningen av fondet.

Foruten Statens pensjonsfond utland utgjør valutareservene majoriteten av eiendelene. Valutareservene er hovedsakelig investert i aksjer, rentepapirer og kontantplasseringer. Nettoverdien av valutareservene var 690 milliarder kroner ved utgangen av 2023, mot 610 milliarder kroner ved utgangen av 2022. Se eget avsnitt over for nærmere utdyping av forvaltningen av valutareservene.

Gjennom statens konsernkontoordning samles alle statlige midler daglig på konto i Norges Bank. Ved utgangen av 2023 var innskuddet 282 milliarder kroner, mot 305 milliarder kroner ved utgangen av 2022. Innskuddet er den største gjeldsposten i balansen, utover SPU-kronekonto. Innskuddet vil imidlertid variere mye gjennom året som følge av store inn- og utbetalinger på statens driftskontoer og tilførsel og uttak fra Statens pensjonsfond utland.

16 629 mrd.
kroner i balansesum
ved utgangen av 2023.

Sedler og mynt i omløp er en gjeldspost for Norges Bank. Norges Bank garanterer for pengenes verdi. Omfanget av kontanter i omløp er drevet av publikums etterspørsel. Synkende etterspørsel har de senere årene redusert omfanget av kontanter i omløp. Ved årsslutt 2023 var 40 milliarder kroner i omløp, uendret fra utgangen av 2022.

Innskudd fra banker, bestående av folio- og reserveinnskudd samt F-innskudd, styres gjennom likviditetspolitikken. Per 31. desember 2023 utgjorde innskuddene 58 milliarder kroner, mot 27 milliarder kroner ved utgangen av 2022.

Norges Bank forvalter Norges finansielle rettigheter og forpliktelser overfor IMF. Norges Bank har dermed både fordring på og gjeld til IMF. Nettoposisjon mot IMF ved utgangen av året er en fordring på 27 milliarder kroner, mot 23 milliarder kroner i 2022. Se [note 14](#) for nærmere omtale av Norges Banks forhold til IMF.

Egenkapitalen var på 322 milliarder kroner per 31. desember 2023, mot 270 milliarder kroner per 31. desember 2022. Egenkapitalen består av et kursreguleringsfond og et overføringsfond. Ved utgangen av 2023 var kursreguleringsfondet på 286,7 milliarder kroner og overføringsfondet på 35,2 milliarder kroner, mot hhv. 253,3 milliarder kroner og 16,2 milliarder kroner ved utgangen av 2022. Egenkapitalen, eksklusiv SPU-kronekonto, utgjør 36,9 prosent av balansesummen mot 35,0 prosent i 2022.

Hovedstyret vurderer egenkapitalen som tilstrekkelig til å oppfylle bankens formål, jf. sentralbankloven § 3-11 første ledd. Sammensetningen av balansen forventes normalt over tid å gi en positiv avkastning, sett bort fra valutakurseffekter. Dette er basert på en forventning om høyere avkastning på plasseringene i aksjer og obligasjoner enn kostnaden på gjeldspostene.

Bankens eiendeler er hovedsakelig plassert i valuta, mens gjelden primært er i norske kroner. Gitt bankens balansesammensetning vil resultatet i stor grad påvirkes av utvikling i globale rente-, aksje- og valutamarkeder. Det må forventes at resultatet vil kunne svinge betydelig fra år til år. For Statens pensjonsfond utland vil i tillegg fremtidig verdiutvikling blant annet påvirkes av uttak og tilførselene til fondet.

322 mrd.
kroner i egenkapital
ved utgangen av 2023.

Resultatregnskap

Netto inntekt/kostnad fra finansielle instrumenter

Netto inntekt fra finansielle instrumenter ble 40,9 milliarder kroner i 2023, mot netto kostnad på 55,1 milliarder kroner i 2022. Aksjeinvesteringene ga en gevinst på 30,5 milliarder kroner, mens renteinvesteringene ga en gevinst på 18,6 milliarder kroner, mot henholdsvis tap på 15,9 milliarder kroner og 38,3 milliarder kroner i 2022. Netto inntekt fra finansielle instrumenter inkluderer også en gevinst på 30,3 milliarder kroner som følge av valutaeffekter. Tilsvarende effekt for 2022 var en gevinst på 45,5 milliarder kroner.

Statens pensjonsfond utland

Totalresultatet i Statens pensjonsfond utland ble et overskudd på 2 616,4 milliarder kroner, bestående av et porteføljeresultat på 2 623,0 milliarder kroner fratrukket forvaltningsgodtgjøringen på 6,6 milliarder kroner. Aksjeinvesteringene ga en gevinst på 2 031 milliarder kroner, mens renteinvesteringene ga en gevinst på 232 milliarder kroner. Porteføljeresultatet inkluderer også en gevinst på 409 milliarder kroner som følge av valutaeffekter. Totalresultatet for 2022 var et underskudd på 1 000,5 milliarder kroner, bestående av et porteføljeresultat på -995,3 milliarder kroner og kostnader knyttet til forvaltningsgodtgjøring på 5,2 milliarder kroner.

Totalresultatet for 2023 er trukket fra SPU-kronkonto per 31. desember 2023. Avkastningen ved forvaltningen, etter fradrag for godtgjørelse til Norges Bank, føres mot kronkontoen direkte og påvirker derfor ikke totalresultatet eller egenkapitalen til Norges Bank.

Øvrige driftsinntekter

I samsvar med forvaltningsmandatet mottar Norges Bank godtgjørelse for kostnadene ved forvaltningen av fondet innenfor en øvre grense. Forvaltningsgodtgjøring fra Finansdepartementet var 6,6 milliarder kroner i 2023, mot 5,2 milliarder kroner i 2022. Norges Bank har også inntekter fra andre tjenester levert til banker og husleie fra eksterne leietakere. Inntekter fra disse aktivitetene var totalt 161 millioner kroner i 2023, mot 149 millioner kroner i 2022.

Diskusjoner i landskap.

Driftskostnader

Driftskostnadene utgjorde 8,0 milliarder kroner i 2023, mot 6,4 milliarder kroner i 2022. 6,6 milliarder kroner av driftskostnadene i 2023 er knyttet til forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Tilsvarende forvaltningskostnader utgjorde 5,2 milliarder kroner i 2022. Se [note 19](#) for nærmere omtale av forvaltningsgodtgjøringen Norges Bank mottar som følge av forvaltningsoppdraget. Kostnadsøkningen sammenlignet med 2022 er i hovedsak relatert til eksternt forvaltning av Statens pensjonsfond utland, personalkostnader, valutaeffekter og IT-tjenester, systemer og data. Økningen i honorarer til eksterne forvaltere skyldes for det meste sterk meravkastning fra den eksterne forvaltningen, samt at en større andel av fondet er forvaltet eksternt. Høyere personalkostnader skyldes i stor grad en styrking av organisasjonen i form av flere ansatte.

Totalresultat

Endring i aktuarmessige gevinster og tap ga et tap på 35 millioner kroner i 2023, mot et tap på 504 millioner kroner i 2022. Totalresultatet for 2023 ble et overskudd på 70,0 milliarder kroner, mot et underskudd på 11,1 milliarder kroner i 2022.

Disponering av totalresultatet

Disponeringen av totalresultatet er regulert av egne retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd, fastsatt ved kongelig resolusjon 13. desember 2019 med hjemmel i sentralbankloven §3-11 annet ledd. Totalresultatet skal disponeres til egenkapitalens kursreguleringsfond inntil dette har nådd 40 prosent av netto valutareserver. Overskytende beløp disponeres til egenkapitalens overføringsfond. Hvert år overføres en tredjedel av overføringsfondet til statskassen.

Totalresultatet på 70,0 milliarder kroner er disponert med en avsetning til kursreguleringsfondet på 33,4 milliarder kroner og en avsetning til overføringsfondet på 36,6 milliarder kroner. Fra overføringsfondet blir det videre overført 17,6 milliarder kroner til statskassen. Årets overføringer og disponeringer er utført i tråd med retningslinjene.

70 mrd.
kroner i positivt
totalresultat for
2023.

Hovedstyret

Oslo, 8. februar 2024

Ida Wolden Bache

daglig leder / hovedstyrets leder

Pål Longva

første nestleder

Øystein Børsum

andre nestleder

Karen Helene Ulltveit-Moe

Kristine Ryssdal

Arne Hyttnes

Hans Aasnæs

Nina Udnes Tronstad

Egil Herman Sjørnsen

Mona Helen Sørensen

representant for de ansatte

Truls Oppedal

representant for de ansatte

Det er utarbeidet en redegjørelse for bærekraft i henhold til regnskapsloven § 3-3c. Rapporten presenteres som et eget dokument i årsrapporten. Bærekraftsrapporten er en integrert del av styrets beretning.

Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet har ansvaret for Norges Banks utøvende og rådgivende myndighet i pengepolitikken. Komiteen skal også bidra i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet.

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet består av sentralbanksjefen, de to visesentralbanksjefene og to eksterne medlemmer.

De eksterne komiteemedlemmene oppnevnes av Kongen i statsråd for fire år av gangen. Sentralbanksjefen er leder av komiteen, og de to visesentralbanksjefene er henholdsvis første og andre nestleder. Les mer om komiteens medlemmer på norges-bank.no.

Komiteen hadde 22 møter i 2023 og behandlet 76 saker.

Komiteens arbeidsform

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet har normalt åtte annonserte møter i året, der den fatter vedtak om styringsrenten. Fire av møtene faller sammen med publisering av *Pengepolitisk rapport*. På de mellomliggende rentemøtene hvor det ikke publiseres *Pengepolitisk rapport* beslutter komiteen også nivået på den motsykliske kapitalbufferen.

Komiteens møteplan bestemmes i hovedsak av tidspunktene for de åtte rentemøtene. I tilknytning til rentemøtene som faller sammen med publisering av *Pengepolitisk rapport*, møtes komiteen fire ganger. I tilknytning til rentemøtene uten rapport møtes komiteen to ganger.

Staben utarbeider og presenterer relevante analyser og prognoser, som danner utgangspunktet for diskusjonene i komiteen. Staben gir også komiteen råd om politikkbeslutninger. For at komiteens medlemmer skal ha så likt grunnlag for diskusjon som mulig, får alle medlemmene tilgang på samme informasjon og analyser fra staben.

Komiteen er opptatt av klar og tydelig kommunikasjon utad. Etter grundige diskusjoner søker komiteen seg frem til vurderinger og beslutninger som flest mulig av medlemmene kan samles om. Pengepolitiske vurderinger, som publiseres i forbindelse med rentebeslutningene, samt vurdering av motsyklisk kapitalbuffer, som publiseres i forbindelse med bufferbeslutningene, reflekterer flertallets syn. Temaer som komiteens medlemmer var spesielt opptatt av i diskusjonene, fremheves i vurderingene. Medlemmer som er uenige med flertallets vurderinger, kan ta dissens, og denne vil offentliggjøres med en kortfattet skriftlig begrunnelse i protokollen og i vurderingene som publiseres samtidig som beslutningen. I 2023 var alle komiteens beslutninger enstemmige. For å underbygge at komiteen opptrer som et samlet kollegium, er det komiteens leder, sentralbanksjefen, som normalt uttaler seg på vegne av komiteen. Øvrige medlemmer uttaler seg etter avtale med komiteens leder.

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet har normalt åtte annonserte møter i året, der den fatter vedtak om styringsrenten.

Det var stor medieoppmerksomhet om rentebeslutningene i 2023.

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitets årsberetning for 2023

Året 2023 ble preget av fortsatt høy inflasjon og stigende styringsrenter internasjonalt. Kronekursen svekket seg videre i 2023. Internasjonalt kom prisveksten mye ned mot slutten av året. Lavere energipriser dempet konsumprisveksten også her hjemme, men den var fortsatt klart over målet. Høyere prisvekst enn ventet og utsikter til at prisveksten ville holde seg høy lenger bidro til at renten ble hevet raskere og mer enn komiteen så for seg ved inngangen til året.

Etter at styringsrenten var blitt redusert til 0 prosent under koronapandemien, startet Norges Bank å heve renten igjen høsten 2021 i takt med at den økonomiske aktiviteten hentet seg inn. Våren 2022 skjøt prisveksten fart, og styringsrenten ble hevet videre til 2,75 prosent i løpet av året. Renteoppgangen fortsatte i 2023, blant annet som følge av at både prisveksten og den økonomiske aktiviteten ble høyere enn ventet. Høyere lønnsvekst og en svekkelse av kronen bidro til å løfte inflasjonsutsiktene. For å bringe inflasjonen ned mot målet ble renten hevet flere ganger, til 4,5 prosent ved utgangen av 2023.

4,5 %
styringsrente ved
utgangen av 2023.

Samlet sett ble utsiktene for finansiell stabilitet ikke vesentlig endret i 2023. Norske banker er solide og godt rustet til å tåle økte tap og samtidig opprettholde utlånsaktiviteten. Kredittverdige husholdninger og foretak hadde god tilgang på kreditt i året som gikk. Tapene har vært lave, men det er fortsatt forhøyet risiko for at sårbarheter knyttet til gjeld og eiendomspriser kan forsterke et økonomisk tilbakeslag. Som besluttet i mars 2022, ble kravet til motsyklisk kapitalbuffer i bankene økt fra 2 til 2,5 prosent 31. mars 2023.

Pengepolitikk

Internasjonal økonomi

I kjølvannet av pandemien var det en markert oppgang i konsumprisveksten internasjonalt. Prisene på frakt av varer og prisene på energi, metaller og jordbruksprodukter steg kraftig. Russlands invasjon av Ukraina ga ytterligere oppgang i prisene på energi og andre råvarer. I mange land var det flere tiår siden prisveksten hadde vært så høy.

Energiprisene avtok mot slutten av 2022 og var gjennom 2023 betydelig lavere enn året før. Gass- og kraftprisene var likevel fortsatt høye. Oljeprisen steg noe gjennom sommeren og etter utbruddet av krigen mellom Israel og Hamas i oktober, men falt igjen til nær 80 dollar mot slutten av året, som var om lag samme nivå som ett år tidligere. Gjennom fjoråret fløt varehandelen mellom land mer normalt igjen, og prisene på å frakte varer kom ned. Konsumprisveksten avtok gjennom året, særlig gjennom andre halvår. Også den underliggende prisveksten hos handelspartnerne avtok.

For å få prisveksten ned har sentralbankene internasjonalt hevet styringsrentene mye de siste to årene. Da prisveksten avtok utover høsten, falt også markedets styringsrenteforventninger. Mot slutten av 2023 var det forventninger om at sentralbankene ville begynne å sette ned rentene i løpet av våren 2024. De fleste sentralbankene kommuniserte at det ville være behov for å holde rentene oppe en god stund for å få inflasjonen ned til målet.

Den økonomiske aktiviteten hos handelspartnerne steg videre i 2023, men høy prisvekst og økte renter bidro til at veksten avtok gjennom året. Arbeidsledigheten holdt seg lav, og lønnsveksten var fortsatt høy i flere land. Vekstutsiktene bedret seg noe gjennom året. I desember var det utsikter til at den økonomiske veksten ville ta seg noe opp i løpet av 2024.

De langsiktige rentene steg mye gjennom 2022 og frem til høsten 2023, til de høyeste nivåene på over ti år. Siden falt rentene litt igjen og var ved utgangen av året nær nivåene fra ett år tidligere. Internasjonale aksjeindekser steg gjennom 2023.

Problemer i enkelte banker i USA og Sveits førte til store bevegelser i de globale finansmarkedene våren 2023. Myndighetene i de to landene grep inn for å redusere smittevirkningene til andre institusjoner og hindre en ytterligere forsterkning av uroen i markedene. Uroen ga kun begrensede utslag i finansieringskostnadene for norske banker og finansforetak.

Finansielle forhold i Norge

Kronekursen svekket seg videre i 2023, særlig frem mot sommeren. Svekkelsen må ses i sammenheng med at rentene ute hadde steget mer enn hjemme og at rentedifferansen var lav. Perioder med forhøyet usikkerhet i finansmarkedene og fall i oljeprisen bidro trolig også til svekkelsen. Etter at kronen hadde svekket seg utover høsten, styrket den seg igjen i etterkant av publiseringen av [Pengepolitisk rapport 4/2023](#) i desember i fjor. Det må trolig ses i sammenheng med at rentehevingen i desember ikke var ventet i markedet og at renteforventningene ute hadde falt.

Avdelingsdirektør Ole Christian Bech-Moen holdt foredrag på Valutaseminaret 2023.

Husholdningenes renteutgifter har steget som følge av økningene i styringsrenten. Fra renteoppgangen startet høsten 2021 og frem til utgangen av fjoråret, har om lag 90 prosent av økningen i styringsrenten slått gjennom til boliglånsrenten. Gjennomslaget fra styringsrenten til innskuddsrenten har vært om lag 60 prosent.

Høyere renter har ført til at også foretakenes finansiering i banker og i obligasjonsmarkedet har blitt gradvis dyrere. Høyere risikopåslag i obligasjonsmarkedet har også økt finansieringskostnadene, særlig for næringsseiendom. Hovedindeksen på Oslo Børs var ved utgangen av året noe høyere enn ett år tidligere.

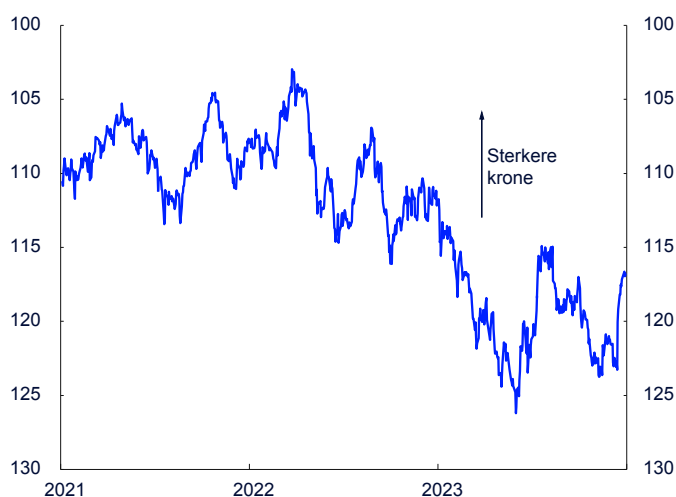
Norsk økonomi

Aktiviteten i norsk økonomi tok seg raskt opp etter pandemien og holdt seg høy gjennom 2022. Oppsparte midler gjorde det mulig for mange å holde forbruket oppe til tross for høy prisvekst og økte renter. Arbeidsledigheten falt til et lavt nivå, og andelen av befolkningen som var i jobb, steg til det høyeste nivået på over 10 år.

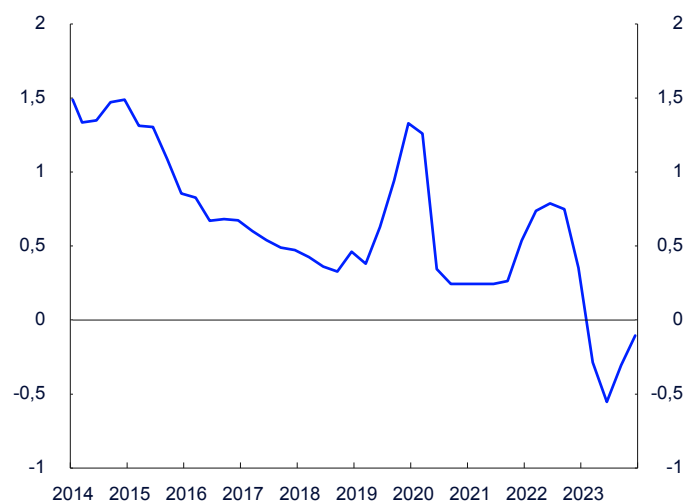
Kronekursen svekket seg videre i 2023, særlig frem mot sommeren.

FIGUR 1 Kronekurs. Importveid valutakursindeks (I-44). 1. januar 2021 – 31. desember 2023

KILDE: Norges Bank

FIGUR 2 Styringsrentedifferanse mot handelspartnere. Tremåneders gjennomsnitt. Prosent. 1. kv. 2014 – 4. kv. 2023

KILDER: LSEG datastream og Norges Bank

Norsk økonomi nådde trolig konjunkturtoppen mot slutten av 2022. Inn i 2023 var det fortsatt høy aktivitet, og arbeidsmarkedet var stramt. Presset i økonomien avtok gradvis, og utover høsten ble det tydeligere at norsk økonomi kjølte seg ned. Veksten var lav, og arbeidsledigheten hadde økt litt. Bedriftene i vårt regionale nettverk meldte at det var lettere å få tak i den arbeidskraften de trengte. I november ventet bedriftene samlet sett en nedgang i aktiviteten det neste kvartalet.

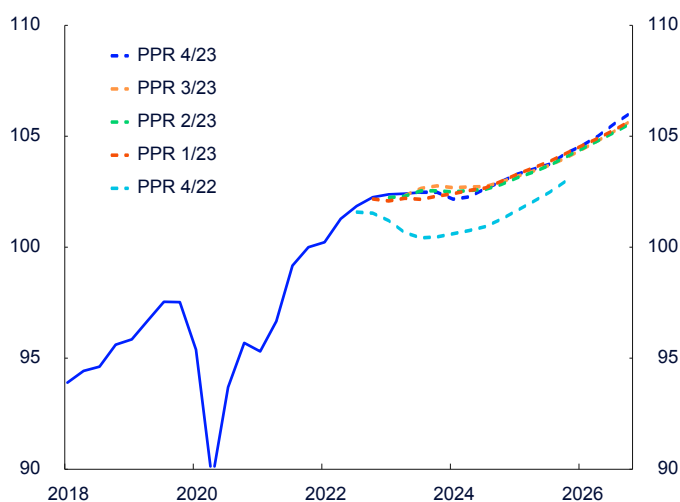
Den økonomiske aktiviteten ble høyere enn vi så for oss ved inngangen til året. Det var særlig husholdningenes forbruk og fastlandsbedriftenes investeringer som ble høyere enn ventet. Høy prisvekst og økte rentekostnader bidro likevel til en nedgang i husholdningenes konsum i 2023. Samtidig falt boliginvesteringene betydelig mer enn ventet.

Det var store forskjeller mellom næringene i økonomien. Høye petroleumsinvesteringer ga sterk vekst for bedriftene som leverer varer og tjenester til petroleumsnæringen. Svekkelsen av kronen bedret lønnsomheten og ga økt aktivitet for bedriftene som eksporterer varer til utlandet. Samtidig bidro lavere etterspørsel fra husholdningene og svakt nyboligsalg til nedgang i varehandelen og i bygge- og anleggsnæringen.

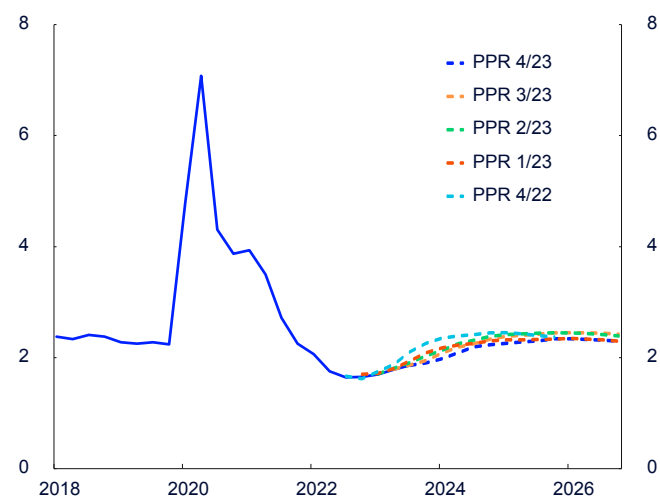
Presset i norsk økonomi avtok gradvis gjennom 2023.

FIGUR 3 BNP for Fastlands-Norge. Anslag på ulike tidspunkt. Indeks. 4. kvartal 2021 = 100. 1. kv. 2018 – 4. kv. 2026

KILDER: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

FIGUR 4 Arbeidsledighet. Antall registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken. 1. kv. 2018 – 4. kv. 2026

KILDER: NAV og Norges Bank

Mens salget av nye boliger bremsset opp, holdt aktiviteten seg bedre oppe i bruktboligmarkedet. Antall usolgte brukte boliger steg til et høyt nivå, men bruktboligprisene holdt seg bedre oppe enn ventet og var i desember 0,5 prosent høyere enn i samme måned året før.

Arbeidsmarkedet utviklet seg bedre enn ventet i 2023. Sysselsettingen fortsatte å stige, og arbeidsledigheten var fortsatt lav ved utgangen av året. Lønnsveksten steg videre og ble høyere enn tidligere anslått. Ifølge Statistisk sentralbyrå var årslønnsveksten 5,3 prosent i 2023, som er det høyeste på 15 år. Oppgangen i lønnsveksten må ses i sammenheng med høy prisvekst, god lønnsomhet i deler av næringslivet og at arbeidsmarkedet fortsatt var stramt. Ved utgangen av året var det utsikter til høy nominell lønnsvekst også i 2024, men trolig noe lavere enn i 2023.

Konsumprisene steg raskere enn ventet utover våren og prisveksten var klart over målet gjennom hele 2023. Prisoppgangen må ses i sammenheng med at bedriftenes kostnader hadde økt mye de siste årene, og fortsatt høy etterspørsel gjorde det mulig å velte mye av kostnadsøkningene videre over i utsalgsprisene. Med stigende lønnsvekst og svekkelse av kronen var det utsikter til at inflasjonen ville bli liggende over målet en god stund. Mens det i 2022 var særlig prisene på energi, matvarer og en del andre varer som steg mye, bidro husleier og prisene på andre tjenester i økende grad til prisoppgangen gjennom 2023.

Lavere energipriser dempet oppgangen i konsumprisindeksen gjennom året. Årsveksten i KPI ble 5,5 prosent i 2023, som var litt lavere enn året før. Konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE) steg med 6,2 prosent i 2023, som er den høyeste årsveksten siden Statistisk sentralbyrå begynte å publisere indikatoren i 2001. Det var høy vekst i prisene både på varene vi importerer og på norskproduserte varer og tjenester.

Den høye prisveksten har trolig bidratt til å løfte inflasjonsforventningene de siste årene. Norges Banks forventningsundersøkelse viser at forventningene om prisveksten de neste årene har steget siden midten av 2021, men at de avtok noe igjen mot slutten av 2023. Ved utgangen av året lå de langsiktige inflasjonsforventningene fortsatt noe over inflasjonsmålet på 2 prosent.

Sentralbanksjef Ida Wolden Bache på Arendalsukken.

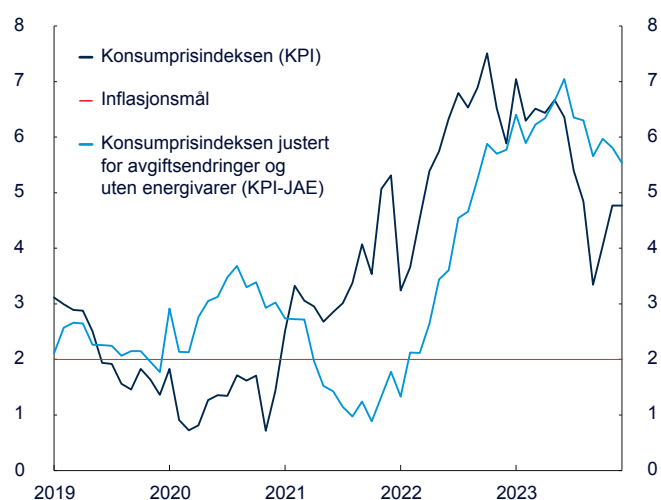
Prisveksten var klart over målet gjennom hele 2023.

Pengepolitiske avveininger

Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2 prosent. Inflasjonsstyringen skal være fremover-skuende og fleksibel, slik at den kan bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting samt til å motvirke oppbygging av finansielle ubalanser.

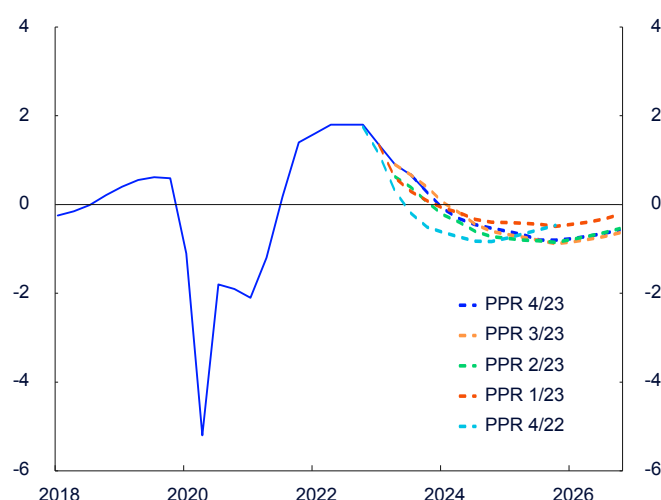
I de pengepolitiske avveiningene gjennom 2023 la komiteen vekt på at prisveksten var klart over målet. Inflasjonsprognosene ble oppjustert, og det var utsikter til at prisveksten ville holde seg høy en god stund. Det var fortsatt høy aktivitet i økonomien, og arbeidsmarkedet var stramt. Svekkelsen av kronen bidro til å løfte aktiviteten og til at varene vi importerte ble dyrere. Det gjorde det mer krevende å få prisveksten ned. Komiteen la vekt på at det var behov for høyere renter for å bringe inflasjonen ned mot målet. Komiteens vurdering var at dersom pengepolitikken ikke ble strammet inn, kunne priser og lønninger fortsette å stige raskt, og inflasjonen holde seg høy lenge. Da kunne det bli mer kostbart å få prisveksten ned igjen senere. Renten ble hevet både mer og raskere enn tidligere anslått.

FIGUR 5 Konsumpriser. Tolvmånedersvekst. Prosent. Januar 2019 – desember 2023

KILDE: Statistisk sentralbyrå

FIGUR 6 Anslag på produksjonsgap. Prosent. 1. kv. 2018 – 4. kv. 2026

KILDE: Norges Bank

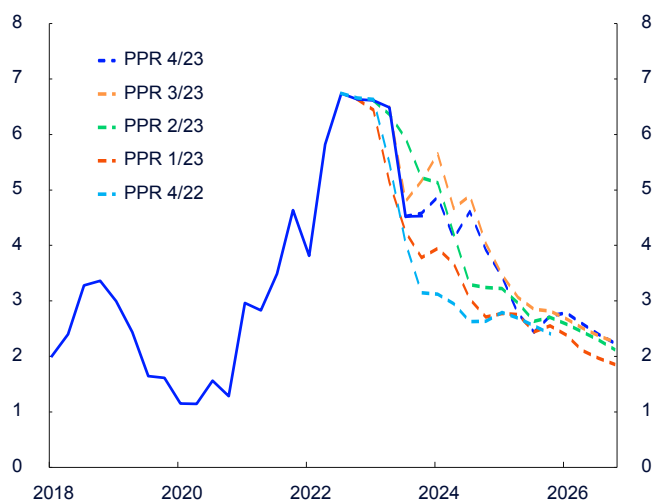
Konsumprisveksten avtok etter sommeren, men var fortsatt klart over målet. Samtidig var norsk økonomi i ferd med å kjøle seg ned. Komiteens vurdering var at pengepolitikken virket innstrammende på økonomien og at vi ennå ikke hadde sett de fulle virkningene av tidligere renteøkninger. Komiteen var opptatt av at en for høy rente kunne bidra til en brå oppbremsing i norsk økonomi, med fare for en rask oppgang i arbeidsledigheten. Det ble lagt vekt på at renten ikke skulle settes opp mer enn det som var nødvendig for å få bukt med den høye prisveksten. Rentene ble derfor hevet mer gradvis mot slutten av året.

Prognosene i [Pengepolitisk rapport 4/2023](#) innebar en styringsrente som blir liggende på 4,5 prosent frem til høsten 2024, før den gradvis avtar. Den økonomiske veksten ble anslått å holde seg lav i 2024, før den igjen tar seg opp. Arbeidsledigheten ble anslått å øke noe. Det var utsikter til at inflasjonen ville avta og nærme seg målet på noe sikt.

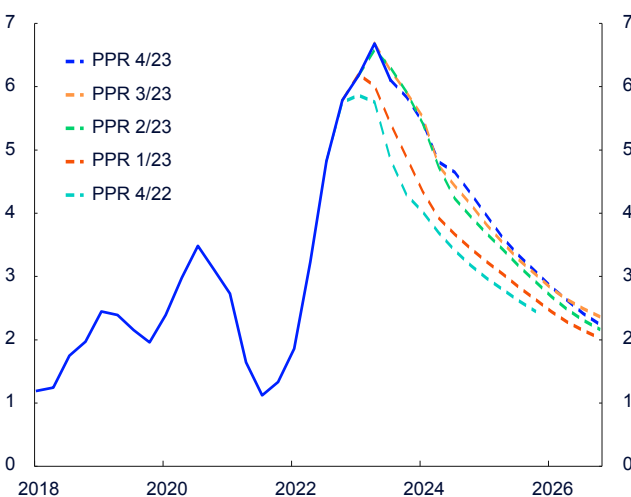
Visesentralbanksjef Pål Longva og kommunikasjonssjef Torild Lid Uribarri holdt pressekonferanse 21. september

FIGUR 7 Konsumprisindeksen (KPI). Anslag på ulike tidspunkt. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2018 – 4. kv. 2026

KILDER: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Figur 8 KPI-JAE. Anslag på ulike tidspunkt. Firekvartalersvekst. Prosent. 1. kv. 2018 – 4. kv. 2026

KILDER: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

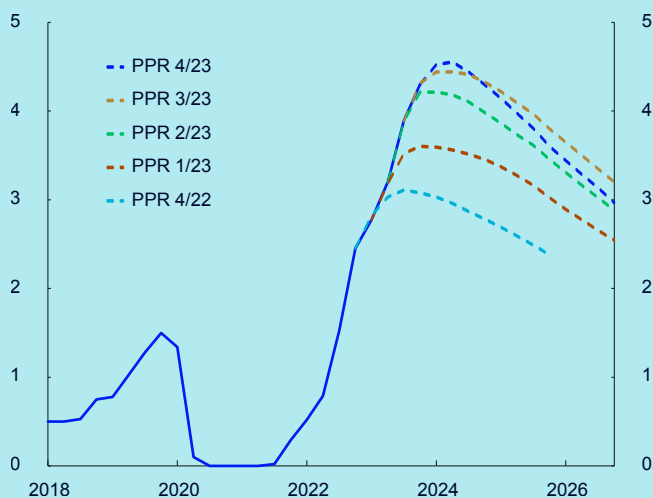
Pengepolitikken gjennom 2023

Renteprognosen ved utgangen av 2022 indikerte en styringsrente som økte til rundt 3 prosent i begynnelsen av 2023, for så å bli liggende der det neste året.

Rentebanen ble oppjustert gjennom 2023, særlig i første halvår. Høyere kapasitetsutnyttning enn anslått og en oppjustert inflasjonsprognose medførte at styringsrenten ble satt opp fra 2,75 til 3 prosent, og renteprognosen ble oppjustert på møtet i mars. Renten ble satt videre opp til 3,25 prosent på møtet i mai. Frem mot møtet i juni hadde prisveksten vært klart høyere enn ventet, samtidig som høyere lønnsvekst og svakere krone enn anslått var ventet å løfte prisveksten fremover. Styringsrenten ble økt med 0,5 prosentenheter til 3,75 prosent, og rentebanen ble ytterligere oppjustert. Komiteen satte styringsrenten videre opp til 4 prosent på møtet i august og til 4,25 prosent på møtet i september. Utsikter til at prisveksten ville holde seg høy noe lenger enn tidligere anslått bidro til at rentebanen ble litt oppjustert i september. Styringsrenten ble holdt uendret på møtet i november.

Frem mot møtet i desember hadde prisveksten vært lavere enn ventet, men en svakere krone enn anslått bidro til å løfte inflasjonsprognosen. På møtet i desember ble styringsrenten satt opp til 4,5 prosent. Rentebanen var lite endret den nærmeste tiden, men var noe lavere lenger frem i prognoseperioden.

FIGUR 9 Styringsrenten Anslag på ulike tidspunkt. Prosent. 1. kv. 2018 – 4. kv. 2026

KILDE: Norges Bank

Finansiell stabilitet og beslutningsgrunnlaget for motsyklisk kapitalbuffer og systemrisikobuffer

Siden september 2021 har Norges Bank hatt beslutningsansvar for motsyklisk kapitalbuffer og et formalisert rådgiveransvar for systemrisikobufferen i bankene. De to bufferkravene utgjør en vesentlig del av bankenes samlede kapitalkrav. Komiteen beslutter motsyklisk kapitalbuffer hvert kvartal, og gir råd om systemrisikobuffer minst hvert annet år, neste gang i 2024.

Komiteens vurdering i den halvårslige rapporten *Finansiell stabilitet* var at sårbarhetene i det norske finansielle systemet var lite endret i 2023, men at det var forhøyet risiko for at sårbarhetene kan forsterke et tilbakeslag i norsk økonomi, se [Finansiell stabilitet 2023 – 2. halvår](#). Mange husholdninger har mye gjeld, og eiendomsprisene har økt mye over mange år. Samlet bidrar bufferkravene til at norske banker har tilfredsstillende kapitaldekning.

De to siste årene har husholdningenes gjeld vokst mindre enn inntektene, og sparingen under pandemien bidro til å gjøre husholdningene mindre sårbare. Mange husholdninger har brukt av oppsparte midler i møte med høy inflasjon og økte renter.

Boligprisene steg svakt i 2023. Omsetningen i bruktboligmarkedet var om lag som normalt, men antallet usolgte bruktboliger økte markert. Nyboligsalget er på et lavt nivå. Den videre utviklingen i boligprisene er mer usikker enn normalt. Risikoen for et stort boligprisfall dempes av lav boligbygging og lav arbeidsledighet.

De fleste husholdninger kan betjene gjelden i møte med økte renter og konsumpriser, men husholdningene med gjeld må bruke mer av inntektene på renteutgifter. Flere må redusere forbruket. Skulle konsuminnstrammingen bli veldig stor, kan det føre til tap på foretakslån og forsterke et økonomisk tilbakeslag gjennom strammere utlånspraksis i bankene. Tapene begrenses av at bankene har relativt lav eksponering mot

Motsyklisk kapitalbuffer var 2,5 % ved utgangen av 2023.

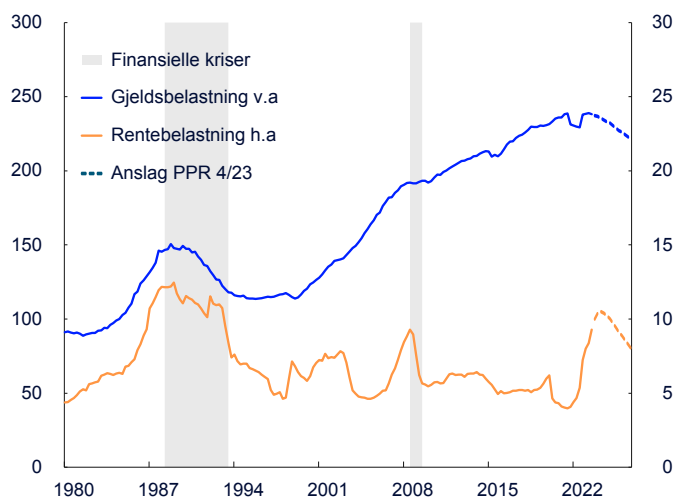
de mest konsumutsatte næringene. God kapitaldekning og høy inntjening bidrar til at bankene er godt rustet til å tåle økte tap.

Bankenes høye eksponering mot næringseiendom er en viktig sårbarhet i det finansielle systemet. Lave renter bidro lenge til sterk vekst i nærings-eiendomsprisene. Det siste året har prisene falt, og prisutviklingen fremover er mer usikker enn normalt. Næringseiendomsforetak får redusert lønnsomhet som følge av økte rentekostnader, og lavere nærings-eiendomspriser svekker soliditeten. Dette gjør refinansiering av lån som forfaller, mer krevende. Det kan fremtvinge hastesalg av eiendom og forsterke et fall i eiendomsprisene.

Våren 2023 førte problemer i enkelte banker i USA og Sveits til store bevegelser i finansmarkedene. Norske banker ble lite påvirket, og kredittverdige husholdninger og foretak har hatt god tilgang på kreditt fra bankene. I Norges Banks kvartalsvise utlånsundersøkelse i 2023 rapporterte bankene samlet sett om lag uendret kredittpraksis overfor husholdninger og foretak gjennom året, men samtidig om litt innstramning overfor næringseiendomsforetak.

Figur 10 Husholdningenes gjelds- og rentebelastning.

Gjeld som andel av disponibel inntekt og renteutgifter som andel av inntekt etter skatt. Prosent. 1. kv. 1980–4. kv. 2026

KILDER: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Den motsykliske kapitalbufferen skal gjøre bankene mer solide og motvirke at bankenes kredittpraksis forsterker et tilbakeslag i økonomien. I mars 2022 besluttet komiteen å øke kravet til motsyklisk kapitalbuffer fra 2 til 2,5 prosent med virkning fra 31. mars 2023. Kravet har vært uendret gjennom 2023 og bidrar til at bankene er godt rustet til å tåle økte tap. Kravet til systemrisikobufferen er 4,5 prosent. Kravet reflekterer vurderingen av strukturell sårbarhet som høy gjeld i mange husholdninger, bankenes høye eksponering mot næringseiendom og at en banks finansiering er en annen banks likviditetsreserve. Bankene oppfyller kapital- og likviditetskrav med god margin, har god lønnsomhet, og rentemarginen har økt siden renteoppgangen startet i 2021. Tapene har vært lave. Vi venter at rentemarginen avtar, og at tapene vil øke noe, men trolig fortsetter lønnsomheten å være høy.

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet

Oslo, 24. januar 2024

Ida Wolden Bache
daglig leder / hovestyrets leder

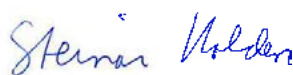
Pål Longva
første nestleder

Øystein Børsum
andre nestleder

Ingvild Almås

Steinar Holden

Samfunnsansvar og bærekraft

- 49 Våre medarbeidere
- 65 Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland
- 75 Arbeid med klima og klimarisiko i sentralbankvirksomheten

Bankplassen utenfor Norges Banks hovedkontor.

En bærekraftig utvikling og overgangen til netto nullutslipp er viktig for samfunnet og økonomien. Det angår oss som sentralbank og som forvalter av Statens pensjonsfond utland, og det angår oss som arbeidsgiver og arbeidsplass. Norges Bank har utarbeidet en egen [strategi for bærekraft](#). Den omfatter våre målsetninger for arbeidet med klima og miljø, samfunn og sosiale forhold og virksomhetsstyring, etikk og kultur.

Dette kapittelet gir en oversikt over Norges Banks arbeid med sentrale temaer innenfor bærekraft. Det omhandler blant annet hva vi gjør for å sikre et godt arbeidsmiljø og fremme mangfold og likestilling, og det beskriver bankens arbeid med klimarisiko og klimapåvirkning.

Bærekraftstrategi

Norges Banks strategi for bærekraft er delt inn i tre hovedområder med tilhørende målsetninger. Den fullstendige strategien er publisert på [Norges Banks nettsider](#).

Klima og miljø

- Vi skal arbeide med å redusere utslipp fra egen drift i tråd med ambisjonene i Parisavtalen.
- Vi skal være en aktiv eier og pådriver for at selskapene vi er investert i oppnår netto nullutslipp innen 2050.
- Vi skal øke vår forståelse av effektene av klimaendringer og energiomstilling.

Samfunn og sosiale forhold

- Vi skal ha en kultur for mangfold, inkludering og like muligheter for alle.
- Vi skal utvikle våre medarbeidere slik at de trives, utfordres og har kompetanse til å møte fremtidens utfordringer.
- Vi skal fremme menneske- og arbeidstakerrettigheter gjennom ansvarlig forvaltning og våre anskaffelser.

Virksomhetsstyring, etikk og kultur

- Vi skal sette våre ansatte og samarbeidspartnere i stand til å ta bærekraftige valg.
- Vi skal rapportere om vårt arbeid med bærekraft i tråd med beste praksis.
- Vi skal støtte opp under utviklingen av standarder for velfungerende markeder, god selskapsstyring og ansvarlig forretningspraksis.

HR-direktør Brita Alsos i samtale med sine medarbeidere Atle Rovik, Eline Vøybu og Arnt-Tore Valsvik.

Våre medarbeidere

De ansatte er Norges Banks viktigste ressurs. Ved utgangen av 2023 hadde Norges Bank 1 079 faste ansatte. Av disse er 654 ansatt i Norges Bank Investment Management, 417 i sentralbankvirksomheten og 8 i Tilsynssekretariatet.

Norges Bank er en global organisasjon der 25 prosent av de ansatte jobber ved kontorer i London, New York og Singapore. I tillegg har vi eiendomskontorer i Paris, Luxembourg og Tokyo. Norges Bank har medarbeidere fra totalt 38 ulike nasjonaliteter, 12 i sentralbankvirksomheten og 37 i Norges Bank Investment Management.

Ansatte Norges Bank

- Sentralbankvirksomheten
- Anskaffinger
- Kommunikasjon og innlegg
- Resultatrevisjon og balanse

38

nasjonaliteter

1 079

faste ansatte

4

kontorer

654

Norges Bank Investment Management

417

Sentralbankvirksomheten

8

Tilsynssekreteriatet

● Vi har også eiendomskontorer i Tokyo, Luxembourg og Paris med totalt 23 ansatte

Attraktiv og fremtidsrettet arbeidsplass

I Norges Bank legges det til rette for at alle skal trives, utfordres og ha kompetanse til å levere på samfunnsoppdraget. De ansatte er bankens viktigste ressurs, og derfor må vi tiltrekke, utvikle og beholde dyktige og engasjerte medarbeidere. Alle ansatte og andre som har sitt virke i banken skal ha et godt og trygt arbeidsmiljø. Vi har tilrettelagt for en fleksibel arbeidshverdag med mulighet for å jobbe utenfor kontoret.

Vi gjennomfører årlig en større medarbeiderundersøkelse der vi blant annet kartlegger og vurderer medarbeidernes engasjement, trivsel og gjennomføringskraft. Undersøkelsen er et viktig verktøy når vi arbeider med utviklingen av ansatte, organisasjonen og arbeidsplassen. Resultatene fra undersøkelsen diskuteres i bankens hovedstyre, ledergrupper og ulike samarbeidsutvalg, og det iverksettes tiltak basert på diskusjoner både i ledelsen og i de enkelte team.

Sammenlignet med andre organisasjoner på tvers av arbeidsmarkedet i Norge, har Norges Bank en høyere gjennomsnittsscore på samtlige sammenlignbare områder. Arbeidsmiljøet blir generelt sett på som støttende og anerkjennende. I 2023 har det vært en positiv utvikling innenfor temaer som gjelder arbeidsbalanse, autonomi og personlige utviklingsmuligheter.

For å sikre gode ansettelsesforhold er det gjennom arbeidsmiljøutvalget og vernetjenesten etablert et aktivt samarbeid mellom ledelsen og representanter for de ansatte.

I vurderingen av Norges Banks virksomhet er det ikke avdekket risiko for eller forhold som gir grunn til å tro at det forekommer brudd på grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold.

På side 52 til 63 redegjøres det for hvordan vi arbeider med likestilling og mot diskriminering, i samsvar med aktivitets- og redegjøringsplikten.

De ansatte er Norges Banks viktigste ressurs.

Mangfold og inkludering

Hovedstyret har fastsatt [prinsipper for HR i Norges Bank](#). Dette omfatter blant annet arbeidet med likestilling, anti-diskriminering, mangfold og inkludering. Det følger av bankens etiske regelverk at det er nulltoleranse for diskriminering, trakassering eller mobbing. Norges Bank stiller klare krav og forventninger til at man skal behandle hverandre med respekt og tilstreber å ha en kultur der det er sett på som positivt å si fra om feil og uakseptable forhold. Vi setter våre ambisjoner for arbeidsmiljøet gjennom arbeidet med virksomhetens strategi og handlingsplaner.

Vi skal være ledende på våre fagområder, og mener at økt mangfold og inkludering gjør oss bedre. Mangfold bidrar til flere perspektiv, økt kreativitet og bedre beslutninger. Banken forsøker å ivareta hensynet til

Mangfold bidrar til økt kreativitet og bedre beslutninger.

Norges Bank markerte Pride 2023.

mangfold og inkludering i prosessene knyttet til rekruttering, utvikling og å beholde medarbeidere og ledere. Ved rekruttering tar vi utgangspunkt i avdelingens samlede behov og diskuterer hvordan rekrutteringsprosessen kan utformes for å utfylle mangfoldet i teamene. Lønnsdiskusjoner, utvikling og etterfølgerplanlegging ses i sammenheng for å ivareta både like rettigheter og likeverdige muligheter for opprykk til senior- og lederroller.

I den årlige medarbeiderundersøkelsen måles blant annet medarbeiderengasjement og underliggende faktorer som ledelse og samarbeidskultur. Årets undersøkelse viste at kvinner og menn opplever like muligheter for utvikling i sine roller.

Andelen ansatte som rapporterer om mobbing og trakassering i medarbeiderundersøkelsen er lav og for noen enheter lavere sammenlignet med 2022.

Kjønnsbalanse og -fordeling

Norges Bank har forpliktet seg til Kvinner i Finans-charteret og dets ambisjon om at kvinneandelen skal øke i finansvirksomheter, spesielt innenfor leder- og spesialiststillinger. Dette gjør vi gjennom fastsettelse av konkrete mål, ansvarliggjøring av ledelsen og ved systematisk arbeid i HR-prosesser som rekruttering, avansement og etterfølgerplanlegging. Gjennom utvikling av ulike HR-data, gjennomføring av medarbeiderundersøkelser, medarbeidersamtaler og HMS-arbeid arbeider vi systematisk med å identifisere risiko for diskriminering eller andre hinder for likestilling.

Ved utgangen av 2023 var 393 kvinner og 686 menn ansatt i Norges Bank. Det gir en kvinneandel på 36 prosent. Det er en økning fra 35 prosent i 2022 og 34 prosent i 2021. Kvinneandelen var 33 prosent i Norges Bank Investment Management i 2023. Det er en økning fra 29 prosent i 2022 og 27 prosent i 2021. I sentralbankvirksomheten var kvinneandelen 42 prosent i 2023. Det er en reduksjon fra 43 prosent i 2022 og 44 prosent i 2021. Flytting av ansatte mellom virksomhetsområdene, i forbindelse med omorganisering, forklarer i stor grad de interne endringene fra 2022 til 2023.

Norges Bank har forpliktet seg til Kvinner i Finans charteret og dets ambisjon om økt kvinneandel i finansnæringen.

TABELL 2 Prosentandel kvinner og menn per stillingsgruppe på hovedkontoret i Oslo

Stillingsgruppe	2023		2022		2021	
	Prosentdel menn	Prosentdel Kvinner	Prosentdel menn	Prosentdel Kvinner	Prosentdel menn	Prosentdel Kvinner
Avdelingsdirektør	58 %	42 %	88 %	12 %	80 %	20 %
Enhetsdirektør	76 %	24 %	75 %	25 %	76 %	24 %
Seksjonsleder	64 %	36 %	62 %	38 %	68 %	32 %
Analysedirektør ¹	100 %	0 %	100 %	0 %	-	-
Spesialrådgiver	75 %	25 %	72 %	28 %	71 %	29 %
Seniorrådgiver	57 %	43 %	61 %	39 %	65 %	35 %
Rådgiver	56 %	44 %	50 %	50 %	51 %	49 %
Analytiker ¹	51 %	49 %	65 %	35 %	-	-
Konsulent	56 %	44 %	56 %	44 %	47 %	53 %
Servicemedarbeider	0 %	100 %	0 %	100 %	0 %	100 %

¹ Stillingsgruppene analytiker og analysedirektør ble i 2022 etablert i rammeverket for stillingsgrupper på tvers av sentralbankvirksomheten og Norges Bank Investment Management. Tidligere var disse stillingene i stillingsgruppene rådgiver og spesialrådgiver, derfor blir det fra 2022 en endring i utvalget for disse stillingsgruppene.

Kjønnsbalansen innenfor enkelte stillingsgrupper reflekterer dagens situasjon i arbeidsmarkedet. Det er færre kvinner enn menn som søker på lederstillinger, samt på stillinger generelt innen finans- og IT-sektoren. Ved utgangen av året var kjønnsbalansen i tråd med målsettingen på minimum 40 prosent i de fleste stillingsgrupper under ledernivå. Det er en positiv utvikling på ledernivå og vi er nå på linje med målsettingen for avdelingsdirektører. For øvrige ledere og spesialiststillinger er vi ikke i mål.

TABELL 3 Prosentandel kvinner i leder- og spesialiststillinger¹

Stillingsgruppe	2023		2022	
	Prosentdel menn	Prosentdel Kvinner	Prosentdel menn	Prosentdel Kvinner
Ledere totalt i Norges Bank	70 %	30 %	72 %	28 %
Ledere i sentralbankvirksomheten	67 %	33 %	67 %	33 %
Ledere i Norges Bank Investment Management	72 %	28 %	77 %	23 %
Spesialister totalt i Norges Bank	77 %	23 %	76 %	24 %
Spesialister i sentralbankvirksomheten	73 %	27 %	69 %	31 %
Spesialister i Norges Bank Investment Management	80 %	20 %	80 %	20 %

¹ Spesialister inkluderer analysedirektører og spesialrådgivere.

I [Strategi 25](#) videreføres og styrkes arbeidet med mangfold og inkludering, blant annet gjennom ytterligere tiltak for å forbedre kjønnsbalansen.

I arbeidet med å nå målet om en kjønnsbalanse på minimum 40 prosent av hvert kjønn, både totalt i banken og blant ledere og spesialister, jobber vi blant annet med å synliggjøre kvinnelige ansatte i banken som forbilder på ulike arenaer. I tillegg blir kvinner på tvers av organisasjonen oppfordret til å søke seniorposisjoner internt. Fremover vil vi særskilt jobbe for å sikre at rekrutterings- og avansementprosessene, utviklingsaktiviteter og etterfølgerplaner gir kandidater og medarbeidere likeverdige muligheter.

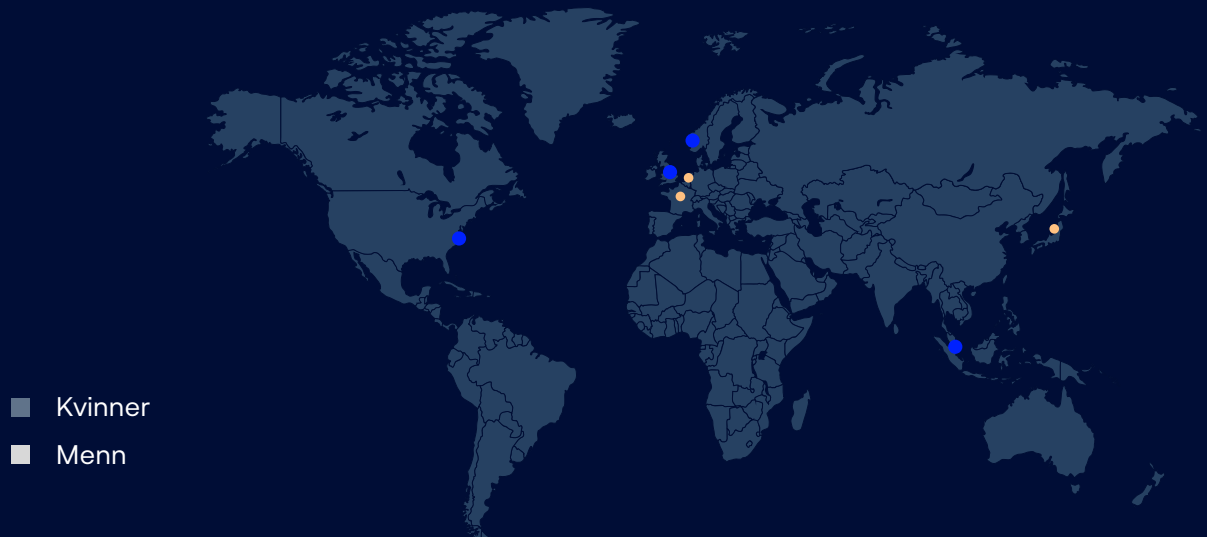
Deltidsansatte og midlertidig ansatte

I Norges Bank ansettes de fleste på fulltidskontrakt. Ufrivillig deltid anses derfor ikke som en utfordring. Majoriteten av midlertidige ansettelse i Norges Bank gjelder kontrakter knyttet til forskning og noe timelønnet arbeid.

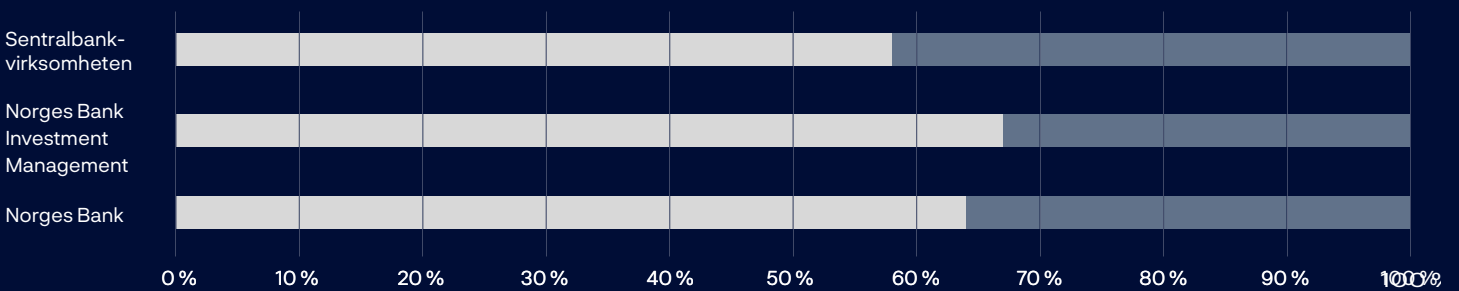
TABELL 4 Andel midlertidige ansatte og ansatte i deltidsstilling på hovedkontoret i Oslo

	Menn	Kvinner
Andel midlertidige ansatte	1,30 %	1,20 %
Andel ansatte i deltidsstilling	0,30 %	0,80 %

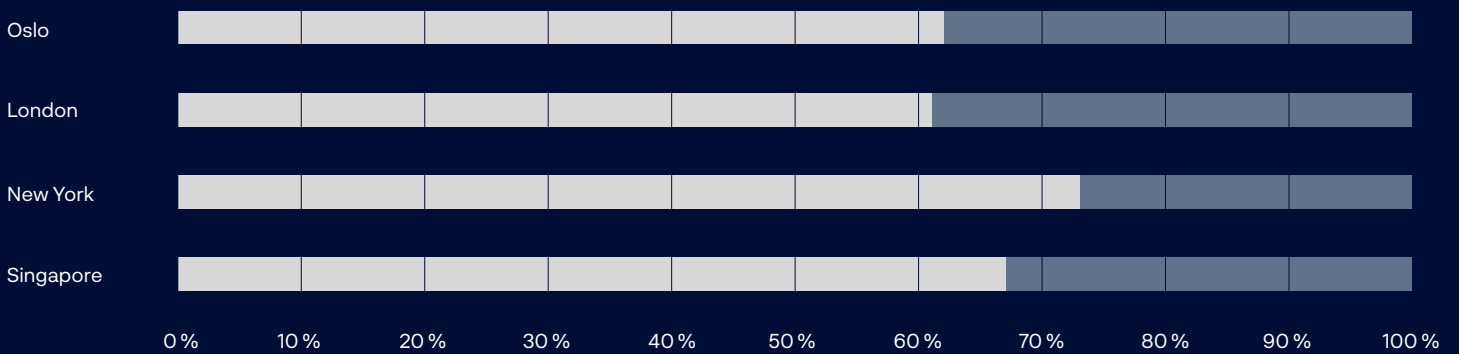
Kjønnsbalanse

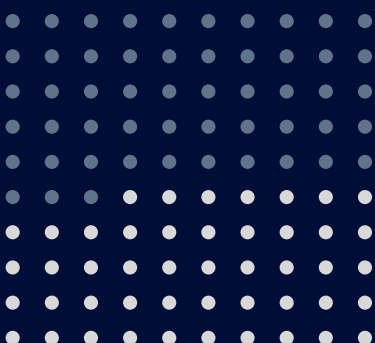
Kjønnsbalanse per virksomhetsområde

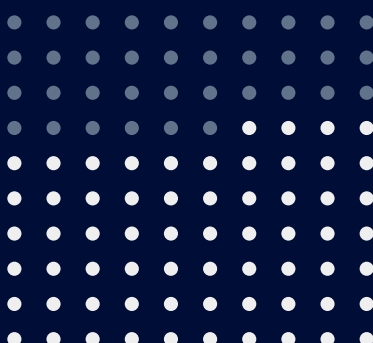
Kjønnsbalanse per kontor

Graduates i Norges Bank Investment Management

Studentengasjement i sentralbankvirksomheten

Rekruttering

Norges Bank arbeider systematisk for å tiltrekke og rekruttere de beste kandidatene fra de fremste fagmiljøene nasjonalt og internasjonalt. Vi ønsker oss variasjon i erfaring og perspektiver, og det rekrutteres på tvers av nasjonalitet, kjønn, alder, bakgrunn, kunnskap og kompetanse for å øke mangfoldet i organisasjonen.

Gjennom Norges Banks Kunnskapssenter, bedriftspresentasjoner og forelesninger på skoler og universiteter, arbeider banken med å øke kjennskap og kunnskap om banken blant studenter og elever. Gjennom Norges Bank Teaching Initiative og NBIM Teach holder ansatte forelesninger ved universiteter om økonomi, finans og teknologi. Vi arrangerer også en årlig landsomfattende casekonkurranse for studenter. Både sentralbankvirksomheten og Norges Bank Investment Management tilbyr deltidsarbeid i studentengasjementer. Et viktig satsingsområde i Norges Bank Investment Management for å tiltrekke unge talenter er praksisplasser for studenter på sommeren og «Graduate» programmet.

Det har vært en betydelig økning i antall søknader på stillinger i Norges Bank fra 2022 til 2023. Dette kan forklares med økt oppmerksomhet på rekrutteringsarbeidet, mer tilpasset rekrutteringskommunikasjon og et mindre stramt arbeidsmarked.

I sentralbankvirksomheten var kjønnsfordelingen blant søkere i 2023 65 prosent menn og 35 prosent kvinner, hvor 56 prosent menn og 44 prosent kvinner ble ansatt. Tilsvarende tall for Norges Bank Investment Management var henholdsvis 66 prosent menn og 23 prosent kvinner blant søkere (11 prosent ønsket ikke å oppgi kjønn), hvorav 61 prosent menn og 39 prosent kvinner ble ansatt.

Leder- og medarbeiderutvikling

Gjennom introduksjon av lederprinsipper er forventningene til lederrollen i Norges Bank tydeliggjort. Lederne skal løfte frem medarbeiderne og bygge fellesskap gjennom løpende oppfølging og målrettet, inkluderende og støttende ledelse. Lederprinsippene er fremhevet i ledersamlinger og ledertrening gjennom året.

Sentralbanksjef Ida Wolden Bache møter studenter på Universitetet i Oslo.

I forlengelsen av lederprinsippene har Norges Bank Investment Management lansert medarbeiderforventninger. Det har bidratt til en mer helhetlig tilnærming til samspillet mellom leder og medarbeider.

Å gi ledere og medarbeidere utviklingsmuligheter er en viktig del av arbeidet med å beholde motiverte og engasjerte ansatte. Vi har fornyet utviklingsprosessene for å legge til rette for gode diskusjoner om utvikling både individuelt og for team.

Norges Bank arbeider kontinuerlig med kompetanseutvikling. I 2023 har vi blant annet arrangert kurs om energiomstilling, formidling og ulike former for dataanalyse. Gjennom tilgang til en nettbasert kursplattform får ansatte tilgang til tusenvis av kurs fra ledende universiteter. Ansatte kan også søke om opphold og videreutdanning ved eksterne utdanningsinstitusjoner.

Vi legger til rette for at ansatte gjennom midlertidige hospiteringsopphold i andre enheter får erfaring på tvers av virksomhetene og økt forståelse på tvers av fagområdene. Ansatte kan også søke opphold ved andre sentralbanker og andre relevante institusjoner.

Norges Bank Investment Management har i løpet av året introdusert et karriererammeverk med en faglig utviklingsvei. Med dette har hele Norges Bank et karriererammeverk med en fagstige som beskriver ansvar på de ulike nivåene slik at det er tydelig hva som skal til for å oppnå karriereprogresjon.

Vi jobber med etterfølgerplanlegging for å gi muligheter for interne kandidater og for å unngå sårbarheter knyttet til kritiske stillinger og kompetanse. Fremover vil vi arbeide for å sikre at utvikling og etterfølgerplanlegging ivaretas helhetlig og strategisk på tvers av avdelinger, for å ivareta mangfold, utviklingsmuligheter og kjønnsbalanse i senior- og lederroller.

Banken legger til rette for gradvis overgang til pensjonisttilværelsen når det er ønsket. Gjennom pensjonistengasjementer beholder vi erfaren arbeidskraft og bidrar til at ansatte kan ta del i arbeidslivet også etter overgang til en pensjonisttilværelse.

Spesialrådgiver Arne Kloster fikk utmerkelse for sin blogg «Hvordan skapes penger» på Bankplassen Blogg Award.

Lønn og lønnsforskjeller

Hovedstyret setter rammene for og følger opp praktiseringen av godtgjørelsesordningene i Norges Bank. Lønnsnivået skal være konkurransedyktig, men ikke markedsledende. Lønnsfastsettelsen er individuell og reflekterer stillingens ansvar, stillingsinnehavers kompetanse, erfaring og prestasjoner.

Lønssystemet i kapitalforvaltningen følger, med nødvendige tilpasninger, kravene i forskrift til verdipapirfondloven i tråd med mandatet for forvaltningen av fondet fastsatt av Finansdepartementet. Hovedstyrets godtgjørelsesutvalg bidrar til grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder godtgjørelsesordningene i Norges Bank. I tillegg gir internrevisjonen i Norges Bank en uavhengig uttalelse om etterlevelse av regler og retningslinjer for godtgjøring. Gjennomgangen i 2023 bekreftet at lønssystemet for 2022 var praktisert i tråd med regelverket. Det har ikke vært vesentlige endringer i ordningen i 2023.

Se også [note 15](#) til årsregnskapet for utdypende informasjon om lønssystemet og ytelser til ledende ansatte og styrende organer.

Kvinnens lønn som andel av menns gjennomsnittlige fastlønn utgjør 78 prosent for alle ansatte i Norges Bank. For alle ansatte ved Oslo-kontoret utgjør andelen 86 prosent. Fordelt på sentralbankvirksomheten og Norges Bank Investment Management utgjør dette henholdsvis 86 prosent og 88 prosent. For alle ansatte i Norges Bank Investment Management, inkludert utekontorene, utgjør dette 79 prosent.

Tabellene 5–8 viser bankens kartlegging av lønnsforskjeller, fastlønn og utbetalt godtgjørelse ved hovedkontoret i Oslo. Grupperingen av stillingene er basert på ledernivåene i banken og stillingsstrukturen for medarbeidere i bankens overenskomster. Total godtgjørelse inkluderer fastlønn, prestasjonslønn og utbetalt overtid. Alle ansatte som arbeider med investeringsbeslutninger, er berettiget for prestasjonslønn. Tall for fastlønn og utbetalt godtgjørelse er avrundet til nærmeste hele tusen kroner.

Lønnsnivået skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende.

Tabellene synliggjør at det er lønnsforskjeller innenfor enkelte stillingsgrupper. Vi jobber systematisk for å etterleve prinsippet om lik lønn for stillinger med lik grad av ansvar og kompleksitet, og analyserer jevnlig lønn og lønnsutvikling blant ansatte for å sikre en rettferdig lønnspraksis. I analysen sammenlignes kompensasjon for sammenlignbare roller, på samme nivå og samme lokasjon. Eventuelle avvik på individ- eller gruppenivå undersøkes nærmere for å sørge for at kjønnsnøytrale kriterier er lagt til grunn.

I sentralbankvirksomheten finner vi de største forskjellene mellom kvinner og menn i de lavere stillingsgruppene. Forskjellene har sammenheng med at menn og kvinner er ujevnt fordelt innenfor ulike fagområder. I noen fagområder der menn dominerer er lønnsnivået høyere som følge av markedssituasjonen. De største forskjellene i utbetalt godtgjørelse skyldes en overvekt av menn innenfor fagområder som jobber mer overtid enn andre.

I Norges Bank Investment Management skyldes lønnsforskjeller mellom kvinner og menn en overvekt av menn i stillinger som arbeider med investeringsbeslutninger. Stillinger med investeringsansvar er generelt høyere lønnet i markedet sammenlignet med stillinger på samme stillingsnivå innenfor andre fagområder.

For begge virksomhetsområdene bidrar flere menn i de høyere stillingskategoriene til forskjellen mellom kjønnene i de samlede lønnstallene. Arbeidet for å bedre kjønnsbalansen blant ledere og spesialister vil bidra til å redusere lønnsforskjellene.

TABELL 5 Lønnskartlegging etter fastlønn per stillingsgruppe i sentralbankvirksomheten

Sentralbank- virksomheten	Antall ansatte		Median fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %	Gjennomsnitt fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner		Menn	Kvinner	
Enhetsdirektør	19	10	1 628 000	1 585 000	97 %	1 684 000	1 615 000	96 %
Seksjonsleder	17	9	1 235 000	1 251 000	101 %	1 278 000	1 319 000	103 %
Spesialrådgiver	80	32	1 247 000	1 228 000	98 %	1 277 000	1 229 000	96 %
Seniorrådgiver	72	68	982 000	940 000	96 %	997 000	965 000	97 %
Rådgiver	19	28	835 000	772 000	93 %	813 000	785 000	97 %
Analytiker	8	9	635 000	626 000	99 %	642 000	629 000	98 %
Konsulent	14	11	781 000	710 000	91 %	786 000	666 000	85 %

TABELL 6 Lønnskartlegging etter utbetalt godtgjørelse per stillingsgruppe i sentralbankvirksomheten

Sentralbank- virksomheten	Antall ansatte		Median fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %	Gjennomsnitt fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner		Menn	Kvinner	
Enhetsdirektør	19	10	1 633 000	1 585 000	97 %	1 710 000	1 615 000	94 %
Seksjonsleder	17	9	1 235 000	1 251 000	101 %	1 290 000	1 319 000	102 %
Spesialrådgiver	80	32	1 274 000	1 303 000	102 %	1 307 000	1 293 000	99 %
Seniorrådgiver	72	68	1 016 000	970 000	95 %	1 033 000	994 000	96 %
Rådgiver	19	28	850 000	797 000	94 %	888 000	799 000	90 %
Analytiker	8	9	655 000	640 000	98 %	659 000	641 000	97 %
Konsulent	14	11	863 000	713 000	83 %	872 000	677 000	78 %

TABELL 7 Lønnskartlegging etter fastlønn per stillingsgruppe i Norges Bank Investment Management

Norges Bank Investment Management	Antall ansatte		Median fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %	Gjennomsnitt fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner		Menn	Kvinner	
Seksjonsleder	25	15	1 540 000	1 540 000	100 %	1 614 000	1 560 000	97 %
Spesialrådgiver	64	17	1 383 000	1 370 000	99 %	1 456 000	1 376 000	95 %
Seniorrådgiver	84	49	1 055 000	1 050 000	100 %	1 077 000	1 090 000	101 %
Rådgiver	48	24	818 000	808 000	99 %	837 000	807 000	96 %
Analytiker	16	14	638 000	625 000	98 %	642 000	640 000	100 %

TABELL 8 Lønnskartlegging etter utbetalt godtgjørelse per stillingsgruppe i Norges Bank Investment Management

Norges Bank Investment Management	Antall ansatte		Median fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %	Gjennomsnitt fastlønn		Lønnsforskjeller – kvinners andel av menns lønn i %
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner		Menn	Kvinner	
Seksjonsleder	25	15	1 700 000	1 572 000	92 %	1 732 000	1 608 000	93 %
Spesialrådgiver	64	17	1 625 000	1 450 000	89 %	1 785 000	1 504 000	84 %
Seniorrådgiver	84	49	1 108 000	1 130 000	102 %	1 176 000	1 137 000	97 %
Rådgiver	48	24	838 000	818 000	98 %	859 000	835 000	97 %
Analytiker	16	14	643 000	643 000	100 %	645 000	647 000	100 %

Av personvern hensyn må det være minst fem av hvert kjønn i en stillingsgruppe for å kunne publisere lønnsdata. For enkelte stillingsgrupper samt for utekontorene er det derfor ikke mulig å vise resultatene av kartleggingen.

Helse, miljø og sikkerhet

I den årlige medarbeiderundersøkelsen kartlegges også hendelser knyttet til diskriminering og uønsket atferd. Undersøkelsen dekker både fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Resultatene fra undersøkelsen viser samlet sett at våre medarbeidere trives godt.

Norges Bank har i 2023 videreført arbeidet for et godt psykososialt arbeidsmiljø. Flere initiativ gjennom året har vært rettet mot hvordan ledere og medarbeidere sikrer et positivt arbeidsmiljø og hva psykologisk trygghet og sunt ytringsklima betyr for arbeidsmiljøet.

Banken har et tett samarbeid med bedriftshelsetjenesten og har i 2023 fortsatt å utvikle det systematiske HMS-arbeidet i banken. For å redusere risiko for muskel- og skjelettplager har bedriftshelsetjenesten bidratt med ergonomisk tilrettelegging av arbeidsplassen både på kontor og hjemmekontor. Vi har gode treningstilbud og har tilrettelagt for at ansatte kan sykle til jobb. I det pågående arbeidet med oppgradering av hovedkontoret vektlegges forbedring av inneklima.

Vernetjenesten med verneombud og hovedverneombud gjør en viktig jobb for å ivareta ansattes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet. De inkluderes i råd under planlegging og oppfølging av tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet. Ledelsen har et godt samarbeid med vernetjenesten og arbeidsmiljøutvalget og opplever et stort gjensidig engasjement for å ivareta det systematiske HMS-arbeidet.

Sykefraværet i Norges Bank er stabilt lavt, og var 2,1 prosent i 2023. Dette er en nedgang fra 2,3 prosent i 2022. Avtalen om inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) omfatter nå hele det norske arbeidslivet og vi jobber systematisk med å forebygge sykefravær. Praksisen med utvidede egenmeldingsdager for de ansatte er videreført, i tråd med IA-avtalens intensjoner.

Sykefraværet i Norges Bank er stabilt lavt.

I 2023 ble det rapportert 11 HMS-relaterte hendelser knyttet direkte til arbeid i bankens kontorlokaler, kurs eller konferansesenter. Ingen skader eller ulykker har vært av en alvorlighetsgrad som krever rapportering til Arbeidstilsynet.

TABELL 9 Uttak av foreldrepermisjoner¹ på hovedkontoret i Oslo

	Menn	Kvinner
Uker foreldrepermisjon i gjennomsnitt	7,8	15,4

¹ Viser hvor mange uker foreldrepermisjon som er tatt ut i kalenderåret, ikke hvor mange uker den ansatte samlet sett har tatt ut.

Norges Bank tilbyr kjønnsnøytral foreldrepermisjon med full lønn på 16 uker i tillegg til 10 ukers barselpermisjon for alle utekontorene.

Samarbeid med fagforeningene

Forholdet mellom bankens ledelse, de ansatte og deres tillitsvalgte er basert på dialog, tillit og gjensidig respekt. Bankens ledelse har god kontakt med fagforeningene, blant annet i medbestemmelses- og personalutvalg, i arbeidsmiljøutvalget og i jevnlig kontaktmøter med fagforeningsrepresentanter på flere nivåer i banken. De ansatte har to representanter i hovedstyret som er med i behandlingen av administrative saker.

Regler om etikk og egenhandel

De etiske prinsippene fra hovedstyret slår fast at Norges Bank skal holde en høy etisk standard, respektere menneskerettighetene, opptre samfunnsansvarlig og etterleve gjeldende lover og regler. Reglene omfatter blant annet ansattes egenhandel, håndtering av interessekonflikter, gaver og lojalitet til banken generelt. Hovedstyret har høsten 2023 oppdatert de etiske prinsippene som gjelder for alle ansatte. Sentralbanksjefen og lederen for Norges Bank Investment Management oppdaterer jevnlig utfyllende regler som er tilpasset de ulike oppgavene og risikoen for interessekonflikter i de to virksomhetsområdene til Norges Bank.

Finansdepartementet har fastsatt et eget regelverk om habilitet for medlemmer av Norges Banks hovedstyre og medlemmene av Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet. Dette habilitetsregelverket ble

Norges Banks ledelse har god kontakt med fagforeningene.

oppdatert med virkning fra 1. april 2023. Som supplement til dette har hovedstyret vedtatt et eget regelverk om blant annet interessekonflikter og beskrankninger for egenhandel for de eksterne medlemmene i disse to organene. Også dette regelverket er oppdatert i 2023.

Norges Bank har nulltoleranse for alle former for korrupsjon. Det er etablert et rammeverk og program for å motvirke korrupsjon, som inkluderer ledelsesforankring, risikostyring, etisk regelverk, håndtering av varslingsmeldinger, innkjøpsarbeid, bakgrunnssjekk av ansatte og leverandører, finansiell regnskapsrapportering samt systematisk opplæring og kontroll. Det ble i 2023 gjennomført særskilt opplæring i håndtering av interessekonflikter og tiltak for å hindre korrupsjon for alle ansatte i Norges Bank Investment Management. I 2023 er det ingen bekreftede kjente forhold knyttet til korrupsjon.

Det legges stor vekt på opplæring og bevisstgjøring rundt de mest sentrale risikoområdene. Tiltakene inkluderer blant annet introduksjonskurs, én-til-én-opplæring, årlig test og bekreftelse fra alle ansatte på at de har gjennomgått de etiske reglene. Ansatte har rapporteringsplikt om ulike forhold knyttet til det etiske regelverket, og all rapportering kontrolleres løpende av etterlevelsesfunksjonene.

Hovedstyret har fastsatt prinsipper for intern varsling om kritikkverdige forhold i Norges Bank. Det er varslingsrutiner hvor ansatte og ansatte hos leverandører kan rapportere anonymt om uetisk eller ulovlig atferd. Alle varsler skal behandles på en forsvarlig måte, i samsvar med eksterne og interne krav for varsling, og uten risiko for gjengjeldelse overfor varsleren. I 2023 ble det innrapportert tre varslingsaker.

CEO Nicolai Tangen og Deputy CEO Trond Grande i NBIM holder pressekonferanse.

Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland

Arbeid med klimarisiko i Statens pensjonsfond utland

Håndtering av klimarisiko er en integrert del av den ansvarlige forvaltningen av fondet. [Klimahandlingsplan 2025](#) beskriver vårt arbeid med å håndtere klimarisiko og de tiltakene vi planlegger å gjennomføre i årene 2022–2025. Formålet med tiltakene er å bidra til å forbedre markedsstandarder, herunder rammeverk for klimarapportering, øke fondets motstanddyktighet mot klimarisiko og et målrettet aktivt eierskap.

Kjernen i arbeidet er et aktivt eierskap som driver selskapene fondet investerer i mot netto nullutslipp innen 2050, og at de setter seg troverdige mål og planer for å redusere sine direkte og indirekte klimagassutslipp (scope 1, 2 og 3). Ved utgangen av 2023 hadde 27 prosent av selskapene i fondet satt netto nullutslippsmål i 2050 som er forankret i anerkjente standarder som Science Based Targets Initiative eller lignende. Vektet etter utslipp, er om lag 68 prosent av utslippene (scope 1 og 2) til selskapene i fondet dekket av slike mål.

Klimahandlingsplan 2025 legger også opp til mer rapportering om klimarisikoen i porteføljen. Rapporteringen skal utvikles i tråd med ledende internasjonale standarder og inngår i fondets rapportering om ansvarlig forvaltning og inkluderer blant annet en egen oversikt over klimarisiko i tråd med anbefalingene til arbeidsgruppen for klimarelatert finansiell rapportering (TCFD). Vi presenterer også analyser og stresstester mot ulike klimascenarier, herunder et scenario som er i samsvar med global oppvarming på 1,5 grader celsius. Metodene for slike analyser er i utvikling og gir ikke grunnlag for å rangere direkte finansielle utfall av ulike klimascenarier. Stresstestene illustrerer allikevel potensielle effekter klimaendringene kan ha på fremtidig risiko og avkastning.

Indikatorer for måling av klimarisiko

I tråd med Greenhouse gas (GHG) protokollen er målinger av klimagassutslipp skilt mellom tre ulike rammer, avhengig av hvor tett knyttet utslippene er til prosessen eller aktiviteten:

Scope 1 omfatter alle direkte utslipp av klimagasser

Scope 2 omfatter alle indirekte utslipp fra innkjøpt energi

Scope 3 omfatter andre indirekte utslipp

Utslippsintensitet

Utslippsintensitet er en indikator for å beregne drivhusgassintensitet i en prosess, en aktivitet, leveransen av en tjeneste, eller en portefølje med finansielle aktiva. Den brukes av kapitalforvaltere til å uttrykke karbonfotavtrykket i en investeringsportefølje, slik Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) anbefalte. I industrien uttrykkes utslippsintensitet gjennom CO₂-ekvivalenter pr. enhet (kg, liter, kwh). I aksjeforvaltning blir det brukt til å forstå mengden utslipp forbundet med de underliggende selskapenes inntjening. Norges Bank rapporterer utslippsintensiteten til fondets aksje- og selskapsobligasjonsportefølje, samt aksjeporteføljen til valutareservene, for scope 1 og 2, hvert år.

Finansierte klimagassutslipp

Finansierte klimagassutslipp er en alternativ indikator som stammer fra PCAF og deres veiledning til hvordan finansinstitusjoner bør rapportere karbonavtrykk på tvers av aktivaklasser. Norges Bank Investment Management ble formelt medlem av PCAF i 2023. Finansierte utslipp beregnes ved å multiplisere et selskaps samlede utslipp med investorens finansierte andel av selskapenes verdi, inklusiv både egenkapital og gjeld. Norges Bank rapporterer de finansierte utslippene til fondets aksje- og selskapsobligasjonsportefølje, samt aksjeporteføljen til valutareservene, for scope 1, 2 og 3, hvert år.

Norges Bank har målt og offentliggjort karbonavtrykket til selskapene i aksjeporteføljen og referanseindeksen siden 2014, basert på rapporterte og modellerte data for scope 1- og 2-utslipp. I år gir vi også et anslag for aksjeporteføljens finansierte scope 3-utslipp. Slike karbonavtryksanalyser gir oss innsikt i omfanget av klimagassutslipp i selskapene fondet er investert i, selv om de er beheftet med stor usikkerhet. Analysene kan også gi innblikk i risikoer og muligheter på tvers av bransjer. Fortsatt er det mange selskaper som ikke rapporterer på utslippstall eller har varierende frekvens og kvalitet i sine rapporter. Store deler av fondets karbonfotavtrykk er derfor beregnet ved hjelp av modeller.

Vår rapportering av fondets finansierte utslipp er i tråd med veiledningen fra Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF). Fondets finansierte utslipp for scope 1 og 2 var 59 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2023, som er 12 prosent lavere enn for referanseindeksen. De finansierte utslippene for scope 3 anslås til 61 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, som er 8 prosent lavere enn for referanseindeksen. Dette er basert på en estimeringsmodell som vi mener underestimerer reelle scope 3-utslipp. Vi har benyttet én enkelt kilde for rapporterte og estimerte utslippstall, slik PCAF anbefaler.

Selskapene i fondets aksjeportefølje slapp ut 104 tonn CO₂-ekvivalenter per million dollar i omsetning, basert på data rapportert eller estimert i 2023. Dette omtales som aksjeporteføljens utslippsintensitet i 2023. Denne var 8 prosent lavere enn for referanseindeksen og 23 prosent lavere enn i 2022. For selskapsobligasjoner var porteføljens utslippsintensitet 124 tonn CO₂-ekvivalenter per million dollar i omsetning. Dette er 2 prosent høyere enn referanseindeksens karbonintensitet og 7 prosent lavere enn i 2022. Endringen siden 2022 skyldes blant annet økninger i de utslippsintensive selskaperes omsetning som følge av utviklingen i energi og råvarepriser.

Vår forståelse av hvilke effekter klimaendringene har på verdensøkonomien og finansmarkedene kommer til å utvikle seg også fremover. Samtidig vil myndigheter innføre nye reguleringer, vi vil oppleve nye teknologiske fremskritt, forbrukernes preferanser vil endre seg, og selskapene vil tilpasse strategiene sine tilsvarende. Denne utviklingen vil påvirke fondets klimarisiko. Gitt fondets mandat og investeringsstrategi vil fondets klimarisiko først og fremst avhenge av myndighetstiltak som gir en ordnet og forutsigbar klimaovergang, og at selskapene når målene sine om netto nullutslipp.

Arbeid med klimarisiko i eiendomsforvaltningen i Statens pensjonsfond utland

Vi hensyntar klimaendringer i våre eiendomsinvesteringer. Eiendomsporteføljen er eksponert både mot fysisk klimarisiko, som ekstremvær, gradvis økt havnivå og flom, og overgangsrisiko, som lovpålagt reduksjon av energiforbruk eller lavere etterspørsel etter bygg med høye utslipp. Stadig flere leietakere setter mål om netto nullutslipp for sin egen virksomhet, og etterspør derfor energieffektive bygninger med energi fra fornybare energikilder. Klimahandlingsplanen 2025 setter mål om netto nullutslipp for eiendomsporteføljen innen 2050, og mål om redusert operasjonell karbonutslippsintensitet (scope 1 og 2) med 40 prosent innen 2030. For å nå målene vil vi arbeide for å redusere utslippene i eiendomsporteføljen og integrere klimarisikovurderinger i investeringsprosessene.

Vi måler fremgang mot målet om netto nullutslipp i eiendomsporteføljen ved bruk av utslippsbaner i samsvar med global oppvarming på 1,5 grader celsius for ulike eiendomsmarkeder, utviklet av Carbon Risk Real Estate Monitor (CRREM). Ved utgangen av 2022 var 41 prosent av verdien av eiendomsporteføljen i samsvarer med disse utslippsbanene fra CRREM. Eiendomsporteføljen er også målt mot den globale normen for bærekraftig eiendomsforvaltning, Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). Eiendomsporteføljen oppnådde i 2023 en samlet poengverdi på 83 av 100. Dette er 7 prosentpoeng bedre enn sammenlignbare investeringsporteføljer som rapporter til GRESB.

Ytterligere informasjon om arbeidet med klimarisiko i Statens pensjonsfond utland fremgår av rapporten [Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland](#) og publikasjonen om klimarisiko på fondets hjemmeside.

Hensynet til klimaendringer i eiendomsinvesteringene er sentralt.

Arbeid med ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland

Hovedstyret har fastsatt prinsipper for ansvarlig forvaltning i Norges Bank. Prinsippene hviler på internasjonale prinsipper og retningslinjer for god selskapsstyring og ansvarlig næringsliv fra De forente nasjoner (FN) og Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD). Målet for forvaltningen av fondet er å oppnå høyest mulig avkastning med akseptabel risiko. Ansvarlig forvaltning støtter fondets målsetning på to måter. For det første gjennom å fremme langsiktig verdiskaping i investeringene. For det andre gjennom å redusere den finansielle risikoen knyttet til miljømessige og sosiale forhold i selskapene. Vi gjennomfører egne aktsomhetsvurderinger for å fange opp og håndtere investeringer med risiko for negativ innvirkning på mennesker og miljø.

Fondet har som oppgave å ivareta og utvikle finansielle verdier for fremtidige generasjoner. Forvaltningsmandatet sier at arbeidet med ansvarlig forvaltningsvirksomhet skal være integrert i forvaltningen. Langsiktig avkastning er avhengig av bærekraftig vekst, velfungerende og legitime markeder samt god styring av selskaper. Arbeidet med ansvarlig forvaltning kan deles inn i tre hovedområder: markedet, porteføljen og selskapene.

Medarbeidere i NBIM.

Markedet

Statens pensjonsfond utland er globalt. Det eier en liten del av over 8 800 børsnoterte selskaper i 72 land, og har nytte av globale løsninger for å løse felles utfordringer som klimaendringer. Vi bidrar til utviklingen av relevante internasjonale standarder, og er for eksempel representert med nestlederen i den internasjonale standardsetteren for bærekraft rapportering (ISSB) sin rådgivende investorgruppe. I 2023 deltok Norges Bank i 27 offentlige høringer med tilknytning til ansvarlig forvaltning. Alle høringssvar offentliggjøres på [fondets nettside](#). Høringene berørte blant annet viktige forhold som selskapsrapportering, selskapsstyring og ansvarlig næringsliv.

Vi støtter utvalgte initiativ der flere selskaper eller investorer går sammen om å finne felles standarder for bærekraftig virksomhet. Slike initiativer er særlig hensiktsmessige når flere selskaper i én bransje eller verdikjede står overfor samme utfordring. Vi deltar for tiden i en rekke ulike samarbeid med investorer, selskaper og sivilsamfunn.

Vi deltar, innenfor forvaltningsmandatet, i initiativer som ikke legger føringer på vår stemmegivning eller våre investeringsbeslutninger, eller primært er rettet direkte mot politiske myndigheter. Vi gjør grundige vurderinger av kostnad, kompleksitet og nytte før den lanserer eller går inn i et initiativ.

Siden 2008 har Norges Bank formulert tydelige forventninger til hvordan selskapene fondet er investert i forholder seg til relevante bærekraftutfordringer i sin virksomhet, og at styrene bør fastsette egnede strategier, kontrollfunksjoner og rapporteringsrutiner. Forventningene danner grunnlaget for dialog med selskaper, og årlig blir selskapenes arbeid målt opp mot forventningene. I 2023 la Norges Bank frem nye forventninger om selskapenes forvaltning av forbrukerinteresser. I løpet av året er forventningene til hvordan selskaper håndterer utfordringer og muligheter knyttet til klimaendringer, biologisk mangfold og økosystemtjenester samt skatt og åpenhet blitt oppdatert. Vi har også lagt frem posisjoner om ulike selskapsstyrings spørsmål, for å bidra til styrket selskapsstyring og vern av aksjonærs interesser i selskapene.

I 2023 deltok Norges Bank i 27 offentlige høringer med tilknytning til ansvarlig forvaltning.

Porteføljen

Vår vurdering av selskapsstyring og bærekraft ligger til grunn for å få en bedre forståelse av risikoer og muligheter ved investeringene. Vi overvåker hvordan porteføljen er utsatt for risikoer og identifiserer bransjer og selskaper for videre oppfølging. For å gjennomføre disse analysene må det være relevante, sammenlignbare og pålitelige data om selskapsstyring, miljø og sosiale forhold. Norges Bank oppfordrer derfor selskaper til å gå fra ord til tall i sin rapportering for å gi en bedre forståelse av finansielle muligheter og risikoer.

Vi har hovedsakelig fire tilnærminger for å avdekke og håndtere risikoer knyttet til selskapsstyring, miljø og sosiale forhold i porteføljen. Den første er kvartalsvis forhåndsfiltrering av selskaper på vei inn i fondets aksjeindeks. Den andre er kontinuerlig overvåkning av selskaper i porteføljen gjennom daglige analyser av nyhetsstrømmer, samt mer inngående tematiske analyser av spesifikke markeder og sektorer. Den tredje tilnærmingen er kvartalsvise aktsomhetsvurderinger av selskapene opp mot de forventningene vi stiller på bærekraft. Den fjerde tilnærmingen er en tematisk analyse av særskilte bærekraftstemaer.

Når vi identifiserer selskaper med antatt høy risiko utføres ytterligere analyser for å vurdere om man skal gå i dialog med selskapet, om dette skal påvirke vår stemmegivning skal eller om selskapet skal være gjenstand for et risikobasert nedslag. Aktuell informasjon deles også med Etikkrådet, et uavhengig organ opprettet av Finansdepartementet.

For å begrense fondets eksponering mot uønsket risiko kan vi, innenfor rammene av mandatet, selge oss ut av selskaper. Det gjelder særlig virksomhet som påfører andre selskaper og samfunnet som helhet store kostnader, og som ikke ansees som bærekraftig på sikt. Risikobasert nedslag kan være hensiktsmessig dersom vi anser selskapet for å ha særlig høy langsiktig finansiell risiko, der investeringene ikke er betydelige, og der det anses at aktivt eierskap ikke er et egnet virkemiddel. I motsetning til etisk baserte utelukkelses beslutninger om risikobaserte nedslag innenfor rammene av forvaltningsmandatet og betinger ikke råd fra Etikkrådet.

I 2023 solgte Norges Bank seg ut av 86 selskaper som følge av risiko vurderinger knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring. Til sammen har det blitt gjennomført ned salg i 526 selskaper siden 2012. Risikobaserte ned salg har siden 2012 bidratt positivt til den kumulative avkastningen på aksjeforvaltningen med 0,44 prosentpoeng, eller om lag 0,02 prosentpoeng årlig.

Investeringsmuligheter identifiseres blant annet ved å analysere selskapenes styring, virksomhet og miljømessige og samfunnmessige risikoer og muligheter. I fremvoksende markeder kan vi i tillegg dra nytte av kunnskapen til eksterne forvaltere som har inngående kjennskap til markedene, bransjene og selskapene de er investert i. Det er særlig viktig da det ofte kan være vanskelig å få relevant selskapsdata i fremvoksende markeder.

Inntil 2 prosent av fondet kan videre investeres i unotert infrastruktur for fornybar energi. I januar ble det kjøpte en eierandel på 49 prosent av en portefølje på 1,3 GW med vind- og solparker i Spania. Porteføljen er en kombinasjon av drifts- og utviklingsprosjekter. I mars ble det kjøpte en eierandel på 16,6 prosent, av et tysk havvindprosjekt på 960 MW. Prosjektet er under utbygging og forventes å være i drift innen utgangen av 2025.

I 2023 solgte Norges Bank seg ut av 86 selskaper som følge av risiko vurderinger knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring.

Selskapene

Som langsiktig investor er Norges Bank i jevnlig dialog med de største selskapene. Dialogen skal bidra til god selskapsstyring og ansvarlig forretningsvirksomhet. Størrelsen på investeringene gir tilgang til styremedlemmer, toppledere og spesialister i selskapene. Vi er interessert i å forstå hvordan selskapene styres, og hvordan de håndterer vesentlige forhold ved bærekraft. I tillegg til møter er det også skriftlig kontakt med selskapene. I 2023 gjennomførte vi totalt 3 298 møter med 1 358 selskaper i porteføljen. Av disse møtene ble temaer knyttet til selskapsstyring diskutert i 1 611 møter med 805 selskaper. I 1 589 møter med 822 selskaper ble ulike bærekrafttemaer diskutert. Samlet ble ESG-temaer diskutert i 64 prosent av møtene og med selskaper tilsvarende 62 prosent av verdien til aksjeporteføljen.

Vi vurderer selskapenes bærekraftsrelaterte rapportering om styringsstruktur, strategi, risikohåndtering og målsettinger med utgangspunkt i våre [offentlige forventninger](#) til selskaper og bruk av tredjepartsdata. Selskaper med svak eller begrenset rapportering, i sektorer med vesentlig risiko, kontaktes og oppfordres til å forbedre sin rapportering i henhold til våre forventningsdokumenter, ved blant annet å benytte etablerte rapporteringsstandarder. I 2023 ble det sendt brev til 88 selskaper om deres rapportering.

Stemmegivning er et av de viktigste virkemidlene vi har som eier for å ivareta fondets verdier. Ved utgangen av 2023 eide fondet en andel i 8 859 selskaper verden over. Vi stemte på 115 266 forslag ved 11 468 generalforsamlinger i 2023. Dette tilsvarer 98 prosent av porteføljen vår og 98 prosent av generalforsamlingene. Våre retningslinjer for stemmegivning er offentlig tilgjengelig.

Fra 2021 har vi offentliggjort våre stemmeintensjoner fem dager før generalforsamlingen med en kort begrunnelse hver gang fondet stemmer mot styrets anbefalinger. I 2023 utvidet Norges Bank sin åpenhet ved å offentliggjøre en begrunnelse også når fondet stemmer i tråd med selskapets anbefaling, mot et aksjonærforslag. Stemmeintensjonene er tilgjengelige på [fondets nettside](#). Brukere kan søke på enkelte selskaper eller laste ned hele datasettet med fondets stemmer siden

Norges Bank stemte på
115 266
forslag ved 11 468
generalforsamlinger
i 2023.

2013, og få daglige oppdateringer om stemmeintensjoner fem dager før generalforsamlingen. I 2023 la vi frem et eget, offentlig sammendrag om stemmegivningen etter første halvår. Sammendraget gir informasjon om trender og resultater fra stemmegivningen på generalforsamlingene til selskapene i fondet.

Finansdepartementet har fastsatt retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utland basert på selskapenes produkter eller atferd. Etikkrådet og Norges Bank har i oppgave å følge opp disse retningslinjene. Beslutninger om observasjon og utelukkelse av selskaper fra fondet tas av Norges Banks hovedstyre, med utgangspunkt i tilrådinger fra Etikkrådet. Ved å ikke investere i slike selskaper reduseres fondets eksponering for uakseptabel risiko. I 2023 offentliggjorde vi utelukkelsen av seks selskaper og satte nye fem selskaper til observasjon. I tillegg opphevet vi utelukkelsen av to selskaper, avsluttet observasjonen av to selskaper og forlenget observasjonsperioden for ett selskap. Vi avsluttet den særskilte eierskapsutøvelsen i to tilfeller og forlenget den særskilte eierskapsutøvelsen i to tilfeller. Siden 2006 har referanseindeksen for aksjer gitt en samlet avkastning som er 1,7 prosentpoeng lavere enn indeksen ikke hadde vært justert for etiske utelukkelse. På årlig basis tilsvarer dette 0,03 prosentpoeng lavere avkastning.

Nærmere informasjon om ansvarlig forvaltning fremgår av rapporten [Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland](#).

Arbeid med å styrke forståelsen av effektene av klimaendringer er et prioritert område for Norges Bank.

Arbeid med klima og klimarisiko i sentralbankvirksomheten

Klimaendringer og tiltak for å redusere klimaendringene påvirker norsk og internasjonal økonomi. Dermed påvirker de også Norges Banks kjerneoppgaver.

Arbeid med å styrke forståelsen av effektene av klimaendringene og energiomstillingen er et prioritert område i [Strategi 25](#). I 2023 arbeidet vi aktivt for å styrke kompetansen og integrere klima og energiomstilling i analysearbeidet. Norges Bank har ambisjoner om deling av ny kunnskap gjennom våre publikasjoner og konferanser.

Siden 2018 har Norges Bank vært medlem av Network for Greening the Financial System (NGFS), et nettverk for sentralbanker og tilsynsmyndigheter. Nettverket bidrar til å dele erfaringer og beste praksis, utføre analyser og utforme metoder for å håndtere miljø- og klimarisiko med relevans for finansielle myndigheter og finanssektoren. Norges Bank samarbeider med NGFS og andre institusjoner, som International Banking Research Network (IBRN), Den internasjonale oppgjørsbanken (BIS), Det internasjonale valutafondet (IMF) og andre sentralbanker for å øke kompetansen om effektene av klimarelaterte endringer. I 2023 styrket vi deltakelsen i arbeidet i prosjekter i regi av NGFS.

Klima og pengepolitikk

Klimaendringer og omstilling til lavutslippsøkonomi kan ha betydning for de pengepolitiske vurderingene. Klimarelaterte endringer virker inn på økonomien gjennom ulike kanaler. For eksempel påvirker ekstremværhendelser som tørke og flom, globale matvarepriser. Også energiprisene er væravhengige, og disse påvirkes i tillegg av omstillingen til fornybar energi. Høyere kapasitet for sol- og vindkraft kan bidra til at energiprisene vil variere mer på kort sikt enn de historisk har gjort.

I Norge bidrar grønne industriprosjekter til å løfte investeringsnivået. Samtidig kan omstillingen til lavutslippsøkonomi øke usikkerheten om fremtidige inntekter og investeringer i petroleumsindustrien. På sikt vil strukturen i norsk økonomi bli endret.

Norges Bank analyserer hvordan ulike klimarelaterte forhold påvirker norsk økonomi. Klimaomstillingen er i stor grad en energiomstilling. Norges Bank følger utviklingen i energimarkedene tett, og jobber med å integrere disse bedre i analyseapparatet. For å øke kunnskapen om effektene av klimarelaterte endringer gjennomfører Norges Bank årlige undersøkelser om hvordan bedriftene i vårt regionale nettverk påvirkes av klimaendringer og klimaomstilling. Gjennom NGFS bidrar Norges Bank til analyser av hvordan klimarelaterte forhold påvirker makroøkonomien på kort og mellomlang sikt.

Klimarelaterte endringer virker inn på økonomien gjennom ulike kanaler.

Klimarisiko og finansiell stabilitet

Norges Bank skal fremme et robust finansielt system. Norges Bank beslutter nivået på motsyklisk buffer og gir råd om innretning av makrotilsyn og om faktorer som kan true finansiell stabilitet. Klimaomstilling påvirker risikovurderingen i bankene gjennom ulike kanaler, og reguleringsregimet er endret for å ta hensyn til klimautfordringene. Finansforetakene må sørge for at de er godt rustet til å vurdere og håndtere klimarisikoen som følger av omstillingen. Norges Bank arbeider for å innlemme klimarisiko i analysene og ta dette med i råd om makrotilsynsvirkemidler der det er relevant.

Velfungerende finansmarkeder er viktige for finansieringen av investeringer som kan møte klimaendringene. God informasjon om klimarisiko er viktig, og klimascenarioer er et instrument i arbeidet med å kartlegge konsekvensene av klimaendringene over tid. Gjennom NGFS har Norges Bank deltatt i utviklingen av klimascenarioer som er offentlig tilgjengelige.

Klimastresstester er det viktigste verktøyet sentralbanker bruker for å forstå effekten av klimaendringer for det finansielle systemet. I 2024 planlegger Norges Bank å publisere en klimastresstest for vurderinger av hvordan klimaendringene påvirker risiko i norske banker og kredittinstitusjoner.

Klimarisiko i valutareservene

Hovedstyrets vedtak om prinsipper for ansvarlig forvaltning og Norges Banks strategi for bærekraft ligger til grunn for forvaltningen av valutareservene, herunder håndtering av klimarelaterte spørsmål og klimarisiko.

Valutareservene består av en obligasjonsportefølje og en aksjeportefølje. Obligasjonsporteføljen skal sikre at valutareservene har tilstrekkelig likviditet for beredskapsformål og for at Norges Bank kan oppfylle sine internasjonale forpliktelser. Obligasjonsporteføljen består derfor av kontanter og likvide statsobligasjoner. Foreløpig har klimarelaterte spørsmål hatt liten grad av påvirkning på sammensetningen av obligasjonsporteføljen. Norges Banks følger utviklingen knyttet til vurdering av statsobligasjoner mot statenes klimapåvirkning tett.

Aksjeporteføljen i valutareservene forvaltes etter de samme prinsipper og strategier for ansvarlig forvaltning som aksjeinvesteringene i Statens pensjonsfond utland. Det betyr at klimahandlingsplanen for fondet, herunder målet om at selskapene innretter virksomheten slik at den er forenelig med globale netto nullutslipp innen 2050, også omfatter aksjeporteføljen i valutareservene.

I 2023 beregnet vi de finansierte utslippene for valutareservene for første gang. De finansierte utslippene (scope 1 og 2) i valutareservene, som regnes ut fra karbonutslippene til selskapene i aksjeporteføljen vektet og summert opp etter vår andel av deres virksomhetsverdi inkludert kontanter, var 566 273 tonn CO₂-ekvivalenter i 2023. Valutareservenes finansierte utslipp for scope 3 var 634 411 tonn, basert på en estimeringsmodell som vi har grunn til å tro at underestimerer reelle scope 3-utslipp. Utslippetsintensiteten, som viser utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter for scope 1 og 2 per million amerikanske dollar i omsetning, var på 89 tonn CO₂-ekvivalenter i 2023, som er 30 prosent lavere enn i 2022. Dette kan hovedsakelig tilskrives verdistigningen i teknologisektoren i forhold til mer utslippetsintensive sektorer i løpet av 2023.

I 2023 beregnet vi de finansierte utslippene for valutareservene for første gang.

Ansvarlig forvaltning av valutareservene

Ansvarlig forvaltning og håndtering av klimarelaterte spørsmål i valuta-reserveforvaltningen følger av Norges Banks prinsipper for ansvarlig forvaltning og av bankens strategi for bærekraft.

Norges Bank Investment Management utøver aktivt eierskap på vegne av valutareservenes aksjeportefølje ved å stille tydelige forventninger til selskapene, stemme på generalforsamlinger og føre dialog med utvalgte selskaper.

Beslutninger om risikobaserte nedslag av enkelt-selskaper som gjennomføres for Statens pensjonsfond utlands aksjeportefølje følges opp også i aksjeporteføljen til valutareservene. I 2023 ble det gjennomført nedslag i totalt 41 selskaper i valutareservenes aksjeportefølje. I tillegg er totalt ni selskaper utelukket fra referanseindeksen til valutareservene og 10 selskaper satt til observasjon basert på etiske retningslinjer. Observasjon av ett selskap ble avsluttet i 2023.

41

nedslag i valuta-reservenes aksjeportefølje i selskaper som følge av risiko-vurderinger knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring.

Klimapåvirkning fra Norges Banks drift

Norges Bank har som ambisjon å redusere utslipp fra egen drift i tråd med Parisavtalen, og det arbeides systematisk med tiltak for å redusere egne utslipp. Måling, håndtering og rapportering av utslipp fra egen drift skal være i tråd med beste praksis.

Vi utarbeider klimaregnskap for egen drift i henhold til standarden «The Greenhouse Gas Protocol» og Miljøfyrtårn. Klimaregnskapet inkluderer direkte og indirekte klimagassutslipp.

TABELL 10 Årlig klimaregnskap for Norges Banks drift

Utslipp av klimagasser, tonn CO ₂ -ekvivalenter ¹		2019 ²	2022	2023	Endring fra 2022–2023	Endring fra 2019–2023
Direkte utslipp (scope 1)	Drivstoff til kjøretøy	20	16	14	-13 %	-30 %
	Diesel til nødstrøm	1	9	3	-67 %	200 %
	Kjølegasser	-	-	11		
Sum direkte utslipp (Scope 1)		21	25	28	12 %	33 %
Indirekte utslipp (scope 2)	Elektrisitet	745	646	712	10 %	-4 %
	Fjernvarme	4	3	5	67 %	25 %
Sum indirekte utslipp, energi (Scope 2)		749	649	717	10 %	-4 %
Indirekte utslipp, annet (scope 3)	Flyreiser	8 378	5 175	7 945	54 %	-5 %
	Hotell	450	156	178	14 %	-60 %
	Privatbil i jobbreiser	11	11	9	-18 %	-18 %
	Avfall	57	40	7	-83 %	-88 %
Sum indirekte utslipp, annet (Scope 3)		8 896	5 382	8 139	51 %	-9 %
Sum utslipp av klimagasser³		9 666	6 056	8 884	47 %	-8 %

¹ Inkluderer gassene CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs, SF₆ og NF₃. Norges Bank bruker i hovedsak utslippsfaktorer fra DESNZ (Department for Energy Security & Net Zero, tidligere DEFRA).

² Norges Bank bruker 2019 som referanseår. Dette er siste år med normal aktivitet med godt datagrunnlag.

³ Klimaregnskapet inkluderer våre kontorer der vi har operasjonell kontroll i Oslo, London, New York og Singapore. I tillegg inkluderes Shanghai frem til kontoret ble besluttet nedlagt.

De samlede klimagassutslippene utgjorde 8 884 tonn CO₂-ekvivalenter ved utgangen av 2023, en reduksjon på 9 prosent sammenlignet med referanseåret 2019. Tallene for 2022 er påvirket av pandemien og derfor ikke direkte sammenlignbare. Den største utslippskilden er flyreiser som utgjør 89 prosent av totale utslipp. I 2023 tok reiseaktiviteten seg opp etter en nedgang under pandemien, men samlede utslipp fra flyreiser var fortsatt 5 prosent lavere enn referanseåret 2019. Utviklingen må sees i lys av en økning i antall ansatte på 15 prosent siden referanseåret, samt arbeid med bevisstgjøring og ambisjoner om å redusere klimagassutslipp fra egen drift i tråd med vår [strategi for bærekraft](#).

89 %
av de totale
utslippene kommer
fra flyreiser.

Det arbeides med å redusere utslipp knyttet til energibruk ved våre kontorer. På hovedkontoret er det de senere årene gjennomført utskiftning av ventilasjonsaggregater og andre tekniske installasjoner til mer energieffektive versjoner. Det er gjennomført tiltak for å redusere energiforbruk til belysning, ventilasjon og varmeanlegg. I det pågående oppgraderingsprogrammet på hovedkontoret er arbeidet med klima sentralt og det skiftes til utstyr som bruker mindre energi. På våre internasjonale kontorer, hvor vi er leietager, er det gjennomført tiltak for å redusere energiforbruk til belysning og foretatt justering av innetemperatur.

Norges Banks hovedkontor på Bankplassen 2, kurs- og konferansestedet Vindåsen og Venastul er Miljøfyrtårnsertifisert. Dette gir tilgang til verktøy som støtter banken i å måle og forbedre miljøprestasjoner.

Eksterne datasentre og skyløsninger

I 2023 har vi også startet innhenting av data knyttet til utslipp fra drift av datasentre. Utslippene inkluderer Norges Banks andel av utslipp hos leverandører av eksterne datasentre og skyplattformer. Norges Bank har satt krav om at datasentre skal være konstruert og driftet på en miljøvennlig måte som bidrar til effektiv ressursutnyttelse og bruk av fornybare kilder. Utslippene er ikke oppgitt i klimaregnskapet, da vi ikke har lyktes med å få alle ønskede data. Utslipet i 2023 er beregnet til 76 tonn CO₂-ekvivalenter basert informasjon fra fire av fem eksterne leverandører.

Ansvarlige anskaffelser

I 2023 kjøpte Norges Bank inn varer og tjenester for om lag 5,1 milliarder kroner.

Norges Bank er underlagt regelverket for offentlige anskaffelser, og er pålagt å stille krav om lønns og arbeidsvilkår etter forskrift om lønns og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Leverandører og eventuelle underleverandører skal på forespørsel kunne dokumentere etterlevelse av lønns og arbeidsvilkår.

Vi ønsker en ansvarlig og bærekraftig leverandørkjede og stiller miljøkrav i anskaffelser der det er relevant. I 2023 er det gjennomført kontroll av lønns- og arbeidsvilkår hos 32 av bankens leverandører. Det er avdekket syv brudd på lønns- og/eller arbeidsvilkår for personell Norges Bank benytter. Etter vår anmodning er forholdene bekreftet rettet opp og for lite utbetalt lønn blir etterbetalt.

Anskaffelsesforskriften inneholder krav om begrensning i antall ledd i leverandørkjeden innenfor bransjer hvor det er særlige utfordringer med arbeidslivskriminalitet, som for eksempel innen bygge og anleggsarbeider og renholdstjenester. Norges Bank aksepterer opp til to ledd med underleverandører. Alle leverandører som har tilgang til bankens lokaler eller systemer, har ansvar for at personell som utfører tjeneste eller arbeid for Norges Bank gjøres kjent med de etiske reglene.

Bærekraftsindikatorer til attestasjon

Norges Bank har engasjert EY til å utføre et attestasjonsoppdrag knyttet til bærekraftsinformasjon oppgitt i årsrapporten for 2023. Se EYs uttalelse, [Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapportering](#).

Norges Bank refererer ikke løpende til bærekraftsindikatorer i årsrapporten. Tabellen nedenfor viser til rapporteringsstandard og indikator som utarbeidet informasjon er basert på. Rapportert informasjonen gjelder for perioden fra 1. januar 2023 til 31. desember 2023. Oppgitt informasjon er attestert av EY.

Norges Bank ønsker en ansvarlig og bærekraftig leverandørkjede.

GRI standard	GRI indikator	Beskrivelse
Våre medarbeidere		
Lønn og lønnsforskjeller		
GRI 405: Mangfold og like muligheter 2016	405-2 Lønnsforskjeller mellom menn og kvinner	Lønnsforskjeller pr. stillingsgruppe, tabell 5 t.o.m. tabell 8.
Ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland		
Arbeid med klimarisiko i Statens pensjonsfond utland		
Klimarelaterte opplysninger ¹	Finansierte utslipp Kapitalforvaltning	Finansierte utslipp – aksje- og obligasjonsporteføljen: Scope 1 og 2: 59 millioner tonn CO ₂ -ekvivalenter
		Finansierte utslipp – aksje- og obligasjonsporteføljen: Scope 3: 61 millioner tonn CO ₂ -ekvivalenter
GRI 305: Utslipp 2016	305-4 Intensiteten i utslippet av klimagasser	Utslippsintensitet – aksjeporteføljen – Scope 1 og 2: 104 tonn CO ₂ -ekvivalenter
		Utslippsintensitet – obligasjonsporteføljen – Scope 1 og 2: 124 tonn CO ₂ -ekvivalenter
Arbeid med ansvarlig forvaltning av Statens pensjonsfond utland		
GRI 415: Public Policy 2016	415-1 Politiske bidrag	Deltakelse i antall offentlige høringer med tilknytning til ansvarlig forvaltning: 27 (Norges Bank har ingen politiske monetære bidrag)
GRI G4: Financial Services Sector Disclosures 2014	FS10 Andel og antall selskaper i porteføljen som den rapporterende organisasjonen har samhandlet med om miljø eller samfunnsmessige forhold	Antall møter med selskaper: 3 298 møter med 1 358 selskaper (15 prosent av alle selskaper). Antall saker med stemmer avgitt på generalforsamlinger: 115 266 saker på 11 468 generalforsamlinger
GRI G4: Financial Services Sector Disclosures 2014	FS11 Andel eiendeler utsatt for positiv og negativ miljømessig eller sosial screening	Antall selskaper Norges Bank har solgt seg ut av som følge av risikovurderinger knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring: 86 Antall utelukkelse av selskaper: 6 Antall nye selskaper satt til observasjon: 5

¹ Indikatoren Klimarelaterte opplysninger er basert på IFRS S2 punkt 29 (a) (vi) (2) Finansierte utslipp B61 Kapitalforvaltning (a)

GRI standard	GRI indikator	Beskrivelse
Arbeid med klima og klimarisiko i sentralbankvirksomheten		
Klimarisiko i valutareservene		
Klimarelaterte opplysninger ²	Finansierte utslipp Kapitalforvaltning	Finansierte utslipp – aksjeporteføljen: Scope 1 og 2: 566 273 tonn CO ₂ -ekvivalenter
		Finansierte utslipp – aksjeporteføljen: Scope 3: 634 411 tonn CO ₂ -ekvivalenter
GRI 305: Utslipp 2016	305-4 Intensiteten i utslippet av klimagasser	Utslippsintensitet – aksjeporteføljen – Scope 1 og 2: 89 tonn CO ₂ -ekvivalenter
Ansvarlig forvaltning av valutareservene		
GRI G4: Financial Services Sector Disclosures 2014	FS11 Andel eiendeler utsatt for positiv og negativ miljømessig eller sosial screening	Antall selskaper i aksjeporteføljen der det er gjennomført nedsalg som følge av risikovurderinger knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring: 41 Antall selskaper utelukket fra referanseindeksen til valutareservene: 9
Bærekraft i Norges Banks drift		
Klimapåvirkning fra Norges Banks drift		
GRI 305: Utslipp 2016	305-1 Direkte klimagass-utslipp (Scope 1)	28 tonn CO ₂ -ekvivalenter
	305-2 Indirekte klimagass-utslipp, energi (Scope 2)	717 tonn CO ₂ -ekvivalenter
	305-3 Indirekte klimagass-utslipp, annet (Scope 3)	8 139 tonn CO ₂ -ekvivalenter

² Indikatoren Klimarelaterte opplysninger er basert på IFRS S2 punkt 29 (a) (vi) (2) Finansierte utslipp B61 Kapitalforvaltning (a)

Resultatregnskap og balanse

- 86 Hovedpunkter
- 88 Regnskap
- 93 Noter
- 200 Beretning, vedtak og uttalelse

Hovedpunkter

Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter før gevinst/-tap valuta

41 mrd. 2023
-55 mrd. 2022

Gevinst/-tap valuta

30 mrd. 2023
46 mrd. 2022

Resultat Statens pensjonsfond utland (SPU)

2 616 mrd. 2023
-1 001 mrd. 2022

Resultat SPU trukket/-tilført kronekonto

-2 616 mrd. 2023
1 001 mrd. 2022

Andre inntekter

6,8 mrd. 2023
5,4 mrd. 2022

- herav forvaltningsgodtgjøring SPU

6,6 mrd. 2023
5,2 mrd. 2022

Driftskostnader

-8,0 mrd. 2023
-6,4 mrd. 2022

- herav forvaltningskostnader SPU

-6,6 mrd. 2023
-5,2 mrd. 2022

Totalresultat

70 mrd. 2023
-11 mrd. 2022

Overføring til statskassen

18 mrd. 2023
8 mrd. 2022

Innhold

Regnskapsrapportering

88	Regnskap
88	Resultatregnskap
89	Balanse
91	Kontantstrømoppstilling
92	Oppstilling over endringer i egenkapital
93	Noter til regnskapsrapporteringen
94	Norges Bank
94	Note 1 Generell informasjon
95	Note 2 Regnskapsprinsipper
98	Note 3 Inntekt/kostnad fra aksjer og obligasjoner
99	Note 4 Beholdning av aksjer og obligasjoner
100	Note 5 Valutareserver
104	Note 6 Måling
109	Note 7 Investeringsrisiko
116	Note 8 Valuta
119	Note 9 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse
121	Note 10 Sikkerhetsstillelse og motregning
123	Note 11 Innskudd i banker
124	Note 12 Utlån og innskudd
126	Note 13 Sedler og mynt
127	Note 14 Det internasjonale valutafondet (IMF)
131	Note 15 Personalkostnader
138	Note 16 Pensjon
142	Note 17 Øvrige driftskostnader og øvrige driftsinntekter
144	Note 18 Ikke-finansielle eiendeler
146	Note 19 Nærstående parter
148	Note 20 Statens pensjonsfond utland (SPU)
148	Statens pensjonsfond utland
148	Resultatregnskap
149	Balanse
150	Kontantstrømoppstilling
151	Oppstilling av endringer i eiers kapital
152	SPU Note 1 Generell informasjon
152	SPU Note 2 Regnskapsprinsipper
153	SPU Note 3 Avkastning
154	SPU Note 4 Inntekt/kostnad fra aksjer, obligasjoner og finansielle derivater
155	SPU Note 5 Beholdninger av aksjer, obligasjoner og finansielle derivater
158	SPU Note 6 Unotert eiendom
161	SPU Note 7 Unotert infrastruktur for fornybar energi
164	SPU Note 8 Måling til virkelig verdi
172	SPU Note 9 Investeringsrisiko
185	SPU Note 10 Skatt
187	SPU Note 11 Gevinst/tap valuta
189	SPU Note 12 Forvaltningskostnader
191	SPU Note 13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse
193	SPU Note 14 Sikkerhetsstillelse og motregning
195	SPU Note 15 Nærstående parter
196	SPU Note 16 Interesser i andre foretak
199	SPU Note 17 Andre eiendeler og annen gjeld
200	Revisors beretning og andre uttalelser
201	Uavhengig revisors beretning
205	Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapportering
209	Representantskapets vedtak om godkjenning av årsregnskapet for 2023
209	Representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken

Resultatregnskap

Beløp i millioner kroner	Note	2023	2022
Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter			
Netto inntekt/-kostnad fra:			
- Aksjer	3,5	30 524	-15 916
- Obligasjoner	3,5	18 564	-38 331
- Finansielle derivater	5	119	-418
- Utlån med sikkerhetsstillelse	9	1 283	135
Renteinntekter fra innskudd i banker	11	2 963	1 529
Renteinntekter fra utlån til banker	12	905	595
Rentekostnader på innskudd fra banker og statskassen	12	-14 869	-2 979
Renteinntekter fra fordringer på IMF	14	5 216	1 494
Rentekostnader på gjeld til IMF	14	-4 235	-1 243
Skattekostnad	3	-39	-2
Andre finansielle inntekter/-kostnader		490	62
Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter før gevinst/-tap valuta		40 921	-55 074
Gevinst/-tap valuta	8	30 323	45 513
Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter		71 244	-9 561
Øvrige driftsinntekter			
Forvaltningsgodtgjøring Statens pensjonsfond utland	19	6 632	5 226
Andre driftsinntekter	17	161	149
Sum øvrige driftsinntekter		6 794	5 374
Driftskostnader			
Personalkostnader	15	-2 853	-2 350
Øvrige driftskostnader	17	-4 984	-3 895
Av- og nedskrivning	18	-135	-154
Sum driftskostnader		-7 971	-6 399
Forvaltning Statens pensjonsfond utland			
Totalresultat plasseringer for SPU	20	2 616 385	-1 000 551
Trukket/-tilført kronekonto SPU	20	-2 616 385	1 000 551
Årsresultat		70 067	-10 586
Totalresultat			
Årsresultat		70 067	-10 586
Endring i aktuarmessige gevinster og tap	16	-35	-504
Totalresultat		70 031	-11 090

Balanse

Beløp i millioner kroner	Note	31.12.2023	31.12.2022
Eiendeler			
Finansielle eiendeler			
Innskudd i banker	11	20 792	32 334
Utlån med sikkerhetsstillelse	9,10	60 723	18 685
Avgitt kontantsikkerhet	9,10	-	6
Uoppgjorte handler		2 020	917
Aksjer	4,7	140 488	106 843
Utlånte aksjer	4,7,9,10	2 885	3 987
Obligasjoner	4,6,7	504 680	462 853
Finansielle derivater	6	3	15
Utlån til banker	12	2 803	15 895
Fordring på IMF	14	134 999	126 560
Andre finansielle eiendeler	19	671	529
Sum finansielle eiendeler		870 064	768 624
Ikke-finansielle eiendeler			
Pensjoner	16	93	-
Ikke-finansielle eiendeler	18	2 078	2 047
Sum ikke-finansielle eiendeler		2 171	2 047
Nettoverdi SPU	20	15 756 719	12 429 334
Sum eiendeler		16 628 954	13 200 005

Beløp i millioner kroner	Note	31.12.2023	31.12.2022
Gjeld og egenkapital			
Finansiell gjeld			
Innlån med sikkerhetsstillelse	9,10	29	37
Uoppgjorte handler	9,10	38 894	13 469
Finansielle derivater		12	31
Innskudd fra banker	12	58 355	26 821
Innskudd fra statskassen	12	281 816	304 606
Sedler og mynt i omløp	13	39 724	40 075
Gjeld til IMF	14	107 979	103 378
Annen finansiell gjeld		5 149	3 919
Sum finansiell gjeld		531 958	492 336
Annen gjeld			
Pensjoner	16	-	170
Annen gjeld	19	18 330	8 645
Sum annen gjeld		18 330	8 815
Innskudd kronekonto SPU	20	15 756 719	12 429 334
Sum gjeld		16 307 007	12 930 485
Egenkapital		321 947	269 520
Sum gjeld og egenkapital		16 628 954	13 200 005

Oslo, 8. februar 2024

 Ida Wolden Bache
 (daglig leder / hovedstyrets leder)

 Pål Longva
 (første nestleder)

 Øystein Børsum
 (andre nestleder)

 Karen Helene Ulltveit-Moe

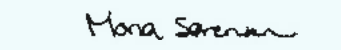

 Kristine Ryssdal

 Arne Hyttnes

 Hans Aasnæs

 Nina Udnes Tronstad

 Egil Herman Sjursen

 Mona Helen Sørensen
 (representant for de ansatte)

 Truls Oppedal
 (representant for de ansatte)

Kontantstrømoppstilling

Beløp i millioner kroner, innbetaling (+) / utbetaling (-)	Note	2023	2022
Operasjonelle aktiviteter			
Innbetaling av utbytte fra aksjer		2 676	2 244
Innbetaling av renter fra obligasjoner		6 439	4 598
Netto innbetaling av renter og honorar fra innlån og utlån med sikkerhetsstillelse		1 273	189
<i>Innbetalinger av utbytte, renter og honorar fra beholdninger i aksjer og obligasjoner</i>		10 388	7 031
Netto kontantstrøm ved kjøp og salg av aksjer		-2 460	-2 366
Netto kontantstrøm ved kjøp og salg av obligasjoner		-6 781	-3 053
Netto kontantstrøm finansielle derivater		1 151	1 317
Netto kontantstrøm innskudd i banker		3 209	850
Netto kontantstrøm innlån og utlån med sikkerhetsstillelse		-18 944	1 582
Netto kontantstrøm knyttet til andre kostnader, andre eiendeler og annen gjeld		-23 698	-10 692
Netto kontantstrøm knyttet til finansielle eiendeler og finansiell gjeld		45 698	32 677
Netto kontantstrøm til/-fra statskassen		687 314	1 050 176
Tilførsel fra den norske stat til SPU	19	-710 104	-1 089 712
Uttak fra SPU til den norske stat	19	-	-
Innbetaling av forvaltningsgodtgjøring for SPU	19	6 526	4 964
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-7 701	-7 226
Investeringsaktiviteter			
Netto utbetalinger til ikke-finansielle eiendeler og gjeld	18	-146	-128
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-146	-128
Finansieringsaktiviteter			
Utbetaling fra overføringsfondet til den norske stat	19	-8 094	-11 108
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-8 094	-11 108
Netto endring innskudd i banker			
Innskudd i banker pr. 1. januar	11	32 334	49 628
Netto økning/-reduksjon av kontanter i perioden		-15 941	-18 462
Netto gevinst/-tap valuta på kontanter		4 399	1 168
Innskudd i banker pr. periodens slutt	11	20 792	32 334

Regnskapsprinsipp

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte metoden. Vesentlige klasser av brutto inn- og utbetalinger er presentert separat, med unntak av spesifikke transaksjoner, i hovedsak kjøp og salg av finansielle instrumenter, som er presentert netto.

Tilførsler og uttak mellom SPU og den norske stat, anses som finansieringsaktiviteter i kontantstrømoppstillingen i regnskapsrapporteringen til SPU. I Norges Bank er tilførsler og uttak klassifisert som operasjonelle aktiviteter siden Norges Bank er forvalter av SPU.

Oppstilling over endringer i egenkapital

Beløp i millioner kroner	Kursreguleringsfond	Overføringsfond	Sum egenkapital
1. januar 2022	266 488	22 216	288 704
Totalresultat	-13 155	2 065	-11 090
31. desember 2022 før avsatt overføring til statskassen	253 333	24 281	277 614
Avsatt overføring til statskassen	-	-8 094	-8 094
31. desember 2022	253 333	16 187	269 520
1. januar 2023	253 333	16 187	269 520
Totalresultat	33 406	36 625	70 031
31. desember 2023 før avsatt overføring til statskassen	286 739	52 812	339 551
Avsatt overføring til statskassen	-	-17 604	-17 604
31. desember 2023	286 739	35 208	321 947

Regnskapsprinsipp

Egenkapitalen til Norges Bank består av et kursreguleringsfond og et overføringsfond. Kursreguleringsfondet utgjør bankens bundne egenkapital og overføringsfondet utgjør grunnlaget for overføring til statskassen. Egenkapitalen i Norges Bank er regulert av Retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd, fastsatt 13. desember 2019 med hjemmel i sentralbankloven § 3-11 annet ledd.

Noter

Regnskaps-
rapporteringen

Note 1 Generell informasjon

1. Innledning

Norges Bank er landets sentralbank. Banken er et eget rettssubjekt og eies av staten. Hovedkontoret er på Bankplassen 2, Oslo.

Norges Bank skal fremme økonomisk stabilitet og forvalte store verdier på vegne av fellesskapet. Banken utøver pengepolitikken, overvåker stabiliteten i det finansielle systemet, bidrar til robuste og effektive betalingsystemer og finansmarkeder samt forvalter bankens valutareserver.

Norges Bank forvalter Statens pensjonsfond utland (SPU) på vegne av Finansdepartementet i henhold til lov om Statens pensjonsfond § 3 annet ledd og mandat for forvaltning av Statens pensjonsfond utland (*forvaltningsmandatet*), fastsatt av Finansdepartementet.

SPU skal støtte statlig sparing for finansiering av fremtidige utgifter og underbygge langsiktige hensyn ved bruk av Norges petroleumsinntekter. Stortinget har fastsatt rammene i lov om Statens pensjonsfond, og Finansdepartementet har det formelle ansvaret for fondets forvaltning. Hovedstyret i Norges Bank har delegert gjennomføringen av forvaltningsoppdraget til Norges Bank Investment Management (NBIM).

Finansdepartementet har plassert fondsmidlene til forvaltning i SPU som et kroneinnskudd på en særskilt konto i Norges Bank (kronekontoen). Banken skal i eget navn videreplassere kronekontoen i en investeringsportefølje bestående av aksjer, obligasjoner, fast eiendom og infrastruktur for fornybar energi. SPU er i sin helhet investert utenfor Norge.

I henhold til forvaltningsmandatet foretas overføringer til og fra kronekontoen. Når statens petroleumsinntekter overstiger statens oljepengebruk over statsbudsjettet, vil det gjøres innskudd på kronekontoen. I motsatte tilfeller vil det gjøres uttak. Overføringer til og fra kronekontoen medfører en tilsvarende endring i *Eiers kapital* i SPU.

For utfyllende informasjon om forvaltningsmandatet, Norges Banks styringsstruktur og risikostyring, se [note 20.9 Investeringsrisiko](#). For ytterligere informasjon om transaksjoner og mellomværende mellom Norges Bank og SPU, se [note 19 Nærstående parter](#).

Norges Bank bærer ingen økonomisk risiko knyttet til verdiutviklingen i SPU. Den oppnådde avkastningen ved forvaltningen, etter fradrag for godtgjørelse til Norges Bank, blir i sin helhet tilført kronekontoen og påvirker derfor ikke totalresultatet eller egenkapitalen til Norges Bank. Den forvaltede investeringsporteføljen tilsvarende det til enhver tid innestående beløp på kronekontoen, fratrukket påløpt forvaltningsgodtgjøring og utsatt skatt. Dette presenteres på egen linje som en eiendel i Norges Banks balanse, og kronekontoen presenteres tilsvarende som en forpliktelse til Finansdepartementet.

2. Godkjenning av årsregnskapet

Årsregnskapet til Norges Bank for 2023 ble godkjent av hovedstyret 8. februar 2024 og godkjent av representantskapet 22. februar 2024. Den årlige regnskapsrapporteringen for SPU er et utdrag av Norges Banks regnskapsrapportering, og inngår i Norges Banks årsregnskap som note 20.

Note 2 Regnskapsprinsipper

Denne noten beskriver regnskapsprinsipper, vesentlige estimater og skjønnsmessige vurderinger som gjelder hele regnskapet. Øvrige regnskapsprinsipper, vesentlige estimater og skjønnsmessige vurderinger er beskrevet i de respektive oppstillingene og notene.

Vesentlige estimater og skjønnsmessige vurderinger

Utarbeidelsen av regnskapet innebærer bruk av usikre estimater og forutsetninger knyttet til fremtidige hendelser som påvirker regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater fastsettes basert på tidligere erfaringer og reflekterer ledelsens forventninger om fremtidige hendelser. Faktiske utfall kan avvike fra estimatene. Utarbeidelsen av regnskapet innebærer også skjønnsmessige vurderinger i forbindelse med anvendelsen av regnskapsprinsipper, som kan ha betydelig innvirkning på regnskapet.

I tilfeller hvor det foreligger spesielt usikre estimater eller skjønnsmessige vurderinger, er dette omtalt i de respektive notene.

1. Grunnlag for utarbeidelse

Årsregnskapet til Norges Bank er i henhold til sentralbankloven § 4-3, avlagt etter regnskapsloven og bestemmelser om årsregnskap mv. for Norges Bank (bestemmelsene), som fastsatt av Finansdepartementet.

Bestemmelsene krever at Norges Banks regnskap skal utarbeides i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU, med de tillegg og unntak som følger av regnskapsloven og bestemmelsene. Dette innebærer i hovedsak at resultatet for investeringsporteføljen og resultatet tilordnet SPU-kronekonto skal presenteres på egne linjer i resultatregnskapet, nettoverdi av investeringsporteføljen og saldo SPU-kronekonto skal presenteres på egne linjer i balansen, innskudd og uttak fra SPU-kronekonto skal presenteres på egne linjer i kontantstrømoppstillingen og at regnskapsrapporteringen for SPU skal presenteres i egen note i Norges Banks årsregnskap, se [note 20 Statens pensjonsfond utland \(SPU\)](#). I tillegg utelates datterselskaper som er tatt med i konsolideringen ved utarbeidelse av konsolidert regnskapsrapportering for investeringsporteføljen, fra konsolideringen i årsregnskapet til Norges Bank. Se også avsnitt 4.2 Datterselskaper nedenfor vedrørende konsolideringen av enkelte datterselskaper inn i SPU.

Oppstillingen av resultatregnskapet er presentert på den måten som gir mest relevant informasjon omkring den finansielle inntjeningen.

Regler om global minimumsbeskatning (Pilar 2) er forventet implementert i Norge med virkning fra 2024. Nåværende vurdering er at Norges Bank vil være unntatt fra anvendelsesområdet. Det forventes derfor ingen endring i skattekostnad som følge av implementeringen.

Årsregnskapet utarbeides med regnskapsavslutning pr. 31. desember. Det er presentert i norske kroner og, om ikke annet er angitt, avrundet til nærmeste million. Avrundingsdifferanser kan forekomme.

Norges Banks årsregnskap er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift.

2. Endringer i regnskapsprinsipper, herunder nye og endrede standarder og fortolkninger i perioden

De anvendte regnskapsprinsippene er konsistente med prinsippene i forrige regnskapsår. Det er ingen nye eller endrede IFRS-standarder og fortolkninger som har trådt i kraft for regnskapsåret som startet 1. januar 2023 som har hatt vesentlig påvirkning på regnskapet.

3. Nye og endrede standarder og fortolkninger med virkning fra 2024 eller senere

Vedtatte IFRS-standarder, endringer i eksisterende standarder og fortolkninger som er utgitt med ikrafttredelsesdato fra 2024 eller senere, forventes å være uvesentlige eller ikke relevante for regnskapsrapporteringen på implementeringstidspunktet.

4. Regnskapsprinsipper som gjelder hele regnskapet

4.1 Finansielle eiendeler og forpliktelser

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes i balansen ved inngåelse som part i instrumentets kontraktsmessige betingelser.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmene utløper, eller når de finansielle eiendelene og det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap til eiendelene, er overført. Se [note 9 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#) og [note 20.13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#) for spesifisering av overførte eiendeler som ikke er fraregnet.

Finansielle forpliktelser fraregnes når de har opphørt, det vil si når pliktene angitt i kontraktene er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Kjøp eller salg av en finansiell eiendel i henhold til en kontrakt med oppgjør i tråd med normale markedsvilkår, regnskapsføres på avtaletidspunktet.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler klassifiseres basert på forretningsmodellen som ligger til grunn for forvaltningen av eiendelene, samt egenskapene ved de kontraktsfestede kontantstrømmene.

Investeringsporteføljen til SPU forvaltes i samsvar med forvaltningsmandatet fastsatt av Finansdepartementet, investeringsmandatet fastsatt av hovedstyret i Norges Bank og investeringsstrategier fastsatt av ledelsen i NBIM. Disse mandatene og strategiene, inkludert risikostyringsstrategiene, innebærer at alle finansielle eiendeler styres og følges opp på grunnlag av virkelig verdi. SPUs finansielle eiendeler er derfor målt til virkelig verdi over resultatet, med unntak av *Fordring forvaltningsgodtgjøring* som ikke inngår i investeringsporteføljen. *Fordring forvaltningsgodtgjøring* er målt til amortisert kost.

Valutareservene forvaltes i samsvar med prinsippene fastsatt av hovedstyret og styres og følges opp på grunnlag av virkelig verdi. Øvrige finansielle eiendeler er målt til amortisert kost.

Finansielle forpliktelser er målt til amortisert kost, med unntak av de finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi over resultatet. Dette gjelder finansielle forpliktelser i valutareservene som styres og følges opp på grunnlag av virkelig verdi. For SPU er finansielle forpliktelser, med unntak av *Skyldig forvaltningsgodtgjøring* og *Utsatt skatt*, integrert i investeringsporteføljen som styres og følges opp basert på virkelig verdi, og er derfor målt til virkelig verdi over resultatet. *Skyldig forvaltningsgodtgjøring* er målt til amortisert kost.

Finansielle derivater er målt til virkelig verdi over resultatet.

For ytterligere spesifisering av klassifisering av instrumenter, se [note 6 Måling](#) og [tabell 6.2 Klassifisering av finansielle instrumenter](#).

Nedskrivninger

For finansielle eiendeler klassifisert som målt til amortisert kost innregnes en avsetning for forventet kredittap. Forventet kredittap beregnes pr. lån, og er basert på lånets eksponering ved mislighold, sannsynlighet for mislighold og tap ved mislighold. Innregnet beløp utgjør 12-måneders forventet kredittap, regnet fra rapporteringstidspunktet. Ved en betydelig økning i kredittrisiko fra førstegangsinnregning, innregnes forventet kredittap for hele eiendelens levetid.

4.2 Datterselskaper

Investeringer i fast eiendom og infrastruktur for fornybar energi utføres gjennom datterselskaper av Norges Bank, utelukkende etablert som en del av forvaltningen av SPU. Datterselskapene er kontrollert av SPU og innregnes i regnskapsrapporteringen for SPU i tråd med § 3-4 i bestemmelsene. Kontroll over et selskap foreligger når SPU er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i selskapet, og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over selskapet. For ytterligere informasjon, se [note 20.16 Interesser i andre foretak](#).

SPU er et investeringsforetak i henhold til IFRS 10 Konsernregnskap. IFRS 10 definerer et investeringsforetak og innfører et pliktig unntak fra konsolidering for investeringsforetak.

Datterselskaper målt til virkelig verdi over resultatet

Datterselskaper som investerer i fast eiendom eller infrastruktur for fornybar energi gjennom eierandeler i andre selskaper, er investeringsforetak. Disse datterselskapene er målt til virkelig verdi over resultatet i tråd med prinsippene for finansielle eiendeler, som omtalt i punkt 4.1 Finansielle eiendeler og forpliktelser ovenfor. Datterselskaper som investerer i fast eiendom, er presentert i balansen til SPU som *Unotert eiendom*. Datterselskaper som investerer i infrastruktur for fornybar energi er presentert i balansen til SPU som *Unotert infrastruktur*. Se [note 20.6 Unotert eiendom](#) og [note 20.7 Unotert infrastruktur for fornybar energi](#) for utfyllende prinsipper.

Konsoliderte datterselskaper

Datterselskaper som utfører investeringstjenester og som ikke selv er investeringsforetak, konsolideres. Konsoliderte datterselskaper eier ikke, verken direkte eller indirekte, investeringer i fast eiendom eller infrastruktur for fornybar energi.

Skjønnsmessig vurdering

SPU er et investeringsforetak basert på følgende:

- a) SPU mottar midler fra den norske stat, som er en nærstående part og eneste eier, og leverer profesjonelle investeringstjenester i form av forvaltningen av fondet, til den norske stat,
- b) SPU er forpliktet overfor den norske stat til å investere utelukkende for verdistigning og kapitalinntekter,
- c) SPU måler og evaluerer avkastning for alle investeringer utelukkende basert på virkelig verdi.

SPU har ikke en eksplisitt strategi som angir et spesifisert tidspunkt for realisering av hver enkelt investering, men investeringene vurderes fortløpende og det foretas kjøps- og salgsvurderinger. Etter en samlet vurdering er det konkludert med at SPU oppfyller kriteriene i definisjonen av et investeringsforetak.

Note 3 Inntekt/kostnad fra aksjer og obligasjoner

Regnskapsprinsipp

Utbytte innregnes på det tidspunkt utbytte er formelt vedtatt av generalforsamlingen eller tilsvarende beslutningsorgan.

Renteinntekter innregnes etter hvert som de opptjenes. Rentekostnader innregnes etter hvert som de påløper. Måling av renteinntekter og -kostnader er basert på kontraktmessige vilkår.

Realisert gevinst/-tap utgjør i hovedsak beløp realisert når eiendeler eller forpliktelser blir fraregnet. Ved fraregning tilordnes gjennomsnittlig anskaffelseskost. Realisert gevinst/-tap inkluderer transaksjonskostnader, som resultatføres når de påløper. Transaksjonskostnader er definert som alle kostnader som er direkte henførbare til den gjennomførte transaksjonen. For investeringer i aksjer og obligasjoner omfatter dette normalt kurtasje og dokumentavgift.

Urealisert gevinst/-tap utgjør endringer i virkelig verdi i perioden for den relaterte balanseposten som ikke kan tilskrives de tidligere omtalte kategoriene.

Tabell 3.1 Inntekt/kostnad fra aksjer

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Utbytte	2 743	2 299
Realisert gevinst/-tap	1 288	1 115
Urealisert gevinst/-tap	26 493	-19 330
Inntekt/-kostnad fra aksjer før gevinst/-tap valuta	30 524	-15 916

Tabell 3.2 Inntekt/kostnad fra obligasjoner

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Renter	7 510	4 914
Realisert gevinst/-tap	-6 749	-2 604
Urealisert gevinst/-tap	17 803	-40 641
Inntekt/-kostnad fra obligasjoner før gevinst/-tap valuta	18 564	-38 331

Skattekostnad

Norges Bank er unntatt skatteplikt for sin virksomhet i Norge, men er skattepliktig i enkelte andre land. Skattekostnaden består av inntektsskatt som Norges Bank ikke får refundert gjennom lokale skatteregler eller skatteavtaler. Dette gjelder i all hovedsak kildeskatt på utbytte tilknyttet valutareservenes aksjeinvesteringer.

Regnskapsprinsipp

Kildeskatt, etter fratrukk for refunderbart beløp, innregnes samtidig som det relaterte utbyttet. Refunderbar kildeskatt innregnes i balansen som en fordring under *Andre eiendeler*.

Skattekostnaden utgjorde 39 millioner kroner i 2023, mot 2 millioner kroner i 2022.

Japan og Tyskland er markedene med høyest skattekostnad og utgjorde henholdsvis 10,5 millioner kroner og 10,8 millioner kroner i 2023. Norges skatteavtaler med de nevnte landene gir en skattesats på 15 prosent. Øvrig skattekostnad fordeler seg med mindre beløp knyttet til flere andre land.

Regnskapsprinsipper for skatt er ytterligere beskrevet i [note 20.10 Skatt](#).

Note 4 Beholdning av aksjer og obligasjoner

Regnskapsprinsipp

Investeringer i aksjer og obligasjoner er målt til virkelig verdi over resultatet. Opptjente utbytter og renter presenteres i balansen på samme linje som de underliggende finansielle instrumentene. Samtlige aksjeinvesteringer, med unntak av aksjer i BIS, ligger innenfor valutareservene. *Utlånte aksjer* er også en del av valutareservene og presenteres separat i balansen. For ytterligere informasjon om utlånte instrumenter, se [note 9 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#).

For ytterligere informasjon om måling, se [note 6 Måling](#).

Endringer i virkelig verdi resultatføres og er spesifisert i [note 3 Inntekt/kostnad fra aksjer og obligasjoner](#).

Tabell 4.1 Aksjer

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Valutareservenes aksjeinvesteringer	143 142	110 613
Aksjer i BIS	231	217
Sum aksjer	143 373	110 830
<i>Herav presentert under balanselinjen Aksjer</i>	140 488	106 843
<i>Herav presentert under balanselinjen Utlånte aksjer¹</i>	2 885	3 987

¹ Utlånte aksjer knytter seg kun til valutareservenes aksjeinvesteringer.

Tabell 4.2 Obligasjoner

Beløp i millioner kroner	31.12.2023		31.12.2022	
	Nominell verdi ¹	Virkelig verdi	Nominell verdi ¹	Virkelig verdi
Obligasjoner	524 135	504 680	498 837	462 853
Sum obligasjoner	524 135	504 680	498 837	462 853
<i>Herav presentert under balanselinjen Utlånte obligasjoner</i>	-	-	-	-

¹ Nominell verdi er omregnet til norske kroner ved bruk av balansedagens kurs. Nominell verdi består av pålydende verdi av instrumentet eller hovedstol.

Obligasjoner på Norges Banks balanse er i sin helhet knyttet til forvaltningen av valutareservene. Norges Bank utsteder statsgjeld og inngår finansielle kontrakter innenfor statsgjeldsforvaltningen i Finansdepartementets navn. Transaksjoner knyttet til statsgjeldsforvaltningen regnskapsføres i statsregnskapet og ikke i Norges Banks resultatregnskap eller balanse.

Bank for International Settlements (BIS)

BIS fungerer som en bank for sentralbankene, og skal i tillegg bistå sentralbanker ved å bidra til internasjonalt samarbeid og i arbeidet med pengepolitikk og finansiell stabilitet.

BIS er et aksjeselskap eid av sentralbanker. Norges Bank har 8 000 stemmeberettigede aksjer (pålydende 5 000 SDR) i BIS, i tillegg til 564 ikke-stemmeberettigede aksjer (pålydende 5 000 SDR), totalt 8 564 aksjer. Norges Banks andel av totale aksjer i BIS utgjorde 1,5 prosent ved utgangen av 2023, det samme som ved utgangen av 2022.

BIS har ved utstedelsen av aksjer kun innkrevd innbetaling på 25 prosent av aksjenes pålydende, resterende 75 prosent er kommitert kapital som ikke er bokført i balansen. Ved utgangen av 2023 var kommitert kapital på 438 millioner kroner, mot 422 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Det deles årlig ut utbytte fra BIS. Mottatt utbytte fra BIS var på 35 millioner kroner i 2023, mot 31 millioner kroner i 2022.

Note 5 Valutareserver

Valutareservene skal kunne benyttes til transaksjoner i valutamarkedet som ledd i gjennomføringen av pengepolitikken eller ut fra hensynet til finansiell stabilitet og for å møte Norges Banks internasjonale forpliktelser. Valutareservene deles inn i en aksjeportefølje, en renteportefølje og en petrobufferportefølje. Se ytterligere omtale i [note 7 Investeringsrisiko](#).

Petrobufferporteføljen skal motta statens kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i utenlandsk valuta og eventuelle overføringer til og fra SPU. Formålet med porteføljen er å sørge for en hensiktsmessig håndtering av statens behov for veksling mellom utenlandsk valuta og norske kroner.

Se [note 8 Valuta](#) for spesifikasjon av valutareservenes valutafordeling.

Tabell 5.1 og 5.2 viser henholdsvis resultat- og balanseoppstilling for valutareservene fordelt pr. portefølje. Valutareservene presenteres slik de operasjonelt følges opp av Norges Bank, mindre avvik mot IMF's definisjon av valutareserver kan derfor forekomme.

Tabell 5.1 Valutareserver portefølje fordelt resultat

Beløp i millioner kroner	Porteføljer			2023
	Aksjer	Renter	Petrobuffer	Sum valutareserver
Resultat				
Netto inntekt/-kostnad fra:				
- Aksjer	30 474	-	-	30 474
- Obligasjoner	-	18 565	-1	18 564
- Finansielle derivater	15	104	-	119
- Utlån med sikkerhetsstillelse	25	180	1 078	1 283
Renteinntekter fra innskudd i banker	2	169	2 785	2 956
Skattekostnad	-39	-	-	-39
Andre finansielle inntekter/-kostnader	-15	-	-	-15
Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter før gevinst/-tap valuta	30 462	19 018	3 862	53 342
Gevinst/-tap valuta	2 222	22 354	4 986	29 562
Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter	32 684	41 372	8 848	82 904

Beløp i millioner kroner	Porteføljer			2022
	Aksjer	Renter	Petrobuffer	Sum valutareserver
Resultat				
Netto inntekt/-kostnad fra:				
- Aksjer	-15 963	-	-	-15 963
- Obligasjoner	-	-38 331	-1	-38 331
- Finansielle derivater	-1	-417	-	-418
- Utlån med sikkerhetsstillelse	22	29	83	135
Renteinntekter fra innskudd i banker	-	34	1 494	1 528
Skattekostnad	-2	-	-	-2
Andre finansielle inntekter/-kostnader	-3	-	-	-3
Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter før gevinst/-tap valuta	-15 947	-38 684	1 577	-53 054
Gevinst/-tap valuta	4 436	35 423	4 462	44 321
Netto inntekt/-kostnad fra finansielle instrumenter	-11 511	-3 261	6 039	-8 733

Tabell 5.2 Valutareserver porteføljefordelt balanse

Beløp i millioner kroner	Porteføljer			31.12.2023
	Aksjer	Renter	Petrobuffer	Sum valutareserver
Balanse				
Finansielle eiendeler				
Innskudd i banker	29	6 993	13 551	20 573
Utlån med sikkerhetsstillelse	29	7 170	53 524	60 723
Avgitt kontantsikkerhet	-	-	-	-
Uoppgjorte handler	16	2 004	-	2 020
Aksjer	140 256	-	-	140 256
Utlånte aksjer	2 885	-	-	2 885
Obligasjoner	-	504 680	-	504 680
Finansielle derivater	-	3	-	3
Andre finansielle eiendeler	98	-	-	98
Sum finansielle eiendeler	143 313	520 850	67 075	731 238
Finansiell gjeld				
Innlån med sikkerhetsstillelse	29	-	-	29
Uoppgjorte handler	-	9 574	29 320	38 894
Finansielle derivater	-	3	9	12
Annen finansiell gjeld	155	-	2 365	2 520
Sum finansiell gjeld	184	9 577	31 694	41 455
Netto valutareserver	143 129	511 273	35 381	689 783

Beløp i millioner kroner	Porteføljer			31.12.2022
	Aksjer	Renter	Petrobuffer	Sum valutareserver
Balanse				
Finansielle eiendeler				
Innskudd i banker	-5	10 999	21 115	32 109
Utlån med sikkerhetsstillelse	50	3 916	14 719	18 685
Avgitt kontantsikkerhet	-	6	-	6
Uoppgjorte handler	2	915	-	917
Aksjer	106 626	-	-	106 626
Utlånte aksjer	3 987	-	-	3 987
Obligasjoner	-	462 853	-	462 853
Finansielle derivater	2	13	-	15
Andre finansielle eiendeler	122	-	-	122
Sum finansielle eiendeler	110 784	478 702	35 834	625 320
Finansiell gjeld				
Innlån med sikkerhetsstillelse	37	-	-	37
Uoppgjorte handler	-	6 740	6 729	13 469
Finansielle derivater	-	16	15	31
Annen finansiell gjeld	302	-	1 468	1 770
Sum finansiell gjeld	339	6 756	8 212	15 307
Netto valutareserver	110 445	471 946	27 622	610 013

Note 6 Måling

Regnskapsprinsipp

Alle eiendeler og forpliktelser presentert i balansen som *Aksjer, Obligasjoner, Finansielle derivater, Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse, Innskudd i banker og Avgitt kontantsikkerhet* er målt til virkelig verdi over resultatet.

Virkelig verdi, som definert i IFRS 13 *Måling til virkelig verdi*, er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Innledning

Virkelig verdi for majoriteten av eiendeler og gjeld er basert på noterte markedspriser eller observerbare markedsdata. Dersom markedet ikke er aktivt, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av standard verdsettelsesmodeller. Måling til virkelig verdi kan være kompleks og kreve skjønnsmessige vurderinger, særlig når observerbare inndata ikke er tilgjengelig. Verdsettelsesrisikoen følges opp av kontrollmiljøet som har ansvaret for måling til virkelig verdi.

Hierarkiet for virkelig verdi

Alle verdipapirene i valutareservene måles til virkelig verdi. Disse har blitt inndelt i de tre kategoriene i hierarkiet for virkelig verdi, presentert i [tabell 6.1 Valutareservenes investeringer fordelt på nivåer for verdsettelsesusikkerhet](#). Inndelingen er basert på observerbarheten til inndataene som benyttes i målingen av virkelig verdi:

- Nivå 1 består av eiendeler som er verdsatt basert på noterte, ikke-justerte priser i aktive markeder. Et aktivt marked er definert som et marked der transaksjoner finner sted med tilstrekkelig hyppighet og volum til å gi løpende prisinformasjon.
- Eiendeler og gjeldsposter klassifisert som nivå 2 verdsettes ved bruk av modeller som benytter direkte eller indirekte observerbare markedsdata. Inndata anses som observerbare dersom de er basert på offentlig tilgjengelig markedsdata om faktiske hendelser eller transaksjoner.
- Eiendeler klassifisert som nivå 3 er verdsatt ved bruk av modeller som i vesentlig grad bruker ikke-observerbare inndata. Inndata anses som ikke-observerbar når det ikke foreligger tilgjengelig markedsdata og når inndataen blir utviklet ved hjelp av beste tilgjengelig informasjon om de forutsetningene som markedsdeltakere vil kunne benytte ved prising av eiendelen.

En oversikt over modeller og verdsettelsesmetoder med sine respektive observerbare og ikke-observerbare inndata, kategorisert pr. type instrument er beskrevet i denne noten.

Vesentlig estimat

Klassifisering i hierarkiet for virkelig verdi er basert på faste kriterier, hvorav fastsettelse av noen av kriteriene kan kreve bruk av skjønn.

Tabell 6.1 Valutareservenes investeringer fordelt på nivåer for verdsettelsesusikkerhet

Beløp i millioner kroner	Nivå 1		Nivå 2		Nivå 3		Totalt	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
Aksjer	142 482	110 154	658	456	2	3	143 142	110 613
Obligasjoner	492 180	451 318	12 500	11 535	-	-	504 680	462 853
Finansielle derivater (eiendeler)	3	15	-	-	-	-	3	15
Finansielle derivater (gjeld)	-12	-31	-	-	-	-	-12	-31
Annet ¹	-	-	41 970	36 563	-	-	41 970	36 563
Totalt	634 653	561 456	55 128	48 554	2	3	689 783	610 013
Totalt (prosent)	92,0 %	92,0 %	8,0 %	8,0 %	0,0 %	0,0 %	100 %	100 %

¹ Annet består av andre eiendeler og forpliktelser begrenset til pengemarkedsinstrumenter, herunder gjensalgavtaler, innskudd i banker, kortsiktig innlån, uoppgjorte handler og andre eiendeler og gjeld.

Verdsettelsesusikkerheten for valutareservene ved utgangen av 2023 er i hovedsak uendret sammenlignet med utgangen av 2022. Majoriteten av valutareservene er forbundet med lav verdsettelsesrisiko og klassifisert som nivå 1. Ved utgangen av 2023 er 99,5 prosent av aksjer og 97,5 prosent av obligasjoner klassifisert som nivå 1 og er således verdsatt med observerbare markedskurser.

Regnskapsprinsipp

Overføringer mellom nivåer i hierarkiet for virkelig verdi anses å inntreffe ved begynnelsen av rapporteringsperioden.

Bevegelser mellom nivåer i hierarkiet

Det har ikke vært vesentlige bevegelser mellom nivåene i verdsetteshierarkiet.

Verdsettelsesmetoder

Norges Bank har definert hierarkier for hvilke priskilder som skal brukes i verdsettelsen. Beholdninger som finnes i referanseindeksene verdsettes normalt i henhold til indeksleverandørenes priser, mens de resterende beholdningene av aksjer og obligasjoner verdsettes nesten utelukkende ved bruk av priser fra andre eksterne leverandører. For aksjer og derivater som handles i aktive markeder (nivå 1) blir sluttkurs benyttet. For obligasjoner som handles i aktive markeder blir hovedsakelig kjøpskurs benyttet.

I de neste avsnittene presenteres verdsettelsesteknikkene som blir brukt for aksjer og obligasjoner klassifisert som nivå 2 i verdsetteshierarkiet.

Aksjer (nivå 2)

Aksjer verdsatt basert på modeller med observerbar inndata fra leverandører er klassifisert som nivå 2 i verdsetteshierarkiet. Disse beholdningene handles ikke i aktive markeder og inkluderer noterte aksjer som er suspendert fra handel. Verdsettelsesmodellene hensyntar flere typer observerbare inndata som; pris på sammenlignbare aksjer, siste prisnotering og volum.

Obligasjoner (nivå 2)

Obligasjoner klassifisert som nivå 2 er verdsatt basert på observerbare inndata fra sammenlignbare utstedelser, i tillegg til direkte indikative eller bindende markedskurser. Disse beholdningene består som regel av obligasjoner som er mindre likvide enn de klassifisert som nivå 1, det vil si hvor det ikke er aktivitetsvolum for bindende handler og et lavt aktivitetsvolum for indikative prisnoteringer på måletidspunktet.

Kontrollmiljø

Kontrollmiljøet for måling til virkelig verdi er organisert rundt en formalisert og dokumentert verdsettelsespolicy samt retningslinjer som er støttet opp av arbeids- og kontrollprosedyrer. Porteføljene som forvaltes i Norges Bank Markeder inneholder kun likvide statspapirer hvor verdsettelsesrisiko er meget lav. Eventuelle spørsmål blir avklart i en egen forvaltningskomité.

Verdsettelsesmiljøet er tilpasset i samsvar med markedsstandarder og etablert praksis for verdifastsettelse. I praksis er dette gjennomført i form av en daglig verdifastsettelse av alle beholdninger. Prosessene er skalerbare for markedsendringer og basert på interne og eksterne dataløsninger.

Alle beholdninger og investeringer er som hovedregel verdsatt av eksterne, uavhengige prisleverandører. Disse er valgt på grunnlag av analyser foretatt av avdelingene som er ansvarlig for verdifastsettelsen.

Prisleverandørene følges opp løpende gjennom regelmessig dialog, kontroller og forespørsler knyttet til priser på enkeltpapirer. For en stor andel av beholdningene er innhentede priser basert på priser som er direkte observerbare i markedet. For beholdninger hvor det ikke er tilstrekkelig likviditet til at verdsettelsen kan baseres på observerbare priser, anvendes anerkjente modeller. Her benyttes det så langt som mulig observerbare datapunkter, men i noen tilfeller er det grunnet manglende likviditet benyttet ikke-observerbare datapunkter.

På daglig basis er verdifastsettelsen gjenstand for flere kontroller i verdsettelsesavdelingene. Kontrollene er basert på definerte terskler og sensitiviteter som overvåkes og justeres i overensstemmelse med rådende markedsforhold. Ved månedsslutt blir det utført mer omfattende kontroller for å sikre at verdsettelsen er i tråd med virkelig verdi.

I NBIM utarbeides verdsettelsesnotater og rapporter ved hver kvartalsslutt som dokumenterer de utførte kontrollene og som beskriver de største kildene til usikkerhet i verdsettelsene.

Investeringsmøtet i NBIM, som inkluderer flere i ledergruppen i NBIM, holdes hvert kvartal i forkant av fremleggelse av regnskapsrapporteringen. Møtet behandler dokumentasjonen og større prisingsspørsmål, og godkjenner verdifastsettelsen.

Andre investeringer

Norges Bank har aksjeinvesteringer i BIS og Swift utover valutareservenes aksjeinvesteringer. Dette er investeringer Norges Bank foretar i kraft av å være Norges sentralbank og ivaretagelse av Norges internasjonale funksjoner innenfor dette området. Slike anliggender er langsiktige forhold uten økonomisk inntjening som formål og har ingen karakter av å være finansielle investeringer. Dette gjelder i hovedsak aksjer i BIS som er verdsatt til 231 millioner kroner og ville vært allokert til nivå 3 i verdsettelseshierarkiet. Prisfastsettelsen er usikker grunnet manglende aktivitet i markedet. Disse er verdsatt ved bruk av modeller som i vesentlig grad bruker ikke-observerbare inndata. Se [note 4 Beholdning av aksjer og obligasjoner](#) for ytterligere informasjon om aksjer i BIS.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi over resultatet (bestemt eller pliktig), virkelig verdi over andre inntekter og kostnader (OCI) og amortisert kost. Målingskategori bestemmes ved førstegangsinnregning av eiendelen.

Finansielle forpliktelser skal som hovedregel måles til amortisert kost, med unntak av finansielle forpliktelser i valutareservene og finansielle derivater, som er målt til virkelig verdi over resultatet.

Den balanseførte verdien av finansielle eiendeler og finansiell gjeld målt til amortisert kost anses som en rimelig tilnærming til virkelig verdi og det er derfor ikke beregnet sammenlignbare virkelige verdier for disse finansielle eiendelene og forpliktelsene.

Tabell 6.2 Klassifisering av finansielle instrumenter

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi over resultatet		Amortisert kost	31.12.2023
	Bestemt	Pliktig		Sum
Finansielle eiendeler				
Innskudd i banker	-	20 573	219	20 792
Utlån med sikkerhetsstillelse	-	60 723	-	60 723
Avgitt kontantsikkerhet	-	-	-	-
Uoppgjorte handler	-	2 020	-	2 020
Aksjer	231	140 256	-	140 488
Utlånte aksjer	-	2 885	-	2 885
Obligasjoner	-	504 680	-	504 680
Finansielle derivater	-	3	-	3
Utlån til banker	-	-	2 803	2 803
Fordring på IMF	-	-	134 999	134 999
Andre finansielle eiendeler	-	98	573	671
Sum finansielle eiendeler	231	731 238	138 594	870 064
Finansiell gjeld				
Kortsiktig innlån	-	-	-	-
Innlån med sikkerhetsstillelse	29	-	-	29
Uoppgjorte handler	38 894	-	-	38 894
Finansielle derivater	-	12	-	12
Innskudd fra banker	-	-	58 355	58 355
Innskudd fra statskassen	-	-	281 816	281 816
Sedler og mynt i omløp	-	-	39 724	39 724
Gjeld til IMF	-	-	107 979	107 979
Annen finansiell gjeld	2 520	-	2 629	5 149
Sum finansiell gjeld	41 443	12	490 503	531 958

Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi over resultatet		Amortisert kost	31.12.2022
	Bestemt	Pliktig		Sum
Finansielle eiendeler				
Innskudd i banker	-	32 110	224	32 334
Utlån med sikkerhetsstillelse	-	18 685	-	18 685
Avgitt kontantsikkerhet	-	6	-	6
Uoppgjorte handler	-	917	-	917
Aksjer	217	106 626	-	106 843
Utlånte aksjer	-	3 987	-	3 987
Obligasjoner	-	462 853	-	462 853
Finansielle derivater	-	15	-	15
Utlån til banker	-	-	15 895	15 895
Fordring på IMF	-	-	126 560	126 560
Andre finansielle eiendeler	-	121	408	529
Sum finansielle eiendeler	217	625 320	143 087	768 624
Finansiell gjeld				
Kortsiktig innlån				-
Innlån med sikkerhetsstillelse	37	-	-	37
Uoppgjorte handler	13 469	-	-	13 469
Finansielle derivater	-	31	-	31
Innskudd fra banker	-	-	26 821	26 821
Innskudd fra statskassen	-	-	304 606	304 606
Sedler og mynt i omløp	-	-	40 075	40 075
Gjeld til IMF	-	-	103 378	103 378
Annen finansiell gjeld	1 770	-	2 149	3 919
Sum finansiell gjeld	15 276	31	477 029	492 336

Note 7 Investeringsrisiko

Forvaltningen av valutaeservene rettes inn mot å oppnå høyest mulig avkastning innenfor gitte retningslinjer og risikorammer. Investeringsrisiko håndteres ved å styre og kontrollere de ulike risikoene som Norges Bank er eksponert for i forvaltningen av investeringene. I tillegg er det etablert en klar ansvars- og rollefordeling i risikostyringsprosessen.

Organisering

Hovedstyret har det overordnede ansvaret for risikostyring i Norges Bank, og har etablert prinsipper for risikostyring i sentralbankvirksomheten, inkludert finansiell risiko. Hovedstyret fastsetter i tillegg de overordnede prinsippene for forvaltningen av valutaeservene, inkludert strategisk aktivaallokering, referanseindekser, investeringsunivers og overordnet risikomål.

Risiko- og investeringsutvalget er et saksforberedende og rådgivende utvalg som skal styrke og effektivisere hovedstyrets arbeid med saker blant annet knyttet til investeringsstrategi og risikorammer for valutaeservene.

Sentralbanksjefen er ansvarlig for forvaltningen av valutaeservene. Sentralbanksjefen har operasjonalisert prinsippene fra hovedstyret gjennom fastsatte retningslinjer for forvaltningen av aksjeporteføljen, renteporteføljen og petrobufferporteføljen. Det operative ansvaret for forvaltningen er delegert til henholdsvis NBIM og Norges Bank Markeder, med utfyllende retningslinjer.

Rolle- og ansvarsdelingen innenfor risikostyringsystemet er organisert langs tre forsvarslinjer. Første forsvarslinje er de operative risikostyrings- og kontrollaktivitetene som gjennomføres i virksomheten. Andre forsvarslinje er de sentrale funksjonene for risikostyring og etterlevelse som skal rådggi og støtte avdelingene. De skal utfordre første forsvarslinjes vurderinger og overvåke at første forsvarslinje gjennomfører egnede kontroller. Tredje forsvarslinje er internrevisjonsfunksjonen. Internrevisjonen er underlagt hovedstyret og skal, uavhengig av administrasjonen, vurdere om risikostyring og etterlevelse fungerer som forutsatt.

Rammeverk

Valutaeservenes sammensetning og tilhørende risiko avhenger hovedsakelig av strategisk aksjeandel og porteføljenes referanseindekser. Begge defineres av hovedstyret. Den strategiske aksjeandelen av den samlede aksje- og renteporteføljen er 20 prosent.

Referanseindeksen for aksjeporteføljen er en skattejustert versjon av FTSE All World Developed Market Index, begrenset til land i eurosonen, USA, Storbritannia, Japan, Canada, Australia, Sveits, Sverige og Danmark. Aksjeporteføljen kan plasseres i kontantinnskudd og aksjer notert på en regulert og anerkjent markedsplass.

Referanseindeksen for renteporteføljen er en markedsverdivektet indeks av alle nominelle statsobligasjoner med gjenværende løpetid fra 1 måned til 10 år utstedt av Frankrike, Tyskland, Japan, Kina, Storbritannia og USA. Renteporteføljen kan plasseres i kontantinnskudd, statssertifikater og statsobligasjoner utstedt av landene i referanseindeksen.

Det er ikke fastsatt en referanseindeks for petrobufferporteføljen. Formålet med petrobufferporteføljen er å sørge for en hensiktsmessig håndtering av statens behov for veksling mellom utenlandsk valuta og norske kroner, samt foreta overføringer til og fra SPU. Petrobufferporteføljen blir plassert i korte pengemarkedsplasseringer.

Gjennom forvaltningen av valutaeservene er Norges Bank eksponert mot ulike typer finansiell risiko, herunder markeds-, kreditt- og motpartsrisiko. Risikostyring i forvaltningen er definert som styring av disse risikoene. Det er enhetene med operativt ansvar for forvaltningen som har ansvar for å styre risiko i henhold til gjeldende prinsipper og retningslinjer.

Risikostyringsprosessen

Norges Bank benytter flere målemetoder, prosesser og systemer for å kontrollere investeringsrisiko. Robuste og anerkjente risikostyringsystemer og -prosesser komplementeres av internt utviklede målemetoder og prosesser.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er definert som risiko for tap på eksponeringer mot finansielle eiendeler som følge av endringer i aksje-, rente- eller valutamarkedet, herunder endringer i kredittpåslag.

Overvåkning, måling og vurdering av markedsrisiko gjøres langs flere dimensjoner. Ved å kombinere forskjellige og utfyllende risikomål oppnås det økt innsikt i porteføljenes risikoprofil. Norges Bank måler både absolutt og relativ risiko for plasseringene i porteføljene.

Fordeling pr. geografi og industri

Valutareservene har hovedsakelig investeringer i statsobligasjoner og børsnoterte selskaper. I henhold til rammeverkene som ligger til grunn for forvaltningen, er investeringene fordelt på flere land og valutaer. Tabellene nedenfor viser investeringene fordelt pr. geografi og industri.

Tabell 7.1 Valutareservenes fordeling pr. portefølje og region/stat

Beløp i millioner kroner	31.12.2023		31.12.2022		
	Markedsverdi i prosent	Markedsverdi	Markedsverdi i prosent	Markedsverdi	
Aksjeporteføljen					
Aksjer og kontanter	Amerika	72 %	103 563	71 %	78 185
	Europa	18 %	25 883	19 %	21 005
	Asia og Oseania	10 %	13 683	10 %	11 255
Aksjeporteføljen totalt		100 %	143 129	100 %	110 445
Renteporteføljen					
Obligasjoner	USA	49 %	253 090	49 %	233 101
	Frankrike	18 %	92 647	18 %	85 726
	Tyskland	15 %	77 684	15 %	70 521
	Storbritannia	7 %	35 794	7 %	32 443
	Japan	7 %	35 227	7 %	31 708
	Kina	2 %	10 238	2 %	9 354
Obligasjoner totalt		98 %	504 680	98 %	462 853
Kontanter		2 %	6 593	2 %	9 093
Renteporteføljen totalt		100 %	511 273	100 %	471 946
Petrobufferporteføljen					
Kontanter	Amerika	10 %	3 700	57 %	15 835
	Europa	90 %	31 681	43 %	11 787
Petrobufferporteføljen totalt		100 %	35 381	100 %	27 622
Valutareserver totalt		100 %	689 783	100 %	610 013

Tabell 7.2 Aksjeporteføljen fordelt pr. industri

Beløp i millioner kroner	31.12.2023		31.12.2022	
	Markedsverdi	Andel	Markedsverdi	Andel
Teknologi	38 389	27 %	22 377	20 %
Varige konsumvarer	21 211	15 %	15 374	14 %
Finans	19 541	14 %	16 167	15 %
Industri	18 625	13 %	14 751	13 %
Helse	17 747	12 %	16 532	15 %
Konsumvarer	7 689	5 %	7 366	7 %
Energi	4 892	3 %	4 827	4 %
Materialer	4 560	3 %	3 888	4 %
Eiendom	3 558	2 %	2 968	3 %
Telekommunikasjon	3 495	2 %	3 172	3 %
Kraft- og vannforsyning	3 313	2 %	3 097	3 %
Øvrige poster ¹	110	0 %	-74	0 %
Aksjeporteføljen totalt	143 129	100 %	110 445	100 %
<i>Herav presentert under balansenlinjen Aksjer</i>	<i>140 244</i>		<i>106 458</i>	
<i>Herav presentert under balansenlinjen Utlånte aksjer</i>	<i>2 885</i>		<i>3 987</i>	

¹ Inkluderer øvrige eiendels- og gjeldsposter i aksjeporteføljen.

Tabell 7.3 Valutareservenes 10 største totalposisjoner i aksjer

31.12.2023			
Beløp i millioner kroner	Sektor	Markedsverdi	Andel ¹
Apple Inc	Teknologi	7 107	5,0 %
Microsoft Corp	Teknologi	7 007	4,9 %
Alphabet Inc	Teknologi	3 846	2,7 %
Amazon.com Inc	Varige konsumvarer	3 426	2,4 %
NVIDIA Corp	Teknologi	2 945	2,1 %
Meta Platforms Inc	Teknologi	1 961	1,4 %
Tesla Inc	Varige konsumvarer	1 716	1,2 %
Berkshire Hathaway Inc	Finans	1 625	1,1 %
Eli Lilly & Co	Helse	1 234	0,9 %
JPMorgan Chase & Co	Finans	1 229	0,9 %
Totalt		32 097	22,4 %

31.12.2022			
Beløp i millioner kroner	Sektor	Markedsverdi	Andel ¹
Apple Inc	Teknologi	4 593	4,2 %
Microsoft Corp	Teknologi	4 220	3,8 %
Alphabet Inc	Teknologi	2 366	2,1 %
Amazon.com Inc	Varige konsumvarer	1 759	1,6 %
Berkshire Hathaway Inc	Finans	1 317	1,2 %
UnitedHealth Group Inc	Helse	1 168	1,1 %
Johnson & Johnson	Helse	1 093	1,0 %
Exxon Mobil Corp	Energi	1 066	1,0 %
JPMorgan Chase & Co	Finans	924	0,8 %
Procter & Gamble Co	Konsumvarer	842	0,8 %
Totalt		19 349	17,5 %

¹ Andel er beregnet som prosent av total verdi av aksjeporteføljen.

Valutakursrisiko

Valutakursrisiko er risiko for verdiendring av finansielle instrumenter som følge av endringer i valutakurser. Norges Bank har, hovedsakelig gjennom valutareservene, investert i verdipapirer som er utstedt i annen valuta enn norske kroner. Dette medfører en risiko knyttet til verdien av investeringene målt i norske kroner. Se [note 8 Valuta](#) for ytterligere informasjon om benyttede valutakurser og valutafordeling i valutareservene.

Renterisiko

En betydelig andel av valutareservene er investert i statsobligasjoner utstedt av USA, Tyskland, Frankrike, Storbritannia, Japan og Kina. Verdien av renteinvesteringene påvirkes blant annet av endringer i rentenivå i disse landene. Rentefølsomheten til investeringene måles ved modifisert durasjon. Ved utgangen av 2023 var durasjonen 3,54 for renteporteføljen. Isolert sett betyr dette at dersom rentene faller 1 prosent så tilsvarer det en kursoppgang i obligasjonsprisene på 3,54 prosent. Tilsvarende var durasjonen 3,59 ved utgangen av 2022.

Volatilitet og samvariasjonsrisiko

Norges Bank benytter modeller for å kvantifisere risiko for verdisingninger i valutareservene. Dette måles ved standardavviket til avkastningen og benevnes gjerne som volatilitet. Forventet volatilitet tilsvarer ett standardavvik.

Absolutt volatilitet gir et estimat på hvor mye det kan forventes at porteføljens verdi endres i løpet av ett år gitt dagens porteføljesammensetning. Relativ volatilitet sier noe om hvor mye porteføljen forventes å svinge i verdi sammenlignet med tilhørende referanseindeks. I henhold til hovedstyrets prinsipper for forvaltning av valutareservene er maksimal forventet relativ volatilitet satt til 50 basispunkter for henholdsvis aksje- og renteporteføljen. Dette tilsier at porteføljenes relative avkastning forventes å ligge innenfor intervallet ± 50 basispunkter i to av tre år.

Risikomodellene gjør det mulig å estimere porteføljerisiko på tvers av aktivaklasser, markeder, valutaer og instrumenter. Risiko uttrykkes da gjennom ett tall som hensyntar samvariasjon mellom de ulike risikofaktorene. I modellene blir det brukt historiske sammenhenger i markedene, noe som gir gode prognoser for markeder som ikke opplever stor endring i volatilitet og samvariasjon. Estimatenes er mindre pålitelige i perioder med vesentlige markedsbevegelser. Det gjennomføres jevnlig etterprøving av risikomodellene for å validere modellens evne til å estimere risiko. Risikomålene som oppgis her er annualiserte.

Tabell 7.4 Spesifikasjon av porteføljerisiko

	Forventet volatilitet							
	31.12.2023	Min 2023	Maks 2023	Snitt 2023	31.12.2022	Min 2022	Maks 2022	Snitt 2022
Aksjeporteføljen	14,0 %	12,7 %	16,0 %	13,8 %	15,2 %	14,6 %	15,5 %	15,1 %
Renteporteføljen	10,7 %	9,0 %	14,6 %	11,6 %	14,6 %	10,3 %	15,0 %	13,3 %

	Forventet relativ volatilitet, basispunkter							
	31.12.2023	Min 2023	Maks 2023	Snitt 2023	31.12.2022	Min 2022	Maks 2022	Snitt 2022
Aksjeporteføljen	5	5	10	7	6	4	9	6
Renteporteføljen	2	1	3	2	3	2	4	2

Ved utgangen av 2023 var forventet absolutt volatilitet målt til 14,0 prosent for aksjeporteføljen og 10,7 prosent for renteporteføljen. Dette betyr at det forventes verdissingninger i størrelsesorden 20 og 55 milliarder kroner for henholdsvis aksje- og renteporteføljen i to av tre år. Forventede verdissingninger er her beregnet eksklusiv forventet avkastning. Ved utgangen av 2022 var tilsvarende forventede verdissingninger henholdsvis 17 og 69 milliarder kroner. Ved utgangen av 2023 var forventet relativ volatilitet for aksje- og renteporteføljen henholdsvis 5 og 2 basispunkter, mot henholdsvis 6 og 3 basispunkter ved utgangen av 2022.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som risiko for tap som følge av at en utsteder ikke kan oppfylle sine betalingsforpliktelser.

Renteporteføljen består kun av statsobligasjoner utstedt av land med høy kredittvurdering fra eksterne kredittvurderingsbyråer. Obligasjonsinvesteringene i valutareservene anses derfor å ha lav kreditt risiko.

Tabell 7.5 Obligasjoner fordelt etter kredittvurdering

Beløp i millioner kroner	Kredittvurdering	31.12.2023		31.12.2022	
		Markedsverdi	Andel	Markedsverdi	Andel
Tyskland	AAA	77 684	15 %	70 521	15 %
USA	AA+	253 090	50 %	233 101	50 %
Frankrike	AA	92 647	18 %	85 726	19 %
Storbritannia	AA-	35 794	7 %	32 443	7 %
Kina	A+	10 238	2 %	9 354	2 %
Japan	A+	35 227	7 %	31 708	7 %
Sum obligasjoner		504 680	100 %	462 853	100 %

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er definert som risiko for tap som følge av at en motpart ikke kan oppfylle sine forpliktelser. Motpartsrisiko inkluderer risiko for at motparter går konkurs, oppgjørsmotpartsrisiko og depotrisiko. Motpartsrisiko knyttes hovedsakelig til handel i verdipapirutlån, gjensalgssavtaler, usikrede bankinnskudd, valutakontrakter og futures.

I forvaltningen av valutareservene benyttes et bredt utvalg av motparter for å begrense konsentrasjonen. For å redusere motpartseksposering stilles det blant annet krav til motpartenes kredittkvalitet. Norges Banks motparter har gjerne kredittvurderinger fra flere uavhengige kredittvurderingsbyråer. Kun i tilfeller hvor motpartsrisikoen regnes som svært lav, kan en intern kredittvurdering benyttes som grunnlag for godkjenning av en motpart. Kredittvurderingen av bankens motparter overvåkes løpende og komplementeres av alternative kreditttrisikoinndikatorer.

Motpartsrisiko begrenses også ved at det er satt rammer for eksponering mot hver motpart. I verdipapirutlån, valutakontrakter og gjensalgssavtaler blir det benyttet motregningsavtaler, og det er krav om sikkerhetsstillelse ved positiv markedsverdi av en nettoposisjon. Det er også satt minimumskrav til sikkerhetens kredittkvalitet, løpetid og konsentrasjon. Avtaler om motregning og sikkerhetsstillelse er inngått for samtlige motparter som er godkjent for denne type handel. For verdipapirutlån legges det til et påslag på markedsverdi for å ta hensyn til volatiliteten i posisjonene og det er justert for faktisk mottatt/stilt sikkerhet i beregning av risikoeksponeringen. Se [note 10 Sikkerhetsstillelse og motregning](#) for ytterligere informasjon.

Ved utgangen av 2023 anses motpartsrisikoen å være lav. For åpne gjensalgssavtaler er det stilt sikkerhet som overstiger eksponeringen, og usikrede bankinnskudd er nesten utelukkende plassert hos Federal Reserve Bank (amerikanske dollar) eller i andre sentralbanker.

Tabell 7.6 Motparter¹ fordelt på kredittvurdering

	Ikke meglerhus		Meglerhus	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
AAA	3	3	-	-
AA	23	24	23	17
A	56	57	36	38
BBB	9	12	18	15
BB	2	2	12	11
B	-	-	5	4
Totalt	93	98	94	85

¹ Motparter under kategorien «Meglerhus» er definert som aksje- og obligasjonsmeglere samt futures meglere. Motparter i øvrige transaksjoner/ handler er klassifisert som «Ikke meglerhus». I de tilfeller en motpart benyttes til både å handle verdipapirer og i andre transaksjoner vil samme motpart være inkludert i begge kategorier. Tabellen inkluderer motparter pr. juridiske enhet, slik at et konsern kan ha flere motparter inkludert. Motparter som er sentralbanker, er ikke inkludert i tabellen.

Belåning

Belåning kan benyttes for å sikre effektiv forvaltning av investeringene innenfor aksjeporteføljen, men ikke med sikte på å øke den økonomiske eksponeringen mot risikable aktiva. Belåning er forskjellen mellom total netto eksponering og markedsverdi for porteføljen. Belåning var 0,09 prosent ved utgangen av 2023, mot 0,11 prosent ved utgangen av 2022.

Salg av verdipapirer Norges Bank ikke eier («short-salg»)

Salg av verdipapirer Norges Bank ikke eier er ikke tillatt i forvaltningen av valutareservene.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å kunne oppfylle finansielle forpliktelser på avtalt tidspunkt. Norges Bank er som sentralbank ikke eksponert for likviditetsrisiko i egen valuta. Forpliktelsene, som hovedsakelig er i norske kroner, har derfor lav eller ingen likviditetsrisiko. Majoriteten av eiendelene holdes i utenlandsk valuta og er finansielle instrumenter med høy likviditet. Disse kan realiseres på kort tid uten at verdien påvirkes vesentlig og anses derfor å ha en lav likviditetsrisiko. Eiendeler i utenlandsk valuta anses tilstrekkelige for dekning av forpliktelser i utenlandsk valuta.

Klimarisiko

Klimarisiko defineres som risiko knyttet til fremtidige fysiske klimaendringer og endringer knyttet til overgangen til et lavutslippssamfunn.

Forvaltningen av aksjeporteføljen skal følge de samme prinsipper og strategier for ansvarlig forvaltning som forvaltningen av aksjeinvesteringene i SPU. Blant annet innebærer det at bankens arbeid med ansvarlig forvaltning baseres på et langsiktig mål om at selskapene i porteføljen innretter sin virksomhet slik at den er forenlig med målene i Parisavtalen. Renteporteføljen i valutareservene består utelukkende av statsobligasjoner, og klimarelaterte spørsmål vil i liten grad påvirke sammensetningen av obligasjonsporteføljen.

Øvrig risiko

Kredittrisiko knyttet til utlån til banker

Kredit- og motpartsrisiko knyttet til F-lån og døgnlån (D-lån) håndteres ved at det stilles krav til sikkerhet for utlån, i form av verdipapirer pantsatt til fordel for Norges Bank. Den totale låneadgangen for bankene bestemmes av verdipapirer pantsatt til fordel for Norges Bank, F-innskudd og innskudd i Scandinavian Cash Pool.

Norges Bank fastsetter nærmere vilkår for pantsettelse av verdipapirer som sikkerhet for lån i Norges Bank i henhold til forskrift om adgang til lån og innskudd i Norges Bank, jf. § 6. Gjeldende retningslinjer er gitt i [Norges Banks rundskriv nr. 5/2022](#) fra november 2022. Se [note 12 Utlån og innskudd](#) for mer informasjon.

Regelverket for sikkerhetsstillelse skal begrense Norges Banks risiko ved utlån til bankene og legge til rette for at bankene kan ta opp lån i hensiktsmessig omfang. Risikoen begrenses ved at bare papirer av høy kvalitet godtas og ved at låneadgangen er lavere enn markedsverdien på papirene (avkortning).

Lån til IMF

Det er staten Norge som er medlem i IMF. Norges Bank skal, iht. sentralbankloven, forvalte landets rettigheter og forpliktelser som følge av deltakelse i IMF. Dette inkluderer å stille valuta til disposisjon for IMF's utlån. Norges Bank vurderer risikoen knyttet til lån til IMF som lav. Se [note 14 Det internasjonale valutafondet \(IMF\)](#) for ytterligere informasjon.

Forventet kredittap

For alle finansielle eiendeler som måles til amortisert kost gjøres det på rapporteringstidspunktet en allokering av eiendelen til trinn 1, 2 eller 3.

Eiendeler allokteres til trinn 1 ved førstegangsinnregning. Trinn 1 krever beregning av et 12-måneders forventet kredittap. Dette skal tilsvare den delen av forventede kredittap i levetiden for eiendelen som følge av mulige misligholdshendelser innen tolv måneder etter rapporteringstidspunktet. På hver rapporteringsdato skal det vurderes om kredittrisikoen for eiendelen har økt betydelig siden førstegangsinnregning. Dersom det er tilfelle, må eksponeringen flyttes til trinn 2 eller 3. Trinn 2 og 3 krever beregning av et forventet kredittap for hele eksponeringens levetid.

Tabell 7.7 Forventet kredittap for finansielle eiendeler målt til amortisert kost

Beløp i millioner kroner	31.12.2023		31.12.2022	
	Balanseført verdi	Forventet kredittap	Balanseført verdi	Forventet kredittap
Utlån og netto fordring IMF	27 020	-	23 182	-
Utlån til banker	2 803	-	15 895	-
Annet	405	-	237	-
Totalt	30 228	-	39 314	-

Det er ikke foretatt tapsavsetning knyttet til forventet kredittap ved utgangen av 2023 og 2022.

Note 8 Valuta

Skjønnsmessig vurdering

Ledelsen i Norges Bank har konkludert med at norske kroner er bankens funksjonelle valuta da denne valutaen er dominerende i bankens underliggende aktiviteter.

Regnskapsprinsipp

Valutakursen på transaksjonstidspunktet benyttes ved regnskapsføring av transaksjoner i utenlandsk valuta. Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner med valutakurser på balansedagen. I resultatregnskapet er valutaelementet, som er knyttet til realiserte og urealiserte gevinster og tap på eiendeler og gjeld, skilt ut og presentert på en egen linje, *Gevinst/-tap valuta*.

Regnskapsprinsipp

Gevinst og tap på finansielle instrumenter skyldes endringer i instrumentets kurs (verdipapirelement) og endringer i valutakurser (valutaelement). Disse presenteres separat i resultatregnskapet. Metoden for å fordele urealisert og realisert gevinst/tap i norske kroner til et verdipapirelement og et valutaelement, er beskrevet nedenfor.

Valutaelement

Urealisert gevinst/tap som skyldes endringer i valutakurs beregnes basert på beholdningens opprinnelige kost i utenlandsk valuta og endringen i valutakurs fra kjøpstidspunktet til balansedagen. Dersom beholdningen er anskaffet i en tidligere periode, vil gevinst/tap resultatført i tidligere perioder trekkes fra for å komme frem til periodens gevinst/tap. Ved realisasjon benyttes valutakurs på salgstidspunktet for beregning av realisert gevinst/tap.

Verdipapirelement

Urealisert gevinst/tap som skyldes endringer i instrumentets kurs beregnes basert på endring i instrumentets kurs fra kjøpstidspunktet til balansedagen og balansedagens valutakurs. Dersom beholdningen er anskaffet i en tidligere periode, vil gevinst/tap resultatført i tidligere perioder trekkes fra for å komme frem til periodens gevinst/tap. Ved realisasjon benyttes prisen beholdningen ble solgt til for beregning av realisert gevinst/tap.

Tabell 8.1 Valutareserver valutafordelt

						31.12.2023
Beløp i millioner kroner	USD	EUR	GBP	JPY	Andre	Sum
Finansielle eiendeler						
Innskudd i banker	10 099	8 422	668	1 378	6	20 573
Utlån med sikkerhetsstillelse	34 781	10 403	15 539	-	-	60 723
Avgitt kontantsikkerhet	-	-	-	-	-	-
Uoppgjorte handler	-	1 070	372	505	73	2 020
Aksjer	100 174	13 237	5 358	8 484	13 003	140 256
Utlånte aksjer	394	205	11	2 038	237	2 885
Obligasjoner	253 090	170 331	35 794	35 227	10 238	504 680
Finansielle derivater	3	-	-	-	-	3
Andre finansielle eiendeler	2	46	-	-	50	98
Sum finansielle eiendeler	398 543	203 714	57 742	47 632	23 607	731 238
Finansiell gjeld						
Innlån med sikkerhetsstillelse	29	-	-	-	-	29
Uoppgjorte handler	22 065	8 050	8 074	473	233	38 895
Finansielle derivater	3	9	-	-	-	12
Annen finansiell gjeld	2 317	96	20	11	75	2 519
Sum finansiell gjeld	24 414	8 155	8 094	484	308	41 455
Netto valutareserver	374 129	195 559	49 648	47 148	23 299	689 783

						31.12.2022
Beløp i millioner kroner	USD	EUR	GBP	JPY	Andre	Sum
Finansielle eiendeler						
Innskudd i banker	18 840	10 005	648	2 318	298	32 109
Utlån med sikkerhetsstillelse	6 443	7 738	4 503	-	-	18 685
Avgitt kontantsikkerhet	6	-	-	-	-	6
Uoppgjorte handler	-	245	-	672	-	917
Aksjer	74 647	10 511	4 072	6 693	10 703	106 626
Utlånte aksjer	1 076	407	333	1 744	427	3 987
Obligasjoner	233 101	156 248	32 443	31 708	9 354	462 853
Finansielle derivater	1	-1	0	11	3	15
Andre finansielle eiendeler	1	78	0	0	42	122
Sum finansielle eiendeler	334 115	185 232	41 999	43 146	20 827	625 320
Finansiell gjeld						
Innlån med sikkerhetsstillelse	37	-	-	-	-	37
Uoppgjorte handler	3 014	7 593	2 612	250	-	13 469
Finansielle derivater	11	17	4	-	-	31
Annen finansiell gjeld	1 503	44	22	-	201	1 770
Sum finansiell gjeld	4 564	7 653	2 638	250	201	15 307
Netto valutareserver	329 551	177 579	39 361	42 896	20 626	610 013

Totalresultatet påvirkes av endringer i valutakurser. En 1 prosent svekkelse av NOK mot alle valutakryss vil gi en positiv resultateffekt på om lag 7 milliarder kroner og motsatt resultateffekt ved 1 prosent styrking av NOK.

Tabell 8.2 Valutakurser lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet

	31.12.2023	31.12.2022	Endring ¹
Amerikanske dollar	10,16	9,85	3,1 %
Euro	11,22	10,51	6,7 %
Britiske pund	12,95	11,85	9,3 %
Japanske yen	0,07	0,07	-3,5 %
Spesielle trekkrettigheter (SDR) ²	13,65	13,15	3,8 %

¹ Prosentvis endring i valutakurs.

² Se nærmere omtale i [note 14 Det internasjonale valutafondet \(IMF\)](#)

Note 9 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse

Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse er transaksjoner hvor det overføres eller mottas verdipapirer eller kontanter til/fra en motpart med sikkerhetsstillelse i andre verdipapirer eller kontanter. Transaksjoner er gjennomført under forskjellige avtaler som verdipapirutlånsavtaler og gjensalgavtaler.

Regnskapsprinsipp

Inntekter og kostnader fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse

Inntekter og kostnader fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse består hovedsakelig av renter og netto honorar. Disse innregnes lineært over avtaleperioden og presenteres i resultatregnskapet som *Inntekt/-kostnad fra utlån med sikkerhetsstillelse* og *Inntekt/-kostnad fra innlån med sikkerhetsstillelse*.

Tabell 9.1 Inntekt/-kostnad fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Inntekt/-kostnad fra utlån med sikkerhetsstillelse	1283	135
Inntekt/-kostnad fra innlån med sikkerhetsstillelse	-	-
Netto inntekt/-kostnad fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse	1283	135

Formålet med utlån og innlån med sikkerhetsstillelse er å skape merinntekter fra beholdningen av verdipapirer og kontanter, som et ledd i likviditetsstyring og bidra til effektiv prising i markedet. Andel utlånte aksjer skal ikke overstige 20 prosent av aksjeporteføljens markedsverdi. Utlån styres av etterspørsel etter aksjene i porteføljen og prisingen i markedet. Alle utlån skal sikres med tilstrekkelig mottatt sikkerhet.

Regnskapsprinsipp

Overførte finansielle eiendeler

Ved innlån med sikkerhetsstillelse, fraregnes ikke det overførte verdipapiret ved inngåelsen av avtalen, da kriteriene for fraregning ikke er oppfylt. Siden motparten har rett til å selge eller pantsette verdipapiret, anses verdipapiret som overført. Overførte verdipapirer presenteres derfor på egen linje i balansen, *Utlånte aksjer*. I avtaleperioden regnskapsføres de underliggende verdipapirene i samsvar med regnskapsprinsipper for det aktuelle verdipapiret.

Utlån med sikkerhetsstillelse

Kontantsikkerhet overført til motparter er fraregnet. En tilsvarende fordring på kontantbeløpet som skal returneres innregnes i balansen som en eiendel, *Utlån med sikkerhetsstillelse*. Denne eiendelen er målt til virkelig verdi.

Innlån med sikkerhetsstillelse

Mottatt kontantsikkerhet innregnes i balansen som *Innskudd i banker* med en tilhørende forpliktelse, *Innlån med sikkerhetsstillelse*. Denne forpliktelsen er målt til virkelig verdi.

Sikkerhet mottatt i form av verdipapirer

Sikkerhet mottatt i form av verdipapirer hvor det foreligger en rett til å selge eller pantsette verdipapiret, innregnes ikke i balansen, med mindre det er reinvestert.

Tabell 9.2 Utlån med sikkerhetsstillelse

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Utlån med sikkerhetsstillelse	60 723	18 685
<i>Herav uoppgjorte handler (forpliktelse)</i>	<i>32 906</i>	<i>9 845</i>
Utlån med sikkerhetsstillelse (ekskl. uoppgjorte handler)	27 817	8 840
Tilhørende sikkerheter i form av verdipapirer (ikke balanseført)		
Aksjer mottatt som sikkerhet	-	-
Obligasjoner mottatt som sikkerhet	29 562	9 216
Sum sikkerheter mottatt i form av verdipapirer knyttet til utlån	29 562	9 216

Tabell 9.3 Overførte finansielle eiendeler og innlån med sikkerhetsstillelse

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Overførte finansielle eiendeler		
Utlånte aksjer	2 885	3 987
Sum overførte finansielle eiendeler	2 885	3 987
Tilhørende kontantsikkerhet, innregnet som forpliktelser		
Innlån med sikkerhetsstillelse	29	37
<i>Herav uoppgjorte handler (eiendeler)</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Innlån med sikkerhetsstillelse (ekskl. uoppgjorte handler)	29	37
Tilhørende sikkerheter i form av verdipapirer (ikke balanseført)		
Aksjer mottatt som sikkerhet	1 922	2 685
Obligasjoner mottatt som sikkerhet	1 170	1 628
Sum sikkerheter mottatt i form av verdipapirer knyttet til overførte finansielle eiendeler	3 092	4 313

Mottatt kontantsikkerhet er i sin helhet reinvestert. Ingen verdipapirer mottatt som sikkerheter er reinvestert ved årsslutt i 2023 eller 2022. Verdipapirene er derfor ikke innregnet i balansen.

Note 10 Sikkerhetsstillelse og motregning

Regnskapsprinsipp

Kontantsikkerhet ikke-børsnoterte derivattransaksjoner

Kontantsikkerhet avgitt i forbindelse med derivattransaksjoner er fraregnet og en tilsvarende fordring på kontantbeløpet som skal returneres er innregnet i balansen som *Avgitt kontantsikkerhet*. Kontantsikkerhet mottatt i forbindelse med derivattransaksjoner er innregnet i balansen som *Innskudd i banker* med en tilhørende forpliktelse, *Mottatt kontantsikkerhet*. Både *Avgitt kontantsikkerhet* og *Mottatt kontantsikkerhet* er målt til virkelig verdi.

Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser blir motregnet og presentert netto i balansen når det foreligger en juridisk håndhevbar rett til å motregne og intensjonen er å gjøre opp på netto grunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

Sikkerhetsstillelse

Balanselinjene *Avgitt kontantsikkerhet* og *Mottatt kontantsikkerhet* er utelukkende knyttet til ikke-børsnoterte derivattransaksjoner. I forbindelse med utlån og innlån med sikkerhetsstillelse vil det avgis og mottas sikkerhet i form av verdipapirer eller kontanter, se [note 9 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#) for ytterligere informasjon.

Motregning

For flere motparter og transaksjonstyper vil det både avgis og mottas kontantsikkerhet til og fra samme motpart. Derfor vil mottatt kontantsikkerhet kunne nettes mot avgitt kontantsikkerhet, og omvendt, som vist i [tabell 10.1 Motregning](#). Tabellen viser en oversikt over finansielle eiendeler og forpliktelser, effekten av juridisk bindende nettingavtaler og relaterte sikkerheter for å redusere motpartsrisiko. Kolonnen *Beløp i balansen som er gjenstand for netting* viser balanseført beløp av finansielle eiendeler og forpliktelser som er underlagt juridisk bindende nettingavtaler. Disse beløpene er justert for effekten av potensiell netting av balanseførte finansielle eiendeler og gjeld, samt avgitte eller mottatte sikkerheter, mot samme motpart. Den gjenværende nettoeksponeringen er presentert i kolonnene *Beløp etter netting og sikkerheter*.

Ved motpartskonkurs vil samlet oppgjør mellom Norges Bank og konkursboet kunne gjennomføres for enkelte grupper av instrumenter, uavhengig av om instrumentene tilhører SPU eller Norges Banks valutareserver. Et slikt oppgjør vil allokere proporsjonalt mellom disse porteføljene og er ikke justert for i tabellen.

Tabell 10.1 Motregning

31.12.2023							
		Beløp som er underlagt bindende nettingavtale					
Beløp i millioner kroner	Brutto balanseført verdi	Beløp som ikke er underlagt bindende nettingavtale	Beløp i balansen som er gjenstand for netting	Beløp knyttet til samme motpart	Kontant-sikkerhet (innregnet)	Sikkerhet i verdi-papirer (ikke innregnet)	Beløp etter netting og sikkerheter
Eiendeler							
Utlån med sikkerhetsstillelse	60 723	32 906	27 817	-	-	27 817	-
Finansielle derivater	3	3	-	-	-	-	-
Totalt	60 726	32 909	27 817	-	-	27 817	-
Gjeld							
Innlån med sikkerhetsstillelse	29	-	29	-	-	29	-
Finansielle derivater	12	12	-	-	-	-	-
Totalt	41	12	29	-	-	29	-

31.12.2022							
		Beløp som er underlagt bindende nettingavtale					
Beløp i millioner kroner	Brutto balanseført verdi	Beløp som ikke er underlagt bindende nettingavtale	Beløp i balansen som er gjenstand for netting	Beløp knyttet til samme motpart	Kontant-sikkerhet (innregnet)	Sikkerhet i verdi-papirer (ikke innregnet)	Beløp etter netting og sikkerheter
Eiendeler							
Utlån med sikkerhetsstillelse	18 685	9 845	8 840	-	-	8 840	-
Finansielle derivater	15	15	-	-	-	-	-
Totalt	18 700	9 860	8 840	-	-	8 840	-
Gjeld							
Innlån med sikkerhetsstillelse	37	-	37	-	-	37	-
Finansielle derivater	31	31	-	-	-	-	-
Totalt	68	31	37	-	-	37	-

Note 11 Innskudd i banker

Regnskapsprinsipp

Innskudd i banker måles hovedsakelig til virkelig verdi over resultatet ettersom de inngår i forvaltningen av valuta-reservene, som måles til virkelig verdi. *Innskudd arbeidskonto* inngår ikke i forvaltningen av valuta-reservene og holdes til amortisert kost.

Opptjente renter på innskuddene ved årsslutt er inkludert i balanselinjene.

Norges Banks innskudd i banker knytter seg hovedsakelig til forvaltningen av valuta-reservene. I forvaltningen benyttes ulike typer innskudd, hvor hensikten med å plassere utenlandsk valuta er å oppnå høyest mulig avkastning samtidig som midlene er likvide for beredskapsformål.

Tabell 11.1 Innskudd i banker

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Innskudd nostro utland	15 924	23 527
Tidsinnskudd utland	4 321	8 372
Innskudd futureskonto	330	214
Fastrenteinnskudd BIS	-	-
Innskudd arbeidskonto	217	221
Sum innskudd i banker	20 792	32 334

Tabell 11.2 Renteinntekter fra innskudd i banker

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Renteinntekter på innskudd nostro utland	371	24
Renteinntekter på tidsinnskudd utland	2 574	1 502
Renteinntekter på innskudd futureskonto	8	2
Renteinntekter på fastrenteinnskudd BIS	8	-
Renteinntekter på innskudd arbeidskonto	2	1
Sum renteinntekter fra innskudd i banker	2 963	1 529

Innskudd nostro utland

Innskudd nostro utland består av plasseringer av valuta i utenlandske banker, sentralbanker og BIS. Nostro kontoer skal normalt ikke overtrekkes og skal dekkes omgående.

Tidsinnskudd utland

Tidsinnskudd utland er kortsiktige innskudd plassert hos BIS eller andre godkjente sentralbanker til en avtalt rente. Innskuddene gjøres hovedsakelig i euro og dollar.

Innskudd futureskonto

Innskudd futureskonto består av likviditet plassert hos vår futuresbroker.

Fastrenteinnskudd BIS

Norges Bank kan plassere innskudd i BIS til en avtalt fast rente med varighet på maksimalt tre måneder. Fastrenteinnskuddet gjøres hovedsakelig i euro.

Innskudd arbeidskonto

Innskudd arbeidskonto inkluderer hovedsakelig innskudd i utlandet som benyttes til drift (lønn og fakturabehandling) av NBIMs utekontorer.

Note 12 Utlån og innskudd

Regnskapsprinsipper

Utlån til banker blir innregnet i balansen til virkelig verdi ved førstegangsinnregning. Det er ingen etableringsgebyrer eller andre direkte transaksjonskostnader. Etterfølgende måling gjøres til amortisert kost, hvor den effektive renten resultatføres under linjen *Renteinntekter fra utlån til banker*. Dersom det foreligger indikasjoner på at et tap ved verdifall har påløpt, måles tapet som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer. Nedskrivning reduserer engasjementets regnskapsførte verdi i balansen og periodenes nedskrivning blir resultatført.

Innskudd fra banker og Innskudd fra statskassen blir innregnet i balansen til virkelig verdi ved førstegangsinnregning. Etterfølgende måling gjøres til amortisert kost, hvor den effektive renten resultatføres under linjen *Rentekostnader på innskudd fra banker og statskassen*.

Tabell 12.1 Utlån til banker

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
F-lån til banker	2 803	15 895
Utlån til banker	2 803	15 895

Tabell 12.2 Innskudd fra banker

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Folio- og reserveinnskudd fra banker	37 955	26 353
F-innskudd fra banker	20 007	-
Andre innskudd	393	468
Innskudd fra banker	58 355	26 821

Tabell 12.3 Innskudd fra statskassen

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Innskudd fra statskassen	281 816	304 606
Innskudd fra statskassen	281 816	304 606

Tabell 12.4 Renteinntekter fra utlån til banker

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Renteinntekter på D-lån innenlandske banker	-	-
Renteinntekter på F-lån innenlandske banker	905	595
Sum renteinntekter fra utlån til banker	905	595

Rentevilkår for utlån til banker

F-lån er det instrumentet som primært blir brukt for å tilføre likviditet til banksystemet. F-lån er lån til banker mot sikkerhet i verdipapirer til fast eller flytende rente og gitt løpetid. Løpetiden på F-lån varierer og avhenger av likviditetssituasjonen i banksystemet. Gjennomsnittlig løpetid for F-lån med flytende rente var 3,6 dager i 2023 og 3,8 dager i 2022.

Gjennomsnittlig løpetid for F-lån med fast rente var 3,3 dager i 2023 mot 1,0 dag i 2022.

Rentene på F-lån fastsettes normalt ved flerprisauksjon. Flerprisauksjon innebærer at bankene legger inn bud på ønsket beløp og rente. Ved tildeling bestemmer Norges Bank samlet beløp. Budene rangeres fra høyeste til laveste rente. Budene som ligger innenfor samlet beløp, vil bli tildelt med det beløp og den rente som ble budt. Renten ligger normalt nær styringsrenten.

D-lån kan gis gjennom dagen og over natten. D-lån gjennom dagen bidrar til å effektivisere betalingsoppgjørene ved at bankene kan skaffe seg dekning for sine betalingsposisjoner i oppgjørene. Slike lån er rentefrie og betales normalt tilbake innen dagens slutt. Hvis dette lånet løper over natten, vil det bli et rentebærende D-lån, med rente som ligger 1 prosentpoeng over styringsrenten.

Tabell 12.5 Rentekostnader på innskudd fra banker og statskassen

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Rentekostnader på folio- og reserveinnskudd fra banker	-1 218	-421
Rentekostnader på F-innskudd fra banker	-296	-109
Rentekostnader på bankdrevne depoter	-19	-7
Rentekostnader på innskudd fra statskassen	-13 336	-2 442
Sum rentekostnader på innskudd fra banker og statskassen	-14 869	-2 979

Rentevilkår for innskudd fra banker

Folioinnskudd: Bankene kan plassere ubegrenset med reserver i Norges Bank via den stående innskuddsfasiliteten. Innskudd mindre enn eller lik bankens kvote forrentes til styringsrenten (foliorenten). Innskudd utover kvoten, benevnt reserveinnskudd, forrentes til en lavere rente, reserverenten. Reserverenten er 1 prosentpoeng lavere enn styringsrenten.

F-innskudd: Norges Bank reduserer mengden reserver i banksystemet ved å gi bankene F-innskudd. Renten fastsettes normalt ved flerprisauksjon. Løpetiden på F-innskudd bestemmes av Norges Bank og varierer avhengig av prognosene for den strukturelle likviditeten. Norges Bank kan gi bankene F-innskudd til flytende rente, det vil si at renten på F-innskudd avhenger av en referanserente i pengemarkedet. Gjennomsnittlig løpetid for F-innskudd var 2,4 dager i 2023 og 2,1 dager i 2022.

Rentevilkår for innskudd fra statskassen

Rentevilkårene for innskudd fra staten er fastsatt i en særskilt avtale mellom Norges Bank og Finansdepartementet. Renten på statens konto beregnes basert på utenlandske kortsiktige statspapirrenter, vektet etter valutareservenes investeringer.

Tabell 12.6 Rentesats (p.a.) på innskudd fra statskassen

	2023	2022
1. kvartal	3,00 %	0,00 %
2. kvartal	3,75 %	0,00 %
3. kvartal	4,00 %	0,50 %
4. kvartal	4,25 %	1,75 %

Note 13 Sedler og mynt

Regnskapsprinsipper

Sedler og mynt blir innregnet i balansen til pålydende verdi når disse settes i omløp og fraregnet når de tas ut av omløp. Sedler og mynt settes i omløp på det tidspunktet de tas ut av sentralbankdepot og overføres til private banker. Tilsvarende tas disse ut av omløp ved tilbakelevering til sentralbankdepot.

Norges Bank er forpliktet til å innløse ugyldiggjorte sedler og mynt til pålydende. På ugyldiggjøringsdato estimeres et beløp som ikke anses sannsynlig at vil innløses fordi sedlene og myntene er bortkomne. Endringer i det estimerte beløpet blir resultatført på resultatlinjen *Andre finansielle inntekter/-kostnader*.

Utgifter til produksjon av sedler og mynt blir kostnadsført på resultatlinjen *Øvrige driftskostnader* når de påløper.

Tabell 13.1 Sedler og mynt i omløp

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Valør		
50 kroner	1 045	1 044
100 kroner	1 992	2 026
200 kroner	5 531	5 779
500 kroner	19 621	19 436
1 000 kroner	7 821	7 526
Sum sedler	36 010	35 811
Sum mynt	4 214	4 264
Sum sedler og mynt	40 224	40 075
Estimat ugyldiggjorte bortkomne sedler og mynt	-500	-
Sedler og mynt i omløp	39 724	40 075

Sedler og mynt i omløp utgjorde 39,7 milliarder kroner ved utgangen av 2023, mot 40,1 milliarder kroner ved utgangen av 2022. Av sedler i omløp pr. 31. desember 2023 er 5 250 millioner kroner utgåtte sedler. Dette gjelder 7. utgave av alle valører. Disse ble ugyldiggjort i 2018, 2019 og 2020. Norges Bank er fremdeles forpliktet til å løse inn sedlene til pålydende verdi.

I 2023 er det inntektsført en estimatendring knyttet til ugyldiggjorte sedler og mynt på 500 millioner kroner. I 2022 ble det inntektsført 69 millioner kroner knyttet til utløpte sedler og mynt. Dette skyldes en korrigerende av for lavt inntektsført beløp av en tidligere seddelutgave.

I 2023 ble det innløst tidligere utgåtte sedler og mynter tilsvarende 7,1 millioner kroner, mot 7,2 millioner kroner i 2022.

Note 14 Det internasjonale valutafondet (IMF)

Regnskapsprinsipp

Reservetransjepsisjon

Reservetransjepsisjonen består av den tildelte kvoten Norges Bank har i IMF, fratrukket IMF's kroneinnskudd i Norges Bank. Mellomværende med IMF innregnes brutto i balansen, under henholdsvis Fordring på IMF og Gjeld til IMF. Kvoten i IMF og kronegjelden til IMF måles til amortisert kost.

Tildelte spesielle trekkrettigheter (SDR)

Norges Banks beholdning av SDR innregnes som eiendel i balansen, under Fordring på IMF. Motverdi til de tildelte spesielle trekkrettighetene i IMF viser de samlede tildelingene til Norges Bank og blir innregnet som gjeld i balansen, under Gjeld til IMF. Norges Banks beholdning av SDR, og motverdi av SDR, måles til amortisert kost.

Lån til IMF og internasjonale forpliktelser i regi av IMF

Lån og internasjonale forpliktelser blir innregnet i balansen til virkelig verdi ved førstegangsinnregning, under Fordring på IMF. Etterfølgende måling gjøres til amortisert kost.

Norges Bank skal, i henhold til sentralbankloven § 3-10 første ledd, forvalte Norges rettigheter og forpliktelser som følge av deltagelse i Det internasjonale valutafondet, IMF.

Norge bidrar til finansieringen av IMF gjennom Norges medlemsinnskudd i IMF og de ulike låneavtalene med IMF. Gjeldende låneavtaler er; den multilaterale låneordningen New Arrangements to Borrow (NAB), den bilaterale utlånsavtalen med IMF og avtaler om finansiering av Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT).

Tabell 14.1 Fordringer og gjeld – IMF

					31.12.2023
Beløp i millioner kroner	Forpliktet lånetilsagn ¹	Trekk på lånetilsagn	Kapital-innskudd ²	SDR	Sum balanseført
Finansielle eiendeler					
Medlemsinnskudd i IMF (kvoten)	-	-	51 599	-	51 599
Beholdning av spesielle trekkrettigheter (SDR)	-	-	-	75 176	75 176
Låneordning med IMF – NAB	53 688	55	-	-	55
Låneordning med IMF – Bilateralt utlån	35 283	-	-	-	-
Låneordning med IMF – PRGT	15 697	8 169	-	-	8 169
Fordring på IMF	-	8 224	51 599	75 176	134 999
Finansiell gjeld					
Kronegjeld til IMF	-	-	37 035	-	37 035
Motverdien av tildelte spesielle trekkrettigheter	-	-	-	70 944	70 944
Gjeld til IMF	-	-	37 035	70 944	107 979
Netto posisjoner mot IMF	-	8 224	14 564	4 232	27 020

					31.12.2022
Beløp i millioner kroner	Forpliktet lånetilsagn ¹	Trekk på lånetilsagn	Kapital-innskudd ²	SDR	Sum balanseført
Finansielle eiendeler					
Medlemsinnskudd i IMF (kvoten)	-	-	49 609	-	49 609
Beholdning av spesielle trekkrettigheter (SDR)	-	-	-	72 328	72 328
Låneordning med IMF – NAB	51 736	248	-	-	248
Låneordning med IMF – Bilateralt utlån	34 001	-	-	-	-
Låneordning med IMF – PRGT	15 126	4 375	-	-	4 375
Fordring på IMF	-	4 623	49 609	72 328	126 560
Finansiell gjeld					
Kronegjeld til IMF	-	-	35 173	-	35 173
Motverdien av tildelte spesielle trekkrettigheter	-	-	-	68 205	68 205
Gjeld til IMF	-	-	35 173	68 205	103 378
Netto posisjoner mot IMF	-	4 623	14 436	4 123	23 182

¹ Forpliktende avtaler som gir IMF låneadgang hos Norges Bank opp til avtalt beløp. Kun trukket andel blir balanseført.

² Netto kapitalinnskudd betegnes som reservetranseposisjon og er Norges kvote fratrukket vår krongjeld til IMF. Norges Bank kan ved behov uten videre kreve å få låne et beløp tilsvarende størrelsen på reservetranseposisjonen fra IMF.

Alle rettigheter og forpliktelser med IMF regnes i SDR. Verdien av SDR blir regnet ut fra en valutakurv bestående av amerikanske dollar, euro, kinesiske renminbi, japanske yen og britiske pund. Valutaandelene fastsettes hvert år og varierer med utviklingen i bilaterale valutakurser.

Norges Banks medlemsinnskudd i IMF (kvoten)

IMF eies og styres av sine medlemsland og fungerer som en kredittunion hvor hvert medlemsland betaler inn et medlemsinnskudd, også kalt kvote. Disse innskuddene er IMF's grunnleggende finansieringskilde for utlån. Størrelsen på kapitalinnskuddene reflekterer medlemslandets relative posisjon i verdensøkonomien. Kvoten danner grunnlaget for antall stemmer et land har i IMF's styre, hvor store lån det kan få dersom det får betalingsbalanseproblemer samt hvor mange SDR medlemslandet får ved tildelinger av SDR.

Norges kvote er uendret fra utgangen av 2022. Omregnet til norske kroner utgjorde kvoten 51 599 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 49 609 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Beholdning og motverdi av Spesielle trekkrettigheter (SDR)

IMF har skapt en internasjonal reservefordring omtalt som Spesielle trekkrettigheter (SDR). SDR blir periodisk tildelt medlemslandene i IMF, senest i 2021. Motverdi av tildelte SDR viser hvor mye SDR Norge har blitt tildelt fra ordningen ble etablert. Beholdningen av SDR kan benyttes til innbetaling av medlemsinnskudd, øvrige transaksjoner med IMF eller kjøp og salg av SDR med andre medlemsland. SDR kan imidlertid ikke benyttes ved direkte kjøp av varer og tjenester.

Norges Banks tildelte SDR er uendret fra utgangen av 2022. Omregnet til norske kroner utgjorde tildelte SDR 70 944 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 68 205 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Norges Banks beholdning av SDR er plassert som innskudd i IMF, og utgjorde 75 176 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 72 328 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Norges Banks utlån til IMF

[New Arrangements to Borrow \(NAB-ordningen\)](#)

NAB-ordningen benyttes til utlån dersom IMF har behov for midler utover innskuddene fra medlemslandene.

Norges Banks lånetilsagn til NAB-ordningen er uendret fra utgangen av 2022. Omregnet til norske kroner utgjorde totale lånetilsagn 53 688 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 51 736 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Norges Banks utlån gjennom NAB-ordningen utgjorde 55 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 248 millioner kroner ved utgangen av 2022.

[Bilateralt utlån](#)

IMF og Norges Bank inngikk i 2020 en bilateral låneavtale. Avtalen er en del av en større internasjonal innsats for å sikre at IMF har nok ressurser til å kunne møte medlemslandenes mulige behov for kriselån. Avtalen innebærer at IMF har en låneadgang i form av en trekkrettighet på Norges Bank. I tråd med den opprinnelige låneavtalen fra 2020 har man i 2023 forlenget løpetiden med ett år. Avtalen er nå gyldig til 31. desember 2024.

Lånetilsagnet har foreløpig ikke blitt trukket på. Omregnet til norske kroner utgjorde lånetilsagnet 35 283 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 34 001 millioner kroner ved utgangen av 2022.

[Poverty Reduction and Growth Trust \(PRGT-ordningen\)](#)

Norge deltar i finansieringen av IMF's subsidierte utlånsordning for lavinntektsland med fire låneavtaler. Norge inngikk slike avtaler med IMF i 2010, 2016, 2020 og 2022.

Norges Banks lånetilsagn til PRGT-ordningen er uendret fra utgangen av 2022. Omregnet til norske kroner utgjorde totale lånetilsagn 15 697 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 15 126 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Norges Banks utlån gjennom PRGT-ordningen utgjorde 8 169 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 4 375 millioner kroner ved utgangen av 2022.

IMFs innskudd i Norges Bank

IMF har plassert hele sin beholdning av norske kroner i Norges Bank, benevnt Kronegjeld til IMF. Verdien av innskuddet blir imidlertid regulert slik at IMF ikke har risiko knyttet til endringer i valutakursen mellom norske kroner og SDR.

Kroneinnskuddet fra IMF utgjorde 37 035 millioner kroner pr. 31. desember 2023, mot 35 173 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Netto renteinntekt fra fordringer på og gjeld til IMF

Tabell 14.2 Renteinntekter og -kostnader fra fordringer på og gjeld til IMF

2023				
Beløp i millioner kroner	Trekk på lånetilsagn	Kapital-innskudd	SDR	Sum
Renteinntekter fra fordringer på IMF	286	1 988	2 942	5 216
Rentekostnader på gjeld til IMF	-	-1 437	-2 798	-4 235

2022				
Beløp i millioner kroner	Trekk på lånetilsagn	Kapital-innskudd	SDR	Sum
Renteinntekter fra fordringer på IMF	57	582	855	1 494
Rentekostnader på gjeld til IMF	-	-424	-819	-1 243

SDR-renten

SDR-renten danner grunnlaget for renteinntekter og –kostnader i tilknytning til medlemslandenes forhold med IMF. Rentesatsen fastsettes og publiseres ukentlig av IMF. Den er basert på et vektet gjennomsnitt av tre-måneders statsrenter i de land/valutaområder som inngår i SDR-kurven (USD/EUR/CNY/JPY/GBP). Renten har et gulv på 5 basispunkter.

Renter av medlemsinnskudd i IMF og renter av kronегjeld til IMF

Reservetransjeposisjonen renteberegnes av IMF. Renteberegningen foretas netto av IMF, men vises brutto hos Norges Bank under renteinntekter og rentekostnader fra kapitalinnskudd. Rentene beregnes månedlig og avregnes kvartalsvis. Rentesatsen er basert på IMF's SDR-rente, med de fratrekk som følger av IMF's Burden Sharing-mekanisme (byrdefordelingsmekanismen). Under byrdefordelingsmekanismen justeres SDR renten for å kompensere for eventuelle fremtidige inntektstap.

Renter av spesielle trekkrettigheter og renter av motverdien av tildelte spesielle trekkrettigheter

Norges Bank opptjener renteinntekter på sin beholdning av spesielle trekkrettigheter, og belastes rentekostnader på motverdien av tildelte spesielle trekkrettigheter. Rentene beregnes månedlig og avregnes kvartalsvis. Rentesatsen er den til enhver tid gjeldende SDR-renten.

Renter på låneordninger med IMF

Rentene beregnes månedlig og avregnes kvartalsvis. Rentesatsen er den til enhver tid gjeldende SDR-renten.

Note 15 Personalkostnader

Regnskapsprinsipp

Lønn omfatter alle typer godtgjørelser til egne ansatte og kostnadsføres når den opptjenes. Ordinær lønn kan være både fastlønn og timebasert lønn og opptjenes og utbetales løpende. Ferialønn opptjenes på basis av ordinær lønn og utbetales normalt i feriemånedene etterfølgende år. Prestasjonslønn opptjenes og beregnes på bakgrunn av ulike resultatmål, og utbetales i de påfølgende år.

Arbeidsgiveravgift beregnes og kostnadsføres for alle lønnsrelaterte kostnader og betales normalt etterskuddsvis annenhver måned. Pensjoner opptjenes i henhold til egne regler, se [note 16 Pensjon](#) for ytterligere informasjon.

Lønnssystem

Hovedstyret setter rammene for lønns- og kompensasjonsordninger og følger opp praktiseringen av ordningene. Lønnsnivået skal være konkurransedyktig, men ikke markedsledende. Lønnsfastsettelsen er individuell og reflekterer stillingens ansvarsområder og den ansattes kompetanse, erfaring og prestasjoner. Utbetalt godtgjørelse inkluderer fastlønn, eventuell prestasjonsbasert lønn og utbetalt overtid.

Norges Bank benytter eksterne aktører for å gjennomføre årlig sammenligning av lønnsnivået mot andre selskaper. Hovedstyret har et godtgjøringsutvalg bestående av tre av de eksterne medlemmene og en ansattrepresentant. Utvalget bidrar til grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder lønns- og kompensasjonsordningene.

Hovedstyret fastsetter lønnsintervaller for leder i NBIM, avdelingsdirektører og ansatte i sentralbankvirksomheten som får sin lønn fastsatt av sentralbanksjefen. Sentralbanksjefen beslutter, innenfor de fastsatte intervaller, den årlige lønnsjusteringen basert på ledernes prestasjoner i det foregående året.

Norges Banks hovedstyre fastsetter prinsippene for lønssystemet til NBIM. Hovedstyret fastsetter videre lønnsintervaller for ansatte i NBIM som inngår i NBIMs ledergruppe. Ledergruppen har kun fastlønn. Leder i NBIM beslutter, innenfor de fastsatte intervaller, den årlige lønnsjusteringen basert på ledernes prestasjoner i det foregående året.

Prestasjonslønn NBIM

Ansatte som jobber direkte med investeringsbeslutninger, kan ha prestasjonsbasert lønn i tillegg til fastlønn. Prestasjonslønnen beregnes ut fra oppnådde resultater i forhold til avtalte kvalitative og kvantitative mål for fondets resultat, gruppens resultat og det individuelle resultatet. Kvalitative mål kan inneholde elementer knyttet til miljø, sosiale forhold og selskapsstyring (ESG). Resultatene måles over minimum to år.

Rammen for prestasjonsbasert lønn kan som hovedregel maksimalt være 100 prosent av fastlønn. For et begrenset antall ansatte ved de internasjonale kontorene kan rammen maksimalt være 200 prosent av fastlønn. Ansatte med prestasjonsbasert lønn opptjente i gjennomsnitt 60 prosent av totalrammen for 2023, basert på resultater over flere år. Forventet årlig opptjening er 60 prosent av totalrammen for prestasjonsbasert lønn.

Opptjent prestasjonsbasert lønn utbetales over flere år. Om lag halvparten av beløpet utbetales året etter at den prestasjonsbaserte lønnen er opptjent, mens det resterende beløpet holdes tilbake og utbetales over de tre neste årene. Beløpet som holdes tilbake, justeres for fondets avkastning.

Totalt 300 millioner kroner ble utbetalt i prestasjonsbasert lønn til 225 ansatte i 2023. 11 millioner kroner i prestasjonsbasert lønn ble utbetalt ansatte i våre datterselskap.

Ved utgangen av 2023 var samlet maksimal ramme for prestasjonsbasert lønn 533 millioner kroner. Datterselskapene hadde en samlet maksimal ramme på 23 millioner kroner.

I tråd med mandatet for forvaltningen av fondet fastsatt av Finansdepartementet følger lønssystemet kravene i forskrift til verdipapirfondloven med nødvendige tilpasninger. Hovedstyrets godtgjørelsesutvalg skal bidra til grundig og uavhengig behandling av saker som gjelder godtgjørelsesordningene i Norges Bank. I tillegg avgir interrevisjonen i Norges Bank en uavhengig uttalelse om etterlevelse av regler og retningslinjer for godtgjøring. Gjennomgangen i 2023 bekrefter at praktiseringen av godtgjørelsesordningen for 2022 var i samsvar med regelverket. Det har ikke vært vesentlige endringer i ordningen i 2023.

Prestasjonslønn sentralbankvirksomheten

Ansatte i sentralbankvirksomheten som arbeider direkte med investeringsbeslutninger for valutareservene, kan ha prestasjonsbasert lønn. Ordningen er et tillegg til det ordinære lønssystemet. Prestasjonsbasert lønn beregnes ut fra oppnådde resultater i forhold til avtalte mål for forvaltningen. Opptjent prestasjonsbasert lønn utbetales over flere år. Maksimal opptjening skal ikke overstige den faste årslønnen. 60 prosent av beregnet prestasjonslønn utbetales i året etter at den prestasjonsbaserte lønnen er opptjent, mens det resterende beløpet holdes tilbake og utbetales over de tre neste årene.

Totalt tre millioner kroner ble utbetalt i prestasjonsbasert lønn til 11 ansatte i 2023. Ved utgangen av 2023 var samlet maksimal ramme for prestasjonsbasert lønn 13,8 millioner kroner.

Personalkostnader

Tabell 15.1 Personalkostnader

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Lønn og honorarer	2 003	1 678
Arbeidsgiveravgift	278	204
Pensjonskostnader, se note 16 Pensjon	241	187
Andre personalkostnader	331	281
Personalkostnader	2 853	2 350

Antall ansatte/årsverk

Tabell 15.2 Antall ansatte/årsverk

	31.12.2023	31.12.2022
Antall ansatte	1 079	1 007
Antall årsverk	1 059	999

Ytelser til styrende organer

Representantskapet

Samlet utbetalt godtgjørelse i 2023 var 1 211 462 kroner. Av dette utgjør utbetalt fast godtgjørelse 960 600 kroner. Satsene for honorar i 2023 ble fastsatt av Stortinget fra 1. januar 2022, jf. Innst. 40 S (2021–2022). Resterende 250 862 kroner er annen møtegodtgjørelse, herunder godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste. Samlet utbetalt godtgjørelse i 2022 var 1 072 000 kroner.

For godtgjørelse til direktøren for tilsynssekretariatet og kostnader, vises det til representantskapets rapport til Stortinget for 2023.

Tabell 15.3 Godtgjørelse til representantskapet og Den faste komité

2023			
Beløp i hele kroner	Samlet pr. medlem	Representantskapet	Den faste komité
Leder	175 400	70 200	105 200
Nestleder	117 000	46 800	70 200
3 øvrige medlemmer i Den faste komité	105 400	35 200	70 200
10 medlemmer i representantskapet for øvrig	35 200	35 200	-

2022			
Beløp i hele kroner	Samlet pr. medlem	Representantskapet	Den faste komité
Leder	175 400	70 200	105 200
Nestleder	117 000	46 800	70 200
3 øvrige medlemmer i Den faste komité	105 400	35 200	70 200
10 medlemmer i representantskapet for øvrig	35 200	35 200	-

Hovedstyret – eksterne medlemmer

Arbeidet i hovedstyret og underutvalgene godtgjøres med faste årlige satser. Godtgjørelsen fastsettes av Finansdepartementet. Samlet godtgjørelse til de eksterne medlemmene av hovedstyret var 2 963 900 kroner i 2023 mot 2 817 100 kroner i 2022.

Tabell 15.4 Godtgjørelse til hovedstyret

Beløp i hele kroner							2023
Navn	Sum godtgjørelse	Hovedstyret	Revisjons-utvalg	Godtgjørelses-utvalg	Eierskaps-utvalg	Risiko- og investerings-utvalg	
Karen Helene Ulltveit-Moe	508 300	387 600	90 600	30 100			
Kristine Ryssdal	471 650	387 600		30 100	53 950		
Arne Hyttnes	493 550	387 600	75 850	30 100			
Hans Aasnæs	486 500	387 600				98 900	
Nina Udnes Tronstad	517 400	387 600	75 850		53 950		
Egil Herman Sjørnsen	486 500	387 600				98 900	

Beløp i hele kroner							2022
Navn	Sum godtgjørelse	Hovedstyret	Revisjons-utvalg	Godtgjørelses-utvalg	Eierskaps-utvalg	Risiko- og investerings-utvalg	
Karen Helene Ulltveit-Moe ¹	510 350	368 400	86 100	16 683		39 167	
Kristine Ryssdal	448 300	368 400		28 600	51 300		
Arne Hyttnes	469 100	368 400	72 100	28 600			
Hans Aasnæs	462 400	368 400				94 000	
Nina Udnes Tronstad ²	482 342	368 400	72 100	11 917	29 925		
Egil Herman Sjørnsen ³	444 608	368 400			21 375	54 833	

¹ Medlem i perioden 1.1.2022–30.5.2022 i Risiko- og investeringsutvalg og 1.6.2022–31.12.2022 i Godtgjørelsesutvalg.

² Medlem i perioden 1.1.2022–30.5.2022 i Godtgjørelsesutvalg og 1.6.2022–31.12.2022 i Eierskapsutvalg.

³ Medlem i perioden 1.1.2022–30.5.2022 i Eierskapsutvalg og 1.6.2022–31.12.2022 i Risiko- og investeringsutvalg.

Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet – eksterne medlemmer

Arbeidet i komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet godtgjøres med faste årlige satser som fastsettes av Finansdepartementet. Samlet godtgjørelse til de eksterne medlemmene av komiteen var 708 600 kroner i 2023 mot 673 600 kroner i 2022.

Tabell 15.5 Godtgjørelse til komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet

Beløp i hele kroner		
Navn	2023	2022
Ingvild Almås	354 300	336 800
Jeanette Fjære-Lindkjenn	354 300	336 800

Ytelser til ledende ansatte

Ledende ansatte har de samme pensjonsordninger og lånevilkår som gjelder for alle ansatte i Norges Bank. Årets pensjonsopptjening tilsvarende den enkelte ledende ansattes opptjening for året. Pensjonsordningene er omtalt i [note 16 Pensjon](#), og lån til ansatte er omtalt under eget avsnitt i denne noten.

Ledende ansatte opptjener ikke prestasjonslønn eller annen variabel godtgjørelse.

Verdi av andre fordeler viser skattemessig verdi av naturalytelser og består hovedsakelig av dekning av elektronisk kommunikasjon, personalforsikringer og enkelte reisekostnader.

Sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene

Lønn til sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene blir fastsatt av Finansdepartementet. I tillegg har de fri telefon, fri avis, og fordel ved arbeidsgivers dekning av forsikringer.

For sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene gjelder en karanteneperiode på seks måneder etter fratreden eller utløp av åremålsperioden. Finansdepartementet kan gi fritak fra karanteneperioden. Så lenge karanteneperioden opprettholdes har sentralbanksjefen og visesentralbanksjefene rett til å opprettholde normal lønn og annen godtgjørelse.

Tabell 15.6 Godtgjørelse til Norges Banks ledergruppe

Beløp i hele kroner					2023
Stilling	Navn	Brutto fastlønn	Verdi av andre fordeler	Pensjonsopptjening	Personallån
Sentralbanksjef	Ida Wolden Bache	2 523 686	11 503	387 154	-
Visesentralbanksjef	Øystein Børsum	2 234 720	17 469	399 086	-
Visesentralbanksjef	Pål Longva	2 092 465	11 775	440 892	-
Leder av NBIM	Nicolai Tangen	7 141 040	18 472	382 856	-
Nestleder av NBIM/stabsdirektør	Trond Grande	5 199 029	9 156	409 556	-
Leder av Norges Bank Administrasjon	Alexander Behringer ¹	2 047 602	10 900	365 953	-
Leder av Stab	Ingrid Solberg ¹	1 876 341	18 052	343 189	-

¹ Fungerende leder i stillingen i hele 2023.

Beløp i hele kroner					2022
Stilling	Navn	Brutto fastlønn	Verdi av andre fordeler	Pensjonsopptjening	Personallån
Sentralbanksjef	Ida Wolden Bache ¹	2 012 823	10 106	355 675	-
Visesentralbanksjef	Øystein Børsum	2 019 671	10 249	439 433	-
Visesentralbanksjef	Pål Longva ²	735 217	4 203	150 991	-
Leder av NBIM	Nicolai Tangen	6 872 066	11 012	411 431	-
Nestleder av NBIM/stabsdirektør	Trond Grande	4 930 080	9 610	447 975	-
Leder av Stab	Birger Vikøren	1 955 109	9 653	356 586	-
Fratrådte ledere					
Sentralbanksjef	Øystein Olsen ³	987 606	30 613	49 038	-
Visesentralbanksjef	Ida Wolden Bache ¹	352 666	1 420	71 135	-
Leder av Norges Bank Administrasjon	Jane Kristin Aamodt Haugland ⁴	1 805 351	9 018	380 444	-

¹ Tiltrådte sin stilling som sentralbanksjef 2.3.2022. Fratrådte sin stilling som visesentralbanksjef 1.3.2022. Godtgjørelse vises fra tiltredelses- og fratredelsestidspunkt for de respektive stillingene.

² Tiltrådte sin stilling som visesentralbanksjef 29.8.2022. Godtgjørelse vises fra tiltredelsestidspunktet.

³ Fratrådte sin stilling 28.2.2022. Godtgjørelse vises frem til fratredelsestidspunktet.

⁴ Fratrådte sin stilling 1.11.2022. Godtgjørelse vises frem til fratredelsestidspunktet.

Ytelser til ledende ansatte i sentralbankvirksomheten

Tabell 15.7 Godtgjørelse til ledende ansatte i sentralbankvirksomheten i Norges Bank

Beløp i hele kroner					2023
Stilling	Navn	Bruttofastlønn	Verdi av andre fordeler	Pensjonsopptjening	Personallån
Leder av Finansiell stabilitet	Torbjørn Hægeland	2 241 047	24 840	360 956	-
Leder av Pengepolitikk	Ole Christian Bech-Moen	2 240 330	12 611	336 373	-
Leder av Markeder	Gaute Langeland ¹	1 496 579	6 440	244 284	-
Leder av IT	Øystein Kruge	2 039 220	9 156	418 109	-

¹ Tiltrådte sin stilling 1.5.2023. Godtgjørelse vises fra tiltredelsestidspunktet.

Beløp i hele kroner						2022
Stilling	Navn	Brutto fastlønn	Verdi av andre fordeler	Pensjonsopptjening	Personallån	
Leder av Finansiell stabilitet	Torbjørn Hægeland	2 129 677	16 100	382 825	-	
Leder av Pengepolitikk	Ole Christian Bech-Moen	2 129 677	9 204	358 953	-	
Leder av IT	Øystein Kruge ¹	151 966	710	50 298	-	
Fratrådte ledere						
Leder av Markeder og IKT	Olav Andreas Bø ²	1 098 323	4 992	209 407	-	

¹ Tiltrådte sin stilling 1.12.2022. Godtgjørelse vises fra tiltredelsepunktet.

² Fratrådte sin stilling 1.7.2022. Godtgjørelse vises frem til fratredelsepunktet.

Ytelser til ledende ansatte i Norges Bank Investment Management

Leder av NBIM har en karanteneperiode på seks måneder etter fratreden eller utløp av åremålsperioden. Det er i tillegg inngått en avtale om fraskrivelse av stillingsvern mot etterlønn. Etterlønnen skal utgjøre seks måneder ved oppsigelse fra Norges Bank og tre måneder ved egen oppsigelse. Eventuell inntekt fra ny arbeidsgiver kommer til fradrag i kompensasjonen.

Tabell 15.8 Godtgjørelse til ledende ansatte i Norges Bank Investment Management

Beløp i hele kroner							2023
Stilling	Navn	Brutto fastlønn	Brutto prestasjonslønn	Verdi av andre fordeler	Pensjonsopptjening	Personallån	
HR-direktør	Ada Magenæs Aass ¹	1 711 965	-	7 261	274 828	-	
Direktør for aksjeinvesteringer	Daniel Balthasar ²	12 030 505	3 585 764	172 149	1 203 051	-	
Direktør for teknologi og drift	Birgitte Bryne	3 964 247	-	16 555	437 723	-	
Direktør for aksjeinvesteringer	Pedro Furtado Reis ²	12 030 505	3 475 348	168 777	1 203 051	-	
Nestleder/stabsdirektør	Trond Grande	5 199 029	-	9 156	409 556	-	
Direktør for eiendoms- og infrastrukturinvesteringer	Mie Caroline Holstad	3 380 174	-	12 341	346 309	-	
Risikodirektør	Dag Huse	4 842 036	-	9 156	668 627	-	
Direktør for eierskap og etterlevelse	Carine Smith Ihenacho	5 800 948	-	155 701	580 095	-	
Direktør for markedsstrategier	Malin Norberg ^{1,2}	3 135 222	-	15 849	253 896	1 162 102	
Direktør for markedsstrategier	Geir Øivind Nygård	4 732 467	-	16 091	319 435	-	
Direktør for kommunikasjon og eksterne relasjoner	Marthe Skaar ¹	1 467 748	-	15 077	262 270	-	
Leder	Nicolai Tangen	7 141 040	-	18 472	382 856	-	

¹ Tiltrådte sine stillinger 1.4.2023. Godtgjørelse vises fra tiltredelsestidspunktet.

² Medlemmer av ledergruppen i Norges Bank Investment Management mottar kun fastlønn. Enkelte medlemmer av ledergruppen som tidligere hadde prestasjonsbasert lønn har ikke denne ordningen lenger, men vil i årene som kommer få utbetalt den tilbakeholdte prestasjonslønnen. Beløpene oppgitt i tabellen er prestasjonslønn som er utbetalt i regnskapsåret, men opptjent og resultatført i tidligere perioder.

Beløp i hele kroner							2022
Stilling	Navn	Brutto fastlønn	Brutto prestasjonslønn	Verdi av andre fordeler	Pensjonsopptjening	Personal-lån	
Direktør for aksjeinvesteringer	Daniel Balthasar ^{1,4}	5 224 435	-	76 181	522 444	-	
Direktør for teknologi og drift	Birgitte Bryne	3 700 102	-	11 451	481 639	-	
Direktør for aksjeinvesteringer	Pedro Furtado Reis ^{1,4}	5 224 435	-	74 777	522 444	-	
Nestleder/stabsdirektør	Trond Grande	4 930 080	-	9 610	447 975	-	
Direktør for eiendoms- og infrastrukturinvesteringer	Mie Caroline Holstad	3 204 829	-	13 720	375 668	-	
Risikodirektør	Dag Huse	4 650 270	-	8 520	733 944	-	
Direktør for eierskap og etterlevelse	Carine Smith Ihenacho	4 863 553	-	107 773	486 355	-	
Direktør for markedsstrategier	Geir Øivind Nygård	4 545 620	-	11 527	348 028	-	
Leder	Nicolai Tangen	6 872 066	-	11 012	411 431	-	
Fratrådte ledere							
Teknologidirektør	Age Bakker ²	937 500	-	2 594	125 429	-	
Direktør for aksjeinvesteringer	Petter Johnsen ³	4 871 388	-	112 708	487 139	-	

¹ Tiltrådte sin stilling 1.7.2022. Godtgjørelse vises fra tiltredelsestidspunktet.

² Fratrådte sin stilling 1.4.2022. Godtgjørelse vises frem til fratredelsestidspunktet.

³ Fratrådte sin stilling 1.7.2022. Godtgjørelse vises frem til fratredelsestidspunktet.

⁴ Medlemmer av ledergruppen i Norges Bank Investment Management mottar kun fastlønn. Enkelte medlemmer av ledergruppen som tidligere hadde prestasjonsbasert lønn har ikke denne ordningen lenger, men vil i årene som kommer få utbetalt den tilbakeholdte prestasjonslønnen. Beløpene oppgitt i tabellen er prestasjonslønn som er utbetalt i regnskapsåret men opptjent og resultatført i tidligere perioder.

Lån til ansatte

Bankens låneordning for egne ansatte i Norge omfatter boliglån og forbrukslån. Boliglån blir gitt i samsvar med retningslinjer gitt av representantskapet, begrenset til 80 prosent av det laveste beløp av kjøpesum eller dokumentert markedsverdi med øvre beløpsgrense 3 867 000 kroner og med maksimal avdragstid 30 år. Forbrukslån blir gitt med maksimalt fire ganger brutto månedslønn, begrenset oppad til 350 000 kroner. Låneordningene gjelder for alle faste ansatte i minimum halv stilling med ansettelseskontrakt i Norge. Renten følger normrentesatsen for rimelige lån i arbeidsforhold som fastsettes av Finansdepartementet seks ganger i året. Normrente pr. desember 2023 var 4,5 prosent. Totale lån til ansatte pr. 31. desember 2023 var 405 millioner kroner, mot 237 millioner kroner pr. 31. desember 2022.

Note 16 Pensjon

Regnskapsprinsipp

Pensjoner og utbetalingsforpliktelser blir regnskapsmessig behandlet i samsvar med IAS 19 *Ytelser til ansatte*. Fondsbaserte ordninger gjennom Norges Banks pensjonskasse bygger på aktuarmessige forutsetninger om blant annet levealder, forventet lønnsvekst og grunnbeløpsregulering. Netto pensjonsforpliktelse er forskjellen mellom nåverdien av pensjonsforpliktelsene og verdien av pensjonsmidler som er avsatt for utbetaling av ytelsene.

Pensjonsmidlene blir vurdert til virkelig verdi. Måling av pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler gjøres på balansedagen. Arbeidsgiveravgift er inkludert. Beregning av pensjonskostnader bygger på lineær fordeling av pensjonsopptjening og består av opptjente pensjoner gjennom året, fratrukket avkastning på midler avsatt til pensjoner. Resultatført pensjonskostnad er i sin helhet presentert under linjen *Personalkostnader*. Endringer i aktuarmessige gevinster og tap presenteres under linjen *Endring i aktuarmessige gevinster og tap* i totalresultatet.

Norges Bank har sikrede og usikrede pensjons- og utbetalingsforpliktelser. Alle vesentlige sikrede og usikrede ordninger er med i bankens aktuaroppgjør. Norges Bank har en pensjonsordning hvor ytelsene er på linje med Statens Pensjonskasse og andre tilsvarende offentlige tjenstepensjonsordninger. Pensjonsytelsene levealdersjusteres og følger regler for samordning.

Norges Banks sikrede pensjonsforpliktelser blir dekket gjennom Norges Banks pensjonskasse, som er organisert som en egen juridisk enhet. Pensjonsytelsene opptjenes som hovedregel for hvert år den ansatte er i jobb frem til fylte 70 år. De ansatte betaler inn to prosent av brutto årslønn som innskudd til pensjonskassen. Tilskudd fra Norges Bank dekkes ved kontant innbetaling eller belastning av premiefond.

Tabell 16.1 Antall medlemmer i pensjonsordningen (sikret ordning)

	31.12.2023	31.12.2022
Medlemmer med fast pensjonsutbetaling	931	924
Aktive medlemmer (inkludert alle i omstilling)	867	801
Medlemmer som har sluttet med oppsatte rettigheter	1237	1180
Totalt antall medlemmer i pensjonsordningen	3 035	2 905

Norges Banks pensjons- og utbetalingsforpliktelse

Norges Bank har sikrede pensjonsordninger knyttet til medlemskap i Norges Banks pensjonskasse. I tillegg har banken usikrede ordninger som blir finansiert direkte over driften. De usikrede ordningene omfatter spesielle og tildelte pensjoner, driftspensjon for lønn over 12 G opptjent etter 1. desember 2007, AFP beregnet basert på en påregnelig uttakstilbøyelighet på 15 prosent og avtalte førtidspensjons- og ventelønnsavtaler knyttet til omstillinger. I utbetalingsforpliktelsene knyttet til omstillinger er nåverdien av alle stadfestede avtaler medregnet, inkludert avtaler som starter utbetaling i 2023 eller senere.

Vesentlig estimat

Nåverdien av Norges Banks pensjonsforpliktelse avhenger av fastsettelse av økonomiske og demografiske forutsetninger. Endringer i disse forutsetningene påvirker både pensjonskostnad og balanseført pensjonsforpliktelse. Norges Bank følger veiledningen fra Norsk Regnskapsstiftelse ved fastsettelse av de økonomiske forutsetningene. Forutsetningene fra veiledningen vurderes opp mot faktiske forhold i Norges Bank før de besluttes anvendt.

Tabell 16.2 Økonomiske og demografiske forutsetninger

	31.12.2023	31.12.2022
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Renter på eiendeler	3,10 %	3,00 %
Forventet lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	2,80 %	2,60 %
G-regulering og reg.oppsatte rettigheter	3,25 %	3,25 %
Forventet årlig avgang	5 % opp til 50 år, deretter 1 %	2 % opp til 50 år, deretter 0
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE
Uføretabell	KU	KU

Tabell 16.3 Netto pensjonsforpliktelse i balansen

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Endringer pensjonsforpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift		
Pensjonsforpliktelse ved periodens begynnelse	5 700	5 697
Årets pensjonsopptjening	229	187
Rentekostnad	168	107
Arbeidsgiveravgift av innbetalinger til pensjonsmidler	-65	-27
Pensjonsutbetalinger	-158	-154
Aktuarielt tap/-gevinst	300	-110
Pensjonsforpliktelse ved periodens slutt	6 174	5 700
Endring pensjonsmidler		
Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	5 531	5 991
Renteinntekt	157	107
Innbetalinger inkl. arbeidsgiveravgift	529	220
Arbeidsgiveravgift av innbetalinger til pensjonsmidler	-65	-27
Pensjonsutbetalinger	-149	-146
Aktuarielt tap/-gevinst	265	-614
Pensjonsmidler ved periodens slutt	6 267	5 531
Pensjonsordning ikke hensyntatt i aktuarberegningen	-	1
Netto balanseført pensjonsforpliktelse/-pensjonsmidler	-93	170

Tabell 16.4 Fordeling sikret og usikrede ordninger

Beløp i millioner kroner	31.12.2023			31.12.2022		
	Sikret ordning	Usikrede ordninger	Sum	Sikret ordning	Usikrede ordninger	Sum
Påløpte pensjonsforpliktelser	5 944	230	6 174	5 474	227	5 701
Pensjonsmidler	-6 267	-	-6 267	-5 531	-	-5 531
Netto pensjonsforpliktelse/-pensjonsmidler	-323	230	-93	-57	227	170

Tabell 16.5 Sammensetning av pensjonsmidler for sikret ordning

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Obligasjoner	2 588	2 533
Aksjer	3 008	2 258
Eiendomsfond	671	740
Sum	6 267	5 531

Pensjonskostnader for ansatte i Norge

Pensjonskostnadene inkluderer opptjening, rentekostnader og forventet avkastning på pensjonsmidlene.

Endringen i de usikrede ordningene er med i den samlede pensjonskostnaden.

Kostnader vedrørende de ansatte som er tilknyttet NBIM dekkes i sin helhet gjennom forvaltningsgodtgjøringen og utgjorde 113,8 millioner kroner i 2023 og 90,6 millioner kroner i 2022.

Tabell 16.6 Pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Årets pensjonsopptjening og endring i opptjening inkl. rente	229	187
Administrasjonskostnad	7	5
Årets pensjonsopptjening og endringer i opptjening	236	192
Netto rentekostnad/-inntekt	5	-6
Resultatført pensjonskostnad	241	187
Analyse av actuarielt tap/gevinst i perioden		
Tap/-gevinst – endring i diskonteringsrenten	-115	-1125
Tap/-gevinst – endring i andre økonomiske forutsetninger	154	798
Tap/-gevinst – endring i andre demografiske forutsetninger	-14	-
Tap/-gevinst – opplevd pensjonsforpliktelse	275	216
Tap/-gevinst – opplevd pensjonsmidler	-306	574
Forvaltningskostnader	41	40
Actuarielt tap/-gevinst i perioden	35	504

Sensitivitetsanalyse

Sensitivitetsanalysen er utarbeidet på bakgrunn av mulige endringer i forutsetningene diskonteringsrente og generell lønnsvekst, som antas å ha størst potensiell påvirkning på pensjonsforpliktelsen. De øvrige aktuarmessige forutsetningene forholder seg uendret i sensitivitetsanalysen.

Tabell 16.7 Sensitivitetsanalyse

	31.12.2023			
	Diskonteringsrente	Generell lønnsvekst	Pensjonsforpliktelse ¹	Endring ²
Benyttede forutsetninger pr. 31.12.2023	3,50 %	3,10 %	6 174	
Diskonteringsrente + 0,5 prosentpoeng	3,60 %	3,50 %	5 624	-8,91 %
Diskonteringsrente - 0,5 prosentpoeng	2,60 %	3,50 %	6 813	10,35 %
Generell lønnsvekst + 0,5 prosentpoeng	4,00 %	4,00 %	6 403	3,71 %
Generell lønnsvekst - 0,5 prosentpoeng	3,00 %	3,00 %	5 968	-3,34 %

¹ Beløp i millioner kroner.

² Percentage change in the pension benefit obligation.

Pensjonsordninger for lokalt ansatte ved utenlandskontorene

Lokalt ansatte ved Norges Banks kontorer i London, New York og Singapore har, i tillegg til det som er fastsatt av myndighetene, en innskuddsbasert pensjonsordning i samsvar med lokale bestemmelser. Ordningene blir forvaltet eksternt og innenfor regler fastsatt av Norges Bank.

Kostnaden for ordningene utgjorde 51,5 millioner kroner i 2023 og 39,8 millioner kroner i 2022, og er presentert under linjen *Andre personalkostnader* i [tabell 15.1 Personalkostnader](#).

Note 17 Øvrige driftskostnader og øvrige driftsinntekter

Øvrige driftskostnader

Tabell 17.1 Øvrige driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Kostnader til depot	509	498
IT-tjenester, systemer og data	1139	948
Analyse, konsulent og juridiske tjenester	356	339
Øvrige kostnader	431	429
Sum øvrige driftskostnader ekskl. eksterne forvaltere	2 435	2 215
Faste honorarer til eksterne forvaltere	1205	963
Avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere	1343	717
Sum honorarer til eksterne forvaltere	2 549	1 680
Sum øvrige driftskostnader	4 984	3 895
Av- og nedskrivning	135	154
Personalkostnader	2 853	2 350
Sum driftskostnader	7 971	6 399
<i>Herav kostnader til Norges Banks hovedoppgaver</i>	<i>1 339</i>	<i>1 173</i>
<i>Herav dekket gjennom Forvaltningsgodtgjøring SPU</i>	<i>6 632</i>	<i>5 226</i>

Norges Bank fordeler kostnader på hovedoppgavene *Pengepolitikk, Finansiell stabilitet, Forvaltningen av valutareservene, Sedler og mynt, Oppgjørstjenester for bankene, Statsgjeldsforvaltningen* og *Statens konsernkonto*. I tillegg fordeles kostnader til forvaltningen av Statens pensjonsfond utland.

Se [note 20.12 Forvaltningskostnader](#) for spesifikasjon og ytterligere informasjon vedrørende kostnader dekket gjennom Forvaltningsgodtgjøring SPU.

Tabell 17.2 Honorar ekstern revisor

Beløp i tusen kroner, inkl. mva.	Norges Bank		Datterselskaper	
	2023	2022	2023	2022
Lovpålagt revisjon	13 310	13 111	11 536	8 953
Andre attestasjonstjenester	1 523	1 286	306	-52
Skatte- og avgiftsrådgivning	1 325	2 153	-	-
Andre tjenester	-	-	-	-
Sum honorar ekstern revisor	16 158	16 551	11 842	8 901

Lovpålagt revisjon

Lovpålagt revisjon for Norges Bank omfatter kostnader til revisjon av sentralbankvirksomheten og SPU. Norges Banks eksternrevisor er Ernst & Young AS (EY). EY tiltrådte som valgt revisor for revisjon av regnskapsåret 2022.

Tidligere eksternrevisor Deloitte AS (Deloitte) fratrådte etter endt engasjement, ved avslutningen av revisjon av regnskapsåret 2021. Honoraret for Norges Bank er i 2022 fordelt mellom EY og Deloitte med henholdsvis 9,5 millioner kroner og 3,6 millioner kroner.

Norges Bank har etablert datterselskaper som utelukkende utgjør investeringer som ledd i Norges Banks forvaltning av investeringsporteføljen til SPU. Datterselskapene har separate engasjementsavtaler med sine eksterne revisorer og er ikke bundet av avtalen mellom Norges Bank og EY.

Andre attestasjonstjenester

Eksternrevisor har fått attestasjonsoppdrag tildelt fra tilsynssekretariatet. Honorarene for dette avtales separat og presenteres under *Andre attestasjonstjenester*.

Skatte- og avgiftsrådgivning

Tjenester levert til Norges Bank i 2023 knytter seg utelukkende til tjenester levert av EY. Dette knytter seg til oppdrag for NBIM.

Øvrige driftsinntekter

Regnskapsprinsipp

Øvrige driftsinntekter inntektsføres over tid etter hvert som tjenester leveres. Transaksjonsprisen avtales årlig og inneholder hovedsakelig faste elementer.

Tabell 17.3 Øvrige driftsinntekter

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Tjenester til banker	122	108
Tjenester til staten (se note 19 Nærstående parter)	1	-
Husleie (se note 19 Nærstående parter)	31	33
Andre inntekter	7	7
Sum øvrige driftsinntekter	161	149

Tjenester til banker

Norges Bank utfører oppgjørstjenester for bankene gjennom Norges Banks oppgjørssystem (NBO). Kostnadene til kontoholds- og oppgjørstjenester dekkes gjennom årlige priser i NBO. Det er lagt til grunn at inntektene skal dekke to tredjedeler av de samlede kostnadene for innføring og drift av oppgjørssystemet. En tredjedel av kostnadene henføres til oppgjørstjenester for bankene og dekkes av Norges Bank.

Note 18 Ikke-finansielle eiendeler

Regnskapsprinsipp

Varige driftsmidler blir innregnet til anskaffelseskost og avskrives lineært over forventet levetid.

Gullbeholdningen består av gullmynter og gullbarrer som er en del av bankens historiske samlinger. Samlingen er innregnet til estimert anskaffelseskost i henhold til virkelig verdi på tidspunktet da gullet ble omklassifisert fra internasjonale reserver til langsiktige eiendeler. Verdien av gullet blir ikke oppskrevet ved økt metallverdi på gull.

Samlingen av kunst- og numismatiske objekter som medaljer, sedler og mynt er innregnet til estimert anskaffelseskost i henhold til siste taksering.

Nedskrivningsvurderinger

Dersom det foreligger indikasjoner på verdifall på eiendelene, blir det foretatt en verdifallstest. Dersom bokført verdi overskrider virkelig verdi blir det foretatt nedskrivning til virkelig verdi.

Tabell 18.1 Ikke-finansielle eiendeler

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Varige driftsmidler	1492	1481
Gullbeholdning	291	291
Kunst og numismatisk samling	91	90
Andre eiendeler	204	185
Ikke-finansielle eiendeler	2078	2047

Tabell 18.2 Varige driftsmidler

2023						
Immaterielle driftsmidler		Materielle driftsmidler				
Beløp i millioner kroner	Programvare	Bygg	Tomter	Øvrige	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost pr. 1.1.	676	3 434	60	258	48	4 476
+ Tilgang i år	7	99	-	12	26	144
- Avgang i år	-10	-11	-	-102	-	-123
-/+ omklassifisert/kostnadsført i år	-	-	-	-	-	-
Anskaffelseskost pr. 31.12.	673	3 522	60	168	74	4 497
- Av- og nedskrivninger pr. 1.1.	-629	-2 129	-	-237	-	-2 995
+ Avgang avskrivninger i år	10	11	-	102	-	123
- Avskrivninger i år	-23	-105	-	-7	-	-135
- Nedskrivninger i år	-	-	-	-	-	-
Avskrivninger pr. 31.12.	-641	-2 223	-	-142	-	-3 007
Bokført verdi pr. 31.12.	32	1 299	60	26	74	1 491
Avskrivningsplan, antall år	3–6	5–75	ingen	4–10	ingen	

2022						
Immaterielle driftsmidler		Materielle driftsmidler				
Beløp i millioner kroner	Programvare	Bygg	Tomter	Øvrige	Anlegg under utførelse	Sum
Anskaffelseskost pr. 1.1.	677	3 333	60	261	38	4 370
+ Tilgang i år	9	100	-	9	10	128
- Avgang i år	-10	-	-	-11	-	-21
-/+ omklassifisert/kostnadsført i år	-	-	-	-	-	-
Anskaffelseskost pr. 31.12.	676	3 434	60	258	48	4 476
- Av- og nedskrivninger pr. 1.1.	-610	-2 014	-	-237	-	-2 862
+ Avgang avskrivninger i år	10	-	-	7	-	17
- Avskrivninger i år	-29	-115	-	-8	-	-151
- Nedskrivninger i år	-	-	-	-	-	-
Avskrivninger pr. 31.12.	-629	-2 129	-	-237	-	-2 995
Bokført verdi pr. 31.12.	47	1 305	60	21	48	1 481
Avskrivningsplan, antall år	3–6	5–75	ingen	4–10	ingen	

Bankplassen 4

Bankplassen 4 ble i 1986 overdratt fra Norges Bank til staten ved daværende Bygge- og eiendomsdirektoratet, nå Statsbygg. Overdragelsesavtalen gjelder eiendomsretten til bygningen, og festeretten til grunnen, begrenset til det arealet som bygningen dekker. Norges Bank mottar ikke festeavgift for bruksretten. Festetiden er satt til 80 år, med mulighet for å forlenge med 10-årsperioder. Dersom festet ikke fornyes, faller bygningen vederlagsfritt tilbake til Norges Bank. Bygget er fullt ut avskrevet og balanseførte verdi er null pr. 31. desember 2023.

Note 19 Nærstående parter

Regnskapsprinsipper

Norges Bank er eid av den norske stat og i tråd med IAS 24 *Opplysninger om nærstående parter* unntatt opplysningskrav vedrørende transaksjoner og mellomværende, inkludert forpliktelser, med staten som nærstående part. Dette inkluderer transaksjoner med andre enheter som er nærstående parter, fordi den norske stat har kontroll over, felles kontroll over, eller betydelig innflytelse over både Norges Bank og de andre enhetene.

Norges Bank, inkludert SPU, er et eget rettssubjekt som er heleid av staten ved Finansdepartementet. Se [note 1 Generell informasjon](#) for informasjon om forholdet mellom Finansdepartementet, Norges Bank og SPU. Alle transaksjoner gjennomføres til markedsvilkår.

For informasjon om transaksjoner med styrende organer og ledende ansatte i Norges Bank, se [note 15 Personalkostnader](#).

Forvaltningen av SPU

Norges Bank bærer ingen økonomisk risiko knyttet til forvaltningen av SPU.

Finansdepartementet har plassert fondsmidlene til forvaltning i SPU som et kroneinnskudd på en særskilt konto i Norges Bank (kronekontoen). Kroneinnskuddet er videre plassert til forvaltning hos Norges Bank Investment Management.

Tilførsel eller trekk på Finansdepartementets kronekonto

I henhold til mandat for forvaltningen foretas overføringer til og fra kronekontoen.

Tilførsel eller trekk på kronekontoen gjennomføres ved månedlige overføringer mellom SPU og Norges Bank. I 2023 er det netto tilført kronekontoen 711 milliarder kroner, mot en netto tilførsel på 1 090 milliarder kroner i 2022.

Fem prosent av overført beløp holdes tilbake til påfølgende måned for å tilpasse overført valutabeløp til Finansdepartementets instruerte beløp oppgitt i norske kroner. Uoppgjort overføring utgjør et mellomværende mellom Norges Bank og SPU og presenteres under balanselinjen *Annen finansiell gjeld*. Uoppgjort tilførsel ved utgangen av 2023 utgjorde 2 365 millioner kroner, mot 1 468 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Forvaltningsgodtgjøringen

Regnskapsprinsipper

Forvaltningsgodtgjøring for forvaltningen av SPU inntektsføres løpende gjennom regnskapsåret og presenteres i resultatregnskapet som *Forvaltningsgodtgjøring Statens pensjonsfond utland*. Uoppgjort forvaltningsgodtgjøring ved årsslutt måles til amortisert kost.

Totale driftskostnader i Norges Bank tilknyttet forvaltningen av SPU godtgjøres av Finansdepartementet som oppdrags-giver. Forvaltningsgodtgjøringen tilsvarer faktiske kostnader påløpt i Norges Bank, ekskludert administrasjonsgebyr fakturert særskilt til Norges Banks datterselskaper i Norge, og inkludert avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere. Forvaltningsgodtgjøringen utgjorde 6 632 millioner kroner i 2023 og 5 226 millioner kroner i 2022.

Forvaltningsgodtgjøringen trekkes fra kronekontoen gjennom året basert på prognoser. Differansen mellom totalbeløpet som er trukket og endelig forvaltningsgodtgjøring for året presenteres enten under balanselinjen *Andre finansielle eiendeler* eller *Annen finansiell gjeld*, og gjøres opp i påfølgende år.

I 2023 ble 6,5 milliarder kroner trukket fra kronekontoen for å betale skyldig forvaltningsgodtgjøring, mot 5,0 milliarder kroner i 2022. Ved utgangen av 2023 har Norges Bank en gjeld til SPU på 168 millioner kroner, mot en gjeld på 274 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Se [note 20.12 Forvaltningskostnader](#) for ytterligere informasjon.

Transaksjoner mellom Norges Bank og SPU

Interne transaksjoner i form av pengemarkedsutlån eller -innlån mellom SPU og Norges Banks aksjeportefølje presenteres som et netto mellomværende mellom porteføljene, på enten balanselinjen *Andre finansielle eiendeler* eller *Annen finansiell gjeld*. Ved utgangen av 2023 utgjorde netto mellomværende en gjeld til SPU på 59 millioner kroner, sammenlignet med en gjeld til SPU på 302 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Tilhørende resultatposter presenteres netto i resultatregnskapet under resultatlinjen *Andre finansielle inntekter/-kostnader*.

Transaksjoner mellom Norges Bank og heleide datterselskaper

Datterselskaper av Norges Bank er etablert som en del av forvaltningen av SPUs investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi. For en oversikt over selskapene som driver og eier investeringene, samt konsoliderte datterselskaper, se [note 20.16 Interesser i andre foretak](#). For ytterligere informasjon om transaksjoner med datterselskaper, se [note 20.6 Unotert eiendom](#) og [note 20.7 Unotert infrastruktur for fornybar energi](#).

Andre transaksjoner med staten

Norges Bank utfører, iht. sentralbanklovens § 3-7, tjenester ved opptak av statslån og forvaltning av statsgjeld og statens konsernkontoordning. Etter ny sentralbanklov gjeldende fra 1. januar 2020 dekkes ikke lenger Norges Banks kostnader knyttet til disse oppgavene av Finansdepartementet.

I tråd med retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd punkt 5 skal det; «*Fra overføringsfondet overføres ved hvert årsoppgjør til statskassen et beløp svarende til en tredjedel av innestående midler i overføringsfondet*». Dette utgjorde 17,6 milliarder kroner for 2023 og 8,1 milliarder kroner for 2022. Basert på avlagt årsregnskap finner utbetalingen sted i påfølgende år, mens skyldig beløp fremkommer under balanselinjen *Annen gjeld* pr. 31. desember.

Transaksjoner med andre nærstående parter

Norges Bank har transaksjoner med andre statlige avdelinger og organer. Disse transaksjonene er hovedsakelig knyttet til husleieinntekter ved utleie av bygg, og utgjorde 32 millioner kroner i 2023, mot 34 millioner kroner i 2022.

Note 20 Statens pensjonsfond utland (SPU)

Resultatregnskap

Beløp i millioner kroner	Note	2023	2022
Resultat fra porteføljen før gevinst/tap valuta			
Inntekt/kostnad fra:			
- Aksjer	4	2 030 561	-1201 835
- Obligasjoner	4	231 769	-453 128
- Unotert eiendom	6	-47 389	-2 213
- Unotert infrastruktur	7	-257	897
- Finansielle derivater	4	15 752	23 926
- Utlån med sikkerhetsstillelse	13	9 922	4 845
- Innlån med sikkerhetsstillelse	13	-13 278	-4 792
Skattekostnad	10	-13 555	-4 850
Renteinntekt/kostnad		49	-22
Annen inntekt/kostnad		4	-4
Porteføljeresultat før gevinst/tap valuta		2 213 577	-1 637 176
Gevinst/tap valuta	11	409 441	641 850
Porteføljeresultat		2 623 018	-995 326
Forvaltningsgodtgjøring	12	-6 632	-5 226
Resultat og totalresultat		2 616 385	-1 000 551

Balanse

Beløp i millioner kroner	Note	31.12.2023	31.12.2022
Eiendeler			
Innskudd i banker		8 584	12 061
Utlån med sikkerhetsstillelse	13,14	728 559	462 982
Avgitt kontantsikkerhet	14	19 361	21 601
Uoppgjorte handler		33 812	11 428
Aksjer	5	10 577 325	8 138 602
Utlånte aksjer	5,13	493 949	451 799
Obligasjoner	5	3 563 613	2 968 272
Utlånte obligasjoner	5,13	1 006 711	886 555
Finansielle derivater	5,14	19 192	20 498
Unotert eiendom	6	300 541	329 732
Unotert infrastruktur	7	17 593	14 489
Fordring kildeskatt	10	10 522	8 937
Andre eiendeler	17	2 752	2 017
Fordring forvaltningsgodtgjøring		168	274
Sum eiendeler		16 782 681	13 329 248
Gjeld og eiers kapital			
Innlån med sikkerhetsstillelse	13,14	911 548	796 082
Mottatt kontantsikkerhet	14	28 754	14 801
Uoppgjorte handler		44 247	44 329
Finansielle derivater	5,14	33 055	40 159
Utsatt skatt	10	8 246	4 488
Annen gjeld	17	112	56
Sum gjeld		1 025 962	899 915
Eiers kapital		15 756 719	12 429 334
Sum gjeld og eiers kapital		16 782 681	13 329 248

Kontantstrømoppstilling

Regnskapsprinsipp

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den direkte metoden. Vesentlige klasser av brutto inn- og utbetalinger er presentert separat, med unntak for spesifikke transaksjoner, i hovedsak kjøp og salg av finansielle instrumenter, som er presentert netto. Kontantstrømmer knyttet til fondets investeringsvirksomhet er presentert som operasjonelle aktiviteter siden de representerer den inntektsskapende virksomheten til fondet. Tilførsler og uttak mellom SPU og den norske stat er finansieringsaktiviteter. Disse overføringene er gjort opp i perioden. I Oppstilling av endringer i eiers kapital presenteres påløpt tilførsel/uttak.

Beløp i millioner kroner, innbetaling (+) / utbetaling (-)	Note	2023	2022
Operasjonelle aktiviteter			
Innbetaling av utbytte fra aksjer		234 173	190 235
Innbetaling av renter fra obligasjoner		90 644	55 724
Innbetaling av renter og utbytte fra unotert eiendom	6	6 861	6 156
Innbetaling av renter og utbytte fra unotert infrastruktur	7	752	162
Netto innbetaling av renter og honorar fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse		-3 730	1 521
Innbetalinger av utbytte, renter og honorar fra beholdninger i aksjer, obligasjoner, unotert eiendom og unotert infrastruktur		328 700	253 797
Netto kontantstrøm ved kjøp og salg av aksjer		-436 867	-719 766
Netto kontantstrøm ved kjøp og salg av obligasjoner		-412 160	-702 877
Netto kontantstrøm til/fra investeringer i unotert eiendom	6	-6 742	-3 930
Netto kontantstrøm til/fra investeringer i unotert infrastruktur	7	-3 256	1 143
Netto kontantstrøm finansielle derivater		2 219	52 485
Netto kontantstrøm kontantsikkerhet ved derivattransaksjoner		16 030	-16 013
Netto kontantstrøm utlån og innlån med sikkerhetsstillelse		-184 578	52 860
Netto utbetaling av skatt	10	-11 173	-11 058
Netto kontantstrøm knyttet til renter på innskudd i banker og kassekreditt		428	30
Netto kontantstrøm knyttet til annen inntekt/kostnad, andre eiendeler og annen gjeld		947	478
Oppgjør av forvaltningsgodtgjøring til Norges Bank ¹		-6 526	-4 964
Netto innbetaling/utbetaling fra operasjonelle aktiviteter		-712 977	-1 097 816
Finansieringsaktiviteter			
Tilførsel fra den norske stat		710 104	1 089 712
Uttak fra den norske stat		-	-
Netto innbetaling/utbetaling fra finansieringsaktiviteter		710 104	1 089 712
Netto endring innskudd i banker			
Innskudd i banker per 1. januar		12 061	18 450
Netto økning/reduksjon av kontanter i perioden		-2 873	-8 104
Netto gevinst/tap valuta på kontanter		-604	1 715
Innskudd i banker per periodens slutt		8 584	12 061

¹ Forvaltningsgodtgjøringen som fremkommer i Kontantstrømoppstillingen består av beløp som er tilført eller trukket fra kronekontoen i forbindelse med oppgjør av forvaltningskostnader i Norges Bank.

Oppstilling av endringer i eiers kapital

Regnskapsprinsipp

Eiers kapital for SPU består av innskutt kapital i form av akkumulert netto tilførsel fra den norske stat og opptjent kapital i form av totalresultat. Eiers kapital tilsvarer Finansdepartementets innskudd på kronekontoen i Norges Bank.

Beløp i millioner kroner	Tilført fra eier	Opptjente resultater	Sum eiers kapital
1. januar 2022	2 967 570	9 372 515	12 340 085
Resultat og totalresultat	-	-1 000 551	-1 000 551
Tilførsel i perioden	1 089 800	-	1 089 800
Uttak i perioden	-	-	-
31. desember 2022	4 057 370	8 371 964	12 429 334
1. januar 2023	4 057 370	8 371 964	12 429 334
Resultat og totalresultat	-	2 616 385	2 616 385
Tilførsel i perioden	711 000	-	711 000
Uttak i perioden	-	-	-
31. desember 2023	4 768 370	10 988 349	15 756 719

SPU Note 1 Generell informasjon

Generell informasjon for regnskapsrapporteringen til Statens pensjonsfond utland fremgår av [note 1 Generell informasjon](#)

SPU Note 2 Regnskapsprinsipper

Regnskapsprinsipper, vesentlige estimater og skjønnsmessige vurderinger som gjelder hele regnskapet fremgår av [note 2 Regnskapsprinsipper](#).

SPU Note 3 Avkastning

Tabell 3.1 viser avkastningen for fondet og for hver aktivaklasse.

Tabell 3.1 Avkastning

	2023	2022
Avkastning målt i fondets valutakurv (prosent)		
Aksjeinvesteringenes avkastning	21,25	-15,36
Renteinvesteringenes avkastning	6,13	-12,11
Unotert eiendomsavkastning	-12,37	0,07
Unotert infrastruktursavkastning	3,68	5,12
Fondets avkastning	16,14	-14,11
Fondets relative avkastning (prosentpoeng)	-0,18	0,87
Avkastning målt i norske kroner (prosent)		
Aksjeinvesteringenes avkastning	26,26	-9,27
Renteinvesteringenes avkastning	10,51	-5,78
Unotert eiendomsavkastning	-8,75	7,27
Unotert infrastruktursavkastning	7,96	12,69
Fondets avkastning	20,93	-7,93

Det benyttes tidsvektet avkastningsmetode. Beholdningenes virkelige verdi fastsettes på tidspunkter for kontantstrømmer inn i og ut av aktivaklassene og fondet som helhet. Det benyttes geometrisk kobling av delperioders avkastning ved beregning av lengre avkastningsperioder.

Avkastningen beregnes etter fradrag for transaksjonskostnader, ikke-refunderbar kildeskatt på utbytte og renter, samt skatt på realiserte gevinster.

Avkastningen måles både i norske kroner og fondets valutakurv. Valutakurven er vektet etter sammensetningen av valutaene i referanseindeksen for aksjer og obligasjoner. Avkastningen målt i fondets valutakurv beregnes som den geometriske differansen mellom fondets avkastning målt i norske kroner og valutakurvets avkastning.

Fondets relative avkastning beregnes som den aritmetiske differansen mellom fondets avkastning og avkastningen på fondets referanseindeks. Fondets referanseindeks består av globale aksje- og obligasjonsindekser fastsatt av Finansdepartementet og beregnes ved å vekte sammen månedlig avkastning til referanseindeksene for hver av de to aktivaklassene. Som vekter brukes hver av aktivaklassenes vekt i den faktiske referanseindeksen ved inngangen til måneden.

SPU Note 4 Inntekt/kostnad fra aksjer, obligasjoner og finansielle derivater

Regnskapsprinsipp

Investeringer i aksjer, obligasjoner og finansielle derivater er målt til virkelig verdi over resultatet. Se [note 2 Regnskapsprinsipper](#) for mer informasjon.

Tabell 4.1 til 4.3 spesifiserer endringen i virkelig verdi i perioden, hvor linjen Inntekt/kostnad viser beløpet innregnet i resultatregnskapet for den aktuelle resultatlinjen. Følgende prinsipper for presentasjon gjelder for de respektive inntekts og -kostnadselementene presentert i tabellene:

Utbytte innregnes på eks. dato som er det tidspunktet rettigheten til å motta utbyttet er etablert.

Renteinntekter innregnes etter hvert som de opptjenes. Rentekostnader innregnes etter hvert som de påløper. Måling av renteinntekter og -kostnader er basert på kontraktmessige vilkår.

Realisert gevinst/tap utgjør i hovedsak beløp realisert når eiendeler eller forpliktelser blir fraregnet. Ved fraregning tilordnes gjennomsnittlig anskaffelseskost. Realisert gevinst/tap inkluderer transaksjonskostnader, som resultatføres når de påløper. Transaksjonskostnader er definert som alle kostnader som er direkte henførbare til den gjennomførte transaksjonen. For investeringer i aksjer og obligasjoner omfatter dette normalt kurtasje og dokumentavgift.

Urealisert gevinst/tap utgjør endringer i virkelig verdi i perioden for den relaterte balanseposten som ikke kan tilskrives de tidligere omtalte kategoriene.

Tabell 4.1 Spesifikasjon Inntekt/kostnad fra aksjer

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Utbytte	240 842	197 631
Realisert gevinst/tap	236 321	191 774
Urealisert gevinst/tap	1 553 398	-1 591 241
Inntekt/kostnad fra aksjer før gevinst/tap valuta	2 030 561	-1201 835

Tabell 4.2 Spesifikasjon Inntekt/kostnad fra obligasjoner

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Renter	109 431	66 093
Realisert gevinst/tap	-101 065	-130 749
Urealisert gevinst/tap	223 402	-388 472
Inntekt/kostnad fra obligasjoner før gevinst/tap valuta	231 769	-453 128

Tabell 4.3 Spesifikasjon Inntekt/kostnad fra finansielle derivater

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Renter	4 185	7 449
Realisert gevinst/tap	13 404	12 616
Urealisert gevinst/tap	-1 837	3 862
Inntekt/kostnad fra finansielle derivater før gevinst/tap valuta	15 752	23 926

SPU Note 5 Beholdninger av aksjer, obligasjoner og finansielle derivater

Regnskapsprinsipp

Investeringer i aksjer og obligasjoner er målt til virkelig verdi over resultatet. Opptjente utbytter og renter presenteres i balansen på samme linje som de underliggende finansielle instrumentene. Balanselinjen Aksjer inkluderer investeringer i depotbevis (GDR/ADR) og andeler i noterte fond, som for eksempel REITs. Utlånte aksjer og obligasjoner presenteres separat. For mer informasjon om utlånte instrumenter, se [note 13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#).

Finansielle derivater er målt til virkelig verdi over resultatet. Børsnoterte futures og tilhørende variasjonsmargin presenteres netto i balansen da det foreligger en juridisk håndhevbar rett til å motregne og intensjonen er å gjøre opp på nettogrunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett. Norges Bank benytter ikke sikringsbøkføring, og ingen finansielle instrumenter er derfor utpekt som sikringsinstrumenter.

For ytterligere informasjon om måling, se [note 8 Måling til virkelig verdi](#). Endringer i virkelig verdi resultatføres og er spesifisert i [note 4 Inntekt/kostnad fra aksjer, obligasjoner og finansielle derivater](#).

Tabell 5.1 spesifiserer investeringer i aksjer per sektor.

Tabell 5.1 Aksjer

	31.12.2023	31.12.2022
Beløp i millioner kroner	Virkelig verdi inkl. opptjent utbytte	Virkelig verdi inkl. opptjent utbytte
Teknologi	2 465 516	1 517 241
Finans	1 655 254	1 370 888
Varige konsumvarer	1 562 073	1 151 176
Industri	1 447 684	1 141 525
Helse	1 230 877	1 104 937
Konsumvarer	618 337	569 295
Eiendom	608 689	478 101
Materialer	441 742	381 322
Energi	413 062	378 240
Telekommunikasjon	367 904	265 277
Kraft- og vannforsyning	260 137	232 400
Sum aksjer	11 071 274	8 590 402
Herav presentert i balanselinjen Aksjer	10 577 325	8 138 602
Herav presentert i balanselinjen Utlånte aksjer	493 949	451 799

Ved utgangen av 2023 utgjorde opptjent utbytte 12 580 millioner kroner (10 306 millioner kroner i 2022).

Tabell 5.2 spesifiserer investeringer i obligasjoner per kategori. Nominell verdi representerer beløpet som skal returneres ved forfall, det vil si obligasjonens pålydende verdi.

Tabell 5.2 Obligasjoner

Beløp i millioner kroner	31.12.2023		31.12.2022	
	Nominell verdi	Virkelig verdi inkl. opptjente renter	Nominell verdi	Virkelig verdi inkl. opptjente renter
Statsobligasjoner				
Statsobligasjoner utstedt i statens egen valuta	2 742 815	2 594 816	2 366 163	2 165 605
Sum statsobligasjoner	2 742 815	2 594 816	2 366 163	2 165 605
Statsrelaterte obligasjoner				
Obligasjoner utstedt av stater i fremmed valuta	11 311	10 632	11 053	9 460
Obligasjoner utstedt av lokale myndigheter	154 963	142 393	149 232	132 412
Obligasjoner utstedt av internasjonale organisasjoner	101 177	98 290	104 967	90 526
Obligasjoner utstedt av føderale utlånsinstitusjoner	166 493	155 662	162 295	149 450
Sum statsrelaterte obligasjoner	433 944	406 977	427 547	381 848
Realrente obligasjoner				
Realrente obligasjoner utstedt av statlige myndigheter	232 929	283 137	250 560	243 441
Sum realrente obligasjoner	232 929	283 137	250 560	243 441
Selskapsobligasjoner				
Konvertible obligasjoner	57	73	-	-
Obligasjoner utstedt av energiselskaper	100 984	95 387	83 977	74 812
Obligasjoner utstedt av finansinstitusjoner	466 844	446 681	427 297	382 224
Obligasjoner utstedt av industriselskaper	487 613	460 147	419 297	372 278
Sum selskapsobligasjoner	1 055 498	1 002 288	930 570	829 314
Pantesikrede obligasjoner				
Obligasjoner med fortrinnsrett	307 782	283 106	269 778	234 618
Sum pantesikrede obligasjoner	307 782	283 106	269 778	234 618
Sum obligasjoner	4 772 968	4 570 324	4 244 619	3 854 827
Herav presentert i balansenlinjen Obligasjoner		3 563 613		2 968 272
Herav presentert i balansenlinjen Utlånte obligasjoner		1 006 711		886 555

Ved utgangen av 2023 utgjorde opptjente renter 34 537 millioner kroner (22 218 millioner kroner i 2022).

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i forvaltningen for å justere eksponeringen innenfor forskjellige porteføljer, som et kostnadseffektivt alternativ til handel i de underliggende verdipapirene. Videre benyttes valutaderivater i forbindelse med likviditetsstyring. Aksjederivater med et opsjonselement er ofte et resultat av selskaphendelser og disse kan konverteres til aksjer eller bli solgt. I tillegg benytter SPU aksjebytteavtaler i kombinasjon med kjøp eller salg av aksjer.

Tabell 5.3 spesifiserer finansielle derivater innregnet i balansen. Nominell verdi er grunnlaget for beregning av eventuelle betalingsstrømmer og gevinst/tap for derivatkontraktene. Dette gir informasjon om i hvilken grad ulike typer finansielle derivater benyttes.

Tabell 5.3 Finansielle derivater

Beløp i millioner kroner	31.12.2023			31.12.2022		
	Nominell verdi	Virkelig verdi		Nominell verdi	Virkelig verdi	
		Eiendel	Gjeld		Eiendel	Gjeld
Valutaderivater	976 868	6 388	18 148	1 028 213	6 955	28 135
Rentederivater	464 466	11 920	12 323	390 528	13 049	11 615
Kredittderivater	52 311	706	2 556	53 290	-	375
Aksjederivater ¹	-	69	-	-	274	-
Børsnoterte futureskontrakter ²	95 742	110	29	91 638	221	34
Sum finansielle derivater	1 589 387	19 192	33 055	1 563 669	20 498	40 159

¹ Nominell verdi anses å ikke være relevant for aksjederivater og er derfor ikke inkludert i tabellen.

² Børsnoterte futureskontrakter har daglige marginbetalinger og netto balanseført verdi er normalt null ved balansedagen, med unntak av futureskontrakter i enkelte markeder hvor det er ulikt tidspunkt for fastsettelse av markedsverdi for marginering og balanseført verdi.

Valutaderivater

Dette omfatter valutaterminkontrakter som er avtaler om å kjøpe eller selge en spesifisert mengde av utenlandsk valuta på et avtalt tidspunkt i fremtiden.

Rentederivater

Dette omfatter avtaler mellom to parter om å bytte rentebetalinger basert på forskjellige renteberegninger. Rentederivater innregnet i balansen er hovedsakelig rentebytteavtaler hvor en part betaler flytende rente og den andre fast rente.

Kredittderivater

Dette omfatter kredittbytteavtaler for indekser («CDS Indices») bestående av selskapsobligasjoner, hvor den ene parten (selger) påtar seg kredittrisikoen og den andre parten (kjøper) reduserer kredittrisikoen tilhørende den underliggende obligasjonsindeksen. Ved en kredittbytteavtale mottar selger en periodisk premie fra kjøper som en kompensasjon for å overta kredittrisikoen. Kjøper mottar betaling kun hvis kredittbeskyttelsen utløses gjennom for eksempel mislighold av underliggende kreditt i indeksen (utløsende hendelse).

Aksjederivater

Aksjederivater er derivater med eksponering mot underliggende enkeltaksjer. Aksjederivater innregnet i balansen består av rights og warrants som er instrumenter med et opsjonselement. Disse instrumentene gir kjøperen rett til å kjøpe en aksje til en avtalt pris innenfor en viss tidsramme.

Futureskontrakter

Futureskontrakter er børsnoterte avtaler om å kjøpe eller selge en spesifikk eiendel (verdipapir, indeks, rentesats, kraft eller lignende) til en avtalt pris en gang i fremtiden.

Aksjebytteavtaler i kombinasjon med kjøp eller salg av aksjer

Aksjebytteavtaler gjennomføres i kombinasjon med kjøp eller salg av aksjer, i forbindelse med fondets aktivitet innenfor utlån og innlån med sikkerhetsstillelse. Se [note 13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#) for ytterligere informasjon. SPU tar ikke markedsrisiko i disse transaksjonene og har dermed tilnærmet ingen netto eksponering. Aksjebytteavtalene (derivatet) innregnes ikke i balansen. Ved utgangen av 2023 var beløp for kjøp av aksjer utført i kombinasjon av motregnede aksjebytteavtaler 250 milliarder kroner (104 milliarder kroner ved utgangen av 2022). Beløp for salg av aksjer i kombinasjon med motregnede aksjebytteavtaler var 132 milliarder kroner (105 milliarder kroner ved utgangen av 2022). Se også tabell 14.1 i [note 14 Sikkerhetsstillelse og motregning](#).

SPU Note 6 Unotert eiendom

Regnskapsprinsipp

Investeringer i unotert eiendom utføres gjennom datterselskaper av Norges Bank, utelukkende etablert som en del av forvaltningen av SPU. Datterselskaper som er presentert i balansen som Unotert eiendom er målt til virkelig verdi over resultatet. Se [note 2 Regnskapsprinsipper](#) for mer informasjon.

Virkelig verdi av unotert eiendom tilsvarer summen av SPUs andel av eiendeler og forpliktelser som inngår i de underliggende eiendomsselskapene, målt til virkelig verdi. For ytterligere informasjon, se [note 8 Måling til virkelig verdi](#).

Endringer i virkelig verdi resultatføres og presenteres som Inntekt/kostnad fra unotert eiendom.

Følgende prinsipper for presentasjon gjelder for de respektive inntekts og -kostnadselementene presentert i tabell 6.1:

Renter innregnes etter hvert som de opptjenes.

Utbytte innregnes på det tidspunktet utbyttet er formelt vedtatt av generalforsamlingen eller tilsvarende beslutningsorgan, eller blir utbetalt i tråd med selskapets vedtekter.

Tabell 6.1 Inntekt/kostnad fra unotert eiendom

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Innbetaling av renter og utbytte	6 861	6 156
Urealisert gevinst/tap ¹	-54 251	-8 369
Inntekt/kostnad fra unotert eiendom før gevinst/tap valuta	-47 389	-2 213

¹ Opptjente renter og utbytte som ikke er oppgjort er inkludert i Urealisert gevinst/tap.

Tabell 6.2 Balanseendringer unotert eiendom

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Unotert eiendom per 1. januar	329 732	310 134
Netto kontantstrøm til/fra investeringer	6 742	3 930
Urealisert gevinst/tap	-54 251	-8 369
Gevinst/tap valuta	18 318	24 036
Unotert eiendom, utgående balanse for perioden	300 541	329 732

Kontantstrømmer mellom SPU og datterselskaper presentert som Unotert eiendom

SPU foretar kontantoverføringer til datterselskaper gjennom egenkapital og langsiktige lån for å finansiere investeringer i fast eiendom, primært bygninger. Netto inntekt i de underliggende eiendomsselskapene kan bli distribuert tilbake til SPU i form av renter og utbytte, samt tilbakebetaling av egenkapital og lånefinansieringen. Det er ingen vesentlige restriksjoner på distribusjon av renter og utbytte fra datterselskaper til SPU.

Netto inntekt distribuert tilbake til SPU i form av renter og utbytte er presentert i kontantstrømoppstillingen som Innbetaling av renter og utbytte fra unotert eiendom. Kontantoverføringer i form av egenkapital og lånefinansiering, samt tilbakebetaling av disse, er presentert i kontantstrømoppstillingen som Netto kontantstrøm til/fra investeringer i unotert eiendom.

Netto inntekt som ikke blir distribuert tilbake til SPU reinvesteres i de underliggende eiendomsselskapene, for å finansiere for eksempel utvikling av bygninger eller nedbetaling av ekstern gjeld.

En netto utbetaling fra SPU til datterselskaper vil medføre en økning i balanseført verdi av Unotert eiendom, mens en netto innbetaling fra datterselskaper til SPU vil medføre en reduksjon.

Tabell 6.3 spesifiserer kontantstrømmer mellom SPU og datterselskaper presentert som Unotert eiendom.

Tabell 6.3 Kontantstrøm unotert eiendom

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Innbetaling av renter fra løpende drift	2 042	1 568
Innbetaling av utbytte fra løpende drift	4 709	4 200
Innbetaling av renter fra salg	110	219
Innbetaling av utbytte fra salg	-	168
Innbetaling av renter og utbytte fra unotert eiendom	6 861	6 156
Utbetaling til nye investeringer	-7 007	-7 074
Utbetaling til utvikling av bygninger	-1 778	-1 186
Netto inn-/utbetaling ekstern gjeld	-104	72
Innbetaling fra løpende drift	1 533	1 694
Innbetaling fra salg	615	2 564
Netto kontantstrøm til/fra investeringer i unotert eiendom	-6 742	-3 930
Netto kontantstrøm unotert eiendom	119	2 225
Herav kontantstrøm fra løpende drift	8 284	7 463
Herav kontantstrøm til/fra andre aktiviteter	-8 164	-5 237

Underliggende eiendomsselskaper

Datterselskapene knyttet til eiendom har investeringer i andre ikke-konsoliderte unoterte selskaper. For ytterligere informasjon, se [note 16 Interesser i andre foretak](#).

Prinsipper for presentasjon

Følgende prinsipper gjelder for de respektive inntekts- og kostnadselementene i datterselskapene presentert i tabell 6.4:

Leieinntekter innregnes lineært over leieperioden. Netto leieinntekter består i all hovedsak av opptjente leieinntekter med fradrag for kostnader til drift og vedlikehold av bygningene.

Honorarer for eiendomsforvaltning er direkte relatert til de underliggende bygningene og er primært knyttet til drift og utvikling av bygninger og leieforhold. Faste honorarer resultatføres etter hvert som de påløper. Variable honorarer til eksterne eiendomsforvaltere er basert på oppnådde prestasjonsmål over tid. Avsetning for variable honorarer er basert på beste estimat på påløpte honorarer som skal utbetales. Endringen i beste estimat i regnskapsperioden resultatføres.

Transaksjonskostnader og avgifter ved kjøp og salg av eiendom påløper som en engangskostnad og resultatføres etter hvert som de påløper.

Tabell 6.4 spesifiserer SPUs andel av netto inntekt generert i de underliggende eiendomsselskapene som er grunnlaget for Inntekt/kostnad fra unotert eiendom presentert i tabell 6.1.

Tabell 6.4 Inntekt fra underliggende eiendomsselskaper

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Netto leieinntekter	13 852	12 807
Ekstern eiendomsforvaltning - faste honorarer	-1 044	-1 071
Ekstern eiendomsforvaltning - variable honorarer	-23	-33
Intern eiendomsforvaltning - faste honorarer ¹	-123	-99
Driftskostnader i heleide datterselskaper ²	-82	-65
Driftskostnader i felleskontrollert virksomhet	-171	-166
Rentekostnader ekstern gjeld	-776	-644
Betalbar skatt	-210	-303
Netto inntekt fra løpende drift	11 424	10 427
Realisert gevinst/tap	46	769
Urealisert gevinst/tap ³	-58 630	-13 085
Realisert og urealisert gevinst/tap	-58 584	-12 316
Transaksjonskostnader og avgifter ved kjøp og salg	-229	-324
Netto inntekt underliggende eiendomsselskaper	-47 389	-2 213

¹ Intern eiendomsforvaltning utføres på 100 prosent eide eiendommer av ansatte i et heleid, konsolidert datterselskap.

² Driftskostnader i heleide datterselskaper måles mot den øvre kostnadsrammen fra Finansdepartementet, se [note 12 Forvaltningskostnader](#) for mer informasjon.

³ Urealisert gevinst/tap presentert i tabell 6.1 inkluderer netto inntekt i de underliggende eiendomsselskapene som ikke er distribuert tilbake til SPU og vil derfor ikke tilsvare Urealisert gevinst/tap presentert i tabell 6.4.

Tabell 6.5 spesifiserer SPUs andel av eiendeler og forpliktelser i de underliggende eiendomsselskapene som inngår i Unotert eiendom som presentert i tabell 6.2.

Tabell 6.5 Eiendeler og forpliktelser underliggende eiendomsselskaper

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Bygninger	327 165	356 518
Ekstern gjeld	-25 564	-24 751
Netto andre eiendeler og forpliktelser ¹	-1 060	-2 036
Sum eiendeler og forpliktelser underliggende eiendomsselskaper	300 541	329 732

¹ Netto andre eiendeler og forpliktelser består av kontanter og skatt samt operasjonelle fordringer og forpliktelser.

SPU Note 7 Unotert infrastruktur for fornybar energi

Regnskapsprinsipp

Investeringer i unotert infrastruktur for fornybar energi (Unotert infrastruktur) utføres gjennom datterselskaper av Norges Bank, utelukkende etablert som en del av forvaltningen av SPU. Datterselskaper som er presentert i balansen som Unotert infrastruktur er målt til virkelig verdi over resultatet. Se [note 2 Regnskapsprinsipper](#) for mer informasjon.

Virkelig verdi av unotert infrastruktur tilsvarer summen av SPUs andel av eiendeler og forpliktelser som inngår i de underliggende infrastrukturselskapene, målt til virkelig verdi. For ytterligere informasjon, se [note 8 Måling til virkelig verdi](#).

Endringer i virkelig verdi resultatføres og presenteres som Inntekt/kostnad fra unotert infrastruktur.

Følgende prinsipper for presentasjon gjelder for de respektive inntekts og -kostnadselementene presentert i tabell 7.1:

Renter innregnes etter hvert som de opptjenes.

Utbytte innregnes på det tidspunktet utbyttet er formelt vedtatt av generalforsamlingen eller tilsvarende beslutningsorgan, eller blir utbetalt i tråd med selskapets vedtekter.

Tabell 7.1 Inntekt/kostnad fra unotert infrastruktur

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Innbetaling av renter og utbytte	752	162
Urealisert gevinst/tap ¹	-1 010	735
Inntekt/kostnad fra unotert infrastruktur før gevinst/tap valuta	-257	897

¹ Opptjente renter og utbytte som ikke er oppgjort er inkludert i Urealisert gevinst/tap.

Tabell 7.2 Balanseendringer unotert infrastruktur

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Unotert infrastruktur per 1. januar	14 489	14 287
Netto kontantstrøm til/fra investeringer	3 256	-1 143
Urealisert gevinst/tap	-1 010	735
Gevinst/tap valuta	859	609
Unotert infrastruktur, utgående balanse for perioden	17 593	14 489

Kontantstrømmer mellom SPU og datterselskaper presentert som Unotert infrastruktur

SPU foretar kontantoverføringer til datterselskaper gjennom egenkapital og langsiktige lån for å finansiere investeringer i infrastruktur for fornybar energi. Netto inntekt i de underliggende infrastrukturselskapene kan bli distribuert tilbake til SPU i form av renter og utbytte, samt tilbakebetaling av egenkapital og lånefinansieringen. Det er ingen vesentlige restriksjoner på distribusjon av renter og utbytte fra datterselskaper til SPU.

Netto inntekt distribuert tilbake til SPU i form av renter og utbytte er presentert i kontantstrømoppstillingen som Innbetaling av renter og utbytte fra unotert infrastruktur. Kontantoverføringer i form av egenkapital og lånefinansiering, samt tilbakebetaling av disse, er presentert i kontantstrømoppstillingen som Netto kontantstrøm til/fra investeringer i unotert infrastruktur.

En netto utbetaling fra SPU til datterselskaper vil medføre en økning i balanseført verdi av Unotert infrastruktur, mens en netto innbetaling fra datterselskaper til SPU vil medføre en reduksjon.

Tabell 7.3 spesifiserer kontantstrømmer mellom SPU og datterselskaper presentert som Unotert infrastruktur.

Tabell 7.3 Kontantstrøm unotert infrastruktur

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Innbetaling av renter fra løpende drift	397	162
Innbetaling av utbytte fra løpende drift	355	-
Innbetaling av renter og utbytte fra unotert infrastruktur	752	162
Utbetaling til nye investeringer	-2 939	-
Utbetaling til utvikling av infrastruktureiendelene	-1 071	-
Innbetaling fra løpende drift	755	1 143
Netto kontantstrøm til/fra investeringer i unotert infrastruktur	-3 256	1 143
Netto kontantstrøm unotert infrastruktur	-2 504	1 305
Herav kontantstrøm fra løpende drift	1 507	1 305
Herav kontantstrøm til/fra andre aktiviteter	-4 010	-

Underliggende infrastrukturetselskaper

Datterselskapene knyttet til infrastruktur har investeringer i andre ikke-konsoliderte unoterte selskaper. For ytterligere informasjon, se [note 16 Interesser i andre foretak](#).

Prinsipper for presentasjon

Følgende prinsipper gjelder for de respektive inntekts- og kostnadselementene i datterselskapene presentert i tabell 7.4:

Inntekter fra salg av fornybar energi innregnes på leveringstidspunktet. Netto inntekter fra salg av fornybar energi består i all hovedsak av opptjente inntekter med fradrag for kostnader til drift og vedlikehold av infrastruktureiendelene.

Transaksjonskostnader og avgifter ved kjøp og salg av infrastruktur for fornybar energi påløper som en engangskostnad og resultatføres etter hvert som de påløper.

Tabell 7.4 spesifiserer SPUs andel av netto inntekt generert i de underliggende infrastrukturselskapene som er grunnlaget for Inntekt/kostnad fra unotert infrastruktur presentert i tabell 7.1.

Tabell 7.4 Inntekt fra underliggende infrastrukturselskaper

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Netto inntekter fra salg av fornybar energi	1356	2175
Driftskostnader i heleide datterselskaper ¹	-8	-6
Driftskostnader i felleskontrollert virksomhet	-32	-16
Betalbar skatt	-70	-353
Renteinntekter og -kostnader	26	-
Netto inntekt fra løpende drift	1273	1799
Urealisert gevinst/tap²	-1468	-898
Transaksjonskostnader og avgifter ved kjøp	-62	-4
Netto inntekt underliggende infrastrukturselskaper	-257	897

¹ Driftskostnader i heleide datterselskaper måles mot den øvre kostnadsrammen fra Finansdepartementet, se [note 12 Forvaltningskostnader](#) for mer informasjon.

² Urealisert gevinst/tap presentert i tabell 7.1 inkluderer netto inntekt i de underliggende infrastrukturselskapene som ikke er distribuert tilbake til SPU og vil derfor ikke tilsvare Urealisert gevinst/tap presentert i tabell 7.4.

Tabell 7.5 spesifiserer SPUs andel av eiendeler og forpliktelser i de underliggende infrastrukturselskapene som inngår i Unotert infrastruktur som presentert i tabell 7.2.

Tabell 7.5 Eiendeler og forpliktelser underliggende infrastrukturselskaper

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Infrastruktureiendeler	15 936	13 983
Netto andre eiendeler og forpliktelser ¹	1 657	506
Sum eiendeler og forpliktelser underliggende infrastrukturselskaper	17 593	14 489

¹ Netto andre eiendeler og forpliktelser består av kontanter og skatt samt operasjonelle fordringer og forpliktelser.

SPU Note 8 Måling til virkelig verdi

Regnskapsprinsipp

Alle eiendeler og forpliktelser presentert som Aksjer, Obligasjoner, Unotert eiendom, Unotert infrastruktur, Finansielle derivater, Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse, Innskudd i banker og Avgitt og mottatt kontantsikkerhet er målt til virkelig verdi over resultatet.

Virkelig verdi, som definert i IFRS 13 Måling av virkelig verdi, er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

1. Innledning

Virkelig verdi for majoriteten av eiendeler og gjeld er basert på noterte markedspriser eller observerbare markeddata. Dersom markedet ikke er aktivt, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av standard verdsettelsesmodeller. Måling til virkelig verdi kan være kompleks og kreve skjønnsmessige vurderinger, særlig når observerbare inndata ikke er tilgjengelig. Verdsettelsesrisikoen blir adressert av kontrollrammeverket i Norges Bank Investment Management som er beskrevet i punkt 6 i denne noten.

2. Hierarkiet for virkelig verdi

Alle eiendeler og gjeldsposter som inngår i investeringsporteføljen har blitt inndelt i de tre kategoriene i hierarkiet for virkelig verdi, presentert i tabell 8.1. Inndelingen er basert på observerbarheten til inndataene som benyttes i målingen av virkelig verdi:

- Nivå 1 består av eiendeler som er verdsatt basert på noterte, ikke-justerte priser i aktive markeder. Et aktivt marked er definert som et marked der transaksjoner finner sted med tilstrekkelig hyppighet og volum til å gi løpende prisinformasjon.
- Eiendeler og gjeldsposter klassifisert som nivå 2 verdsettes ved bruk av modeller som benytter direkte eller indirekte observerbare markeddata. Inndata anses som observerbare dersom de er basert på offentlig tilgjengelig markeddata om faktiske hendelser eller transaksjoner.
- Eiendeler klassifisert som nivå 3 verdsettes ved bruk av modeller som i vesentlig grad bruker ikke-observerbare inndata. Inndata anses som ikke-observerbar når det ikke foreligger tilgjengelig markeddata og når inndataen blir utviklet ved hjelp av beste tilgjengelig informasjon om de forutsetningene som markedsdeltakere vil kunne benytte ved prising av eiendelen.

En oversikt over modeller og verdsettelsesmetoder med sine respektive observerbare og ikke-observerbare inndata, kategorisert per type instrument er beskrevet i punkt 4 i denne noten.

Vesentlige estimater

Klassifisering i hierarkiet for virkelig verdi er basert på faste kriterier, hvorav fastsettelse av noen av kriteriene kan kreve bruk av skjønn.

Nivå 3-investeringer består av instrumenter målt til virkelig verdi, men som ikke handles eller prises i et aktivt marked. Virkelig verdi er fastsatt ved bruk av verdsettelsesteknikker som bruker modeller med betydelig bruk av ikke-observerbare inndata. Fastsettelse av forutsetninger som markedsdeltakere vil benytte ved prising av eiendelen eller forpliktelsen når observerbar markedsinformasjon ikke er tilgjengelig, innebærer betydelig utøvelse av skjønn.

Tabell 8.1 Investeringsporteføljen kategorisert per nivå i verdsettelseshierarkiet

Beløp i millioner kroner	Nivå 1		Nivå 2		Nivå 3		Totalt	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
Aksjer	11 033 488	8 556 594	36 286	30 602	1 500	3 206	11 071 274	8 590 402
Statsobligasjoner	2 165 249	1 929 618	429 567	235 987	-	-	2 594 816	2 165 605
Statsrelaterte obligasjoner	340 242	303 108	65 926	78 406	809	334	406 977	381 848
Realrenteobligasjoner	220 652	204 037	62 485	39 404	-	-	283 137	243 441
Selskapsobligasjoner	942 658	740 645	59 628	88 663	2	6	1 002 288	829 314
Pantesikrede obligasjoner	256 012	202 781	26 989	31 837	105	-	283 106	234 618
Sum obligasjoner	3 924 813	3 380 189	644 595	474 297	916	340	4 570 324	3 854 827
Finansielle derivater (eiendeler)	282	429	18 906	20 024	4	45	19 192	20 498
Finansielle derivater (gjeld)	-1 633	-409	-31 422	-39 750	-	-	-33 055	-40 159
Sum finansielle derivater	-1 351	20	-12 516	-19 726	4	45	-13 863	-19 661
Unotert eiendom	-	-	-	-	300 541	329 732	300 541	329 732
Unotert infrastruktur	-	-	-	-	17 593	14 489	17 593	14 489
Annet (eiendeler) ¹	-	-	803 590	519 026	-	-	803 590	519 026
Annet (gjeld) ²	-	-	-984 661	-859 756	-	-	-984 661	-859 756
Markedsverdi investeringsporteføljen³	14 956 950	11 936 803	487 294	144 443	320 554	347 812	15 764 797	12 429 059
Totalt (prosent)	94,9	96,0	3,1	1,2	2,0	2,8	100,0	100,0

¹ Annet (eiendeler) består av balanselinjene Innskudd i banker, Utlån med sikkerhetsstillelse, Avgitt kontantsikkerhet, Uoppgjorte handler (eiendeler), Fordring kildeskatt og Andre eiendeler.

² Annet (gjeld) består av balanselinjene Innlån med sikkerhetsstillelse, Mottatt kontantsikkerhet, Uoppgjorte handler (gjeld) og Annen gjeld.

³ Fra 2023 er Utsatt skatt ikke inkludert som en del av investeringsporteføljen.

Majoriteten av den totale porteføljen er priset basert på observerbare markedspriser. Ved utgangen av 2023 var 98,0 prosent av porteføljen klassifisert som nivå 1 eller 2, som er en marginal økning sammenlignet med årsslutt 2022. Bevegelser mellom nivåene i hierarkiet for virkelig verdi er beskrevet i punkt 3 i denne noten.

Aksjer

Målt som en andel av total verdi var tilnærmet alle aksjer (99,66 prosent) verdsatt basert på offisielle sluttkurs fra børs og klassifisert som nivå 1 ved utgangen av 2023. En mindre andel aksjer (0,33 prosent) var klassifisert som nivå 2 ved årsslutt. Dette er hovedsakelig aksjer hvor handel nylig er suspendert, eller illikvide beholdninger som ikke handles daglig. Andelen av aksjeholdninger som ble verdsatt med betydelig bruk av ikke-observerbare inndata og klassifisert som nivå 3 ved årsslutt var 0,01 prosent. Dette er aksjer som ikke er notert, eller hvor børshandel er suspendert og verdien er justert ned i forhold til siste sluttkurs, basert på selskaps- eller landspesifikke forhold.

Obligasjoner

Majoriteten av obligasjonsbeholdningene har observerbare, bindende markedspriser i aktive markeder og 85,88 prosent av beholdningene var klassifisert som nivå 1 ved utgangen av 2023. Obligasjonsbeholdninger som ikke har et tilstrekkelig antall observerbare markedspriser eller som er priset basert på sammenlignbare likvide obligasjoner er klassifisert som nivå 2. Disse utgjorde 14,10 prosent av obligasjonsbeholdningene ved årsslutt. En ubetydelig andel av beholdningene (0,02 prosent) som ikke hadde observerbare priser var klassifisert som nivå 3 ved årsslutt, da verdsettelsen var basert på betydelig bruk av ikke-observerbare inndata.

Unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi

Alle investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi er klassifisert som nivå 3, da modeller er brukt for å verdsette de underliggende eiendelene og forpliktelsene med utstrakt bruk av ikke-observerbare inndata. Eiendommer og investeringer i unotert infrastruktur er målt til verdien fastsatt av eksterne verdsetterne. Unntaket er nylige

investeringer der kostpris eksklusive transaksjonskostnader normalt er vurdert som det beste anslaget på virkelig verdi, eller tilfeller hvor det finnes indikasjoner på at verdien fastsatt av eksterne verdsettere ikke gjenspeiler virkelig verdi, slik at justering av verdsettelse er berettiget.

Finansielle derivater

Noen aksjederivater (rights og warrants) og kredittbytteavtaler for indekser («CDS indices») som aktivt handles på børs, er klassifisert som nivå 1. Majoriteten av derivater er klassifisert som nivå 2, da verdsettelsen av disse er basert på standard modeller hvor det er benyttet observerbare inndata. Noen få derivater er verdsatt basert på modeller med utstrakt bruk av ikke-observerbare inndata og er klassifisert som nivå 3.

Andre eiendeler og forpliktelser som inngår i investeringsporteføljen er klassifisert som nivå 2.

3. Bevegelser mellom nivåer i hierarkiet

Regnskapsprinsipp

Overføringer mellom nivåer i hierarkiet for virkelig verdi anses å inntreffe ved begynnelsen av rapporteringsperioden.

Reklassifiseringer mellom nivå 1 og nivå 2

Andelen av aksjer klassifisert som nivå 1 var tilnærmet uendret sammenlignet med årsslutt 2022. Det var ingen vesentlige reklassifiseringer av aksjer mellom nivå 1 og nivå 2.

Andelen av obligasjoner klassifisert som nivå 1 ble redusert med 1,8 prosentpoeng sammenlignet med årsslutt 2022, og det var en tilsvarende økning i andelen klassifisert som nivå 2. Hovedårsaken til denne endringen var netto kjøp av statsobligasjoner klassifisert som nivå 2. Det var en netto reklassifisering fra nivå 2 til nivå 1 på 13 milliarder kroner i løpet av året. Denne besto av obligasjoner med en verdi på 64 milliarder kroner som ble reklassifisert fra nivå 2 til nivå 1, hovedsakelig grunnet forbedret prisobserverbarhet på selskapsobligasjoner, motvirket av obligasjoner med en verdi på 51 milliarder kroner som ble reklassifisert fra nivå 1 til nivå 2.

Reklassifiseringer mellom nivå 2 og nivå 3

Andelen av aksjer klassifisert som nivå 3 ble noe redusert sammenlignet med årsslutt 2022, som følge av negativ verdiutvikling på aksjer i dette nivået. Det var ingen vesentlige reklassifiseringer av aksjer mellom nivå 2 og nivå 3. Andelen obligasjoner klassifisert som nivå 3 var tilnærmet uendret sammenlignet med årsslutt 2022. Det var en netto reklassifisering av statsrelaterte obligasjoner fra nivå 2 til nivå 3 i løpet av året på 466 millioner kroner.

Tabell 8.2 Endringer i nivå 3 beholdninger

Beløp i millioner kroner	01.01.2023	Kjøp	Salg	Forfalte og innbetalte	Netto gevinst/ tap	Overført til nivå 3	Overført fra nivå 3	Gevinst/ tap valuta	31.12.2023
Aksjer	3 206	-	-100	-21	-1328	47	-1	-303	1500
Obligasjoner	340	245	-147	-54	45	563	-97	20	916
Finansielle derivater (eiendeler)	45	4	-45	-	-	-	-	-	4
Unotert eiendom ¹	329 732	6 742	-	-	-54 251	-	-	18 318	300 541
Unotert infrastruktur ¹	14 489	3 256	-	-	-1 010	-	-	859	17 593
Totalt	347 812	10 247	-292	-75	-56 544	610	-98	18 894	320 554

Beløp i millioner kroner	01.01.2022	Kjøp	Salg	Forfalte og innbetalte	Netto gevinst/ tap	Overført til nivå 3	Overført fra nivå 3	Gevinst/ tap valuta	31.12.2022
Aksjer	1 349	83	-1 014	310	-28 634	27 678	-152	3 585	3 206
Obligasjoner	7	237	-	-	-20	103	-	13	340
Finansielle derivater (eiendeler)	-	-	-	-	-20	60	-	5	45
Unotert eiendom ¹	310 134	3 930	-	-	-8 369	-	-	24 036	329 732
Unotert infrastruktur ¹	14 287	-1 143	-	-	735	-	-	609	14 489
Totalt	325 777	3 108	-1 014	310	-36 308	27 841	-152	28 248	347 812

¹ Kjøp representerer netto kontantstrøm til investeringer i henholdsvis unotert eiendom og unotert infrastruktur slik det fremkommer i kontantstrømoppstillingen.

Den relative andelen av beholdninger klassifisert som nivå 3 var 2,0 prosent ved utgangen av 2023, en reduksjon fra 2,8 prosent ved årsslutt 2022. SPUs samlede beholdninger i nivå 3 utgjorde 320 554 millioner kroner ved årsslutt 2023, en nedgang på 27 258 millioner kroner sammenlignet med årsslutt 2022. Nedgangen skyldes i hovedsak investeringer i unotert eiendom, som i sin helhet er klassifisert som nivå 3.

Investeringer i unotert eiendom utgjorde 300 541 millioner kroner ved årsslutt, en nedgang på 29 191 millioner kroner fra årsslutt 2022. Nedgangen skyldes i hovedsak urealisert tap, delvis motvirket av valutagevinster og nye investeringer.

4. Verdsattelsesmetoder

Norges Bank Investment Management har definert hierarkier for hvilke priskilder som skal brukes i verdsettelsen. Beholdninger som finnes i referanseindeksene verdsettes normalt i henhold til indeksleverandørenes priser, mens de resterende beholdningene av aksjer og obligasjoner verdsettes nesten utelukkende ved bruk av priser fra andre eksterne leverandører. For aksjer og derivater som handles i aktive markeder (nivå 1) blir sluttkurs benyttet. For obligasjoner som handles i aktive markeder blir hovedsakelig kjøpskurs benyttet. Markedsaktivitet og volum overvåkes ved bruk av flere priskilder som gir tilgang til markedspriser, noterte priser og transaksjoner på måletidspunktet.

I de følgende avsnittene presenteres verdsettelsesteknikkene som blir brukt for instrumenter klassifisert som nivå 2 eller 3 i verdsettelseshierarkiet. Videre beskrives de vesentligste observerbare og ikke-observerbare inndata som blir brukt i verdsettelsesmodellene.

Unotert eiendom (nivå 3)

Virkelig verdi av unotert eiendom er fastsatt basert på summen av de underliggende eiendelene og forpliktelsene som presentert i [note 6 Unotert eiendom](#). Eiendeler og forpliktelser består i det vesentligste av bygninger og ekstern gjeld. Bygninger verdsettes hver rapporteringsdato av eksterne, sertifiserte og uavhengige verdsettelsesspesialister ved bruk av verdsettelsesmodeller. Verdsettelse av eiendomsinvesteringer er av natur avhengige av fremtidsrettede skjønnsmessige forutsetninger. Dette inkluderer estimater for hver individuell eiendomstype, beliggenhet, fremtidige estimerte netto kontantstrømmer og relevante avkastningskrav. Disse forutsetningene representerer i hovedsak ikke-observerbar inndata og Unotert eiendom er derfor klassifisert som nivå 3 i verdsettelseshierarkiet. Forutsetninger som er brukt reflekterer nylig gjennomførte sammenlignbare transaksjoner med tilsvarende beliggenhet og kvalitet.

Verdsettelse av kommersiell eiendom er basert på varianter av neddiskonterte kontantstrømsmodeller.

Avkastningskrav og forutsetninger knyttet til forventede fremtidige kontantstrømmer er de viktigste inndataene i verdsettelsesmodellene. Forventede fremtidige kontantstrømmer påvirkes av endringer i forutsetninger relatert til, men ikke begrenset til:

- Estimert markedsleie og vekst i markedsleie
- Endringer i leieforhold
- Inflasjonsforventning (marked, konsumprisindeks, kostnader osv.)
- Sannsynlighet for reforhandling og mislighold leietakere, ledighetsperiode, samt drifts- og kapitalkostnader

Verdien av eiendelene er estimert ved å diskontere forventede fremtidige kontantstrømmer. Diskonteringsrentene benyttet hensyntar en rekke faktorer tilpasset hver enkelt investering, herunder eiendoms karakteristika, markedsutsikter, sammenlignbare markedstransaksjoner, samt lokale og globale økonomiske forhold. For noen investeringer, i tråd med lokal bransjestandard, benyttes kapitaliseringsmetoden, også kalt den tradisjonelle metoden. Den tradisjonelle metoden kapitaliserer netto inntekt i dag med en kapitaliseringsrente som hensyntar de samme faktorene som nevnt over for forventede fremtidige kontantstrømmer og diskonteringsrente.

Tabell 8.3 gir informasjon om de betydelige ikke-observerbare inndataene benyttet ved målingen av virkelig verdi for investeringer i unotert eiendom.

Tabell 8.3 Ikke-observerbare inndata – Unotert eiendom

Eiendomstype	Virkelig verdi i millioner kroner		Verdsettelsesmetode	Gjennomsnittlig kapitaliseringsrente/ diskonteringsrente i prosent		Gjennomsnittlig årlig markedsleie per kvadratmeter (i kroner)	
	31.12.2023	31.12.2022		31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
Kontor							
Europa	28 291	81 048	Inntektskapitalisering	4,6	3,6	11 191	7 183
Europa	47 864	-	Diskontert kontantstrøm	5,3	-	6 700	-
USA	74 128	89 789	Diskontert kontantstrøm	7,3	6,3	8 152	8 018
Handel							
Europa	13 814	35 104	Inntektskapitalisering	5,1	3,8	17 549	16 791
Europa	18 939	-	Diskontert kontantstrøm	4,9	-	19 895	-
Logistikk							
USA	70 439	79 108	Diskontert kontantstrøm	7,8	6,4	1 770	1 651
Europa	36 946	33 963	Inntektskapitalisering	5,7	5,0	1 093	902
Tokyo							
Kontor/Handel	8 022	8 016	Diskontert kontantstrøm	2,3	2,4	16 428	17 134
Annet	2 097	2 703					
Totalt	300 541	329 732					

Unotert infrastruktur for fornybar energi (nivå 3)

Virkelig verdi av unotert infrastruktur er fastsatt basert på summen av de underliggende eiendelene og forpliktelsene som presentert i [note 7 Unotert infrastruktur for fornybar energi](#). Investeringene er verdsatt av eksterne, uavhengige verdsettelses spesialister ved bruk av spesialtilpassede verdsettelsesmodeller. Verdsettelse av infrastrukturinvesteringer er avhengig av fremtidsrettede skjønsmessige vurderinger. Vurderingene inkluderer viktige forutsetninger og estimater for hver individuelle type eiendel, fremtidig inntektsstrøm og relevante diskonteringsrente. Disse forutsetningene representerer i hovedsak ikke-observerbare inndata og Unotert infrastruktur er derfor klassifisert som nivå 3 i verdsettelseshierarkiet.

Diskonteringsrente og forutsetninger knyttet til forventede fremtidige kontantstrømmer (strømpriser) er de viktigste inndataene i verdsettelsesmodellene. Prognoser på strømpriser blir levert av uavhengige leverandører av energimarkedsprognoser.

Forventede fremtidige kontantstrømmer blir neddiskontert med en diskonteringsrente i verdsettelsesmodeller. Modellene hensyntar estimater på risikopremier både for markedet generelt og for de spesifikke infrastruktureiendelene. I tillegg blir verdiene rimelighetsvurdert mot verdianslag beregnet ved bruk av markedsmultipler (faktorer fra sammenlignbare selskaper) og transaksjonsmultipler (måltall fra nylige, sammenlignbare transaksjoner) før endelig estimat på virkelig verdi fastsettes.

Aksjer (nivå 2 og nivå 3)

Aksjer verdsatt basert på modeller med observerbar inndata er klassifisert som nivå 2 i verdsetteshierarkiet. Disse beholdningene handles ikke i aktive markeder. Verdsettelsesmodellene hensyntar flere typer observerbar inndata som pris på sammenlignbare aksjer, siste prisnotering og volum.

Beholdninger i nivå 3 består av aksjer som ikke er notert samt aksjer som er suspendert fra handel, hvor verdsettelsesmodellene i vesentlig grad benytter ikke-observerbare inndata. For aksjer som er suspendert fra handel er verdien justert ned i forhold til siste sluttkurs fra børs basert på en vurdering av selskaps- og landspesifikke forhold. For aksjer som ikke er notert er det foretatt en justering for likviditetsrisiko. Verdsettelsesmodellene benytter ikke-observerbare inndata som historisk volatilitet, selskapets resultater og analyse av sammenlignbare selskaper og verdipapirer.

Russiske aksjeholdninger utgjør det vesentligste av beholdninger klassifisert som nivå 3 per årsslutt 2023. Handel i russiske verdipapirer er regulert av omfattende sanksjoner. For å estimere den prisen som ville blitt oppnådd for salg av aksjene under gjeldende markedsforhold, ble det foretatt en nedjustering i forhold til siste sluttkurs for disse aksjeholdningene ved årsslutt. Nedjusteringen reflekterer den estimerte rabatten markedsdeltakere ville kreve for å gjenspeile risikoen knyttet til den iboende usikkerheten i kontantstrømmene til aksjeholdningene, samt manglende tilgang til å handle aksjene i markedet. Justeringen i forhold til siste sluttkurs benytter ikke-observerbar inndata og anses som betydelig for virkelig verdi målingen. Alle beholdninger hvor verdien er justert ned i forhold til siste sluttkurs er derfor klassifisert som nivå 3. Ved årsslutt 2023 hadde disse aksjeholdningene en verdi på 1,4 milliarder kroner, sammenlignet med 3 milliarder kroner ved årsslutt 2022.

Obligasjoner (nivå 2 og nivå 3)

Obligasjoner klassifisert som nivå 2 er verdsatt basert på observerbare inndata fra sammenlignbare utstedelser, i tillegg til direkte indikative eller bindende markedskurser. Disse beholdningene består som regel av obligasjoner som er mindre likvide enn de klassifisert som nivå 1, det vil si hvor det ikke er aktivitetsvolum for bindende handler og et lavt aktivitetsvolum for indikative prisnoteringer på måletidspunktet.

Obligasjoner klassifisert som nivå 3 er verdsatt basert på modeller som benytter ikke-observerbare inndata som sannsynlighet for fremtidige kontantstrømmer og differanse mot referansekurver. Disse beholdningene inkluderer misligholdte og illikvide obligasjoner.

Finansielle derivater (nivå 2 og nivå 3)

Valutaderivater, som hovedsakelig består av valutaterminkontrakter, er verdsatt ved bruk av markedsstandardiserte modeller som benytter markedsobserverbar inndata som valutaterminkurser.

Rentederivater, som i all hovedsak består av rentebytteavtaler, er verdsatt ved bruk av markedsstandardiserte modeller som benytter markedsobserverbar inndata som renter fra handlede rentebytteavtaler.

Aksjederivater og kredittderivater er hovedsakelig verdsatt ved bruk av observerbare priser mottatt fra leverandører i henhold til prishierarkiet. I de få tilfeller et aksjederivat ikke handles, benyttes konverteringsfaktor, tegningspris og avtalt fremtidig kjøps- eller salgskurs for å verdsette instrumentene.

5. Sensitivitetsanalyse for nivå 3 beholdninger

Verdsettelse av nivå 3 beholdninger innebærer utøvelse av skjønn for å fastsette forutsetninger som markedsdeltakere vil benytte når observerbar markedsinformasjon ikke er tilgjengelig. I sensitivitetsanalysen for nivå 3 beholdninger vises effekten av å benytte rimelige alternative forutsetninger i verdsettelsen av beholdningene.

Tabell 8.4 Ytterligere spesifikasjon nivå 3 og sensitiviteter

Beløp i millioner kroner	Nøkkel forutsetninger	Endring nøkkelforutsetninger	Spesifikasjon nivå 3 per 31.12.2023	Sensitiviteter 31.12.2023		Endring nøkkelforutsetninger	Spesifikasjon nivå 3 per 31.12.2022	Sensitiviteter 31.12.2022	
				Ufordelaktige endringer	Fordelaktige endringer			Ufordelaktige endringer	Fordelaktige endringer
	Justering for landspesifikke forhold Russland	-	1358	-1358	-	-	2997	-2997	-
	Justering ved suspensjon fra handel	20,0 prosent	142	-28	28	20,0 prosent	209	-42	42
Aksjer			1500	-1386	28		3206	-3039	42
Obligasjoner	Sannsynlighet for fremtidige kontantstrømmer	10,0 prosent	916	-90	90	10,0 prosent	340	-34	34
Finansielle derivater (eiendeler)	Annet		4	-1	1		45	-9	9
	Avkastningskrav	0,25 prosentpoeng		-14 818	16 879	0,20 prosentpoeng		-15 944	17 896
	Markedsleie	2,0 prosent		-5 400	5 419	2,0 prosent		-5 362	5 370
Unotert eiendom			300 541	-20 218	22 298		329 732	-21 306	23 266
	Diskonteringsrente	0,25 prosentpoeng		-424	463	0,25 prosentpoeng		-312	287
	Strømprisprognose	5,0 prosent		-976	1 027	5,0 prosent		-804	780
Unotert infrastruktur			17 593	-1 400	1 490		14 489	-1 116	1 066
Totalt			320 554	-23 095	23 907		347 812	-25 504	24 417

Unotert eiendom

Endring i nøkkelforutsetninger kan ha en vesentlig effekt på verdsettelsen. En rekke nøkkelforutsetninger benyttes, hvor avkastningskrav og markedsleie er de forutsetningene som gir størst utslag i estimat for eiendomsverdiene. I sensitivitetsanalysen illustreres dette ved å benytte andre rimelige alternative forutsetninger for avkastningskrav og markedsleie. Ved utgangen av 2023, anses en endring i avkastningskrav på 0,25 prosentpoeng og en endring i markedsleie på 2 prosent som et rimelig mulighetsområde for alternative forutsetninger. Ved årsslutt 2022 ble en endring i avkastningskrav på 0,20 prosentpoeng og en endring i markedsleie på 2 prosent ansett som et rimelig mulighetsområde for alternative forutsetninger. Endringen i mulighetsområdet for avkastningskrav er hovedsakelig for å hensynta den absolutte økningen i avkastningskravnivå.

Sensitivitetsanalysen er basert på en statistisk relevant populasjon som er representativ for den unoterte eiendomsporteføljen og reflekterer både fordelaktige og ufordelaktige endringer. Under en ufordelaktig endring er det beregnet at en økning i avkastningskrav på 0,25 prosentpoeng og en reduksjon i markedsleie på 2 prosent vil redusere den unoterte eiendomsporteføljens verdi med om lag 20 218 millioner kroner eller 6,7 prosent (6,5 prosent ved årsslutt 2022). Under en fordelaktig endring vil en reduksjon i avkastningskrav på 0,25 prosentpoeng og en økning i markedsleie på

2 prosent øke den unoterte eiendomsporteføljens verdi med om lag 22 298 millioner kroner eller 7,4 prosent (7,1 prosent ved årsslutt 2022). Den isolerte effekten av endringer i avkastningskrav og fremtidig markedsleie er presentert i tabell 8.4.

Endringer utenfor intervallene spesifisert ovenfor anses å være mindre rimelige alternative forutsetninger, men hvis utvalget av alternative forutsetninger skulle utvides, vil verdiendringene være lineære.

Unotert infrastruktur for fornybar energi

Sensitivitetsanalysen for unotert infrastruktur er tilpasset hver enkelt investering. En rekke nøkkelforutsetninger benyttes, hvor diskonteringsrente og fremtidige strømpriser er de forutsetningene som gir størst utslag i estimat for verdi på investeringen. I sensitivitetsanalysen illustreres dette ved å benytte andre rimelige alternative forutsetninger for diskonteringsrente og fremtidige strømpriser.

Aksjer

Virkelig verdi av aksjer klassifisert som nivå 3 er sensitiv for om handel gjenopptas og hvordan markedene har beveget seg fra tidspunktet handelen ble stanset, samt spesifikke faktorer knyttet til landet og det enkelte selskap som handelsrestriksjoner og selskapets økonomiske situasjon.

6. Kontrollmiljø

Kontrollmiljøet for måling til virkelig verdi av finansielle instrumenter og investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur er organisert rundt en formalisert og dokumentert verdsettelsespolicy samt retningslinjer som er støttet opp av arbeids- og kontrollprosedyrer.

Verdsettelsesmiljøet er tilpasset i samsvar med markedsstandarder og etablert praksis for verdifastsettelse. I praksis er dette gjennomført i form av en daglig verdifastsettelse av alle beholdninger, med unntak for investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur hvor verdsettelsene gjøres kvartalsvis. For unotert eiendom gjøres de kvartalsvise verdsettelsene av eksterne verdsettere. For unotert infrastruktur gjøres verdsettelsene av eksterne verdsettere ved utgangen av andre og fjerde kvartal, mens de gjøres av verdsettelsesavdelingen internt ved utgangen av første og tredje kvartal. Prosessene er skalerbare i forhold til markedsendringer og er basert på interne og eksterne dataløsninger.

Alle beholdninger og investeringer er som hovedregel verdsatt av eksterne, uavhengige prisleverandører. Disse er valgt på grunnlag av analyser foretatt av avdelingene som er ansvarlige for verdifastsettelsen.

Prisleverandørene følges opp løpende gjennom regelmessig dialog, kontroller og forespørsler knyttet til priser på enkeltpapirer. For en stor andel av beholdningene er innhentede priser basert på priser som er direkte observerbare i markedet. For beholdninger hvor det ikke er tilstrekkelig likviditet til at verdsettelsen kan baseres på observerbare priser, anvendes modeller. Her benyttes det så langt som mulig observerbare datapunkter, men i noen tilfeller er det grunnet manglende likviditet benyttet ikke-observerbare datapunkter.

På daglig basis er verdifastsettelsen gjenstand for flere kontroller i verdsettelsesavdelingene. Kontrollene er basert på definerte terskler og sensitiviteter, som overvåkes og justeres i overensstemmelse med rådende markedsforhold. Ved månedsslutt for finansielle instrumenter og ved kvartalsslutt for investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur, blir det utført mer omfattende kontroller for å sikre at verdsettelsen representerer virkelig verdi i henhold til IFRS. I denne forbindelse gis det spesiell oppmerksomhet til illikvide finansielle instrumenter samt unoterte investeringer, det vil si investeringer hvor det vurderes at det eksisterer verdsettelsesutfordringer. Illikvide instrumenter identifiseres ved hjelp av sektor og valuta, kredittvurderingsindikatorer, spredning mellom kjøps- og salgskurser og aktivitet i markedet.

Det utarbeides verdsettelsesnotater og rapporter ved hver kvartalsslutt som dokumenterer de utførte kontrollene og som beskriver de største kildene til usikkerhet i verdsettelsene. I forkant av fremleggelse av regnskapsrapporteringen blir dokumentasjonen gjennomgått, større prisings spørsmål behandlet og verdifastsettelsen av porteføljen godkjent i NBIM Ledergruppe Investeringsmøte.

SPU Note 9 Investeringsrisiko

Forvaltningsmandat for SPU

SPU forvaltes av Norges Bank på vegne av Finansdepartementet i henhold til lov om Statens pensjonsfond § 3 annet ledd og mandat for forvaltning av Statens pensjonsfond utland fastsatt av Finansdepartementet.

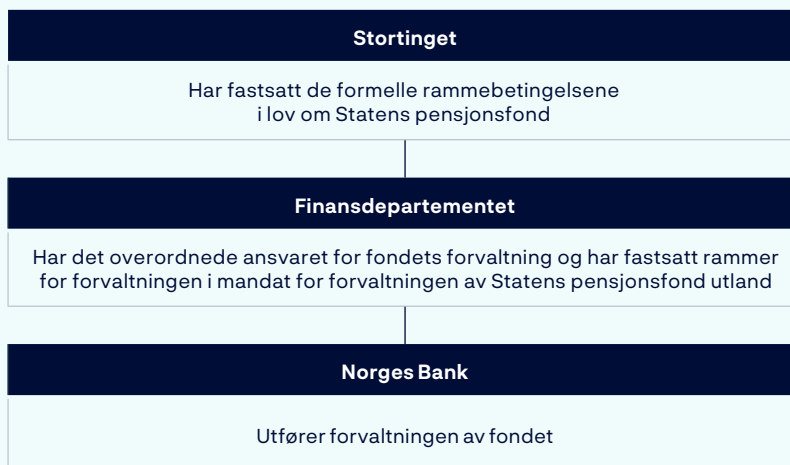
SPU skal søke å oppnå høyest mulig avkastning etter kostnader målt i investeringsporteføljens valutakurv, innenfor de rammer som gjelder for forvaltningen. Finansdepartementets strategiske referanseindeks er fordelt på to aktivaklasser, aksjer og obligasjoner, med en allokering på 70 prosent til aksjer og 30 prosent til obligasjoner.

Referanseindeksen for aksjer er satt sammen etter markedsverdien for aksjene i de land som inngår i indeksen. Referanseindeksen for obligasjoner angir en fast fordeling mellom statsobligasjoner og selskapsobligasjoner, hvor statsdelindeksen har en vekt på 70 prosent og selskapsdelindeksen har en vekt på 30 prosent. Valutafordelingen følger av disse vektingsprinsippene.

Investeringene i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi er ikke definert av fondets referanseindeks. Forvaltningsmandatet setter en maksimal allokering til unotert eiendom på 7 prosent av investeringsporteføljen. Investeringer i unotert infrastruktur kan utgjøre inntil 2 prosent av investeringsporteføljen. Fondets allokering til unotert eiendom og unotert infrastruktur er videre regulert gjennom investeringsmandatet fastsatt av Norges Banks hovedstyre. Det er opp til Norges Bank å bestemme allokeringen til unotert eiendom og unotert infrastruktur, innenfor rammer gitt i forvaltningsmandatet, og hvordan den skal finansieres.

Fondet kan ikke investere i verdipapirer utstedt av norske foretak, verdipapirer utstedt i norske kroner, eller fast eiendom og infrastruktur lokalisert i Norge. Fondet kan heller ikke investere i selskaper som er utelukket etter bestemmelsene i retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU.

Figur 9.1 Forvaltningsmandat for SPU

Norges Banks styringsstruktur

Hovedstyret i Norges Bank har delegert ansvaret for forvaltningen av SPU til leder for bankens område for kapitalforvaltning, Norges Bank Investment Management.

Leder i Norges Bank Investment Management er gitt fullmakter i form av en stillingsbeskrivelse og et investeringsmandat. Hovedstyret har vedtatt prinsipper for blant annet risikostyring, ansvarlige investeringer og godtgjøring til ansatte i Norges Bank Investment Management. Internasjonalt anerkjente standarder legges til grunn innen verddivurdering og avkastningsmåling, samt styring, måling og kontroll av risiko. Rapportering til hovedstyret gjøres månedlig og mer utfyllende kvartalsvis. Sentralbanksjefen og hovedstyret gjøres oppmerksom på spesielle hendelser eller vesentlige forhold uten opphold.

I Norges Bank Investment Management er investeringsansvaret delegert videre gjennom investeringsmandater. Ansvar for prosesser og personale er delegert gjennom stillingsbeskrivelser, mens krav til prosesser er detaljert gjennom reglement og retningslinjer. Sammensetningen av ledergruppen og delegeringen av myndighet skal sikre ansvarsdeling mellom investeringsområdene, verdipapirhandel, drift, risikostyring og etterlevelse og kontroll.

Figur 9.2 Norges Banks styringsstruktur

NBIM Ledergruppe Investeringsmøte komplementerer delegeringen blant annet ved å gi råd om styring av investeringsrisiko og investeringsuniverset til porteføljen.

Krav til intern risikorapportering er gitt av leder i Norges Bank Investment Management i stillingsbeskrivelser innenfor risikoområdet. Rapportering til leder gjøres daglig, ukentlig og månedlig. Leder skal gjøres oppmerksom på spesielle hendelser eller alvorlige avvik fra investeringsmandatet uten opphold.

Rammeverk for investeringsrisiko

I forvaltningsmandatet for SPU er det gitt flere rammer og begrensninger for den kombinerte aksje- og obligasjonsaktivaklassen, samt innen hver aktivaklasse. Investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi er omhandlet i investeringsmandatet med egne rammer for forvaltningen. Rammene understøtter hvordan en diversifisert eksponering mot unotert eiendom og unotert infrastruktur skal etableres og forvaltes.

Deling av roller og ansvar er et grunnprinsipp i utforming av prosesser i Norges Bank Investment Management. Endringer av investeringsmandater, porteføljehierarkiet og nye motparter følges opp og krever godkjenning av Chief Risk Officer (CRO), eller den CRO har bemyndiget.

Hovedstyrets prinsipper for risikostyring er videre detaljert gjennom reglement og retningslinjer. Ansvar for effektive prosesser knyttet til risikostyring er delegert til CRO og Chief Corporate Governance & Compliance Officer.

Risikostyring er definert som styring av markedsrisiko, kredittrisiko, motpartsrisiko, operasjonell risiko og risiko relatert til miljømessige, sosiale og styringsmessige faktorer. De tre førstnevnte er definert som investeringsrisiko. I Norges Bank Investment Management har investeringsområdet ansvar for å styre risiko i porteføljen og i det enkelte mandat, mens risikostyringsområdene på uavhengig basis måler, styrer og rapporterer investeringsrisiko på tvers av porteføljen, på aktivaklassenivå og andre nivåer som reflekterer investeringsprosessen. For unotert eiendom og unotert infrastruktur er det krav til særskilte risikovurderinger i forkant av investeringer.

Tabell 9.1 Investeringsrisiko

Type	Markedsrisiko	Kredittrisiko	Motpartsrisiko
Definisjon	Risiko for tap eller endring i markedsverdi for porteføljen eller deler av denne på grunn av endring i variabler i finansmarkedene, eiendoms- og infrastrukturverdier	Risiko for tap som følge av at en utsteder av obligasjoner ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser	Risiko for tap knyttet til at en motpart går konkurs eller på annen måte ikke oppfyller sine forpliktelser
Hoved-dimensjoner	Målt både absolutt og relativt til referanseindeksen - Konsentrasjonsrisiko - Volatilitet og samvariasjonsrisiko - Systematisk faktorrisiko - Likviditetsrisiko	Målt på enkeltutstedernivå og porteføljenivå - Sannsynlighet for mislighold - Tap ved mislighold - Samvariasjon mellom instrumenter og utstedere hensyntas på porteføljenivå	Målt risikoeksponering per type posisjon - Verdipapirutlån - Usikrede bankinnskudd og verdipapirer - Derivater inklusive valutakontrakter - Gjengkjøps- og gjensalgavtaler - Oppgjørsrisiko på motpart og transaksjoner med lang oppgjørstid

Investeringsrisiko – markedsrisiko

Norges Bank Investment Management definerer markedsrisiko som risiko for tap eller endring i markedsverdi for porteføljen eller deler av denne på grunn av endring i variabler i finansmarkedene, samt eiendoms- og infrastrukturverdier. Markedsrisiko for investeringsporteføljen, både absolutt og relativt til referanseindeksen, måles etter dimensjonene konsentrasjon, volatilitet og samvariasjonsrisiko, systematisk faktorrisiko og likviditetsrisiko. For unotert eiendom omfatter dette måling av andel eiendom under utvikling, utleiegrad, leietakerkonsentrasjon og geografisk konsentrasjon. For unotert infrastruktur omfatter dette blant annet eksponering mot ulike sektorer, måling av andel inntekter fra myndighetssubsidier, utviklingseksponering og geografisk konsentrasjon. Markedsrisiko tas aktivt for å generere avkastning i tråd med mål i investeringsmandatene.

Investeringsrisiko – kredittrisiko

Norges Bank Investment Management definerer kredittrisiko som risiko for tap som følge av at en utsteder av obligasjoner ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser. Kredittrisiko blir målt både knyttet til enkeltutstedere der risikomålet tar hensyn til sannsynlighet for mislighold og tap ved mislighold, og kredittrisiko på porteføljenivå der risikomålet tar hensyn til samvariasjon mellom instrumenter og utstedere. Kredittrisiko tas aktivt for å generere avkastning i tråd med mål i investeringsmandatene.

Investeringsrisiko – motpartsrisiko

Norges Bank Investment Management definerer motpartsrisiko som risiko for tap knyttet til at en motpart går konkurs eller på annen måte ikke oppfyller sine forpliktelser. Motparter er nødvendige for å sikre effektiv likviditetsstyring og effektiv handel og styring av markeds- og kredittrisiko. Motpartsrisiko oppstår også ved utlån av verdipapirer og i forbindelse med forvaltningen av aksje- og obligasjonsporteføljen samt eiendoms- og infrastrukturporteføljene. Motpartsrisiko kontrolleres og begrenses i så stor grad som mulig, gitt investeringsstrategien.

Risikostyringsprosessen

Norges Bank Investment Management benytter flere målemetoder, prosesser og systemer for å kontrollere investeringsrisiko. Robuste og anerkjente risikostyringsystemer og -prosesser komplementeres av internt utviklede målemetoder og prosesser.

Markedsrisiko

Norges Bank Investment Management måler markedsrisiko både for den faktiske porteføljen og den relative markedsrisikoen for plasseringer for SPU.

Kontinuerlig overvåkning, måling og vurdering av markedsrisiko gjøres langs flere risikodimensjoner, og ved bruk av flere metoder og angrepsvinkler. Ved å kombinere forskjellige og utfyllende risikomål får man økt innsikt i risikoprofilen til plasseringene for SPU.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsanalyse er et supplement til statistisk risikoberegning ved å beskrive konsentrasjonen til en enkelt eksponering eller en gruppe med eksponeringer. Mer konsentrerte porteføljer har en tendens til å bidra med mindre diversifisering. Konsentrasjonen måles over ulike dimensjoner avhengig av aktivaklasse, inkludert land-, valuta-, sektor-, utsteder- og selskapseksponering.

Porteføljen er investert på tvers av flere aktivaklasser, land og valutaer, som vist i tabell 9.2.

Tabell 9.2 Fordeling per aktivaklasse, land og valuta

Aktivaklasse	Markedsverdi i prosent per land og valuta ¹				Markedsverdi per aktivaklasse i prosent		Markedsverdi per aktivaklasse i millioner kroner	
	Marked	31.12.2023	Marked	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
Aksjer	Utviklet	89,8	Utviklet	89,1				
	USA	48,8	USA	44,7				
	Japan	7,2	Japan	7,3				
	Storbritannia	6,1	Storbritannia	7,0				
	Frankrike	4,3	Frankrike	4,8				
	Sveits	4,1	Sveits	4,5				
	Sum andre	19,4	Sum andre	20,8				
	Fremvoksende	10,2	Fremvoksende	10,9				
	Kina	3,1	Kina	3,8				
	India	2,2	India	2,0				
	Taiwan	2,1	Taiwan	2,0				
	Brasil	0,6	Brasil	0,5				
	Mexico	0,4	Sør-Afrika	0,4				
	Sum andre	1,9	Sum andre	2,2				
Sum aksjer					70,88	69,77	11 742 263	8 672 186
Obligasjoner	Utviklet	99,8	Utviklet	99,7				
	Amerikanske dollar	51,2	Amerikanske dollar	50,2				
	Euro	28,2	Euro	28,1				
	Japanske yen	6,9	Japanske yen	8,0				
	Britiske pund	5,0	Britiske pund	4,5				
	Kanadiske dollar	3,9	Kanadiske dollar	3,8				
	Sum andre	4,6	Sum andre	5,1				
	Fremvoksende²	0,2	Fremvoksende²	0,3				
Sum obligasjoner					27,10	27,45	4 271 746	3 412 044
Unotert eiendom	USA	48,6	USA	51,8				
	Storbritannia	18,7	Frankrike	16,5				
	Frankrike	15,7	Storbritannia	16,4				
	Tyskland	5,3	Tyskland	5,0				
	Sveits	3,6	Sveits	3,4				
	Sum andre	8,0	Sum andre	7,0				
Sum unotert eiendom					1,91	2,66	301 128	330 300
Sum unotert infrastruktur					0,11	0,12	17 660	14 530
Markedsverdi investeringsporteføljen							15 764 797	12 429 059

¹ Markedsverdi i prosent per land og valuta inkluderer derivater og kontanter. Fra og med 2023 er fondets markedsverdi presentert før fordring forvaltningsgodtgjøring og utsatt skatt. Frem til og med 2022, var fondets markedsverdi presentert før fordring forvaltningsgodtgjøring.

² Andelen av obligasjonsporteføljen i individuelle fremvoksende markeds valuta er uvesentlig.

Ved utgangen av 2023 var aksjeandelen i fondet 70,9 prosent, opp fra 69,8 prosent ved årsslutt 2022. Obligasjonsporteføljens andel av fondet var 27,1 prosent, ned fra 27,5 prosent ved årsslutt 2022. Unotert eiendom utgjorde 1,9 prosent av fondet ved årsslutt, mot 2,7 prosent ved årsslutt 2022. Unotert infrastruktur utgjorde 0,1 prosent av fondet ved årsslutt, som var på samme nivå som ved årsslutt 2022.

For aksjeinvesteringene måles konsentrasjon i porteføljen videre blant annet fordelt på sektor. Tabell 9.3 viser sektorfordelingen for aktivaklassen aksjer.

Tabell 9.3 Fordeling av aksjeinvesteringene per sektor¹, prosent

Sektor	31.12.2023	31.12.2022
Teknologi	22,3	17,5
Finans	15,0	15,8
Varige konsumvarer	14,1	13,3
Industri	13,1	13,1
Helse	11,1	12,7
Konsumvarer	5,6	6,6
Eiendom	5,5	5,5
Materialer	4,0	4,4
Energi	3,7	4,4
Telekommunikasjon	3,3	3,1
Kraft- og vannforsyning	2,4	2,7

¹ Summerer seg ikke til 100 prosent fordi kontanter og derivater ikke er inkludert.

SPU har betydelige investeringer i obligasjoner utstedt av stater. Tabell 9.4 viser de største beholdningene av obligasjoner utstedt av stater. Disse inkluderer statsobligasjoner utstedt i egen valuta og fremmed valuta, samt realrenteobligasjoner i egen valuta.

Tabell 9.4 Største beholdninger innenfor segmentet obligasjoner utstedt av stater

Beløp i millioner kroner	Markedsverdi 31.12.2023	Beløp i millioner kroner	Markedsverdi 31.12.2022
USA	1 344 708	USA	1 022 086
Japan	362 637	Japan	475 342
Singapore	225 902	Tyskland	171 336
Tyskland	201 925	Singapore	155 332
Storbritannia	152 941	Storbritannia	106 701
Canada	85 209	Frankrike	73 898
Frankrike	79 170	Canada	64 837
Italia	60 385	Italia	63 415
Nederland	52 858	Australia	44 187
Spania	49 664	Spania	31 959

Porteføljen er også investert i selskaper som utsteder både aksjer og obligasjoner. Tabell 9.5 viser porteføljens største beholdninger av utstedere utenom nasjonalstater, inkludert både obligasjonsbeholdninger og aksjebeholdninger. Obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av finansinstitusjoner samt gjeld utstedt av andre underliggende selskaper er inkludert i obligasjonskolonnen.

Tabell 9.5 Største beholdninger utenom stat, både aksjer og obligasjoner

Beløp i millioner kroner, 31.12.2023	Sektor	Aksjer	Obligasjoner	Totalt
Microsoft Corp	Teknologi	358 388	1 717	360 105
Apple Inc	Teknologi	337 297	5 631	342 929
Alphabet Inc	Teknologi	195 493	1 948	197 440
Amazon.com Inc	Varige konsumvarer	177 283	6 596	183 879
NVIDIA Corp	Teknologi	145 855	3 230	149 085
Meta Platforms Inc	Teknologi	113 120	4 198	117 318
Nestlé SA	Konsumvarer	91 221	1 527	92 747
Taiwan Semiconductor Manufacturing Co Ltd	Teknologi	89 218	-	89 218
Novo Nordisk A/S	Helse	88 694	-	88 694
JPMorgan Chase & Co	Finans	59 877	22 686	82 563

Beløp i millioner kroner, 31.12.2022	Sektor	Aksjer	Obligasjoner	Totalt
Apple Inc	Teknologi	209 674	9 662	219 336
Microsoft Corp	Teknologi	199 878	1 581	201 459
Alphabet Inc	Teknologi	110 219	1 717	111 936
Nestlé SA	Konsumvarer	88 149	1 994	90 143
Amazon.com Inc	Varige konsumvarer	80 207	9 260	89 466
Roche Holding AG	Helse	62 055	1 498	63 554
Shell PLC	Energi	60 710	272	60 982
Taiwan Semiconductor Manufacturing Co Ltd	Teknologi	60 040	-	60 040
Bank of America Corp	Finans	33 303	25 468	58 771
Berkshire Hathaway Inc	Finans	51 834	6 169	58 003

Tabell 9.6 viser sektorfordelingen for aktivklassen unotert eiendom.

Tabell 9.6 Fordeling av unoterte eiendomsinvesteringer per sektor, prosent

Sektor	31.12.2023	31.12.2022
Kontor	52,0	53,7
Handel	11,9	11,7
Logistikk	35,7	34,2
Annet	0,4	0,4
Totalt	100,0	100,0

Volatilitet og samvariasjonsrisiko

Norges Bank Investment Management benytter modeller for å kvantifisere risiko for svingninger i verdi knyttet til hele eller deler av porteføljen. Volatilitet er et standard risikomål basert på det statistiske målet standardavvik, som hensyntar samvariasjon mellom porteføljens ulike investeringer. Forventet volatilitet er definert som ett standardavvik. Risikomålet gir et estimat på hvor mye man kan forvente at porteføljens verdi endres eller svinger i løpet av et år basert på markedsforhold over de siste tre årene. I to av tre år forventes porteføljens avkastning å ligge innenfor den negative og positive verdien til måltallet. Forventet volatilitet kan uttrykkes i form av porteføljens absolutte eller relative risiko. Norges Bank Investment Management benytter samme modell både for porteføljens risiko og relativ volatilitet.

Alle fondets investeringer er inkludert i beregning av forventet relativ volatilitet, og måles mot fondets referanseindeks bestående av globale aksje- og verdipapirindekser.

Modellering av unoterte investeringer er utfordrende på grunn av få eller ingen historiske priser. For investeringer i unotert eiendom kartlegges eksponeringen til en gruppe relevante risikofaktorer i modellrammeverket til MSCI sin Barra Private Real Estate 2 (PRE2) modell. Disse bestemmes av nøkkelattributter som beliggenhet og eiendomstype. Modellen bruker tidsserier for verditakster og faktiske transaksjoner som utgangspunkt, men inkluderer også noterte eiendomsaksjer for å etablere representative tidsserier med daglig frekvens. For investeringer i unotert infrastruktur tas det utgangspunkt i en kombinasjon av tidsserier tilgjengelige i eksisterende rammeverk for børsnoterte markeder. Eksponeringer mot generiske noterte risikofaktorer kartlegges for hvert prosjekt basert på attributter som andel av kontraktspriser, prosjektlevetid, fase av prosjektet, sektor, land og kvaliteten på motparter.

MSCI sin risikomodel bruker så de kartlagte faktorene for unoterte investeringer på samme måte som ordinære aksje- og renterisikofaktorer for å beregne forventet absolutt og relativ volatilitet, samt forventet ekstremavviksrisiko for fondets investeringer.

Beregning av forventet volatilitet

Forventet volatilitet til porteføljen, og relativ til dens referanseindeks, estimeres ved bruk av en parametriske beregningsmetode basert på dagens investeringer. Modellen vekter ukentlige avkastningsdata likt over en estimeringsperiode på tre år.

Tabell 9.7 og 9.8 presenterer risiko både i form av porteføljens absolutte risiko og i form av den relative risikoen.

Tabell 9.7 Porteføljens risiko, forventet volatilitet, prosent

	Forventet volatilitet, faktisk portefølje							
	31.12.2023	Min 2023	Maks 2023	Snitt 2023	31.12.2022	Min 2022	Maks 2022	Snitt 2022
Porteføljen	10,3	8,7	10,8	9,7	10,1	9,6	10,4	10,1
Aksjer	12,5	11,3	15,0	12,4	14,2	13,8	14,4	14,2
Obligasjoner	10,8	9,8	11,2	10,4	11,1	10,0	11,1	10,7
Unotert eiendom	12,9	11,8	12,9	12,4	12,1	11,7	12,4	12,0
Unotert infrastruktur	34,0	14,9	40,0	32,1	14,9	8,9	14,9	11,7

Tabell 9.8 Relativ risiko målt mot referanseindeksene til fondet, forventet relativ volatilitet, basispunkter

	Forventet relativ volatilitet							
	31.12.2023	Min 2023	Maks 2023	Snitt 2023	31.12.2022	Min 2022	Maks 2022	Snitt 2022
Porteføljen	34	33	41	36	39	39	53	45

Risiko målt ved forventet volatilitet viser en forventet årlig verdisvingning i fondet på 10,3 prosent, eller om lag 1 620 milliarder kroner, ved utgangen av 2023, mot 10,1 prosent ved årsslutt 2022. Aksjeinvesteringenes forventede volatilitet var 12,5 prosent ved årsslutt, ned fra 14,2 prosent ved utgangen av 2022, mens renteinvesteringenes forventede volatilitet var 10,8 prosent, ned fra 11,1 prosent ved årsslutt 2022.

Forvaltningsmandatet angir at forventet relativ volatilitet for fondet ikke skal overstige 1,25 prosentpoeng. Målingen av risiko og oppfølgingen av rammen blir gjort basert på risikomodellen beskrevet ovenfor. Fondets forventede relative volatilitet var 34 basispunkter ved utgangen av året, ned fra 39 basispunkter ved årsslutt 2022. Nedgangen i fondets forventede relative volatilitet i 2023 skyldes hovedsakelig en redusert forventet relativ volatilitet fra eiendomsinvesteringene.

I tillegg til bruk av nevnte modell, brukes andre risikomodeller som i større grad hensyntar den siste tids markedsdynamikk og modeller som måler halerisiko.

Forventet ekstremavviksrisiko er et halerisikomål som måler forventet tap i ekstreme markedssituasjoner. Ekstremavviksrisikomålet anvendt på relative avkastninger gir et estimat på den forventede årlige mindreavkastningen mot referanseindeksen for et gitt konfidensnivå. Ved bruk av historiske simuleringer beregnes relative avkastninger på dagens portefølje mot referanseindeks på ukentlig basis over perioden fra og med januar 2007 til utløpet av siste regnskapsperiode. Ekstremavviksrisikoen ved 97,5 prosent konfidensnivå er da gitt ved den annualiserte gjennomsnittlige relative avkastningen målt i valutakurven for de 2,5 prosent verste ukene.

Hovedstyret har fastsatt at fondet skal forvaltes slik at den årlige ekstremavviksrisikoen målt mot referanseindeksen ikke overstiger 3,75 prosentpoeng. Ekstremavviksrisikoen blir målt og fulgt opp basert på risikomodellen beskrevet ovenfor. Ved utgangen av året var ekstremavviksrisikoen 1,08 prosentpoeng, sammenlignet med 1,22 prosentpoeng ved årsslutt 2022.

Beregning av forventet ekstremavviksrisiko

Forventet ekstremavviksrisiko for porteføljen målt mot dens referanseindeks estimeres ved historiske simuleringer basert på dagens investeringer. Modellen vekter ukentlige avkastninger likt over en periode fra og med januar 2007 til utløpet av siste regnskapsperiode, for at måltallet skal kunne fange opp ekstreme markedsbevegelser. Et konfidensnivå på 97,5 prosent legges til grunn for beregningene.

Styrker og svakheter

Styrken ved denne typen risikomodeller er at man kan estimere risiko knyttet til en portefølje på tvers av forskjellige aktivaklasser, markeder, valutaer, verdipapirbeholdninger og derivater, og uttrykke risikoen gjennom ett enkelt tall som hensyntar samvariasjon mellom de forskjellige aktivaklassene, verdipapirene og risikofaktorene, samt fange opp avvik fra normalfordeling.

De modellbaserte risikoestimatene bruker historiske sammenhenger i markedene og er forventet å ha gode prognoseevner i markeder uten nevneverdige endringer i volatiliteter og samvariasjon. Estimaten er mindre pålitelige i perioder med vesentlige endringer i volatiliteter og samvariasjon. Beregnet volatilitet gir et punkt estimat på risiko, og sier lite om den samlede risikoprofilen og eventuell halerisiko. Annualisering innebærer at det antas at volatilitet og porteføljesammensetning er konstant over tid. For å veie opp for disse svakhetene benyttes komplementære modeller og metoder, som stresstester samt analyse av konsentrasjonsrisiko og realisert avkastning.

Etterprøving av modeller

Risikomodeller brukt til å estimere og kontrollere investeringsrisiko blir jevnlig vurdert og etterprøvd for evne til å estimere risiko. Investeringsporteføljen og investeringsuniversets spesielle karakteristikk, samt SPUs lange investeringshorisont blir hensyntatt i vurderingene av modellene.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som følge av at utstedere av renteinstrumenter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser. Renteinstrumenter i porteføljens referanseindeks er alle kredittvurdert til å inneha lav kredittrisiko av ett av de store kredittvurderingsbyråene. Investeringer i obligasjoner gjøres basert på egne vurderinger med hensyn til forventet avkastning og risikoprofil.

Tabell 9.9 Obligasjonsporteføljen fordelt etter kredittvurdering

Beløp i millioner kroner, 31.12.2023	AAA	AA	A	BBB	Lavere vurdering	Totalt
Statsobligasjoner	612 472	1 456 325	406 747	80 433	36 233	2 592 210
Statsrelaterte obligasjoner	198 601	149 019	34 615	22 373	2 369	406 977
Realrenteobligasjoner	48 794	193 647	24 943	15 752	-	283 137
Selskapsobligasjoner	8 977	66 905	460 349	455 568	10 487	1 002 288
Pantesikrede obligasjoner	239 362	41 931	1 812	-	-	283 106
Sum obligasjoner¹	1 108 207	1 907 827	928 467	574 127	49 090	4 567 718

Beløp i millioner kroner, 31.12.2022	AAA	AA	A	BBB	Lavere vurdering	Totalt
Statsobligasjoner	1 365 320	192 142	509 240	75 988	22 914	2 165 605
Statsrelaterte obligasjoner	173 893	136 251	51 670	18 168	1 867	381 848
Realrenteobligasjoner	154 708	58 278	14 368	16 087	-	243 441
Selskapsobligasjoner	7 761	61 407	366 585	383 325	10 236	829 314
Pantesikrede obligasjoner	198 124	34 817	1 677	-	-	234 618
Sum obligasjoner	1 899 805	482 896	943 540	493 569	35 018	3 854 827

¹ Ved årsslutt 2023 var obligasjoner mottatt som sikkerhet med en verdi på 2,6 milliarder kroner solgt. Disse obligasjonene er presentert i balansen som en forpliktelse under Innlån med sikkerhetsstillelse.

Markedsverdien av obligasjonsporteføljen økte til totalt 4 568 milliarder kroner ved årsslutt 2023, fra 3 855 milliarder kroner ved utgangen av 2022. Andelen av investeringer i selskapsobligasjoner økte med 0,4 prosentpoeng i løpet av året, til 21,9 prosent av obligasjonsporteføljen ved utgangen av 2023. Statsobligasjoner, inkludert realrenteobligasjoner, utgjorde 62,9 prosent av obligasjonsporteføljen ved årsslutt, en økning på 0,4 prosentpoeng sammenlignet med årsslutt 2022.

Andelen av obligasjonsporteføljen kategorisert med kredittvurdering AAA ble redusert med 25,0 prosentpoeng i løpet av året til 24,3 prosent ved årsslutt 2023. Nedgangen skyldes hovedsakelig at USA ble nedgradert til AA fra AAA-kategorien. Dette førte til at AA kategorien økte til 41,8 prosent av obligasjonsporteføljen ved årsslutt 2023, fra 12,5 prosent ved årsslutt 2022. Andelen av obligasjonsporteføljen kategorisert med kredittvurdering BBB ble redusert med 0,2 prosentpoeng sammenlignet med årsslutt 2022, til 12,6 prosent ved årsslutt 2023.

Andelen av obligasjonsporteføljen i kategorien Lavere vurdering økte til 1,1 prosent av obligasjonsporteføljen ved utgangen av 2023, fra 0,9 prosent ved årsslutt 2022. Dette skyldes i hovedsak at beholdningen av brasilianske statsobligasjoner i kategorien Lavere vurdering økte. Misligholdte obligasjoner hadde en markedsverdi på 23 millioner kroner ved årsslutt 2023, sammenlignet med 27 millioner kroner ved årsslutt 2022. Misligholdte obligasjoner er gruppert under Lavere vurdering.

Tabell 9.10 Obligasjonsporteføljen fordelt på kredittvurdering og valuta, i prosent

31.12.2023	AAA	AA	A	BBB	Lavere vurdering	Totalt
Amerikanske dollar	0,8	31,3	7,1	6,9	0,1	46,1
Euro	11,7	5,1	4,2	4,0	0,1	25,1
Japanske yen	-	-	8,0	-	-	8,0
Singapore dollar	4,9	-	-	-	-	4,9
Kanadiske dollar	3,1	0,8	0,5	-	-	4,7
Andre valutaer	3,7	4,6	0,5	1,4	0,8	11,1
Totalt	24,3	41,8	20,3	12,6	1,1	100,0

31.12.2022	AAA	AA	A	BBB	Lavere vurdering	Totalt
Amerikanske dollar	27,5	2,1	7,1	7,1	0,2	44,0
Euro	10,9	5,6	3,5	4,2	0,1	24,4
Japanske yen	-	-	12,8	-	-	12,8
Kanadiske dollar	2,9	0,7	0,3	0,2	-	4,1
Singapore dollar	4,0	-	-	-	-	4,0
Andre valutaer	3,9	4,0	0,7	1,4	0,6	10,7
Totalt	49,3	12,5	24,5	12,8	0,9	100,0

Ved årsslutt 2023 var det investert i kjøpt kredittbytteavtaler med nominell verdi 52,3 milliarder kroner, en liten reduksjon fra 53,3 milliarder kroner ved årsslutt 2022. 29 prosent av disse var gjort i kategorien hvor underliggende utstedere har en lav kredittvurdering. Det var ikke solgt kredittbytteavtaler ved årsslutt 2023. Se tabell 5.3 i [note 5 Beholdninger av aksjer, obligasjoner og finansielle derivater](#) for ytterligere informasjon. Ved investering i kjøpt kredittbytteavtaler reduseres kredittrisikoen i obligasjonsporteføljen når det er investert i de samme underliggende obligasjonene i porteføljen som i kredittbytteavtalene. Ved årsslutt 2023 ble kredittrisikoksponeeringen redusert med 23,7 milliarder kroner som følge av kjøpt kredittbytteavtaler, sammenlignet med en reduksjon på 28,5 milliarder kroner ved årsslutt 2022.

I tillegg til kredittvurderinger fra kredittvurderingsbyråer, komplementeres måling av kredittrisiko med to kredittrisikomodeller, hvorav den ene er basert på kredittvurderinger og den andre er basert på observerbare kredittpåslag. Begge disse metodene tar også hensyn til samvariasjon og forventet verdi av obligasjonene i en konkurssituasjon. Modellene hensyntar også kredittbytteavtaler og disse reduserer eller øker kredittrisikoen basert på om det er kjøpt eller solgt kredittrisiko. Modellene benyttes til risikomåling og overvåkning av kredittrisiko i renteporteføljen. Obligasjonsporteføljens kredittkvalitet ble totalt sett noe forverret i løpet av året.

Motpartsrisiko

Motparter er nødvendige for å handle i markedene og for å sikre effektiv styring av likviditets-, markeds- og kredittrisiko. Motpartsrisikoksponeering er knyttet til handel i derivater og valutakontrakter, verdipapirutlån og gjenkjøps- og gjensalgavtaler. Motpartsrisiko oppstår også i forbindelse med usikrede bankinnskudd og i forbindelse med den daglige likviditetsstyringen i fondet, samt kjøp og salg av uotert eiendom og uotert infrastruktur. Det er videre eksponering for motpartsrisiko knyttet til motparter i de internasjonale oppgjørs- og depotsystemene der transaksjoner gjøres opp. Dette kan forekomme både ved valutahandel og ved kjøp og salg av verdipapirer. Oppgjørsrisiko og eksponering fra handler med lang oppgjørstid defineres også som motpartsrisiko.

Flere motparter benyttes for å redusere konsentrasjon og det er satt strenge krav til motpartenes kredittkvalitet. Krav til kredittverdighet er generelt høyere for motparter til usikrede bankinnskudd enn der det stilles sikkerhet. Endringer i motparters kredittkvalitet følges opp løpende.

For å redusere motpartsrisiko benyttes motregningsavtaler for handler i ikke-børsnoterte derivater, valutakontrakter samt gjenkjøps- og gjensalgavtaler. Mange derivater er i tillegg avregnet, slik at motpartsrisikoen hovedsakelig er mot sentral motpart i stedet for mot banker. Ytterligere reduksjon av motpartsrisiko sikres ved krav om sikkerhetsstillelse for positiv markedsverdi av nettoposisjonen mot motparten. For instrumenter hvor det stilles sikkerhet er det satt minimumskrav, blant annet til sikkerhetens kredittkvalitet, løpetid og konsentrasjon. Avtaler om motregning og sikkerhetsstillelse er inngått for samtlige motparter godkjent for denne type handler.

Det blir også stilt krav til hvordan eiendoms- og infrastrukturtransaksjoner skal gjennomføres slik at motpartsrisikoen er akseptabel. Motpartsrisikoen som oppstår i kjøpsprosessen, blir analysert i forkant av at transaksjonen gjennomføres og krever godkjennelse av CRO. For 2023 ble 8 eiendomstransaksjoner analysert og godkjent av CRO gjennom denne prosessen sammenlignet med 13 transaksjoner i 2022. For 2023 ble 2 investeringer i unotert infrastruktur analysert og godkjent av CRO gjennom denne prosessen. I 2022 ble det ikke gjennomført investeringer i unotert infrastruktur.

Motpartsrisiko begrenses også ved at det er satt rammer for eksponering mot enkeltmotparter. Størrelsen på rammen er i de fleste tilfeller bestemt av motpartens kredittkvalitet, hvor motparter med svært god kredittkvalitet har høyere ramme enn motparter med svakere kredittkvalitet. Eksponering per motpart blir målt på daglig basis mot fastsatte rammer satt av hovedstyret og leder av Norges Bank Investment Management.

Metodene benyttet for å beregne motpartsrisiko er i henhold til internasjonalt anerkjente standarder. I all hovedsak er det Baselregelverket for banker som er benyttet for måling av motpartsrisiko, med noen tilpasninger basert på interne analyser. Risikomodellen beregner forventet motpartseksponering ved konkurs for en motpart. For derivater og valutakontrakter benyttes standardmetoden i Baselregelverket (SA-CCR). Standardmetoden hensyntar mottatte sikkerheter og motregning ved beregning av motpartsrisiko.

For gjenkjøpsavtaler, verdipapirutlån gjennom ekstern agent og verdipapirer stilt som sikkerhet ved derivathandel, benyttes en metode der det legges til et påslag på markedsverdi for å ta hensyn til volatiliteten i posisjonene. For disse posisjonene er det også justert for motregning og faktisk mottatt og stilt sikkerhet i beregning av motpartsrisikoeksponering.

Eksponering for motpartsrisiko er knyttet til motparter i oppgjørs- og depotsystemene, både ved valutahandel og ved kjøp og salg av verdipapirer. Ved å benytte valutaoppgjørssystemet CLS (Continuous Linked Settlement) eller ved å handle direkte med oppgjørsbanken reduseres oppgjørsrisikoen. I enkelte valutaer er Norges Bank utsatt for oppgjørsrisiko da solgt valuta blir levert til motparten før kjøpt valuta er bekreftet mottatt. I tabell 9.11 inngår denne eksponeringen på linjen Oppgjørsrisiko på motpart og transaksjoner med lang oppgjørstid.

I tabell 9.11 er eksponeringen brutt ned etter type aktivitet/instrumenttype forbundet med motpartsrisiko.

Total motpartsrisikoeksponering økte til 212,0 milliarder kroner ved utgangen av 2023 fra 172,0 milliarder kroner ved utgangen av 2022, en økning på 23,3 prosent. Den største økningen i motpartsrisikoeksponering kom fra derivater inklusive valutakontrakter, som utgjorde 30,2 milliarder kroner i 2023 og var størst for futureskontrakter og valutakontrakter. Økningen skyldes økt aktivitet i disse instrumentene. Det var også økt risikoeksponering fra gjenkjøps- og gjensalgavtaler ved utgangen av 2023 sammenlignet med årsslutt 2022. Økningen skyldes i hovedsak økt utlånsaktivitet ved årsslutt 2023.

Det var en økning i motpartsrisikoeksponeringen fra verdipapirutlånsprogrammet til 66,8 milliarder kroner ved årsslutt 2023, fra 62,3 milliarder kroner ved årsslutt 2022. Økningen skyldes i hovedsak økte obligasjonsutlån i programmet ved årsslutt 2023. Gjennom verdipapirutlånsprogrammet lånes det ut både aksjer og obligasjoner. Motpartsrisikoeksponeringen fra utlånsaktiviteten utgjorde 31,5 prosent av den totale motpartsrisikoeksponeringen til fondet ved utgangen av 2023, sammenlignet med 36,2 prosent ved utgangen av 2022.

Tabell 9.11 Motpartsrisiko per type posisjon

Beløp i millioner kroner	Risikoeksponering	
	31.12.2023	31.12.2022
Derivater inklusive valutakontrakter	102 476	72 319
Verdipapirlån	66 750	62 291
Usikrede bankinnskudd ¹ og verdipapirer	20 188	21 662
Gjenkjøps- og gjensalgsvtaler	19 798	13 986
Oppgjørsrisiko på motpart og transaksjoner med lang oppgjørstid	2 798	1 699
Totalt	212 011	171 956

¹ Beløpet inkluderer også bankinnskudd i ikke-konsoliderte datterselskaper.

Norges Banks motparter har en kredittvurdering fra uavhengige kredittvurderingsbyråer eller en dokumentert intern kredittvurdering. Kredittvurderingen for motparter overvåkes og komplementeres av alternative kreditttrisikoinndikatorer.

Tabell 9.12 viser godkjente motparter klassifisert i forhold til kredittvurderingskategori. Tabellen inkluderer også meglerhus som brukes ved kjøp og salg av verdipapirer.

Tabell 9.12 Motparter fordelt på kredittvurdering¹

	Norges Banks motparter (ikke meglerhus)		Meglerhus	
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022
AAA	3	3	1	1
AA	38	38	40	34
A	70	62	89	87
BBB	9	11	33	31
BB	2	2	23	22
B	-	-	5	4
Totalt	122	116	191	179

¹ Tabellen viser antall juridiske enheter. Samme juridiske enhet kan inngå både i gruppen meglerhus og motparter.

Antall motparter og meglerhus økte noe gjennom året. Det var 122 motparter ved årsslutt 2023 mot 116 ved årsslutt 2022. Antall meglerhus økte til 191 ved årsslutt 2023 fra 179 ved årsslutt 2022. Kredittkvaliteten på motparter og meglerhus ved utgangen av 2023 er totalt sett uendret i forhold til årsslutt 2022.

Belåning

Belåning kan benyttes for å sikre effektiv forvaltning av investeringene innenfor aksje- og obligasjonsporteføljene, men ikke med sikte på å øke den økonomiske eksponeringen mot risikable aktiva. Bruken er her regulert både i forvaltningsmandatet og i investeringsmandatet. Belåning er forskjellen mellom total netto eksponering og markedsverdi for porteføljen. Netto eksponering fastsettes ved at verdipapirer inngår med markedsverdi, kontanter til pålydende og posisjoner i finansielle derivater ved at de konverteres til eksponering mot underliggende risikable aktiva. Når eksponeringen er større enn porteføljens markedsverdi er porteføljen belånt.

SPUs belåning var 1,5 prosent for den aggregerte aksje- og obligasjonsporteføljen ved utgangen av 2023, sammenlignet med 2,8 prosent ved utgangen av 2022. For investeringer i unotert eiendom er det satt begrensning i investeringsmandatet om en maksimal gjeldsgrad for porteføljen på 35 prosent. De unoterte eiendomsinvesteringene hadde ved utgangen av 2023 en gjeldsgrad på 7,8 prosent, sammenlignet med 7,6 prosent ved utgangen av 2022. De unoterte infrastrukturinvesteringene var ved utgangen av 2023 ikke belånt.

Salg av verdipapirer Norges Bank ikke eier

Salg av verdipapirer Norges Bank ikke eier kan kun benyttes dersom det er etablerte låneordninger for å dekke inn en negativ posisjon. Slike transaksjoner ble benyttet i begrenset grad i 2023.

SPU Note 10 Skatt

Regnskapsprinsipp

Norges Bank er unntatt skatteplikt for sin virksomhet i Norge, men er skattepliktig i flere utenlandske markeder. Skattekostnad i resultatregnskapet omfatter inntektsskatt som ikke blir refundert gjennom lokale skattelover eller skatteavtaler, og består av skatt på utbytte, renteinntekter og gevinster relatert til investeringer i aksjer og obligasjoner, skatt på honorar mottatt for utlån med sikkerhetsstillelse, samt skatt i konsoliderte datterselskaper. Denne skatten blir i hovedsak krevd inn ved kilden.

Kildeskatt, etter fratrukk for refunderbart beløp, innregnes samtidig som det relaterte utbyttet eller renteinntekten. Se regnskapsprinsipp i [note 4 Inntekt/kostnad fra aksjer, obligasjoner og finansielle derivater](#).

Annen inntektsskatt, som ikke kreves inn ved kilden, innregnes i resultatregnskapet samtidig som den relaterte inntekten eller gevinsten. Betalbar skatt innregnes som en forpliktelse i balansen under Annen gjeld, frem til den blir oppgjort. Utsatt skatt i balansen omfatter i all hovedsak gevinstbeskatning. Gevinstbeskatning innregnes som en forpliktelse med utgangspunkt i forventet fremtidig betaling når SPU er i gevinstposisjon i det aktuelle markedet. Det balanseføres ikke utsatt skattefordel når SPU er i tapsposisjon da innregningskriteriene ikke anses som oppfylt.

Skatt som påløper i datterselskaper inkludert i balanselinjene Unotert eiendom og Unotert infrastruktur, innregnes i resultatregnskapet som henholdsvis Inntekt/kostnad fra unotert eiendom og Inntekt/kostnad fra unotert infrastruktur. Det er kun skattekostnad i konsoliderte datterselskaper som inngår i resultatlinjen Skattekostnad. Dette er spesifisert i tabell 10.1 i linjen Annet.

Regler om global minimumsbeskatning (Pilar 2) er forventet implementert i Norge med virkning fra 2024. Nåværende vurdering er at fondet vil være unntatt fra anvendelsesområdet. Det forventes derfor ingen endring i fondets skattekostnad som følge av implementeringen.

Alle usikre skatteposisjoner, som for eksempel omstridte refusjonsbeløp av kildeskatt, blir vurdert hver rapporteringsperiode. Beste estimat på sannsynlig refusjon eller betaling blir innregnet i balansen.

Tabell 10.1 viser skattekostnaden fordelt på type investering og type skatt.

Tabell 10.1 Spesifikasjon skattekostnad

Beløp i millioner kroner, 2023	Brutto inntekt før skatt	Inntektsskatt på utbytte, renter og honorar	Gevinstbeskatning	Annet	Skattekostnad	Netto inntekt etter skatt
Inntekt/kostnad fra:						
Aksjer	2 030 561	-7 533	-5 818	-	-13 351	2 017 210
Obligasjoner	231 769	-20	-	-	-20	231 749
Utlån med sikkerhetsstillelse	9 922	-165	-	-	-165	9 757
Annet	-	-	-	-19	-19	-
Skattekostnad		-7 718	-5 818	-19	-13 555	

Beløp i millioner kroner, 2022	Brutto inntekt før skatt	Inntektsskatt på utbytte, renter og honorar	Gevinstbeskatning	Annet	Skattekostnad	Netto inntekt etter skatt
Inntekt/kostnad fra:						
Aksjer	-1 201 835	-4 347	-266	-	-4 613	-1 206 448
Obligasjoner	-453 128	-25	-	-	-25	-453 153
Utlån med sikkerhetsstillelse	4 845	-202	-	-	-202	4 643
Annet	-	-	-	-9	-9	-
Skattekostnad		-4 574	-266	-9	-4 850	

Tabell 10.2 viser fordringer og forpliktelser knyttet til inntektsskatt som er innregnet i balansen.

Tabell 10.2 Spesifikasjon balanseposter knyttet til skatt

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Fordring kildeskatt	10 522	8 937
Betalbar skatt ¹	15	12
Utsatt skatt	8 246	4 488

¹ Inkludert i balanselinjen Annen gjeld.

Tabell 10.3 spesifiserer linjen Netto utbetaling av skatt i kontantstrømoppstillingen.

Tabell 10.3 Spesifikasjon netto utbetaling av skatt

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Innbetaling av refundert kildeskatt	8 231	6 617
Utbetaling av skatt	-19 405	-17 676
Netto utbetaling av skatt	-11 173	-11 058

SPU Note 11 Gevinst/tap valuta

I tråd med forvaltningsmandatet er fondet ikke investert i verdipapirer utstedt av norske foretak, verdipapirer utstedt i norske kroner eller fast eiendom eller infrastruktur lokalisert i Norge. Fondets avkastning måles primært i fondets valutakurv som er en vektet sammensetning av valutaene i fondets referanseindeks for aksjer og obligasjoner. Fondets markedsverdi i norske kroner påvirkes av endringer i valutakurser, men det har ingen betydning for fondets internasjonale kjøpekraft.

Skjønnsmessig vurdering

Ledelsen i Norges Bank har konkludert med at norske kroner er bankens funksjonelle valuta siden denne valutaen er dominerende for bankens underliggende aktiviteter. Eiers kapital, i form av SPUs kronekonto, er denominert i norske kroner og en andel av kostnadene relatert til forvaltningen av SPU er i norske kroner. Investeringsporteføljens beløpsmessige avkastning rapporteres internt og til eier i norske kroner, mens prosentvis avkastning for investeringsporteføljen rapporteres både i norske kroner og i valutakurven som følger av forvaltningsmandatet fra Finansdepartementet. Videre er det innen kapitalforvaltningen ikke én investeringsvaluta som utpeker seg som dominerende.

Regnskapsprinsipp

Valutakursen på transaksjonstidspunktet benyttes ved regnskapsføring av transaksjoner i utenlandsk valuta. Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner med valutakurser på balansedagen. I resultatregnskapet er valutaelementet knyttet til realiserte og urealiserte gevinster og tap på eiendeler og gjeld skilt ut og presentert på en egen linje, Gevinst/tap valuta. En slik presentasjon anses å gi størst informasjonsverdi basert på at formålet med investeringsstrategien til SPU er å maksimere den internasjonale kjøpekraften til fondet.

Regnskapsprinsipp

Gevinst og tap på finansielle instrumenter skyldes endringer i instrumentets kurs (verdipapirelement) og endringer i valutakurser (valutaelement). Disse presenteres separat i resultatregnskapet. Metoden for å fordele total gevinst/tap i norske kroner til et verdipapirelement og et valutaelement, er beskrevet nedenfor.

Valutaelement

Urealisert gevinst/tap som skyldes endringer i valutakurs beregnes basert på beholdningens opprinnelige kostpris i utenlandsk valuta og endringen i valutakurs fra kjøpstidspunktet til balansedagen. Dersom beholdningen er anskaffet i en tidligere periode, vil gevinst/tap resultatført i tidligere perioder trekkes fra for å komme frem til periodens gevinst/tap. Ved realisasjon benyttes valutakurs på salgstidspunktet for beregning av realisert gevinst/tap.

Verdipapirelement

Urealisert gevinst/tap som skyldes endringer i instrumentets kurs beregnes basert på endring i instrumentets kurs fra kjøpstidspunktet til balansedagen og balansedagens valutakurs. Dersom beholdningen er anskaffet i en tidligere periode, vil gevinst/tap resultatført i tidligere perioder trekkes fra for å komme frem til periodens gevinst/tap. Ved realisasjon benyttes prisen beholdningen ble solgt til for beregning av realisert gevinst/tap.

Endringen i fondets markedsverdi som skyldes endringer i valutakurser er presentert i tabell 11.1.

Tabell 11.1 Spesifikasjon gevinst/tap valuta

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Gevinst/tap valuta - USD/NOK	114 262	445 752
Gevinst/tap valuta - EUR/NOK	150 575	100 638
Gevinst/tap valuta - GBP/NOK	64 611	-6 685
Gevinst/tap valuta - JPY/NOK	-33 765	-11 871
Gevinst/tap valuta - CHF/NOK	43 197	28 912
Gevinst/tap valuta - andre	70 561	85 104
Gevinst/tap valuta	409 441	641 850

Tabell 11.2 gir en oversikt over verdien av investeringsporteføljen fordelt på de viktigste valutaene SPU er eksponert mot. Dette supplerer oversikten over fordeling per aktivaklasse, land og valuta i tabell 9.2 i [note 9 Investeringsrisiko](#).

Tabell 11.2 Spesifikasjon av investeringsporteføljen per valuta

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Amerikanske dollar	7 765 611	5 706 838
Euro	2 836 773	2 301 709
Britiske pund	1 079 685	936 868
Japanske yen	939 710	804 707
Sveitsiske franc	593 279	502 895
Andre valutaer ¹	2 549 740	2 176 043
Markedsverdi investeringsporteføljen	15 764 797	12 429 059

¹ Fra 2023 er Utsatt skatt ikke inkludert som en del av investeringsporteføljen.

Tabell 11.3 gir en oversikt over balansedagens valutakurser for de viktigste valutaene SPU er eksponert mot.

Tabell 11.3 Valutakurser

	31.12.2023	31.12.2022	Prosent endring
Amerikanske dollar	10,17	9,85	3,3
Euro	11,24	10,51	6,9
Britiske pund	12,93	11,85	9,2
Japanske yen	0,07	0,07	-3,7
Sveitsiske franc	12,14	10,65	14,0

SPU Note 12 Forvaltningskostnader

Regnskapsprinsipp

Forvaltningsgodtgjøringen belastes resultatregnskapet til SPU som en kostnad etter hvert som den påløper.

Avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere er basert på oppnådd meravkastning i forhold til en referanseindeks over tid. Avsetning for avkastningsavhengige honorarer er basert på beste estimat på påløpte honorarer som skal utbetales. Virkningen av estimatendringer resultatføres i inneværende regnskapsperiode.

Forvaltningskostnader omfatter alle kostnader ved forvaltning av investeringsporteføljen. Disse påløper i hovedsak i Norges Bank, men det påløper også forvaltningskostnader i datterselskaper av Norges Bank som utelukkende er etablert som en del av forvaltningen av SPUs investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi.

Forvaltningskostnader i Norges Bank

Finansdepartementet refunderer Norges Bank for kostnader som påløper i forbindelse med forvaltningen av SPU, i form av en forvaltningsgodtgjøring. Forvaltningsgodtgjøringen tilsvarer faktiske kostnader påløpt i Norges Bank, inkludert avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere, og belastes periodens resultat for SPU på linjen Forvaltningsgodtgjøring. Kostnader inkludert i forvaltningsgodtgjøringen er spesifisert i tabell 12.1.

Tabell 12.1 Forvaltningsgodtgjøring

Beløp i millioner kroner	2023		2022	
		Basis-punkter		Basis-punkter
Lønn, arbeidsgiveravgift og andre personalkostnader	2 045		1 579	
Kostnader til depot	464		473	
IT-tjenester, systemer, data og informasjon	773		632	
Analyse, konsulent og juridiske tjenester	269		247	
Øvrige kostnader	276		274	
Fordelte kostnader Norges Bank	256		339	
Faste honorarer til eksterne forvaltere	1 205		963	
Forvaltningsgodtgjøring eksklusive avkastningsavhengige honorarer	5 289	3,6	4 508	3,8
Avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere	1 343		718	
Forvaltningsgodtgjøring	6 632	4,5	5 226	4,4

Forvaltningskostnader i datterselskaper

Forvaltningskostnader som påløper i heleide datterselskaper består av kostnader knyttet til forvaltningen av fondets investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi. Disse kostnadene blir belastet porteføljeresultatet direkte og er ikke en del av forvaltningsgodtgjøringen.

Forvaltningskostnader som påløper i ikke-konsoliderte datterselskaper inngår i linjene Inntekt/kostnad fra unotert eiendom og Inntekt/kostnad fra unotert infrastruktur i resultatregnskapet. Forvaltningskostnader påløpt i konsoliderte datterselskaper presenteres i resultatregnskapet under Annen inntekt/kostnad. Disse kostnadene er spesifisert i tabell 12.2.

Tabell 12.2 Forvaltningskostnader datterselskaper

Beløp i millioner kroner	2023		2022	
		Basis- punkter		Basis- punkter
Lønn, arbeidsgiveravgift og andre personalkostnader	34		30	
IT-tjenester, systemer, data og informasjon	5		4	
Analyse, konsulent og juridiske tjenester	52		38	
Øvrige kostnader	58		42	
Sum forvaltningskostnader datterselskaper¹	148	0,1	114	0,1
Herav forvaltningskostnader ikke-konsoliderte datterselskaper	89		71	
Herav forvaltningskostnader konsoliderte datterselskaper	59		43	

¹ Beløpet for 2023 består av 141 millioner kroner knyttet til investeringer i notert eiendom og 7 millioner kroner knyttet til investeringer i notert infrastruktur for fornybar energi. I 2022 var 108 millioner kroner knyttet til investeringer i notert eiendom og 6 millioner kroner knyttet til investeringer i notert infrastruktur for fornybar energi.

Øvre ramme for dekning av forvaltningskostnader

Finansdepartementet fastsetter hvert år en øvre ramme for dekning av forvaltningskostnader. Norges Bank godtgjøres kun for påløpte kostnader innenfor den fastsatte rammen. Norges Bank godtgjøres i tillegg for avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere. Disse kostnadene er holdt utenfor den øvre rammen.

Summen av forvaltningskostnader som påløper i Norges Bank og i datterselskaper, eksklusiv avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere, var for 2023 begrenset til 6 200 millioner kroner. For 2022 var rammen 5 600 millioner kroner.

Samlede forvaltningskostnader som måles mot den øvre kostnadsrammen utgjorde 5 437 millioner kroner i 2023. Av dette utgjorde forvaltningskostnader i Norges Bank, eksklusive avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere, 5 289 millioner kroner og forvaltningskostnader i datterselskaper 148 millioner kroner. Samlede forvaltningskostnader, inklusive avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere, utgjorde 6 781 millioner kroner i 2023.

Kostnader målt som andel av forvaltet kapital

Kostnader måles også i basispunkter, som andel av gjennomsnittlig kapital under forvaltning. Gjennomsnittlig kapital under forvaltning er beregnet basert på markedsverdien til investeringsporteføljen i norske kroner ved inngangen til hver måned i kalenderåret.

I 2023 tilsvarte summen av forvaltningskostnader som påløper i Norges Bank og i datterselskaper, eksklusive avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere, 3,7 basispunkter av forvaltet kapital. Samlede forvaltningskostnader, inklusive avkastningsavhengige honorarer til eksterne forvaltere, tilsvarte 4,6 basispunkter av forvaltet kapital.

Andre driftskostnader i datterselskaper

I tillegg til forvaltningskostnadene presentert i tabell 12.2, påløper det også andre driftskostnader i datterselskaper knyttet til blant annet løpende vedlikehold, drift og utvikling av investeringene. Disse kostnadene er ikke kostnader ved å investere i eiendom eller infrastruktur for fornybar energi, men kostnader ved å drifte de underliggende investeringene etter at de er kjøpt. De er derfor ikke definert som forvaltningskostnader. Disse kostnadene blir belastet porteføljerisikoret direkte og er ikke en del av forvaltningsgodtgjøringen. De inngår heller ikke i kostnadene som er oppad begrenset til den øvre kostnadsrammen.

Andre driftskostnader som påløper i ikke-konsoliderte datterselskaper presenteres i resultatregnskapet som Inntekt/kostnad fra notert eiendom og Inntekt/kostnad fra notert infrastruktur. Se tabell 6.4 i [note 6 Unotert eiendom](#) og tabell 7.4 i [note 7 Unotert infrastruktur for fornybar energi](#) for ytterligere informasjon. Andre kostnader som påløper i konsoliderte datterselskaper presenteres i resultatregnskapet som Annen inntekt/kostnad.

SPU Note 13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse

Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse er transaksjoner hvor SPU overfører eller mottar verdipapirer eller kontanter til/fra en motpart, med sikkerhetsstillelse i andre verdipapirer eller kontanter. Transaksjoner er gjennomført under forskjellige avtaler som verdipapirutlånsavtaler, gjensalgs- og gjenkjøpsavtaler og aksjebytteavtaler i kombinasjon med kjøp eller salg av aksjer.

Formålet med utlån og innlån med sikkerhetsstillelse er å skape merinntekter fra SPUs beholdninger av verdipapirer og kontanter. Disse transaksjonene benyttes også i forbindelse med likviditetsstyring.

Regnskapsprinsipp

Inntekter og kostnader fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse

Inntekter og kostnader består hovedsakelig av renter og netto honorar. Disse innregnes lineært over avtaleperioden og presenteres i resultatregnskapet som Inntekt/kostnad fra utlån med sikkerhetsstillelse og Inntekt/kostnad fra innlån med sikkerhetsstillelse.

Tabell 13.1 Inntekt/kostnad fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse

Beløp i millioner kroner	2023	2022
Inntekt/kostnad fra utlån med sikkerhetsstillelse	9 922	4 845
Inntekt/kostnad fra innlån med sikkerhetsstillelse	-13 278	-4 792
Netto inntekt/kostnad fra utlån og innlån med sikkerhetsstillelse	-3 356	53

Regnskapsprinsipp

Overførte finansielle eiendeler

Verdipapirer overført til motparter fraregnes ikke ved inngåelsen av avtalen, da kriteriene for fraregning ikke er oppfylt. Siden motparten har rett til å selge eller pantsette verdipapiret, anses verdipapiret som overført. Overførte verdipapirer presenteres på egne linjer i balansen, Utlånte aksjer og Utlånte obligasjoner. I avtaleperioden regnskapsføres de underliggende verdipapirene i samsvar med regnskapsprinsipper for det aktuelle verdipapiret.

Ved salg av en aksje i kombinasjon med kjøp av en tilsvarende aksjebytteavtale, presenteres den solgte aksjen i balansen som Utlånte aksjer, da SPUs eksponering til aksjen er tilnærmet uendret. Aksjebytteavtalen (derivatet) innregnes ikke i balansen da dette vil føre til innregning av de samme rettighetene to ganger. Ved kjøp av en aksje i kombinasjon med salg av en tilsvarende aksjebytteavtale, har SPU tilnærmet ingen eksponering til aksjen eller derivatet og hverken aksjen eller aksjebytteavtalen innregnes i balansen.

Utlån med sikkerhetsstillelse

Kontantsikkerhet overført til motparter er fraregnet. En tilsvarende fordring på kontantbeløpet som skal returneres innregnes i balansen som Utlån med sikkerhetsstillelse. Denne fordringen er målt til virkelig verdi.

Innlån med sikkerhetsstillelse

Mottatt kontantsikkerhet innregnes i balansen som Innskudd i banker med en tilhørende forpliktelse, Innlån med sikkerhetsstillelse. Denne forpliktelsen er målt til virkelig verdi.

Sikkerhet mottatt i form av verdipapirer

Sikkerhet mottatt i form av verdipapirer, hvor SPU har rett til å selge eller pantsette verdipapiret innregnes ikke i balansen.

Tabell 13.2 viser beløpet presentert som Utlån med sikkerhetsstillelse samt tilhørende sikkerheter mottatt i form av verdipapirer.

Tabell 13.2 Utlån med sikkerhetsstillelse

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Utlån med sikkerhetsstillelse	728 559	462 982
Sum utlån med sikkerhetsstillelse	728 559	462 982
Tilhørende sikkerheter i form av verdipapirer (ikke-balanseført)		
Aksjer mottatt som sikkerhet	273 558	169 631
Obligasjoner mottatt som sikkerhet ¹	486 798	303 525
Sum sikkerheter mottatt i form av verdipapirer knyttet til utlån	760 356	473 157

¹ Ved årsslutt 2023 var obligasjoner mottatt som sikkerhet med en verdi på 2,6 milliarder kroner solgt. Ved årsslutt 2022 var ingen verdipapirer mottatt som sikkerhet solgt eller stilt som sikkerhet på nytt.

Tabell 13.3 viser overførte verdipapirer med tilknyttede forpliktelser i form av Innlån med sikkerhetsstillelse, samt sikkerheter mottatt i form av verdipapirer eller garantier.

Tabell 13.3 Overførte finansielle eiendeler og innlån med sikkerhetsstillelse

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Overførte finansielle eiendeler		
Utlånte aksjer	493 949	451 799
Utlånte obligasjoner	1 006 711	886 555
Sum overførte finansielle eiendeler	1 500 660	1 338 354
Tilhørende sikkerhet, innregnet som forpliktelse		
Innlån med sikkerhetsstillelse	911 548	796 082
Sum innlån med sikkerhetsstillelse	911 548	796 082
Tilhørende sikkerheter i form av verdipapirer eller garantier (ikke-balanseført)		
Aksjer mottatt som sikkerhet	264 550	226 054
Obligasjoner mottatt som sikkerhet	360 945	342 978
Garantier	4 544	19 953
Sum sikkerheter mottatt i form av verdipapirer eller garantier knyttet til overførte finansielle eiendeler	630 039	588 985

SPU Note 14 Sikkerhetsstillelse og motregning

Regnskapsprinsipp

Kontantsikkerhet derivattransaksjoner

Kontantsikkerhet avgitt i forbindelse med derivattransaksjoner er fraregnet og en tilsvarende fordring på kontantbeløpet som skal returneres er innregnet i balansen som Avgitt kontantsikkerhet. Kontantsikkerhet mottatt i forbindelse med derivattransaksjoner er innregnet i balansen som Innskudd i banker med en tilhørende forpliktelse, Mottatt kontantsikkerhet. Både Avgitt kontantsikkerhet og Mottatt kontantsikkerhet er målt til virkelig verdi.

Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser blir motregnet og presentert netto i balansen når det foreligger en juridisk håndhevbar rett til å motregne og intensjonen er å gjøre opp på nettogrunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

Sikkerhetsstillelse

For flere motparter og transaksjonstyper vil det både avgis og mottas kontantsikkerhet til og fra samme motpart. Derfor vil mottatt kontantsikkerhet kunne nettes mot avgitt kontantsikkerhet, og omvendt, som vist i tabell 14.1. Balanselinjene Avgitt kontantsikkerhet og Mottatt kontantsikkerhet er utelukkende knyttet til derivattransaksjoner. I forbindelse med utlån og innlån med sikkerhetsstillelse vil det avgis og mottas sikkerhet i form av verdipapirer eller kontanter, se [note 13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#) for mer informasjon.

Motregning

Tabell 14.1 viser en oversikt over finansielle eiendeler og forpliktelser, effekten av juridisk bindende nettingavtaler og relaterte sikkerheter for å redusere motpartsrisiko. Kolonnen Eiendeler/Forpliktelser i balansen som er gjenstand for netting viser balanseført beløp for finansielle eiendeler og forpliktelser som er underlagt juridisk bindende nettingavtaler. Disse beløpene er justert for effekten av potensiell netting av balanseførte finansielle eiendeler og gjeld, samt avgitte eller mottatte sikkerheter, mot samme motpart. Den resulterende nettoeksponeringen er presentert i kolonnen Eiendeler/forpliktelser etter netting og sikkerheter.

Enkelte nettingavtaler kan potensielt ikke være juridisk bindende. Transaksjoner under de relevante avtalene vises i kolonnen Eiendeler/forpliktelser som ikke er underlagt bindende nettingavtale.

Ved motpartskonkurs vil samlet oppgjør mellom Norges Bank og konkursboet kunne avtales for enkelte grupper av instrumenter, uavhengig av om instrumentene tilhører SPU eller Norges Banks valutareserver. Et slikt oppgjør vil allokere proporsjonalt mellom disse porteføljene og er derfor ikke justert for i tabellen.

Tabell 14.1 Eiendeler og forpliktelser som er gjenstand for nettingavtaler

Beløp i millioner kroner, 31.12.2023				Beløp som er underlagt bindende nettingavtale					
Beskrivelse	Brutto balanseførte finansielle eiendeler	Brutto balanseførte finansielle forpliktelser motregnet i balansen	Netto balanseførte finansielle eiendeler	Eiendeler som ikke er underlagt bindende nettingavtale ¹	Eiendeler i balansen som er gjenstand for netting	Finansielle forpliktelser knyttet til samme motpart	Mottatt kontant-sikkerhet (innregnet som forpliktelse)	Mottatt sikkerhet i verdipapirer (ikke innregnet)	Eiendeler etter netting og sikkerheter
Eiendeler									
Utlån med sikkerhetsstillelse	728 559	-	728 559	277 351	451 208	-	231 221	219 987	-
Avgitt kontant-sikkerhet	19 361	-	19 361	-	19 361	13 715	-	-	5 646
Finansielle derivater	22 833	3 640	19 192	178	19 013	17 719	27	-	1 267
Totalt	770 753	3 640	767 112	277 529	489 582	31 434	231 248	219 987	6 913

Beløp i millioner kroner, 31.12.2023				Beløp som er underlagt bindende nettingavtale					
Beskrivelse	Brutto balanseførte finansielle forpliktelser	Brutto balanseførte finansielle eiendeler motregnet i balansen	Netto balanseførte finansielle forpliktelser	Forpliktelser som ikke er underlagt bindende nettingavtale ²	Forpliktelser i balansen som er gjenstand for netting	Finansielle eiendeler knyttet til samme motpart	Avgitt kontant-sikkerhet (innregnet som eiendel)	Avgitt sikkerhet i verdipapirer (ikke fraregnet)	Forpliktelser etter netting og sikkerheter
Gjeld									
Innlån med sikkerhetsstillelse	911 548	-	911 548	175 895	735 653	-	231 221	501 947	2 484
Mottatt kontant-sikkerhet	28 754	-	28 754	24 771	3 983	2 859	-	-	1 123
Finansielle derivater	36 695	3 640	33 055	29	33 027	17 719	10 497	-	4 810
Totalt	976 997	3 640	973 357	200 695	772 663	20 578	241 718	501 947	8 417

Beløp i millioner kroner, 31.12.2022				Beløp som er underlagt bindende nettingavtale					
Beskrivelse	Brutto balanseførte finansielle eiendeler	Brutto balanseførte finansielle forpliktelser motregnet i balansen ³	Netto balanseførte finansielle eiendeler	Eiendeler som ikke er underlagt bindende nettingavtale ¹	Eiendeler i balansen som er gjenstand for netting	Finansielle forpliktelser knyttet til samme motpart	Mottatt kontant-sikkerhet (innregnet som forpliktelse)	Mottatt sikkerhet i verdipapirer (ikke innregnet)	Eiendeler etter netting og sikkerheter
Eiendeler									
Utlån med sikkerhetsstillelse	462 982	-	462 982	137 371	325 611	-	151 451	174 150	10
Avgitt kontant-sikkerhet	21 601	-	21 601	-	21 601	18 699	-	-	2 901
Finansielle derivater	21 238	740	20 498	495	20 004	19 619	386	-	-
Totalt	505 820	740	505 080	137 866	367 215	38 318	151 837	174 150	2 912

Beløp i millioner kroner, 31.12.2022				Beløp som er underlagt bindende nettingavtale					
Beskrivelse	Brutto balanseførte finansielle forpliktelser	Brutto balanseførte finansielle eiendeler motregnet i balansen ³	Netto balanseførte finansielle forpliktelser	Forpliktelser som ikke er underlagt bindende nettingavtale ²	Forpliktelser i balansen som er gjenstand for netting	Finansielle eiendeler knyttet til samme motpart	Avgitt kontant-sikkerhet (innregnet som eiendel)	Avgitt sikkerhet i verdipapirer (ikke fraregnet)	Forpliktelser etter netting og sikkerheter
Gjeld									
Innlån med sikkerhetsstillelse	796 082	-	796 082	210 665	585 417	-	151 451	431 960	2 006
Mottatt kontant-sikkerhet	14 801	-	14 801	-	14 801	11 211	-	-	3 590
Finansielle derivater	40 899	740	40 159	34	40 124	19 619	15 170	-	5 335
Totalt	851 782	740	851 042	210 699	640 342	30 830	166 621	431 960	10 931

¹ Under Utlån med sikkerhetsstillelse inngår beløp for kjøp av aksjer som utføres i kombinasjon med aksjebytteavtaler. I 2023 var dette 250 milliarder kroner (104 milliarder kroner i 2022). Se [note 13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#) for ytterligere informasjon.

² Under Innlån med sikkerhetsstillelse inngår beløp for salg av aksjer som utføres i kombinasjon med aksjebytteavtaler. I 2023 var dette 132 milliarder kroner (105 milliarder kroner i 2022). Se [note 13 Utlån og innlån med sikkerhetsstillelse](#) for ytterligere informasjon.

³ Brutto balanseførte beløp motregnet i balansen har blitt omarbeidet som følge av en endring i vurdering av børsnoterte futureskontrakter og tilhørende kontantsikkerhet. Variasjonsmargin og børsnoterte futureskontrakter innregnes nå brutto, men anses å tilfredsstille kriteriene for motregning under IAS 32 og presenteres derfor netto i balansen. Endringen har ingen virkning på netto balanseførte beløp.

SPU Note 15 Nærstående parter

Regnskapsprinsipp

Norges Bank er eid av den norske stat og er i tråd med IAS 24 Opplysninger om nærstående parter unntatt opplysningskrav vedrørende transaksjoner og mellomværende, inkludert forpliktelser, med staten som nærstående part. Dette inkluderer transaksjoner med andre enheter som er nærstående parter, fordi den norske stat har kontroll over, felles kontroll over, eller betydelig innflytelse over både Norges Bank og de andre enhetene.

Norges Bank, inkludert SPU, er et eget rettssubjekt som er heleid av staten ved Finansdepartementet. Se [note 1 Generell informasjon](#) for informasjon om forholdet mellom Finansdepartementet, Norges Bank og SPU. Alle transaksjoner gjennomføres til markedsvilkår.

Transaksjoner med staten

Finansdepartementet har plassert fondsmidlene til forvaltning i SPU som et kroneinnskudd på en særskilt konto i Norges Bank (kronekontoen). Kroneinnskuddet er videre plassert til forvaltning hos Norges Bank Investment Management. I henhold til mandat for forvaltningen foretas overføringer til og fra kronekontoen. Se ytterligere informasjon om tilførsel/uttak i perioden i Oppstilling av endringer i eiers kapital.

Transaksjoner med Norges Bank

Norges Bank bærer ingen økonomisk risiko knyttet til forvaltningen av SPU.

Forvaltningsgodtgjøring

Finansdepartementet refunderer Norges Bank for kostnader som påløper i forbindelse med forvaltningen av SPU, i form av en forvaltningsgodtgjøring. Se [note 12 Forvaltningskostnader](#) for ytterligere informasjon. Forvaltningsgodtgjøringen trekkes fra kronekontoen gjennom året basert på prognoser. Differansen mellom totalbeløpet som er trukket og endelig forvaltningsgodtgjøring for året presenteres i balansen som Fordring forvaltningsgodtgjøring eller Skyldig forvaltningsgodtgjøring, og gjøres opp i påfølgende år. I 2023 ble 6,5 milliarder kroner trukket fra kronekontoen for å betale skyldig forvaltningsgodtgjøring, mens 5,0 milliarder kroner ble trukket i 2022. Fordring forvaltningsgodtgjøring ved utgangen av 2023 utgjorde 168 millioner kroner, sammenlignet med en fordring på 274 millioner kroner ved utgangen av 2022.

Tilførsler eller trekk på Finansdepartementets kronekonto

Tilførsel eller trekk på kronekontoen gjennomføres ved månedlige overføringer mellom SPU og Norges Bank. Fem prosent av overført beløp holdes tilbake til påfølgende måned, for å tilpasse overført valutabeløp til Finansdepartementets instruerte beløp oppgitt i norske kroner. Uoppgjort overføring utgjør et mellomværende mellom SPU og Norges Bank og presenteres i balanselinjen Andre eiendeler eller Annen gjeld. Uoppgjort tilførsel ved utgangen av 2023 presentert i balanselinjen Andre eiendeler utgjorde 2 365 millioner kroner. Ved utgangen av 2022 var 1 468 millioner kroner presentert i Andre eiendeler knyttet til uoppgjort tilførsel.

Transaksjoner mellom SPU og Norges Banks aksjeportefølje

Interne transaksjoner i form av pengemarkedsutlån eller -innlån mellom SPU og valutareservene i Norges Bank presenteres som et netto mellomværende mellom porteføljene på balanselinjene Andre eiendeler eller Annen gjeld. Ved utgangen av 2023 utgjorde netto mellomværende en fordring på 59 millioner kroner for SPU, sammenlignet med en fordring på 302 millioner kroner ved utgangen av 2022. Tilhørende resultatposter presenteres netto i resultatregnskapet som Renteinntekt/kostnad.

Transaksjoner med datterselskaper

Datterselskaper av Norges Bank er etablert som en del av forvaltningen av SPUs investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi. For en oversikt over selskapene som drifter og eier investeringene, samt konsoliderte datterselskaper, se [note 16 Interesser i andre foretak](#). For ytterligere informasjon om transaksjoner med datterselskaper, se [note 6 Unotert eiendom](#) og [note 7 Unotert infrastruktur for fornybar energi](#).

SPU Note 16 Interesser i andre foretak

Investeringer i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi utføres gjennom datterselskaper av Norges Bank, utelukkende etablert som en del av forvaltningen av SPU. Alle datterselskaper er 100 prosent eid. Datterselskapene investerer, gjennom holdingselskaper, i enheter som investerer i fast eiendom og infrastruktur for fornybar energi. Disse selskapene kan være datterselskaper eller felleskontrollerte virksomheter.

Det overordnede målet med eierskapsstrukturene benyttet for de unoterte eiendoms- og infrastrukturinvesteringene er å ivareta de finansielle verdiene under forvaltning og å sikre høyest mulig avkastning etter kostnader i henhold til forvaltningsmandatet fastsatt av Finansdepartementet. Viktige kriterier i beslutningen av eierskapsstruktur har vært juridisk beskyttelse, eierskapsstyring og operasjonell effektivitet. Skattekostnader kan representere en vesentlig kostnad for de unoterte investeringene. Forventet skattekostnad har derfor vært en av faktorene som har inngått i vurderingen av eierskapsstruktur.

Tabell 16.1 viser selskapene som drifter og eier eiendommene og infrastruktureiendelene, i tillegg til de konsoliderte datterselskapene.

Tabell 16.1 Eiendoms- og infrastruktureiendelene

Selskap	Forretnings- adresse	Eiendoms- adresse ¹	Eierandel og stemmeandel i prosent	Effektiv eierandel av underliggende eiendommer i prosent	Innregnet fra
Ikke-konsoliderte selskaper					
Storbritannia					
NBIM George Partners LP ²	London	London	100,00	25,00	2011
MSC Property Intermediate Holdings Limited	London	Sheffield	50,00	50,00	2012
NBIM Charlotte Partners LP	London	London	100,00	57,75	2014
NBIM Edward Partners LP	London	London	100,00	100,00	2014
NBIM Caroline Partners LP	London	London	100,00	100,00	2015
NBIM Henry Partners LP	London	London	100,00	100,00	2016
NBIM Elizabeth Partners LP	London	London	100,00	100,00	2016
NBIM Eleanor Partners LP	London	London	100,00	100,00	2018
WOSC Partners LP	London	London	75,00	75,00	2019
PELP UK Limited	Solihull	Flere britiske byer	50,00	50,00	2022
Longfellow Strategic Value UK I LP	Bristol	Cambridge	48,75	48,75	2022
Luxembourg					
NBIM S.à.r.l.	Luxembourg	I/A	100,00	I/A	2011
Frankrike					
NBIM Louis SAS	Paris	Paris	100,00	50,00	2011
SCI 16 Matignon	Paris	Paris	50,00	50,00	2011
Champs Elysées Rond-Point SCI	Paris	Paris	50,00	50,00	2011
SCI PB 12	Paris	Paris	50,00	50,00	2011
SCI Malesherbes	Paris	Paris	50,00	50,00	2012
SCI 15 Scribe	Paris	Paris	50,00	50,00	2012
SAS 100 CE	Paris	Paris	50,00	50,00	2012
SCI Daumesnil	Paris	Paris	50,00	50,00	2012
SCI 9 Messine	Paris	Paris	50,00	50,00	2012

Selskap	Forretnings- adresse	Eiendoms- adresse ¹	Eierandel og stemmeandel i prosent	Effektiv eierandel av underliggende eiendommer i prosent	Innregnet fra
SCI Pasquier	Paris	Paris	50,00	50,00	2013
NBIM Marcel SCI	Paris	Paris	100,00	100,00	2014
NBIM Victor SCI	Paris	Paris	100,00	100,00	2016
NBIM Eugene SCI	Paris	Paris	100,00	100,00	2017
NBIM Beatrice SCI	Paris	Paris	100,00	100,00	2018
NBIM Jeanne SCI	Paris	Paris	100,00	100,00	2019
Rodolphe Paris 1 SCI	Paris	Paris	65,00	65,00	2022
Tyskland					
NKE Neues Kranzler Eck Berlin Immobilien GmbH & Co. KG	Frankfurt	Berlin	50,00	50,00	2012
NBIM Helmut 2 GmbH & Co KG	Berlin	Berlin	100,00	100,00	2020
Sochribel GmbH	Berlin	Berlin	50,00	50,00	2022
Rodolphe Berlin 1 GmbH	Berlin	Berlin	65,00	65,00	2023
He Dreith Investor GmbH	Karlsruhe	He Dreith	33,33	16,63	2023
Sveits					
NBIM Antoine CHF S.à r.l.	Luxembourg	Zürich	100,00	100,00	2012
Europa					
Prologis European Logistics Partners S.à r.l.	Luxembourg	Flere europeiske byer	50,00	50,00	2013
USA					
T-C 1101 Pennsylvania Venture LLC	Wilmington, DE	Washington	49,90	49,90	2013
T-C Franklin Square Venture LLC	Wilmington, DE	Washington	49,90	49,90	2013
T-C 33 Arch Street Venture LLC	Wilmington, DE	Boston	49,90	49,90	2013
No. 1 Times Square Development LLC	Wilmington, DE	New York	45,00	45,00	2013
OFC Boston LLC	Wilmington, DE	Boston	47,50	47,50	2013
425 MKT LLC	Wilmington, DE	San Francisco	47,50	47,50	2013
555 12th LLC	Wilmington, DE	Washington	47,50	47,50	2013
Prologis U.S. Logistics Venture LLC	Wilmington, DE	Flere amerikanske byer	46,30	44,96	2014
OBS Boston LLC	Wilmington, DE	Boston	47,50	47,50	2014
100 Federal JV LLC	Wilmington, DE	Boston	45,00	45,00	2014
Atlantic Wharf JV LLC	Wilmington, DE	Boston	45,00	45,00	2014
BP/CG Center MM LLC	Wilmington, DE	New York	45,00	45,00	2014
T-C 2 Herald Square Venture LLC	Wilmington, DE	New York	49,90	49,90	2014
T-C 800 17th Street Venture NW LLC	Wilmington, DE	Washington	49,90	49,90	2014
T-C Foundry Sq II Venture LLC	Wilmington, DE	San Francisco	49,90	49,90	2014
T-C Hall of States Venture LLC	Wilmington, DE	Washington	49,90	49,90	2014
SJP TS JV LLC	Wilmington, DE	New York	45,00	45,00	2015

Selskap	Forretnings- adresse	Eiendoms- adresse ¹	Eierandel og stemmeandel i prosent	Effektiv eierandel av underliggende eiendommer i prosent	Innregnet fra
T-C Republic Square Venture LLC	Wilmington, DE	Washington	49,90	49,90	2015
T-C 888 Brannan Venture LLC	Wilmington, DE	San Francisco	49,90	49,90	2015
Hudson Square Properties, LLC	Wilmington, DE	New York	48,00	48,00	2015
ConSquare LLC	Wilmington, DE	Washington	47,50	47,50	2016
100 First Street Member LLC	Wilmington, DE	San Francisco	44,00	44,00	2016
303 Second Street Member LLC	Wilmington, DE	San Francisco	44,00	44,00	2016
900 16th Street Economic Joint Venture (DE) LP	Wilmington, DE	Washington	49,00	49,00	2017
1101 NYA Economic Joint Venture (DE) LP	Wilmington, DE	Washington	49,00	49,00	2017
375 HSP LLC	Wilmington, DE	New York	48,00	48,00	2017
T-C 501 Boylston Venture LLC	Wilmington, DE	Boston	49,90	49,90	2018
SVF Seaport JV LLC	Wilmington, DE	Boston	45,00	45,00	2018
OMD Venture LLC	Wilmington, DE	Boston	47,50	47,50	2021
ARE-MA Region No. 102 JV LLC	Wilmington, DE	Boston	41,00	41,00	2021
JV 347 Madison LLC	Wilmington, DE	New York	45,00	45,00	2023
300 Binney JV LLC	Wilmington, DE	Boston	45,00	45,00	2023
Japan					
TMK Tokyo TN1	Tokyo	Tokyo	70,00	70,00	2017
Tokyo MN1 TMK	Tokyo	Tokyo	100,00	39,90	2020
Nederland					
Borssele Wind Farm C.V.	Haag	Borssele 1&2	50,00	50,00	2021
Spania					
Energias Renovables Romeo, S.L	Madrid	Flere lokasjoner	49,00	49,00	2023
Konsoliderte datterselskaper					
Japan					
NBRE Management Japan Advisors K.K.	Tokyo	I/A	100,00	I/A	2015
Storbritannia					
NBRE Management Europe Limited	London	I/A	100,00	I/A	2016

¹ For investeringer i unotert eiendom vises eiendomsadresse, for investeringer i unotert infrastruktur vises prosjektnavn.

² En eiendom i dette selskapet, 20 Air Street, har en eierandel på 50 prosent.

Aktiviteten i de konsoliderte datterselskapene består av å yte investeringsrelaterte tjenester til SPU. Aktiviteten presenteres i resultatregnskapet som Andre kostnader og inngår i balanselinjene Andre eiendeler og Annen gjeld.

I tillegg til selskapene vist i tabell 16.1 har Norges Bank heleide holdingselskaper etablert som en del av investeringene i unotert eiendom og unotert infrastruktur for fornybar energi. Disse holdingselskapene har ingen drift og eier ingen eiendommer eller infrastruktureiendeler direkte. Holdingselskapene har forretningsadresse enten i samme land som investeringene, i tilknytning til NBIM S.à r.l. i Luxembourg, eller i Norge for holdingselskapene etablert for investeringer i Japan og kontinental Europa.

SPU Note 17 Andre eiendeler og annen gjeld

Tabell 17.1 Andre eiendeler

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Mellomværende valutareservene Norges Bank ¹	59	302
Uoppgjort tilførsel kronekonto ¹	2 365	1 468
Opptjent inntekt fra utlån med sikkerhetsstillelse	245	227
Annet	83	20
Andre eiendeler	2 752	2 017

¹ Se note [note 15 Nærstående parter](#) for mer informasjon.

Tabell 17.2 Annen gjeld

Beløp i millioner kroner	31.12.2023	31.12.2022
Betalbar skatt	15	12
Annet	97	44
Annen gjeld	112	56

Revisors beretning og andre uttalelser Regnskaps- rapporteringen

Uavhengig revisors beretning

Til Norges Banks representantskap

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Bank som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av vesentlige opplysninger om regnskapsprinsipper.

Etter vår mening oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir et rettviseende bilde av Norges Banks finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med bestemmelser om årsregnskap mv. for Norges Bank. Bestemmelser om årsregnskap mv. for Norges Bank krever at Norges Banks regnskap utarbeides i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU, med særskilte krav til presentasjon av investeringsporteføljen til Statens pensjonsfond utland og datterselskaper som utelukkende utgjør investeringer som ledd i forvaltningen av investeringsporteføljen.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av Norges Bank i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2023. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgende handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

Verdsettelse av investeringer

Grunnlag for det sentrale forholdet

Noterte investeringer målt til virkelig verdi i aksje- og renteporteføljene i valutareservene fra sentralbankvirksomheten til Norges Bank og investeringsporteføljen til Statens pensjonsfond utland (heretter SPU) verdsettes til markedspris dersom investeringen omsettes i det som vurderes å være et aktivt marked. Disse investeringene klassifiseres som nivå 1-eiendeler i verdsettelseshierarkiet. Noterte investeringer verdsatt ved bruk av modeller som benytter direkte eller indirekte observerbare markedsdata, klassifiseres som nivå 2-eiendeler. Investeringer klassifisert i nivå 1 og 2 i verdsettelseshierarkiet utgjør per 31.12 NOK 689 781 millioner og NOK 15 444 244 millioner for henholdsvis valutareservene og SPU.

Investeringer hvor det i vesentlig grad brukes ikke-observerbare inndata i verdivurderingene er klassifisert som nivå-3 eiendeler i verdsettelseshierarkiet. Disse verdifastsettelsene påvirkes i større grad av skjønnsmessige vurderinger og har derfor høyere iboende risiko for feil. Disse eiendelene i SPU utgjør per 31.12 NOK 320 554 millioner.

Investeringer målt til virkelig verdi i valutareservene og investeringsporteføljen i SPU utgjør det klart vesentligste av eiendeler i Norges Bank pr 31.12. Det vesentlige beløpet, målingen til virkelig verdi med tidvis bruk av skjønn og klassifiseringen til henholdsvis nivå 1, 2 eller 3 i verdsettelseshierarkiet, samt at SPUs avkastningsmåling følger fra verdivurderingen av investeringene, gjør at vi har ansett disse investeringene å være et sentralt forhold ved revisjonen.

Valutareservene målt til virkelig verdi omtales i note 6. Investeringene i SPU omtales i note 20, «SPU note 8» og «SPU note 3».

Våre revisjonshandlinger

For både noterte og unoterte investeringer vurderte vi utformingen og testet effektiviteten av interne kontroller over verdsettelsesprosessene, herunder kontroller over ledelsens valg og godkjenning av metodikk og forutsetninger benyttet for verdsettelse. Vi har i tillegg for noterte investeringer sammenliknet regnskapsført verdi på balansedagen mot eksternt observerbar markedspris.

Våre revisjonshandlinger for unoterte investeringer i nivå 3 omfattet også ledelsens bruk av eksterne eksperter og verdsettere, herunder deres kompetanse og objektivitet. Vi har benyttet EYs interne verdsettelsesspesialister til å gjennomgå forutsetninger og beregninger av verdsettelsesrapporter på utvalgsbasis.

Vi har videre vurdert utformingen og testet effektiviteten av interne kontroller over klassifisering i verdsettelseshierarkiet. For et utvalg investeringer har vi testet klassifisering i nivå 1, 2 og 3 i verdsettelseshierarkiet.

IT-systemer som understøtter finansiell rapportering

Grunnlag for det sentrale forholdet

Norges Bank har et komplekst og automatisert IT-miljø og er avhengig av IT-prosesser for rapportering av finansiell informasjon. For å sikre fullstendig og nøyaktig behandling, og rapportering av den finansielle informasjonen er det viktig at kontroller over tilgangsstyring og systemendringer er utformet og fungerer effektivt. Sentrale IT-prosesser er også avhengig av et velfungerende kontrollmiljø hos eksterne tjenesteleverandører. IT-systemer som understøtter den finansielle rapporteringen er vurdert å være et sentralt forhold ved revisjonen fordi IT-miljøet er viktig for å sikre nøyaktighet, fullstendighet og pålitelig finansiell rapportering.

Våre revisjonshandlinger

Vi etablerte en forståelse av Norges Banks IT-systemer, IT-miljø og kontroller av betydning for den finansielle rapporteringen. Vi testet IT-generelle kontroller over tilgangsstyring, systemendringer og IT-drift. Videre testet vi automatiserte kontroller i IT-miljøet som understøtter finansiell rapportering.

For aktuelle IT-systemer forvaltet av eksterne tjenesteleverandører, evaluerte vi tredjepartsbekreftelser (ISAE 3402-rapporter) over tjenesteleverandørens kontrollmiljø. Vi vurderte videre utformingen og testet effektiviteten av Norges Banks egne kontroller knyttet til utkontrakterte tjenester. Vi har benyttet egne IT-spesialister i vårt arbeid med å forstå organisasjonens IT-miljø samt i å vurdere utformingen av kontrollaktiviteter og gjennomføre testingen av effektiviteten av kontroller.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Hovedstyret og sentralbanksjefen (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår konklusjon om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere om årsberetningen og redegjørelsen om samfunnsansvar inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen er vesentlig inkonsistent med årsregnskapet, inneholder vesentlig feilinformasjon eller at årsberetningen eller redegjørelsen om samfunnsansvar ikke inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, er vi pålagt å rapportere det.

Vi har ingenting å rapportere i så henseende, og vi mener at årsberetningen og redegjørelsen om samfunnsansvar er konsistente med årsregnskapet og inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for regnskapsrapporteringen

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med bestemmelser om årsregnskap mv. for Norges Bank. Bestemmelser om årsregnskap mv. for Norges Bank krever at Norges Banks regnskap utarbeides i samsvar med IFRS Accounting Standards som godkjent av EU, med særskilte krav til presentasjon av investeringsporteføljen til Statens pensjonsfond utland og datterselskaper som utelukkende utgjør investeringer som ledd i forvaltningen av investeringsporteføljen. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til Norges Banks evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av regnskapsrapporteringen

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av Norges Banks interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om Norges Banks evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at Norges Bank ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med hovedstyret blant annet om det planlagte omfanget av og tidspunktet for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen.

Av de forholdene vi har kommunisert med hovedstyret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i revisjonsberetningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Oslo, 8. februar 2024
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Kjetil Rimstad
statsautorisert revisor

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om bærekraftsrapportering

Til Norges Bank representantskap

Omfang

Vi er engasjert av Norges Bank for å utføre et attestasjonsoppdrag, som skal gi moderat sikkerhet slik det er definert i de internasjonale standardene for attestasjonsoppdrag for å avgi en uttalelse om Norges Banks bærekraftsrapportering som definert og spesifisert i Norges Bank kapittel «Bærekraftsindikatorer til attestasjon» i Norges Banks Årsrapport og regnskap ("Saksforholdet") for rapporteringsåret avsluttet 31. desember 2023.

Vi har ikke utført andre attestasjonshandlinger enn det som er nevnt i avsnittet over og som beskriver omfanget av vårt oppdrag, og vi uttaler oss følgelig ikke om øvrig informasjon inkludert i årsrapporten.

Kriterier anvendt av Norges Bank

I utarbeidelsen av Saksforholdet har Norges Bank anvendt relevante kriterier fra rapporteringsstandardene for bærekraft utgitt av Global Reporting Initiative (GRI) samt egendefinerte publiserte kriterier ("Kriteriene"). Kriteriene er definert på henholdsvis globalreporting.org og i Saksforholdet.. Disse Kriteriene ble spesifikt utformet for selskaper og andre organisasjoner som ønsker å rapportere om sin bærekraft på en konsistent og pålitelig måte. Følgelig vil denne informasjonen trolig ikke egne seg for andre formål.

Norges Banks ansvar

Ledelsen er ansvarlig for valget av Kriteriene og for at Saksforholdet i det alt vesentlige er presentert i henhold til disse Kriteriene. Dette ansvaret omfatter å etablere og vedlikeholde internkontroll, sørge for tilstrekkelige dokumentasjon og utarbeide estimater som er relevante for utarbeidelsen av Saksforholdet, slik at det ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som resultat av misligheter eller feil.

Vårt ansvar

Vårt ansvar er å avgi en uttalelse om Saksforholdet basert på de bevisene vi har innhentet.

Vi har utført vårt arbeid i samsvar med ISAE 3000 - "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon". Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå moderat sikkerhet for at Saksforholdet i det vesentlige er presentert i henhold til Kriteriene, og utarbeider en rapport. Type, tidspunkt for og omfang av handlingene er valgt ut fra vårt skjønn, herunder en vurdering av risikoen for vesentlig feilinformasjon, enten som resultat av misligheter eller feil.

Etter vår oppfatning er innhentet bevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår attestasjonsuttalelse.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene.

Vi anvender International Standard on Quality Management 1 *Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester*, og opprettholder et omfattende system av kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer for å overholde etiske krav, profesjonelle standarder og relevante lover og regler.

Beskrivelse av utførte handlinger

Handlingene som utføres på et attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet varierer med hensyn til type og tidspunkt og er mindre omfattende enn for et tilsvarende oppdrag som skal gi betryggende sikkerhet. Sikkerheten i et attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet er derfor vesentlige lavere enn hva som ville ha vært oppnådd i et oppdrag med betryggende sikkerhet. Våre handlinger ble utformet for å gi moderat sikkerhet som vi baserer vår uttalelse på og gir ikke alle de bevisene som påkreves for å gi en betryggende grad av sikkerhet.

Selv om vi har vurdert effektiviteten i ledelsens interne kontroller når vi har bestemt type og omfang av våre handlinger, er vårt attestasjonsoppdrag ikke utformet for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroller. Våre handlinger omfattet ikke tester av kontroller eller prosedyrer for å kontrollere korrekte summer eller beregninger av data i IT-systemer.

Et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet omfatter forespørsler, primært til personer som er ansvarlige for å utarbeide Saksforholdet og relatert informasjon, analyser og andre relevante handlinger.

Våre handlinger inkluderte:

- Intervjuer med nøkkelpersoner for å forstå virksomheten og rapporteringsprosessen
- Intervjuer med nøkkelpersoner for å forstå selskapets prosess for å innhente informasjon, utarbeide og rapportere Saksforholdet i rapporteringsperioden
- Gjennomgang på stikkprøvebasis av beregningskriteriene mot metodene angitt i Kriteriene
- Analytiske handlinger av dataene og forespørsler til ledelsen om eventuelle vesentlige avvik identifisert
- Gjennomgang av forutsetningene som ligger til grunn for beregningene
- Sammenligning, på stikkprøvebasis av data mot underliggende kilde-data
- Sammenligning av presentasjonen av Saksforholdet med presentasjonskravene angitt i Kriteriene

Etter vår mening gir våre handlinger tilstrekkelig grunnlag for vår uttalelse. Vi har også utført andre handlinger vi vurderte som nødvendige etter forholdene.

Uttalelse

Basert på utførte handlinger og innhentet bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at vesentlige endringer skulle ha vært gjort i Saksforholdet for rapporteringsåret avsluttet 31. desember 2023 for at det skulle være presentert basert på Kriteriene.

Oslo, 8. februar 2024
ERNST & YOUNG AS

Attestasjonsuttalelsen er signert elektronisk

Kjetil Rimstad
statsautorisert revisor

Vedlegg 1

Informasjon i henhold til anbefalingene til arbeidsgruppen for klimarelatert finansiell rapportering (TCFD)

Arbeidsgruppen for klimarelatert finansiell rapportering (TCFD) har utarbeidet et rammeverk for klimarisiko-rapportering. Norges Bank støtter intensjonen i anbefalingene og mener at rammeverket kan bidra til en mer universell og konsistent rapportering på tvers av jurisdiksjoner. Anbefalingen spesifiserer hva som bør rapporteres innenfor fire områder: Virksomhetsstyring, Strategi, Risikostyring og Måltall.

Tabellen gir en oversikt over Norges Banks status for 2023 for sentralbankvirksomheten etter anbefalingene i TCFD-rammeverket. Se kapittelet [Arbeid med klima og klimarisiko i sentralbankvirksomheten](#) for ytterligere informasjon. For informasjon om TCFD og Statens pensjonsfond utland henvises det til rapporten [Ansvarlig forvaltning Statens pensjonsfond utland](#).

Virksomhetsstyring	
TCFD-krav: Beskrivelse av organisasjonens styring av klimarelaterte risikoer og muligheter, herunder styrets og ledelsens involvering.	<p>Hovedstyret har det overordnede ansvaret for strategiarbeidet som er relatert til klimaendringer og -risiko.</p> <p>Forståelse av effektene av klimaendringer og energiomstilling er et særskilt satsingsområde i Strategi 25. Strategien er operasjonalisert i handlingsplaner og hovedstyret mottar halvårlig statusrapportering.</p> <p>Hovedstyrets prinsipper for ansvarlig forvaltningsvirksomhet ligger til grunn for valuta-reserveforvaltningen. Aksjeporteføljen i valuta-reservene blir forvaltet etter de samme prinsippene og strategiene for ansvarlig forvaltning som aksjeinvesteringene i Statens pensjonsfond utland.</p> <p>Temaer knyttet til klimaendringer og energiomstillingens betydning for norsk økonomi blir drøftet i komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet.</p> <p>Sentralbankens arbeid relatert til klimaendringer og energiomstilling koordineres i en gruppe med representanter fra alle avdelinger.</p>

Strategi

TCFD-krav: Beskrive faktisk og potensiell påvirkning av klimarelaterte risikoer og muligheter på organisasjonens drift og strategi.	<p>Klimaendringer og energiomstilling påvirker utsiktene for norsk og internasjonal økonomi. Ved å forstå effektene av klimaendringer og energiomstilling er man i bedre i stand til å løse sentralbankens samfunnsoppdrag. Forståelse av effektene av klimaendringer og energiomstilling er et særskilt satsingsområde i Strategi 25.</p> <p>Vi skal styrke kompetansen vår på dette området, og vi skal integrere forhold relatert til klimaendringer og energiomstilling i analysearbeidet vårt. Kunnskapen vi tilegner oss skal vi aktivt dele gjennom våre publikasjoner og taler, og gjennom å delta på og arrangere seminarer og konferanser.</p> <p>Klimarelaterte vurderinger påvirker i økende grad reguleringer, standarder og klassifiseringer av finansielle eiendeler. God håndtering og vurdering av klimarisiko på egen balanse er også en viktig del av strategien.</p>
--	--

Risikostyring

TCFD-krav: Beskrive hvordan organisasjonen identifiserer, vurderer og håndterer klimarelaterte risikoer, og hvordan dette er integrert i organisasjonens helhetlige risikostyring.	<p>Hovedstyret har det overordnede ansvaret for strategiarbeidet. Tema knyttet til klima og norsk økonomi blir drøftet i komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet, jf. punktet om virksomhetsstyring ovenfor. For å øke kunnskapen om hvordan klimarelaterte endringer påvirker norsk økonomi har Norges Bank de siste fire årene spurt bedriftene i bankens regionale nettverk om hvordan de blir påvirket av klimarelaterte forhold. Resultatene fra undersøkelsene og av andre analyser omtales i den kvartalsvise rapporten Pengepolitisk rapport, i innlegg på Bankplassen blogg eller i andre publikasjoner.</p> <p>Norges Bank arbeider for å innlemme klimarisiko i våre analyser og ta dette med i råd om makrotilsynsvirkemidler der det er relevant. Norges Banks vurderinger av klimarisiko i det finansielle systemet blir omtalt i rapporten Finansiell stabilitet. I 2024 vil Norges Bank gjennomføre en klimastresstest av det norske banksystemet.</p> <p>Norges Bank legger stor vekt på gode, kvalitetssikrede data til analyseformål. Det er igangsatt et prosjekt som identifiserer og kartlegger sentralbankens behov for klimarelaterte data på tvers av avdelingene. Banken skaffer også egne data gjennom diverse spørreundersøkelser.</p> <p>Vi skal ha god praksis for håndtering og vurdering av klimarisiko på Norges Banks balanse. Oppfølging av klimarisiko i aksjeporteføljen i valutareservene gjennomføres tilsvarende som for Statens pensjonsfond utland. Norges Bank går gjennom den samlede eksponeringen på porteføljenivå, og vurderer om banken bør selge seg ut av selskaper med særlig høy risiko, innenfor rammene av mandatet.</p>
---	---

Mål og måltall

TCFD-krav: Beskrive hvilke beregninger og måltall som legges til grunn ved vurdering av klimarelaterte risikoer og muligheter.	<p>Ambisjonen i klimahandlingsplanen for Statens pensjonsfond utland er at porteføljeselskapene skal oppnå netto nullutslipp innen 2050. Denne ambisjonen gjelder tilsvarende for aksjeporteføljen i valutareservene.</p> <p>Karbonavtrykket til aksjeporteføljen i valutareservene blir målt på samme måte som karbonavtrykket til aksjeporteføljen i Statens pensjonsfond utland. Det rapporteres på både totale utslipp i aksjeporteføljen til valutareservene og utslippsintensitet målt ved utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter per million dollar i omsetning.</p>
---	--

Representantskapets vedtak om godkjenning av årsregnskapet for 2023

Norges Banks representantskap fattet følgende vedtak i møte den 22. februar 2024:

- Representantskapet tar hovedstyrets beretning for 2023 til etterretning.
- Representantskapet tar revisors beretning og uavhengig attestasjonsuttalelse på Norges Banks rapportering på utvalgte bærekraftsindikatorer til etterretning.
- Representantskapet godkjenner Norges Banks årsregnskap for 2023.
- Totalresultatet på 70,0 milliarder kroner disponeres i tråd med «Retningslinjer for avsetning og disponering av Norges Banks overskudd» ved at 33,4 milliarder kroner avsettes til kursreguleringsfondet og 36,6 milliarder kroner avsettes til overføringsfondet. Fra overføringsfondet overføres en tredjedel – 17,6 milliarder kroner – til statskassen.

Representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken

Representantskapet utarbeider i henhold til sentralbankloven en årlig rapport til Stortinget om tilsynet med Norges Bank. Rapporten for 2023 vedtas i møte den 22. mars 2024 og offentliggjøres ved oversendelse til Stortinget.

Norges Bank 2024

Design: TRY

Produksjon: Aksell AS

Bilder: Nils Stian Aasheim, Esten Borgos, Istock, Halvor Pritzlaff Njerne,
Simen Overgaard og Espen Schive

ISSN 0000-0000

Grønt Punkt Norge